KOMISJA
EUROPEJSKA

Bruksela, dnia 27.6.2018 r.
COM(2018) 521 final

KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY I TRYBUNAŁU OBRACHUNKOWEGO

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ROCZNE UNII EUROPEJSKIEJ ZA ROK 2017

PL

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE 3
RAMY POLITYCZNE UNII EUROPEJSKIEJ, ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ 5
OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO 15
NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W ROKU BUDŻETOWYM 2017 17
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE 21
BILANS 24
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 25
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 26
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO 27
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 28
SPRAWOZDANIE FINANSOWE – OMÓWIENIE I ANALIZA 111
SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE 132
GLOSARIUSZ 184
WYKAZ SKRÓTÓW 188

WPROWADZENIE

Mam przyjemność przedstawić roczne sprawozdanie finansowe Unii Europejskiej za rok 2017. Sprawozdanie zawiera pełny przegląd finansów UE i stan wykonania budżetu UE za ostatni rok, w tym informacje na temat zobowiązań warunkowych, zobowiązań finansowych i innych zobowiązań Unii. Sprawozdanie finansowe odzwierciedla wieloletni charakter działań Unii oraz zawiera wyjaśnienia dotyczące najważniejszych danych finansowych i ich zmian. **Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej wchodzi** w skład **zintegrowanego pakietu sprawozdawczości finansowej** Komisji i stanowi podstawowy element złożonego systemu rozliczalności finansowej.

Chociaż w 2016 r. pojawiło się wiele wątpliwości dotyczących integracji europejskiej, zwłaszcza z powodu decyzji Zjednoczonego Królestwa o opuszczeniu Unii, w 2017 r. pojawiła się nowa nadzieja i nowa perspektywa.

60. rocznica podpisania traktatu rzymskiego stała się tłem dla okresu głębokiej refleksji nad przyszłością Europy. Wykorzystaliśmy tę szansę, aby potwierdzić nasze przywiązanie do wartości Unii oraz aby określić priorytety Unii składającej się z 27 państw członkowskich.

W 2017 r. Unia Europejska koncentrowała się na zapewnianiu zrównoważonego charakteru ożywienia gospodarczego. Stopy wzrostu UE i strefy euro przewyższyły oczekiwania i osiągnęły najwyższy od 10 lat poziom 2,4 %. UE musiała jednak poradzić sobie z szeregiem wyzwań związanych z konkurencyjnością, migracją czy bezpieczeństwem oraz stawić czoła pewnym poważnym klęskom żywiołowym.

Budżet UE jest wyjątkowym atutem Unii, umożliwiającym przełożenie ambitnych zamierzeń na konkretne wyniki w praktyce. Uzupełnia on budżety krajowe, ponieważ zapewnia europejską wartość dodaną w obszarach, w których skoordynowana reakcja stanowi najskuteczniejszy i najbardziej efektywny sposób osiągnięcia naszych celów.

Rok 2017 był czwartym rokiem wykonywania bieżących wieloletnich ram finansowych; wszystkie programy finansowe funkcjonują obecnie w pełnym zakresie. Jednocześnie, wobec wielu nieoczekiwanych wyzwań, raz jeszcze potwierdziło się znaczenie elastycznego podejścia do wykonania budżetu. Śródokresowa rewizja WRF zapewniła dodatkowe środki umożliwiające podejmowanie działań w związku w wystąpieniem nieprzewidzianych okoliczności.

Przyjęty budżet na 2017 r. został ukierunkowany na dwa główne priorytety polityczne dotyczące Europy: wsparcie trwającego ożywienia europejskiej gospodarki i przezwyciężanie kryzysu migracyjnego i uchodźczego. Z jednej strony budżet umożliwił realizację bieżących programów, a z drugiej zapewnił wsparcie finansowe pozwalające stawiać czoła nowym wyzwaniom.

Blisko połowa środków finansowych – 83,2 mld EUR w postaci środków na zobowiązania – została wykorzystana do stymulowania wzrostu, zatrudnienia i konkurencyjności. Obejmowało to finansowanie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont 2020", edukacji w ramach programu Erasmus+, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach programu COSME i infrastruktury w ramach instrumentu „Łącząc Europę". Ponadto w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS) zapewniono środki na wdrażanie planu inwestycyjnego dla Europy, a konwergencję między państwami członkowskimi i między regionami wsparto za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (fundusze ESI).

Z **Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych** uruchomiono już nowe inwestycje na kwotę ponad 287 mld EUR, co pozwoliło stworzyć ponad 300 000 miejsc pracy. W grudniu 2017 r. Parlament Europejski i Rada podjęły decyzję o zwiększeniu i rozszerzeniu zakresu funduszu, aby stymulować inwestycje o wartości do 500 mld EUR do 2020 r. Na koniec 2017 r. fundusz gwarancyjny

EFIS, który Komisja ustanowiła w celu zapewnienia buforu płynnościowego, umożliwiającego pokrycie uruchomienia gwarancji przez Grupę Europejskiego Banku Inwestycyjnego w odniesieniu do przeprowadzanych przez nią inwestycji, osiągnął 3,5 mld EUR.

54 mld EUR przeznaczono na programy, których celem było **wzmocnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej**, w tym Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Społecznego. **Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych, której wdrażanie przyspieszyło w 2017 r.,** służy zmniejszaniu bezrobocia młodzieży w całej Unii. Do końca 2017 r. całkowity koszt kwalifikowalny operacji wybranych do objęcia wsparciem osiągnął blisko 7 mld EUR. Państwa członkowskie deklarują, że z pomocy zapewnionej dzięki tej inicjatywie skorzystało już 1,7 mln osób młodych.

Budżet UE służył ponadto jako instrument **solidarności**, ponieważ w następstwie trzęsień ziemi, które miały miejsce w latach 2016 i 2017 we włoskich regionach Abruzji, Lacjum, Marche i Umbrii, uruchomiono 1,2 mld EUR w ramach Funduszu Solidarności Unii Europejskiej, co stanowi najwyższą kwotę udostępnioną kiedykolwiek w postaci jednej raty.

58,6 mld EUR przeznaczono na **promowanie trwałego wzrostu** i zachowanie zasobów naturalnych Europy. Programy obejmowały filary wspólnej polityki rolnej (WPR) – środki wspierania rynku i rozwój obszarów wiejskich, rybołówstwo i działania w dziedzinie klimatu i środowiska w ramach Programu działań na rzecz środowiska i klimatu (LIFE).

Budżet UE nadal stanowi również fundament kompleksowej **europejskiej odpowiedzi na kryzys migracyjny** oraz zarządzania granicami zewnętrznymi Europy. Fundusz Azylu, Migracji i Integracji promuje skuteczne zarządzanie przepływami migracyjnymi i opracowanie wspólnego unijnego podejścia do azylu i migracji. Całkowita wartość płatności dokonanych w 2017 r. wynosiła 576,2 mln EUR, co stanowiło niemal dwukrotność kwoty z 2016 r. Dzięki swoim rozszerzonym uprawnieniom finansowana z budżetu UE Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej znacząco wzmocniła swoją obecność na granicach zewnętrznych UE, aby wesprzeć państwa członkowskie w działaniach związanych z zarządzaniem granicami oraz wspólną realizację zintegrowanego zarządzania granicami na szczeblu UE.

Budżet UE umożliwił również Unii odegranie istotnej roli poza Europą w burzliwym okresie w **państwach sąsiadujących z Europą**. Budżet UE przyczynił się ponadto do działań podejmowanych w związku z globalnymi wyzwaniami, takimi jak zmiana klimatu, dzięki włączeniu działań dotyczących łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania się do niej do wszystkich głównych programów wydatków UE.Całkowity wkład budżetowy w uwzględnianie kwestii klimatu w 2017 r. oszacowano na 20,3 %.

Od pierwszego dnia **optymalne wykonanie budżetu Unii** stanowiło priorytet dla Komisji pod przewodnictwem Jeana-Claude'a Junckera. Zdecydowanie popieramy coraz silniejszy nacisk, jaki Parlament Europejski, państwa członkowskie i Europejski Trybunał Obrachunkowy kładą nie tylko na sposób zarządzania programami, ale również na sprawdzenie, czy przynoszą one rezultaty w obszarach, które mają rzeczywiste znaczenie dla obywateli Europy.

Komisja będzie dalej pełnić swoją rolę wraz z władzą budżetową, aby wykorzystać potencjał budżet UE do celu inwestowania we wzrost, tworzenie miejsc pracy i rozwiązywania naszych wspólnych wyzwań.

Günther H. Oettinger

Komisarz ds. budżetu i zasobów ludzkich, Komisja Europejska

RAMY POLITYCZNE UNII EUROPEJSKIEJ, ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ

Unia Europejska (UE) jest unią, której 28[1] europejskich państw (państw członkowskich) przyznaje kompetencje do osiągnięcia ich wspólnych celów. Unia opiera się na wartościach poszanowania godności osoby ludzkiej, wolności, demokracji, równości, praworządności, jak również poszanowania praw człowieka, w tym praw osób należących do mniejszości. Wartości te są wspólne państwom członkowskim w społeczeństwie opartym na pluralizmie, niedyskryminacji, tolerancji, sprawiedliwości, solidarności oraz na równości kobiet i mężczyzn.

1. RAMY POLITYCZNE

Traktaty UE

Nadrzędne cele i zasady, którymi kierują się Unia i instytucje europejskie, określono w Traktatach. Unia i instytucje UE mogą działać wyłącznie w granicach kompetencji przyznanych im na mocy traktatów na potrzeby osiągnięcia celów określonych w tych Traktatach, przy czym muszą czynić to zgodnie z zasadami[2] pomocniczości i proporcjonalności. Aby osiągnąć cele i realizować swoje polityki Unia zapewnia sobie niezbędne środki finansowe. Komisja odpowiada za realizację celów we współpracy z państwami członkowskimi oraz zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami.

UE realizuje cele ustanowione w Traktacie za pomocą szeregu narzędzi, jednym z których jest budżet UE. Inne narzędzia to np. proponowanie przepisów lub realizowanie strategii politycznych.

Strategia „Europa 2020”

W strategii „Europa 2020” zatwierdzonej w 2010 r. przez szefów państw lub rządów państw członkowskich UE określono 10-letnią strategię dla UE na rzecz zatrudnienia i wzrostu gospodarczego na szczeblu unijnym[3]. Strategia obejmuje trzy wzajemnie ze sobą powiązane priorytety – inteligentny i trwały wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu – oraz pięć zasadniczych celów UE. Pomyślna realizacja tej strategii zależy od wszystkich unijnych podmiotów działających wspólnie.

Budżet UE jest tylko jednym z wielu unijnych narzędzi przyczyniających się do osiągania celów strategii „Europa 2020”. Aby osiągnąć konkretne wyniki w ramach tej strategii, uruchomiono szeroki wachlarz działań na szczeblu krajowym, unijnym i międzynarodowym.

---

[1] W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo oficjalnie powiadomiło o swoim zamiarze opuszczenia UE, rozpoczynając tym samym proces wystąpienia na mocy art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej. Zjednoczone Królestwo ma wystąpić z UE dnia 29 marca 2019 r.

[2] Zgodnie z zasadą pomocniczości Unia podejmuje działania tylko wówczas i tylko w takim zakresie, w jakim cele zamierzonego działania nie mogą zostać osiągnięte w sposób wystarczający przez państwa członkowskie, i jeśli ze względu na rozmiary lub skutki proponowanego działania możliwe jest lepsze ich osiągnięcie na poziomie Unii. Zgodnie z zasadą proporcjonalności zakres i forma działania Unii nie wykraczają poza to, co jest konieczne do osiągnięcia celów Traktatów. Zob. art. 5 TFUE.

[3] Zob. komunikat Komisji „Europa 2020 – Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu”, COM(2010) 2020 z dnia 3 marca 2010 r.

Priorytety polityczne Komisji

Priorytety polityczne Komisji zostały określone w wytycznych politycznych ustanowionych przez przewodniczącego Komisji i stanowią one dla Komisji plan działania, który jest w pełni zgodny i spójny ze strategią „Europa 2020" stanowiącą długoterminową strategię wzrostu w Europie.

10 PRIORYTETÓW

Pobudzenie zatrudnienia, wzrostu gospodarczego i inwestycji

Rozsądna i wyważona umowa o wolnym handlu ze Stanami Zjednoczonymi

Połączony jednolity rynek cyfrowy

Obszar sprawiedliwości i przestrzegania praw podstawowych, którego podstawą jest wzajemne zaufanie

Stabilna unia energetyczna z perspektywiczną polityką w kwestii zmiany klimatu

W kierunku nowej polityki w dziedzinie migracji

Pogłębiony i bardziej sprawiedliwy rynek wewnętrzny oparty na wzmocnionej bazie przemysłowej

Silniejsza pozycja Europy na arenie międzynarodowej

Pogłębiona i bardziej sprawiedliwa unia gospodarcza i walutowa (UGW)

Unia demokratycznych zmian

Agenda na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030[4]

Trwały rozwój od dawna stanowi centralny element projektu europejskiego. W traktatach UE uznano, że jego gospodarczy, społeczny i środowiskowy wymiar to kwestie, którymi należy zająć się wspólnie. UE angażuje się w rozwój, który odpowiada obecnym potrzebom, nie ograniczając zdolności przyszłych pokoleń do zaspokojenia ich własnych potrzeb. Budżet UE odgrywa kluczową rolę w wyzwaniach związanych z trwałym rozwojem, począwszy od bezrobocia młodzieży po starzenie się społeczeństwa, zmianę klimatu, zanieczyszczenie, zrównoważoną energię i migrację. Obecna Komisja włącza trwały rozwój do głównych przekrojowych projektów, a także do polityk i inicjatyw sektorowych.

Strategie polityczne wspierane ze środków z budżetu UE są realizowane zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) i odpowiednimi przepisami sektorowymi określającymi programy wydatków.

Wieloletnie ramy finansowe i programy wydatków

Wieloletnie ramy finansowe przekładają priorytety polityczne UE na warunki finansowe w wystarczająco długim okresie, aby były one skuteczne i zapewniły spójną długoterminową wizję beneficjentom funduszy UE i współfinansującym organom krajowym. Określa się roczne maksymalne kwoty (pułapy) dla łącznych wydatków UE oraz dla głównych kategorii wydatków (działów). Suma pułapów dla wszystkich działów daje łączny pułap środków na zobowiązania Wieloletnie ramy finansowe przyjmuje się jednomyślnie, co wskazuje na zgodę

[4] Komunikat Komisji „Kolejne kroki w kierunku zrównoważonej przyszłości Europy – Europejskie działania na rzecz zrównoważonego rozwoju", SWD(2016) 390 final, 22 listopada 2016.

wszystkich państw członkowskich w odniesieniu do celów i poziomu wydatków (maksymalny poziom zobowiązań budżetowych i płatności), za zgodą Parlamentu Europejskiego. Komisja odpowiada za zarządzanie budżetem i programami przyjętymi przez Parlament Europejski i Radę oraz za ich wykonywanie. Organy krajowe i lokalne zajmują się w większości faktycznym wykonaniem i dokonują większości wydatków (około 75 %), ale Komisja jest odpowiedzialna za nadzorowanie tych działań. Komisja zajmuje się budżetem pod kontrolą Europejskiego Trybunału Obrachunkowego. Obie instytucje dążą do zapewnienia należytego zarządzania finansami.

Porozumienie międzyinstytucjonalne

Uzupełnieniem wieloletnich ram finansowych jest porozumienie międzyinstytucjonalne[5], które jest porozumieniem politycznym pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją. Celem tego porozumienia, przyjętego w 2013 r. zgodnie z art. 295 TFUE, jest:

wdrożenie dyscypliny budżetowej oraz poprawa funkcjonowania corocznej procedury budżetowej oraz współpracy między instytucjami w kwestiach budżetowych, jak również zapewnienie należytego zarządzania finansami.

Budżet roczny

Budżet roczny jest sporządzany przez Komisję i zazwyczaj zostaje uzgodniony do połowy grudnia z Parlamentem Europejskim i Radą zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 314 TFUE. Zgodnie z zasadą równowagi budżetowej łączne dochody muszą odpowiadać łącznym wydatkom (środkom na płatności) w danym roku budżetowym.

Głównymi źródłami finansowania UE są dochody z tytułu zasobów własnych, które są uzupełniane przez inne dochody. Istnieją trzy rodzaje zasobów własnych: tradycyjne zasoby własne (takie jak cła i opłaty wyrównawcze od cukru), zasoby własne oparte na podatku od wartości dodanej (VAT) oraz zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB). Inne dochody wynikające z działań UE (np. grzywny za naruszenie zasad konkurencji) stanowią na ogół mniej niż 10 % łącznej kwoty dochodów. Całkowita kwota zasobów własnych niezbędna do sfinansowania budżetu jest uwarunkowana łączną kwotą wydatków pomniejszoną o pozostałe dochody. Całkowita kwota zasobów własnych nie może przekroczyć 1,20 % łącznego dochodu narodowego brutto (DNB) państw członkowskich.

Wydatki operacyjne UE obejmują różne działy wieloletnich ram finansowych i przyjmują różne formy w zależności od sposobu wypłacania środków pieniężnych i zarządzania nimi. Budżet UE jest wykonywany w trzech trybach zarządzania:

Zarządzanie dzielone: w ramach tej metody wykonania budżetu realizację zadań powierza się państwom członkowskim. 75 % wydatków podlega właśnie tej metodzie zarządzania, która ma zastosowanie w takich dziedzinach jak wydatki rolne i działania strukturalne.

Zarządzanie bezpośrednie: gdy budżet jest wykonywany bezpośrednio przez służby Komisji.

Zarządzanie pośrednie: dotyczy to sytuacji, w których Komisja powierza zadania związane z wykonaniem budżetu osobom trzecim, takim jak agencje regulacyjne UE lub organizacje międzynarodowe.

Rozporządzenie finansowe

Rozporządzenie finansowe (RF) mające zastosowanie do budżetu ogólnego stanowi główny akt w prawodawstwie dotyczącym finansów UE, który zawiera przepisy finansowe mające zastosowanie do budżetu UE.

5 Porozumienie międzyinstytucjonalne z dnia 2 grudnia 2013 r. pomiędzy Parlamentem Europejskim, Radą i Komisją w sprawie dyscypliny budżetowej, współpracy w kwestiach budżetowych i należytego zarządzania finansami (2013/C 373/01).

2. ZARZĄDZANIE I ROZLICZALNOŚĆ W UE

2.1. STRUKTURA INSTYTUCJONALNA

Ład organizacyjny UE tworzą instytucje, agencje i inne organy UE, które zostały wymienione w informacji dodatkowej **9** w informacjach dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego. Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) oraz Europejski Fundusz Inwestycyjny (EFI) nie są objęte zakresem rozporządzenia finansowego. Najważniejszymi instytucjami, na których spoczywa główna odpowiedzialność za opracowanie polityk i podejmowanie decyzji, są Parlament Europejski, Rada Europejska, Rada oraz Komisja.

Komisja jest organem wykonawczym UE i działa w jej ogólnym interesie. Czyni to, zgłaszając wnioski w sprawie przepisów; realizując polityki UE; nadzorując prawidłowe wdrażanie Traktatów i prawa europejskiego; zarządzając budżetem UE; oraz reprezentując Unię poza Europą.

Funkcjonowanie wewnętrzne Komisji opiera się na szeregu kluczowych zasad leżących u podstaw dobrego rządzenia: jasnym określeniu ról i obowiązków, silnym zaangażowaniu w zarządzanie wynikami i zgodności z ramami prawnymi, przejrzystych mechanizmach rozliczalności, ramach regulacyjnych o wysokiej jakości i sprzyjających włączeniu społecznemu, otwartości i przejrzystości oraz na wysokich standardach zachowania etycznego.

2.2. STRUKTURA ZARZĄDZANIA KOMISJI

Komisja Europejska posiada unikalny system zarządzania z wyraźnym podziałem na struktury nadzoru politycznego i nadzoru administracyjnego oraz odpowiednio określone linie odpowiedzialności i rozliczalności finansowej[6]. System opiera się na Traktatach, a w strukturze zachodziły zamiany wynikające z konieczności dostosowania się do zmieniającego się środowiska i zachowania zgodności z najlepszymi praktykami określonymi w odpowiednich normach międzynarodowych[7].

- Kolegium komisarzy ponosi wspólną odpowiedzialność polityczną za pracę Komisji. Operacyjne wykonanie budżetu powierza się dyrektorom generalnym i szefom służb, którzy odpowiadają za strukturę administracyjną Komisji[8].

- Kolegium powierza zadania z zakresu zarządzania finansami dyrektorom generalnym lub szefom służb, którzy tym samym stają się delegowanymi urzędnikami zatwierdzającymi. Zadania te mogą następnie zostać powierzone dyrektorom, kierownikom działu i innym urzędnikom, którzy tym samym stają się subdelegowanymi urzędnikami zatwierdzającymi. Kompetencje urzędników zatwierdzających obejmują cały proces zarządzania, poczynając od określenia, co należy zrobić, aby zrealizować cele polityki ustalone przez daną instytucję, aż po zarządzanie działaniami pod względem operacyjnym i budżetowym.

W Komisji role i obowiązki związane z zarządzaniem finansami są więc jasno określone i stosowane. Takie podejście uznaje się za podejście zdecentralizowane z wyraźnie określonymi obowiązkami mające na celu stworzenie kultury administracyjnej, która zachęca urzędników do wzięcia odpowiedzialności za działania, nad którymi sprawują kontrolę, oraz do przekazania im kontroli nad działaniami, za które są odpowiedzialni.

W kontekście cyklu planowania i programowania strategicznego Komisji każdy urzędnik zatwierdzający jest zobowiązany do przygotowania „rocznego sprawozdania z działalności" na temat osiągnięć działalności i polityki oraz wyników osiągniętych w danym roku, w którym oświadcza, że środki wykorzystano zgodnie z zasadami należytego zarządzania finansami oraz że ustanowił procedury kontroli zapewniające niezbędną gwarancję legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń. Na szczeblu Komisji wyniki te przyjmuje się i publikuje w formie zagregowanej w rocznym sprawozdaniu z zarządzania i wyników dotyczącym budżetu UE, a następnie przesyła do Parlamentu Europejskiego i Rady. Jest to główne narzędzie, za pośrednictwem którego **kolegium komisarzy bierze na siebie odpowiedzialność polityczną za zarządzanie budżetem**.

Księgowy Komisji jest odpowiedzialny na szczeblu centralnym za zarządzanie zasobami finansowymi, procedury odzyskiwania należności, ustanawianie reguł rachunkowości na podstawie Międzynarodowych Standardów Rachunkowości Sektora Publicznego i metod w tym zakresie, zatwierdzanie systemów rachunkowości oraz sporządzanie sprawozdań Komisji i skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE. Ponadto księgowy ma obowiązek podpisania rocznego sprawozdania finansowego, oświadczając, że przedstawia ono rzetelnie, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne. Roczne sprawozdanie finansowe jest przyjmowane przez kolegium komisarzy. Księgowy sprawuje niezależną funkcję i ponosi główną odpowiedzialność, jeżeli chodzi o sprawozdawczość finansową w Komisji. Audytor wewnętrzny Komisji to także funkcja scentralizowana i niezależna, która polega na udzielaniu niezależnych porad i wydawaniu opinii oraz zaleceń dotyczących jakości i funkcjonowania systemów kontroli wewnętrznej w Komisji, agencjach UE i innych autonomicznych organach.

---

[6] Więcej informacji można znaleźć w komunikacie przewodniczącego Junckera i pierwszego wiceprzewodniczącego Timmermansa do Komisji: Governance in the European Commission, C(2017) 6915 final z dnia 11 października 2017 r., adres URL: https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/c_2017_6915_final_en.pdf

[7] Np. normy kontroli wewnętrznej opierają się na zasadach kontroli wewnętrznej COSO 2013.

[8] W rezultacie pojęcie „Komisja Europejska" oznacza zarówno instytucję – kolegium – tworzoną przez członków Komisji, jak i administrację kierowaną przez dyrektorów generalnych jej departamentów (oraz szefów innych struktur administracyjnych, takich jak służby, biura i agencje wykonawcze).

Komitet ds. Audytu monitoruje przeprowadzanie kontroli, w szczególności przez Służbę Audytu Wewnętrznego, ale również w oparciu o kontrole Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, oraz ocenia jakość kontroli wewnętrznych, aby uzyskać bardziej ogólny obraz systemów kontroli Komisji.

Rolę w ładzie korporacyjnym Komisji odgrywa również Rada Zarządzania Korporacyjnego, zapewniając nadzór i wyznaczając strategiczne kierunki działania w najważniejszych kwestiach związanych z zarządzaniem korporacyjnym, w tym zarządzaniem zasobami finansowymi i ludzkimi. Rada pod przewodnictwem Sekretarza Generalnego regularnie organizuje posiedzenia z udziałem dyrektorów generalnych i gabinetów odpowiedzialnych za budżet, zasoby ludzkie i IT, aby zapewnić wprowadzenie niezbędnych struktur organizacyjnych i technicznych w Komisji w celu skutecznej i efektywnej realizacji priorytetów politycznych przewodniczącego.

2.3. RAMY WYKONANIA

Wdrażanie rzetelnych ram wykonania ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia silnego koncentrowania się na wynikach, europejskiej wartości dodanej i prawidłowym zarządzaniu programami UE. Ramy wykonania budżetu UE są w wysokim stopniu uszczegółowione i uzyskały lepsze wyniki niż system któregokolwiek z państw Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (OECD) w standardowym indeksie ram budżetowania wynikowego. Ramy wykonania budżetu UE obejmują kilku rodzajów i poziomów celów, dążeń i zadań strategicznych, w tym strategię „Europa 2020" i inne priorytety polityczne. Muszą również uwzględnić komplementarność i włączenie do głównego nurtu polityki i programów, a także kluczową rolę państw członkowskich w wykonywaniu budżetu UE.

- Cele, wskaźniki i zadania zajmują ważne miejsce w podstawie prawnej programów i każdego roku Komisja przedstawia sprawozdania na ich temat w **oświadczeniach programowych** towarzyszących projektowi budżetu. Zawierają one wszystkie najważniejsze informacje, które są niezbędne do przeprowadzenia uważnej kontroli programu i pomiaru wykonania: obejmuje to siedmioletnie zobowiązania finansowe, wskaźniki bazowe wyników programu (punkty wyjścia działań w ramach polityki), cele końcowe (które należy osiągnąć na koniec wieloletniego okresu programowania) oraz cele cząstkowe.

- Aby zapewnić przydzielenie środków na realizację priorytetów oraz aby zagwarantować wysoką wydajność i wartość dodaną każdego działania, Komisja realizuje **inicjatywę „Budżet UE zorientowany na wyniki"**. Opierając się na ramach wykonania na lata 2014–2020, promuje on lepszą równowagę między zgodnością a wykonaniem.

- **Roczne sprawozdanie z zarządzania i wyników dotyczące budżetu UE** zawiera kompleksowy przegląd wykonania budżetu UE, zarządzania tym budżetem i jego ochrony. Zawiera również wyjaśnienie, w jaki sposób budżet UE wspiera realizację priorytetów politycznych Unii Europejskiej, objaśnienie wyników osiągniętych w ramach budżetu UE oraz roli, jaką Komisja odgrywa w zapewnianiu i promowaniu najwyższych standardów zarządzania budżetem i finansami.

- Europejski Trybunał Obrachunkowy stosuje systematyczne i szczegółowe podejście do oceny aspektów jakościowych budżetowania, w tym kwestii wyników, w ramach zwykłej części swojej corocznej sprawozdawczości oraz w sprawozdaniach specjalnych.

Wszystkie te elementy sprawiają, że władza budżetowa jest w stanie uwzględnić wyniki jako znaczący czynnik podczas decydowania o kolejnym budżecie rocznym.

2.4. SPRAWOZDAWCZOŚĆ FINANSOWA

Głównym elementem sprawozdawczości finansowej UE jest **zintegrowany pakiet sprawozdawczości finansowej** UE, który obejmuje skonsolidowane sprawozdanie roczne UE oraz inne sprawozdania towarzyszące sprawozdaniu finansowemu, tj. roczne sprawozdanie z zarządzania i wyników dotyczące budżetu UE i sprawozdanie z działań następczych podjętych w związku z absolutorium. Zintegrowany pakiet sprawozdawczości finansowej zapewnia obywatelom pełny wgląd w sytuację finansową i operacyjną UE każdego roku.

Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE zawiera informacje finansowe na temat działalności instytucji, agencji i innych organów UE z punktu widzenia rachunkowości memoriałowej i budżetowej. Nie obejmuje ono sprawozdań rocznych państw członkowskich.

Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE obejmuje dwie oddzielne, choć powiązane ze sobą części:

a) skonsolidowane sprawozdanie finansowe; oraz

b) sprawozdania z wykonania budżetu, które zawierają zbiorczą ewidencję wykonania budżetu.

Ponadto do skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE dołącza się omówienie i analizę sprawozdania finansowego, w których podsumowano istotne zmiany i tendencje w sprawozdaniu finansowym oraz wyjaśniono istotne zagrożenia i niepewności, z którymi zmaga się UE i którym musi sprostać w przyszłości.

Sprawozdawczość i rozliczalność w Komisji:

Zintegrowany pakiet sprawozdawczości finansowej	• **Skonsolidowane sprawozdanie roczne UE** • **Roczne sprawozdanie z zarządzania i wyników dotyczące budżetu UE** • **Sprawozdanie w sprawie działań następczych w związku z absolutorium**
Inne sprawozdania	• **Sprawozdanie ogólne z działalności UE** • **Roczne sprawozdania z działalności dyrekcji generalnych** • **Sprawozdanie z zarządzania budżetem i finansami**

2.5. KONTROLA ZEWNĘTRZNA I PROCEDURA UDZIELANIA ABSOLUTORIUM

Kontrola zewnętrzna

Trybunał Obrachunkowy (Trybunał) jest audytorem zewnętrznym instytucji (i organów) UE. Misją Trybunału jest przyczynianie się do poprawy zarządzania finansami UE, działanie na rzecz rozliczalności i przejrzystości, a także działanie w charakterze niezależnego strażnika interesów finansowych obywateli UE. Rola Trybunału jako niezależnego kontrolera zewnętrznego UE polega na sprawdzaniu, czy unijne środki są właściwie rozliczane oraz czy są gromadzone i wydawane zgodnie ze stosownymi przepisami i rozporządzeniami, a także czy przynoszą odpowiednią wartość w stosunku do kosztów.

Roczne sprawozdanie finansowe i należyte zarządzanie finansami UE badane są przez Trybunał, który w ramach swoich działań sporządza dla Parlamentu Europejskiego i Rady:

1) roczne sprawozdanie dotyczące działań finansowanych z budżetu ogólnego, przedstawiając w nim swoje uwagi na temat rocznego sprawozdania finansowego i operacji leżących u podstaw rozliczeń;

2) opinię, opartą na wynikach swoich kontroli i zawartą w sprawozdaniu rocznym w postaci poświadczenia wiarygodności, dotyczącą: (i) wiarygodności rozliczeń oraz (ii) legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rozliczeń, obejmujących zarówno pobrane dochody, jak i płatności na rzecz beneficjentów końcowych; oraz

3) specjalne sprawozdania dotyczące określonych obszarów.

Absolutorium

Ostatnim etapem cyklu budżetowego jest procedura udzielania absolutorium z wykonania budżetu za dany rok budżetowy. Odzwierciedla ona polityczny wymiar zewnętrznej kontroli wykonania budżetu i stanowi decyzję, którą organ udzielający absolutorium (tj. Parlament Europejski, działając na zalecenie Rady) „zwalnia" Komisję (oraz inne organy UE) z odpowiedzialności za zarządzanie danym budżetem. Wydanie tej decyzji opiera się na badaniu skonsolidowanego sprawozdania rocznego UE i zbioru sprawozdań Komisji (rocznego sprawozdania z zarządzania i wyników, sprawozdania z działań następczych podjętych w związku z absolutorium za poprzedni rok i sprawozdania rocznego dla organu udzielającego absolutorium na temat przeprowadzonych audytów wewnętrznych), a także na sprawozdaniu rocznym Europejskiego Trybunału Obrachunkowego, opinii pokontrolnej („poświadczeniu wiarygodności") i sprawozdaniach specjalnych. Uwzględnia się również pisemne odpowiedzi Komisji na pytania i wnioski o udzielenie dodatkowych informacji, a także przesłuchania komisarza ds. budżetu

i komisarzy odpowiedzialnych za główne obszary wydatków przed Komisją Kontroli Budżetowej Parlamentu Europejskiego.

Procedura udzielania absolutorium może przynieść trzy rodzaje wyników: udzielenie, przesunięcie terminu udzielenia lub odmowa udzielenia absolutorium. Ostateczne sprawozdanie dotyczące absolutorium zawiera również szczególne wnioski skierowane do Komisji zarówno przez Parlament Europejski, jak i Radę. Wnioski te są przedmiotem sprawozdania z działań następczych, w którym Komisja przedstawia w zarysie konkretne działania, jakie już podjęła, lub jakie zamierza podjąć.

OŚWIADCZENIE KSIĘGOWEGO DOŁĄCZONE DO SKONSOLIDOWANEGO SPRAWOZDANIA ROCZNEGO

Skonsolidowane sprawozdanie roczne Unii Europejskiej za 2017 r. sporządzono na podstawie informacji przedstawionych przez instytucje i organy na mocy art. 148 ust. 2 rozporządzenia finansowego mającego zastosowanie do budżetu ogólnego Unii Europejskiej. Niniejszym oświadczam, że sprawozdanie to zostało sporządzone zgodnie z tytułem IX tego rozporządzenia finansowego oraz z zasadami, regułami i metodami rachunkowości określonymi w informacji dodatkowej do sprawozdania finansowego.

Księgowi tych instytucji i organów przekazali mi wszystkie informacje niezbędne w celu sporządzenia sprawozdania prezentującego aktywa i zobowiązania Unii Europejskiej oraz wykonanie budżetu, jak również potwierdzili ich wiarygodność.

Niniejszym poświadczam, że w oparciu o wyżej wymienione informacje oraz kontrole, które uznałem za niezbędne przed podpisaniem sprawozdania finansowego Komisji Europejskiej, mam wystarczającą pewność, że sprawozdanie rzetelnie przedstawia, we wszystkich istotnych aspektach, sytuację finansową, wyniki operacji oraz przepływy pieniężne Unii Europejskiej.

[podpisano]

Rosa ALDEA BUSQUETS

Księgowy Komisji

22 czerwca 2018 r.

NAJWAŻNIEJSZE WYDARZENIA W ROKU BUDŻETOWYM 2017

Wykonanie budżetu Unii na 2017 r.

Przyjęty budżet na 2017 r. został ukierunkowany na dwa główne priorytety polityczne dotyczące Europy: wsparciu trwającego ożywienia europejskiej gospodarki i rozwiązaniu problemów dotyczących bezpieczeństwa i kwestii o charakterze humanitarnym w naszym sąsiedztwie. Zwiększone środki finansowe przeznaczono na inwestycje we wzrost, miejsca pracy i konkurencyjność w Unii Europejskiej, a także na zapewnienie niezbędnych środków, aby chronić granice zewnętrzne UE, wzmocnić bezpieczeństwo wewnątrz Unii i poza jej granicami, zapewnić wsparcie na rzecz przyjmowania i integracji uchodźców oraz aby przeciwdziałać pierwotnym przyczynom migracji w krajach pochodzenia i tranzytu.

Wykonanie budżetu UE w 2017 r. wyniosło ogółem 171,1 mld EUR w środkach na zobowiązania i 137,4 mld EUR w środkach na płatności.

Blisko połowa środków pieniężnych – 83,3 mld EUR w środkach na zobowiązania – posłużyła do stymulowania **wzrostu, zatrudnienia i konkurencyjności**. Obejmowało to finansowanie badań naukowych i innowacji w ramach programu „Horyzont 2020", edukacji w ramach programu Erasmus+, małych i średnich przedsiębiorstw w ramach programu COSME, instrumentu „Łącząc Europę", funduszu gwarancyjnego Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który jest instrumentem umożliwiającym realizację planu inwestycyjnego dla Europy, oraz wspieranie konwergencji między państwami członkowskimi i między regionami za pośrednictwem europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych (fundusze ESI). Ponadto wsparcie w ramach budżetu UE na rzecz europejskich rolników wyniosło 44,7 mld EUR w środkach na płatności.

Budżet wykorzystano również w celu wzmocnienia **granic zewnętrznych** Unii i rozwiązania **kryzysu uchodźczego** i kwestii nielegalnej migracji dzięki finansowaniu sprawniejszych narzędzi w celu przeciwdziałania przemytowi migrantów i wyeliminowania długoterminowych czynników będących siłą napędową migracji we współpracy z krajami pochodzenia i tranzytu, skuteczniejszej polityki legalnej migracji, w tym przesiedleń osób potrzebujących ochrony, a także instrumentów wspierających państwa członkowskie w zakresie integracji uchodźców wewnątrz UE.

Wystąpienie Zjednoczonego Królestwa z Unii Europejskiej

Kontekst

Dnia 23 czerwca 2016 r. większość obywateli Zjednoczonego Królestwa, którzy zagłosowali w referendum w sprawie członkostwa w Unii Europejskiej, opowiedziała się za opuszczeniem UE. W dniu 29 marca 2017 r. Zjednoczone Królestwo oficjalnie powiadomiło Radę Europejską o swoim zamiarze opuszczenia UE i Europejskiej Wspólnoty Energii Atomowej (Euratom). Zjednoczone Królestwo uruchomiło tym samym procedurę wystąpienia państwa członkowskiego z Unii Europejskiej przewidzianą w art. 50 Traktatu o Unii Europejskiej.

Proces negocjacji

Na nadzwyczajnym posiedzeniu Rady Europejskiej w dniu 29 kwietnia 2017 r. przywódcy pozostałych 27 państw członkowskich przyjęli polityczne wytyczne dotyczące uporządkowanego wystąpienia Zjednoczonego Królestwa z UE. W wytycznych określono ramy negocjacji i ustalono ogólne stanowiska i zasady UE. Cztery dni później Komisja skierowała do Rady zalecenie w sprawie rozpoczęcia negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem na podstawie art. 50, w tym projekty wytycznych negocjacyjnych.

Dnia 22 maja Rada przyjęła decyzję upoważniającą do rozpoczęcia negocjacji ze Zjednoczonym Królestwem, w której formalnie wyznaczyła Komisję na negocjatora UE. Rada przyjęła również pierwszy zbiór wytycznych negocjacyjnych. W wytycznych tych określono jasną strukturę i jednolite podejście UE do negocjacji.

UE reprezentuje Michel Barnier, którego Komisja Europejska wyznaczyła na głównego negocjatora. W ramach Komisji Europejskiej grupa zadaniowa działająca pod nadzorem Michela Barniera koordynuje pracę dotyczącą wszystkich strategicznych, operacyjnych, prawnych i finansowych kwestii związanych z negocjacjami. Przez cały czas trwania negocjacji Komisja przedstawia sprawozdanie Radzie, a także regularnie przekazuje wyczerpujące informacje Parlamentowi Europejskiemu.

Pierwszy etap negocjacji

Pierwszy etap rozmów rozpoczął się dnia 19 czerwca 2017 r. Miał on na celu zapewnienie największego możliwego stopnia jasności i pewności prawa oraz uregulowanie oddzielenia Zjednoczonego Królestwa od UE.

W 2017 r. zorganizowano sześć rund negocjacyjnych. Negocjacje dotyczyły głównie trzech kwestii priorytetowych: ochrony praw obywateli; ram uwzględniania szczególnych okoliczności w Irlandii i Irlandii Północnej; oraz porozumienia finansowego mającego na celu zapewnienie przestrzegania zarówno przez UE, jak i Zjednoczone Królestwo zobowiązań finansowych zaciągniętych przed wystąpieniem. Ponadto negocjacje obejmowały inne kwestie związane z wystąpieniem z UE.

Dnia 8 grudnia 2017 r. Komisja Europejska zaleciła Radzie Europejskiej, aby ta uznała, że na pierwszym etapie negocjacji prowadzonych ze Zjednoczonym Królestwem na podstawie art. 50 osiągnięto wystarczające postępy. Podstawą oceny Komisji było wspólne sprawozdanie uzgodnione przez negocjatorów Komisji i rząd Zjednoczonego Królestwa. We wspólnym sprawozdaniu Zjednoczone Królestwo zgodziło się wywiązać się ze wszystkich swoich zobowiązań wynikających z obecnych wieloletnich ram finansowych (WRF) i poprzednich perspektyw finansowych, tak jakby nadal było państwem członkowskim, w tym z udziału w zobowiązaniach Unii i zobowiązaniach warunkowych.

Dnia 15 grudnia Rada Europejska potwierdziła, że osiągnięto wystarczające postępy, a przywódcy przyjęli wytyczne dotyczące przejścia do drugiego etapu negocjacji w sprawie ewentualnych przepisów przejściowych oraz przyszłych stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem.

Kolejny etap negocjacji

Dnia 20 grudnia 2017 r. Komisja Europejska skierowała do Rady zalecenie w sprawie rozpoczęcia dyskusji na temat kolejnego etapu negocjacji, wraz z projektem wytycznych negocjacyjnych. Uzupełniają one wytyczne negocjacyjne z maja 2017 r. i określają dodatkowe szczegóły dotyczące ewentualnych przepisów przejściowych.

W zaleceniu przypomina się również o potrzebie przełożenia rezultatów pierwszego etapu negocjacji na uregulowania prawne, jako określono w komunikacie Komisji i wspólnym sprawozdaniu. Zgodnie z wytycznymi Rady Europejskiej z dnia 15 grudnia dodatkowe wytyczne negocjacyjne w sprawie przepisów przejściowych przyjęto w dniu 29 stycznia 2018 r.

W dniu 19 marca 2018 r. Komisja opublikowała projekt umowy o wystąpieniu, w którym przedstawiono postępy poczynione w ramach rundy negocjacyjnej ze Zjednoczonym Królestwem w dniach 16–19 marca 2018 r. W części umowy o wystąpieniu dotyczącej porozumienia finansowego UE i Zjednoczone Królestwo przełożyły postępy osiągnięte na pierwszym etapie negocjacji (przedstawione we wspólnym sprawozdaniu) na akt prawny.

Po opublikowaniu projektu umowy o wystąpieniu w dniu 23 marca 2018 r. Rada Europejska wydała dalsze wytyczne z myślą o rozpoczęciu negocjacji w sprawie ogólnego pojmowania ram przyszłych stosunków między UE a Zjednoczonym Królestwem. Negocjacje powinny zakończyć się jesienią 2018 r., aby pozostało wystarczająco dużo czasu przed dniem 29 marca 2019 r. na zawarcie przez Radę umowy o wystąpieniu po uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego i na zatwierdzenie jej przez Zjednoczone Królestwo zgodnie z jego własnymi procedurami.

Porozumienie finansowe i roczne sprawozdanie finansowe UE za 2017 r.

W odniesieniu do porozumienia finansowego we wspólnym sprawozdaniu, potwierdzonym publikacją projektu umowy o wystąpieniu w dniu 19 marca, stwierdzono, że Zjednoczone Królestwo wywiąże się ze wszystkich swoich zobowiązań wynikających z obecnych wieloletnich ram finansowych i poprzednich perspektyw finansowych, tak jakby nadal było państwem członkowskim. W szczególności projekt umowy o wystąpieniu stanowi, że Zjednoczone Królestwo odpowiada przed Unią w szczególności za swoją część:

- zobowiązań budżetowych z budżetu Unii i budżetów agencji zdecentralizowanych Unii pozostających do realizacji na dzień 31 grudnia 2020 r. – zob. art. 133 umowy o wystąpieniu;

- finansowania zobowiązań Unii zaciągniętych do dnia 31 grudnia 2020 r., z pewnymi wyjątkami – zob. art. 135;

- warunkowych zobowiązań finansowych Unii wynikających z operacji finansowych, co do których podjęto decyzję/które zostały zatwierdzone przed datą wystąpienia – zob. art. 136; oraz

- płatności wymaganych do uregulowania zobowiązań warunkowych Unii, które stają się wymagalne w związku ze sprawami sądowymi dotyczącymi interesów finansowych Unii (pod warunkiem że fakty stanowiące przedmiot tych spraw miały miejsce nie później niż dnia 31 grudnia 2020 r.) – zob. art. 140.

Są to najnowsze informacje dostępne w czasie sporządzania niniejszego sprawozdania. W związku z taką sytuacją proces wystąpienia nie ma obecnie wpływu na skonsolidowane sprawozdanie roczne UE na dzień 31 grudnia 2017 r.

Należy również zauważyć, że w dniu 2 maja 2018 r. Komisja przedstawiła wniosek dotyczący kolejnych WRF na okres począwszy od 2021 r., który jest przygotowywany z uwzględnieniem faktu, że Zjednoczone Królestwo nie będzie już państwem członkowskim.

UNIA EUROPEJSKA
ROK BUDŻETOWY 2017

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ORAZ INFORMACJE DODATKOWE

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

BILANS 24
SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 25
RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH 26
ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO 27
INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO 28
1. ISTOTNE ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI 29
2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU 44
3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI 72
4. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE 80
5. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE I PRAWNE 86
6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM 91
7. UJAWNIENIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH 105
8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM 107
9. ZAKRES KONSOLIDACJI 108

BILANS

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
AKTYWA TRWAŁE			
Wartości niematerialne i prawne	*2.1*	*405*	*381*
Rzeczowe aktywa trwałe	*2.2*	*10 745*	*10 068*
Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności	*2.3*	*581*	*528*
Aktywa finansowe	*2.4*	*59 980*	*62 247*
Płatności zaliczkowe	*2.5*	*25 022*	*21 901*
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6*	*611*	*717*
		97 344	**95 842**
AKTYWA OBROTOWE			
Aktywa finansowe	*2.4*	*8 655*	*3 673*
Płatności zaliczkowe	*2.5*	*24 005*	*23 569*
Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6*	*11 755*	*10 905*
Zapasy	*2.7*	*295*	*165*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*2.8*	*24 111*	*28 585*
		68 821	**66 897**
AKTYWA OGÓŁEM		**166 165**	**162 739**
ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE			
Świadczenia emerytalno-rentowe oraz inne świadczenia pracownicze	*2.9*	*(73 122)*	*(67 231)*
Rezerwy	*2.10*	*(2 880)*	*(1 936)*
Zobowiązania finansowe	*2.11*	*(50 063)*	*(55 067)*
		(126 065)	**(124 234)**
ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE			
Rezerwy	*2.10*	*(659)*	*(675)*
Zobowiązania finansowe	*2.11*	*(6 850)*	*(2 284)*
Zobowiązania	*2.12*	*(39 048)*	*(40 005)*
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychody przyszłych okresów	*2.13*	*(63 902)*	*(67 580)*
		(110 459)	**(110 544)**
ZOBOWIĄZANIA OGÓŁEM		**(236 524)**	**(234 778)**
AKTYWA NETTO		**(70 359)**	**(72 040)**
Rezerwy	*2.14*	*4 876*	*4 841*
*Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie**	*2.15*	*(75 234)*	*(76 881)*
AKTYWA NETTO		**(70 359)**	**(72 040)**

* *W dniu 18 listopada 2017 r. Parlament Europejski przyjął budżet, który zapewnia zapłatę zobowiązań krótkoterminowych Unii z zasobów własnych, które zostaną pobrane lub do wniesienia których wezwane zostaną państwa członkowskie w 2018 r. . Ponadto zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego (rozporządzenie Rady nr 259/68 z dnia 29 lutego 1968 r. z późn. zm.) państwa członkowskie wspólnie gwarantują wypłacanie świadczeń emerytalnych i rentowych*

SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	2017	2016
PRZYCHODY			
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany			
Zasoby własne oparte na DNB	*3.1*	*78 620*	*95 578*
Tradycyjne zasoby własne	*3.2*	*20 520*	*20 439*
Zasoby własne oparte na VAT	*3.3*	*16 947*	*15 859*
Grzywny	*3.4*	*4 664*	*3 858*
Odzyskanie wydatków	*3.5*	*1 879*	*1 947*
Inne	*3.6*	*10 376*	*5 740*
		133 006	**143 422**
Przychody z transakcji wymiany			
Przychody finansowe	*3.7*	*1 845*	*1 769*
Inne	*3.8*	*1 332*	*998*
		3 177	**2 767**
Przychody ogółem		**136 183**	**146 189**
KOSZTY			
Wydatkowane przez państwa członkowskie	*3.9*		
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji		*(44 289)*	*(44 152)*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich		*(11 359)*	*(12 604)*
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności		*(17 650)*	*(35 045)*
Europejski Fundusz Społeczny		*(7 353)*	*(9 366)*
Inne		*(1 253)*	*(1 606)*
Wydatkowane przez Komisję, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	*3.10*	*(15 738)*	*(15 610)*
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*3.11*	*(2 667)*	*(2 547)*
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	*3.11*	*(4 115)*	*(3 258)*
Wydatkowane przez inne podmioty	*3.11*	*(1 478)*	*(2 035)*
Koszty personelu oraz rent i emerytur	*3.12*	*(10 002)*	*(9 776)*
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	*3.13*	*(3 544)*	*(1 068)*
Koszty finansowe	*3.14*	*(1 896)*	*(1 904)*
Inne koszty	*3.15*	*(6 756)*	*(5 486)*
Koszty ogółem		**(128 101)**	**(144 456)**
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK		**8 082**	**1 733**

RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

w mln EUR

	2017	2016
Wynik ekonomiczny za rok	*8 082*	*1 733*
Działalność operacyjna		
Amortyzacja wartości niematerialnych i prawnych	*99*	*88*
Amortyzacja rzeczowych aktywów trwałych	*888*	*575*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu udzielonych pożyczek	*497*	*1 774*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zaliczkowania	*(3 557)*	*(314)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*(745)*	*(1 297)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu zapasów	*(130)*	*(26)*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych oraz innych świadczeń pracowniczych	*5 891*	*3 417*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu rezerw	*928*	*581*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań finansowych	*(438)*	*(2 351)*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu zobowiązań	*(957)*	*7 813*
Zwiększenie/(zmniejszenie) stanu biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów i przychodów przyszłych okresów	*(3 678)*	*(821)*
Nadwyżka budżetowa za poprzedni rok ujęta jako przychód niepieniężny	*(6 405)*	*(1 349)*
Pozostałe zmiany stanu pozycji niepieniężnych	*3*	*18*
Działalność inwestycyjna		
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych	*(1 687)*	*(2 073)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu inwestycji rozliczanych zgodnie z metodą praw własności	*(53)*	*(31)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie stanu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*(3 190)*	*(822)*
(Zwiększenie)/zmniejszenie aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(22)*	*(0)*
PRZEPŁYWY PIENIĘŻNE NETTO	**(4 474)**	**6 914**
Zwiększenie/(zmniejszenie) netto stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów	*(4 474)*	*6 914*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na początek roku	*28 585*	*21 671*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty na koniec roku	*24 111*	*28 585*

ZESTAWIENIE ZMIAN W AKTYWACH NETTO

w mln EUR

	Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie Skumulowana nadwyżka/(Skumulowany deficyt)	Inne kapitały rezerwowe	Kapitał z aktualizacji wyceny	Aktywa netto
STAN NA 31.12.2015	**(77 124)**	**4 390**	**292**	**(72 442)**
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*(82)*	*82*	*–*	*–*
Zmiany wartości godziwej	*–*	*–*	*33*	*33*
Inne	*(59)*	*44*	*–*	*(15)*
Wynik budżetowy za 2015 r. zapisany na dobro państw członkowskich	*(1 349)*	*–*	*–*	*(1 349)*
Wynik ekonomiczny za rok	*1 733*	*–*	*–*	*1 733*
STAN NA 31.12.2016	**(76 881)**	**4 516**	**325**	**(72 040)**
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*(20)*	*20*	*–*	*–*
Zmiany wartości godziwej	*–*	*–*	*(2)*	*(2)*
Inne	*(11)*	*62*	*(46)*	*5*
Wynik budżetowy za 2016 r. zapisany na dobro państw członkowskich	*(6 405)*	*–*	*–*	*(6 405)*
Wynik ekonomiczny za rok	*8 082*	*–*	*–*	*8 082*
STAN NA 31.12.2017	**(75 234)**	**4 598**	**278**	**(70 359)**

INFORMACJA DODATKOWA DO SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

1. ISTOTNE ZASADY (POLITYKI) RACHUNKOWOŚCI

1.1. PODSTAWA PRAWNA I ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Księgi rachunkowe UE prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE, Euratom) nr 966/2012 z dnia 25 października 2012 r. w sprawie zasad finansowych mających zastosowanie do budżetu ogólnego Unii oraz uchylającym rozporządzenie Rady (WE, Euratom) nr 1605/2002 (Dz.U. L 298 z 26 października 2012, s. 1), zwanym dalej „rozporządzeniem finansowym", oraz zgodnie z rozporządzeniem delegowanym Komisji (UE) nr 1268/2012 z dnia 29 października 2012 r. (Dz.U. L 362 z 31 grudnia 2012, s. 1) w sprawie zasad stosowania ww. rozporządzenia finansowego.

Zgodnie z art. 143 rozporządzenia finansowego UE sporządza swoje sprawozdanie finansowe w oparciu o system rachunkowości memoriałowej bazujący na międzynarodowych standardach rachunkowości dla sektora publicznego (MSRSP). Wspomniane zasady rachunkowości przyjęte przez księgowego Komisji muszą być stosowane przez wszystkie instytucje i organy UE objęte konsolidacją, co pozwala na wprowadzenie jednolitych zasad rachunkowości, wyceny oraz prezentacji sprawozdań w celu harmonizacji procesu sporządzania sprawozdań finansowych i konsolidacji.

Stosowanie nowych i zmienionych reguł rachunkowości Unii Europejskiej

Zmiany reguł rachunkowości Unii Europejskiej mające zastosowanie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2017 r. lub później

Księgowy Komisji przyjął następujące zmiany:

- zmiany reguły rachunkowości Unii Europejskiej nr 1 „Sprawozdania Finansowe"; oraz
- zmiany reguły rachunkowości Unii Europejskiej nr 14 „Zasady rachunkowości, zmiany w wartościach szacunkowych i korekty błędów".

Zmiany te wynikają z ostatnich zmian w MSRSP nr 1 „Prezentacja sprawozdania finansowego" i MSRSP nr 3 „Zasady rachunkowości, zmiany w wartościach szacunkowych i korekty błędów", w których zaproponowano ulepszenia mające na celu zapewnienie spójności standardów MSRSP. W związku z tym odpowiednie reguły rachunkowości Unii Europejskiej zostały zaktualizowane, a główne zmiany dotyczą opisu cech jakościowych sprawozdawczości finansowej oraz aktualizacji hierarchii źródeł, które należy stosować przy wyborze i stosowaniu zasad rachunkowości.

Przyjęcie tych zmian nie miało wpływu na roczne sprawozdanie finansowe UE za 2017 r.

Nowe i zmienione reguły rachunkowości Unii Europejskiej przyjęte, lecz jeszcze nie obowiązujące w dniu 31 grudnia 2017 r.

UE nie zastosowała następujących nowych i zmienionych reguł rachunkowości Unii Europejskiej, które zostały przyjęte przez księgowego Komisji, ale które nie weszły jeszcze w życie:

- Zmiany reguły rachunkowości Unii Europejskiej nr 12 „Świadczenia pracownicze" (mające zastosowanie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 r. lub później): Reguła rachunkowości Unii Europejskiej nr 12 została zmieniona zgodnie z nowymi MSRSP nr 39 „Świadczenia pracownicze". Główna zmiana polega na tym, że wszelkie zyski lub straty wynikające ze zmian założeń aktuarialnych ujmuje się bezpośrednio w aktywach netto, w przeciwieństwie do bieżącego wymogu ujmowania ich w nadwyżce lub deficycie.

UE analizuje obecnie wpływ i praktyczne konsekwencje stosowania tej zmienionej reguły rachunkowości Unii Europejskiej. Nie oczekuje się jednak znaczącego wpływu na skonsolidowane sprawozdania finansowe, z wyjątkiem ujęcia założeń aktuarialnych w aktywach netto zamiast w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

- Nowa reguła rachunkowości Unii Europejskiej nr 20 „Połączenia podmiotów sektora publicznego” (mające zastosowanie w odniesieniu do okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub później): EAR nr 20, która opiera się na MSRSP nr 40 „Połączenia podmiotów sektora publicznego”, ustanawia zasady klasyfikacji połączeń w sektorze publicznym do jednej z dwóch różnych kategorii w zależności od tego, czy transakcja ma miejsce w ramach wspólnej kontroli, czy też nie: (i) połączenie, w przypadku którego transakcja opiera się na wartościach bilansowych jednostki połączonej z UE; oraz (ii) nabycie, w przypadku którego transakcja jest oparta na wartościach godziwych na dzień nabycia jednostki nabytej przez UE. W obu przypadkach obowiązują różne wymogi i poziomy ujawniania informacji, aby skutki połączenia były bardziej zrozumiałe dla użytkowników sprawozdań finansowych UE.

Wpływ na sprawozdania finansowe UE w roku pierwszego zastosowania zależeć będzie od tego, czy w tym okresie UE zawrze transakcję polegającą na połączeniu podmiotów sektora publicznego.

1.2. ZASADY RACHUNKOWOŚCI

Celem sprawozdania finansowego jest dostarczenie przydatnych dla szerokiego kręgu odbiorców informacji o sytuacji finansowej, wynikach i przepływach pieniężnych danego podmiotu. W przypadku UE, będącej podmiotem sektora publicznego, bardziej konkretnym celem jest dostarczenie informacji przydatnych w procesie decyzyjnym oraz wykazanie, że podmiot rozlicza się z powierzonych mu środków. Niniejszy dokument został sporządzony w oparciu o wyżej wymienione cele.

Ogólne założenia (lub zasady rachunkowości), których należy przestrzegać przy sporządzaniu sprawozdania finansowego, są określone w regule rachunkowości UE nr 1 „Sprawozdania finansowe”, są identyczne z zasadami opisanymi w Międzynarodowych Standardach Rachunkowości Sektora Publicznego (MSRSP) nr 1 i obejmują: rzetelną prezentację, zasadę memoriału, założenie kontynuowania działalności, ciągłość prezentacji, istotność, agregowanie, kompensowanie i porównywalność informacji. Cechy jakościowe sprawozdawczości finansowej to przydatność, wierne odzwierciedlenie (wiarygodność), zrozumiałość, terminowość, porównywalność i sprawdzalność.

1.3. KONSOLIDACJA

Zakres konsolidacji

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe UE obejmuje wszystkie znaczące jednostki kontrolowane (tj. instytucje UE, w tym Komisję, i agencje UE), jednostki stowarzyszone i wspólne przedsięwzięcia. Pełna lista jednostek objętych konsolidacją znajduje się w informacji dodatkowej 9 do sprawozdania finansowego UE. Na chwilę obecną znajdują się na niej 52 jednostki kontrolowane i 1 jednostka stowarzyszona. Jednostki objęte konsolidacją, które nie mają istotnego znaczenia dla skonsolidowanych sprawozdań finansowych UE jako całości, nie muszą podlegać konsolidacji ani być rozliczane zgodnie z metodą praw własności, jeżeli będzie się to wiązało z nadmiernym nakładem czasu lub nadmiernymi kosztami dla UE. Jednostki te określa się mianem „mniejszych jednostek” i umieszcza na osobnej liście w informacji dodatkowej 9. W 2017 r. siedem jednostek zostało zaklasyfikowanych jako mniejsze jednostki.

Jednostki kontrolowane

Decyzja o objęciu jednostki konsolidacją opiera się na koncepcji kontroli. Do jednostek kontrolowanych zalicza się wszystkie jednostki, przez które UE jest narażona na zmienne świadczenia, lub ma prawo do zmiennych świadczeń, na podstawie swojego udziału, lub ma możliwość wpływania na charakter i wysokość tych świadczeń dzięki swojej władzy nad daną jednostką. Wykonywanie tego typu uprawnień musi być możliwe na bieżąco i musi dotyczyć określonej działalności jednostki. Jednostki kontrolowane są w pełni objęte konsolidacją. Konsolidacja rozpoczyna się od samego początku objęcia kontroli, a kończy się z momentem zakończenia sprawowania kontroli.

Najpowszechniejszymi wskaźnikami sprawowania kontroli w ramach UE są: utworzenie jednostki na mocy traktatów założycielskich lub prawa wtórnego, finansowanie jednostki z budżetu UE, posiadanie praw głosu w organach zarządzających, przeprowadzanie kontroli przez Trybunał Obrachunkowy i udzielanie absolutorium przez Parlament Europejski. Dla każdej jednostki dokonuje się oceny, aby móc zadecydować, czy co najmniej jedno z wyżej wymienionych kryteriów jest wystarczające do stwierdzenia faktu sprawowania kontroli.

Zgodnie z tym podejściem uznaje się, że instytucje (poza Europejskim Bankiem Centralnym) oraz agencje UE (poza agencjami wchodzącymi w skład dawnego drugiego filara) są pod wyłączną kontrolą UE, a zatem są objęte konsolidacją. Za jednostkę kontrolowaną uznaje się również Europejską Wspólnotę Węgla i Stali (EWWiS) w likwidacji.

Wszystkie istotne transakcje i salda pomiędzy jednostkami kontrolowanymi przez UE podlegają wyeliminowaniu, a niezrealizowane zyski i straty z takich transakcji nie są istotne, więc nie zostały wyeliminowane.

Wspólne ustalenia umowne

Wspólne ustalenie umowne to umowa, w ramach której UE i druga strona lub większa ich liczba sprawują wspólną kontrolę. Wspólna kontrola jest to określony w umowie podział kontroli nad ustaleniem umownym, który występuje tylko wówczas, gdy decyzje dotyczące istotnej działalności wymagają jednomyślnej zgody stron sprawujących wspólną kontrolę. Wspólne umowy mogą mieć formę wspólnych operacji lub wspólnych przedsięwzięć. Jeżeli wspólne ustalenie umowne jest zorganizowane za pośrednictwem oddzielnego narzędzia, a strony wspólnego ustalenia umownego mają udział w aktywach netto wynikających z tego ustalenia, wspólne ustalenie umowne klasyfikuje się jako wspólne przedsięwzięcie. Udziały we wspólnych przedsięwzięciach wykazywane są zgodnie z metodą praw własności (zob. informacja dodatkowa 1.5.4). Jeżeli strony mają udział w aktywach oraz udział w zobowiązaniach związanych z ustaleniem, to wspólne ustalenie umowne klasyfikuje się jako wspólną operację. W odniesieniu do udziału we wspólnych operacjach UE ujmuje w swoim sprawozdaniu finansowym: swoje aktywa i zobowiązania, przychody i koszty oraz udział we wspólnych aktywach, zobowiązaniach i przychodach i wspólnie ponoszonych kosztach.

Jednostki stowarzyszone

Jednostki stowarzyszone to jednostki, na które UE bezpośrednio lub pośrednio wywiera znaczący wpływ, lecz nie ma nad nimi kontroli. Przyjmuje się, że znaczący wpływ występuje wtedy, gdy UE posiada bezpośrednio lub pośrednio przynajmniej 20 % praw głosu. Udziały w jednostkach stowarzyszonych wykazywane są metodą praw własności (zob. informacja dodatkowa 1.5.4).

Jednostki nieobjęte konsolidacją, których środkami zarządza Komisja

Środkami wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego dla pracowników UE, Europejskiego Funduszu Rozwoju oraz funduszu gwarancyjnego dla uczestników zarządza w ich imieniu Komisja. Z uwagi na to, że jednostki te nie są kontrolowane przez UE, nie są one jednak ujęte w jej skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym.

1.4. PODSTAWA SPORZĄDZENIA SPRAWOZDANIA FINANSOWEGO

Sprawozdania finansowe są przedkładane co roku. Rok budżetowy rozpoczyna się dnia 1 stycznia i kończy dnia 31 grudnia.

1.4.1. Waluta i zasady przeliczania

Waluta funkcjonalna i sprawozdawcza

O ile nie określono inaczej, sprawozdanie finansowe prezentowane jest w mln EURo, przy czym euro jest walutą funkcjonalną i sprawozdawczą UE.

Transakcje i salda

Transakcje w walutach obcych przelicza się na euro według kursu obowiązującego w dniu transakcji. Dodatnie i ujemne różnice kursowe wynikające z rozliczenia transakcji w walutach obcych oraz z ponownego przeliczenia według kursów wymiany obowiązujących na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Różnice wynikające z przeliczenia dotyczące niepieniężnych instrumentów finansowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wykazywane są w kapitale z aktualizacji wyceny.

Inne metody przeliczania stosuje się w przypadku rzeczowych aktywów trwałych i wartości niematerialnych i prawnych, które zachowują wartość w euro według kursu na dzień zakupu.

Stan na koniec roku pieniężnych składników aktywów i zobowiązań denominowanych w walutach obcych przelicza się na euro według kursu Europejskiego Banku Centralnego (EBC) obowiązującego na dzień 31 grudnia:

Kurs wymiany EUR

Waluta	31.12.2017	31.12.2016	Waluta	31.12.2017	31.12.2016
BGN	**1,9558**	*1,9558*	**PLN**	**4,177**	*4,4103*
CZK	**25,5350**	*27,0210*	**RON**	**4,6585**	*4,5390*
DKK	**7,4449**	*7,4344*	**SEK**	**9,8438**	*9,5525*
GBP	**0,8872**	*0,8562*	**CHF**	**1,1702**	*1,0739*
HRK	**7,4400**	*7,5597*	**JPY**	**135,01**	*123,4000*
HUF	**310,3300**	*309,8300*	**USD**	**1,1993**	*1,0541*

1.4.2. Wykorzystanie szacunków

Zgodnie z MSRSP i ogólnie przyjętymi zasadami rachunkowości kwoty wykazane w sprawozdaniu finansowym muszą opierać się na szacunkach i założeniach kierownictwa, których podstawą są możliwie jak najbardziej wiarygodne dostępne informacje. Istotne szacunki dotyczą m.in.: kwot na zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych, rezerw, ryzyka finansowego związanego z zapasami i należnościami, naliczonych dochodów i biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów, aktywów i zobowiązań warunkowych oraz stopnia utraty wartości w przypadku wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, a także kwot ujawnionych w informacji dodatkowej dotyczącej instrumentów finansowych. Rzeczywiste wyniki mogą nie pokrywać się z tymi szacunkami. Zmiany w zakresie szacunków znajdują odzwierciedlenie w okresie, w którym stają się one wiadome.

1.5. BILANS

1.5.1. Wartości niematerialne i prawne

Zakupione licencje na oprogramowanie komputerowe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o zakumulowaną amortyzację i straty z tytułu trwałej utraty wartości. Te aktywa amortyzuje się metodą liniową przez szacowany okres ich użytkowania (3–11 lat). Szacowany okres użytkowania tych aktywów odpowiada ich okresowi ekonomicznej użyteczności lub okresowi użyteczności określonemu w drodze umowy. Wartości niematerialne i prawne powstałe w wyniku procesów wewnętrznych są kapitalizowane, gdy spełnione są odpowiednie kryteria określone w zasadach rachunkowości UE, a wydatki dotyczą wyłącznie etapu wytworzenia danego składnika aktywów. Koszty, które można kapitalizować, obejmują wszystkie koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować i które są niezbędne do opracowania, wytworzenia i przygotowania danego składnika aktywów, aby mógł on funkcjonować w sposób zgodny z zamierzeniami kierownictwa. Koszty powiązane z działalnością naukowo-badawczą, koszty prac rozwojowych oraz koszty utrzymania, których nie można kapitalizować, ujmuje się jako koszty okresu, w którym zostały poniesione.

1.5.2. Rzeczowe aktywa trwałe

Wszystkie rzeczowe aktywa trwałe wykazywane są według kosztu historycznego pomniejszonego o umorzenie i straty z tytułu trwałej utraty wartości. Koszt obejmuje wydatki, które da się bezpośrednio przyporządkować do nabycia, budowy lub przekazania składnika aktywów.

Późniejsze koszty są uwzględniane w wartości bilansowej składnika aktywów lub ujmowane jako odrębny składnik aktywów, jedynie gdy jest prawdopodobne, że przyszłe korzyści ekonomiczne lub świadczenia związane z danym składnikiem aktywów wpłyną do UE oraz pod warunkiem że możliwa jest wiarygodna wycena kosztu tego składnika aktywów. Koszty związane z naprawą i utrzymaniem wykazywane są w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie obrachunkowym, w którym zostały poniesione.

Grunty i dzieła sztuki nie podlegają amortyzacji, jako że uznaje się, że mają one nieokreślony okres użytkowania. Środki trwałe w budowie nie podlegają amortyzacji, ponieważ aktywa te nie są jeszcze dostępne do użytku. Inne składniki aktywów amortyzowane są metodą liniową w celu alokacji ich kosztu pomniejszonego o ich wartość końcową przez szacunkowy okres ich użytkowania w następujący sposób:

Rodzaj aktywów	Stawka amortyzacji metodą liniową
Budynki	*4 % do 10 %*
Sprzęt kosmiczny	*8 % do 25 %*
Urządzenia i wyposażenie techniczne	*10 % do 25 %*
Meble i środki transportu	*10 % do 25 %*
Sprzęt komputerowy	*25 % do 33 %*
Inne	*10 % do 33 %*

Zyski i straty ze zbycia ustala się, porównując wpływy, pomniejszone o koszty sprzedaży, z wartością bilansową zbywanego składnika aktywów, i ujmuje się je w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Leasing

Leasing rzeczowych aktywów trwałych, w przypadku którego zasadniczo całe ryzyko oraz wszystkie korzyści związane z własnością przypadają na UE, uznaje się za leasing finansowy. Leasing finansowy kapitalizuje się w kwocie równej wartości godziwej przedmiotu leasingu, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu, lub w kwocie równej wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, jeżeli jest ona niższa od wartości godziwej. Część odsetkowa raty leasingu finansowego ujmowana jest jako koszt przez okres leasingu według stałej okresowej stopy procentowej w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania. Zobowiązania z tytułu opłat leasingowych bez uwzględnienia kosztów finansowych ujmuje się w zobowiązaniach finansowych (długo- i krótkoterminowych). Odsetki od kosztów finansowych ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu, tak aby uzyskać stałą okresową stopę procentową w stosunku do nieuregulowanego salda zobowiązania w każdym z okresów. Aktywa posiadane na podstawie leasingu finansowego amortyzuje się przez okres użytkowania składnika aktywów lub przez okres leasingu, w zależności od tego, który z nich jest krótszy.

Leasing, w przypadku którego leasingodawca zachowuje znaczącą część ryzyka i korzyści związanych z własnością, jest leasingiem operacyjnym. Raty leasingu operacyjnego ujmuje się metodą liniową jako koszt w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności przez okres leasingu.

1.5.3. Utrata wartości aktywów niefinansowych

Aktywa o nieokreślonym okresie użytkowania nie podlegają amortyzacji ani umorzeniu i są corocznie kontrolowane pod kątem utraty wartości. Składniki aktywów podlegające amortyzacji i umorzeniu są analizowane pod kątem utraty wartości, gdy zdarzenia lub zmiana okoliczności wskazują, że wartość bilansowa może być niemożliwa do odzyskania. Stratę z tytułu trwałej utraty wartości ujmuje się w kwocie, o którą wartość bilansowa składnika aktywów przewyższa jego wartość odzyskiwalną. Wartość odzyskiwalna to wartość godziwa składnika aktywów pomniejszona o koszty sprzedaży lub wartość użytkowa, w zależności od tego, która z tych wartości jest wyższa.

Wartości końcowe i okresy użytkowania wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych poddawane są przeglądowi i w razie konieczności korygowane, co najmniej raz do roku. Wartość bilansowa składnika aktywów jest natychmiast odpisywana do jego wartości odzyskiwalnej, jeżeli wartość bilansowa składnika aktywów jest wyższa niż jego szacunkowa wartość odzyskiwalna. Jeżeli przyczyny utraty wartości ujętej w poprzednich latach nie mają już zastosowania, odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości są odpowiednio cofane.

1.5.4. Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności

Udziały w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach

Inwestycje rozliczane zgodnie z metodą praw własności początkowo ujmuje się według kosztu. Udział UE w tych inwestycjach jest ujmowany w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, a jej udział w zmianach stanu kapitałów rezerwowych jest ujmowany w kapitale z aktualizacji wyceny w aktywach netto. Wartość księgowa inwestycji w sprawozdaniu finansowym na dzień bilansowy jest równa kosztowi początkowemu wraz ze wszystkimi zmianami (dalsze wkłady, udział w wynikach ekonomicznych

i zmianach stanu kapitału rezerwowego, utraty wartości oraz dywidendy). Otrzymane wypłaty z inwestycji obniżają wartość bilansową aktywów.

Jeżeli udział UE w deficycie inwestycji rozliczanej zgodnie z metodą praw własności jest równy jej udziałowi w tej inwestycji lub go przekracza, UE przestaje ujmować swój udział w przyszłych stratach („nieujęte straty"). Po zredukowaniu udziału UE do wartości zerowej na wszelkie dodatkowe straty tworzy się rezerwy, a zobowiązanie ujmuje się tylko w takiej wysokości, w jakiej UE powzięła prawny lub zwyczajowo oczekiwany obowiązek lub dokonała płatności w imieniu danej jednostki.

Jeżeli występują oznaki utraty wartości, w razie konieczności dokonuje się odpisu do niższej wartości odzyskiwalnej. Wartość odzyskiwalną określa się zgodnie z zasadami opisanymi w informacji dodatkowej **1.5.3.** Jeżeli przyczyny utraty wartości przestają mieć zastosowanie w późniejszym terminie, dokonuje się cofnięcia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości do wartości bilansowej, jaka zostałaby określona, gdyby nie dokonano żadnego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

W przypadku gdy UE posiada przynajmniej 20 % funduszu kapitału inwestycyjnego, nie dąży do wywierania znaczącego wpływu. Takie fundusze traktuje się zatem jako instrumenty finansowe i klasyfikuje jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Jednostek stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięć zaklasyfikowanych jako mniejsze jednostki nie rozlicza się według metody praw własności. Wkłady UE na rzecz tych jednostek rozlicza się jako koszty poniesione w danym okresie.

1.5.5. Aktywa finansowe

Klasyfikacja

UE dzieli swoje aktywa finansowe na następujące kategorie: aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt; udzielone pożyczki i należności; inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności; oraz aktywa finansowe dostępne do sprzedaży. Klasyfikacja instrumentów finansowych ustalana jest w momencie początkowego ujęcia i podlega ponownej wycenie na każdy dzień bilansowy.

(i) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

Składnik aktywów zalicza się do tej kategorii, jeżeli został nabyty zasadniczo w celu sprzedaży w perspektywie krótkoterminowej. W kategorii tej ujmuje się również instrumenty pochodne. Należące do tej kategorii aktywa uznaje się za aktywa obrotowe, jeżeli ich zbycie przewidziane jest w ciągu 12 miesięcy od dnia bilansowego.

(ii) Pożyczki i należności

Pożyczki i należności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami, nienotowane na aktywnym rynku. Powstają one, gdy UE przekazuje środki pieniężne, towary lub usługi bezpośrednio dłużnikowi i nie ma zamiaru wprowadzać należności do obrotu lub w przypadku, gdy UE wstępuje w prawa pierwotnego kredytodawcy po dokonaniu przez UE płatności w ramach umowy gwarancji. Płatności należne w terminie do 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa obrotowe. Płatności należne w terminie przekraczającym 12 miesięcy od dnia bilansowego uznaje się za aktywa trwałe. Pożyczki i należności obejmują depozyty terminowe o pierwotnym terminie zapadalności powyżej trzech miesięcy.

(iii) Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności

Inwestycje utrzymywane do terminu zapadalności to aktywa finansowe niebędące instrumentami pochodnymi, ze stałymi lub ustalonymi płatnościami i stałymi terminami zapadalności, które UE ma zamiar i może utrzymywać do terminu zapadalności. W ciągu ostatniego roku budżetowego UE nie utrzymywała żadnych inwestycji zaliczających się do tej kategorii.

(iv) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży to aktywa niebędące instrumentami pochodnymi, które zostały przypisane do niniejszej kategorii lub które nie zaliczają się do żadnej z pozostałych kategorii. Klasyfikuje się je jako aktywa obrotowe lub trwałe, w zależności od okresu, przez który UE planuje je posiadać.

Inwestycje w jednostkach nieobjętych konsolidacją ani nieujmowanych metodą praw własności oraz inne inwestycje kapitałowe (np. operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka) również klasyfikuje się jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Początkowe ujęcie i wycena

Zakup i sprzedaż aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, utrzymywanych do upływu terminu zapadalności i dostępnych do sprzedaży, ujmuje się na dzień transakcji, czyli dzień, w którym UE zobowiązała się kupić lub sprzedać składnik aktywów. Ekwiwalenty środków pieniężnych i pożyczki ujmuje się w dniu przekazania środków pieniężnych pożyczkobiorcom. Instrumenty finansowe ujmuje się początkowo według wartości godziwej. W przypadku wszystkich aktywów finansowych niewycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt koszty transakcji dodaje się do wartości godziwej przy początkowym ujęciu. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt ujmuje się początkowo w wartości godziwej, a koszty transakcji ujmuje się jako koszty w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

W początkowym ujęciu wartość godziwa składnika aktywów finansowych odpowiada zwykle cenie transakcji (tj. wartości godziwej otrzymanej zapłaty), chyba że wartość godziwa tego instrumentu została potwierdzona poprzez porównanie z obserwacjami innych bieżących transakcji rynkowych na takich samych instrumentach lub na podstawie techniki wyceny, której zmienne obejmują jedynie dane pochodzące z obserwacji rynków (np. w przypadku niektórych kontraktów na instrumenty pochodne). Jednakże wartość godziwą udzielonej pożyczki długoterminowej, która jest nieoprocentowana lub oprocentowana poniżej rynkowych stóp procentowych, ustala się jako wartość bieżącą wszystkich przyszłych wpływów środków pieniężnych dyskontowanych w oparciu o obowiązującą rynkową stopę procentową dla podobnego instrumentu o podobnym ratingu.

Pożyczki udzielone wycenia się w ich kwocie nominalnej, którą uznaje się za wartość godziwą pożyczki. Istnieją ku temu następujące powody:

- „Otoczenie rynkowe" pożyczek UE jest bardzo specyficzne i różni się od rynku kapitałowego, na którym emitowane są obligacje komercyjne lub skarbowe. Pożyczkodawcy na rynku kapitałowym mają bowiem możliwość wyboru alternatywnych inwestycji, co znajduje swoje odzwierciedlenie w cenach rynkowych. UE jest jednak pozbawiona tej możliwości, jako że nie może ona inwestować środków na rynkach kapitałowych; pożycza ona środki tylko po to, by udzielić pożyczek o takiej samej stopie procentowej. Oznacza to, że w odniesieniu do pożyczonych przez siebie środków UE nie dysponuje innymi możliwościami udzielania pożyczek ani inwestowania tych środków. Dlatego też nie istnieją koszty alternatywne i tym samym nie ma podstawy do porównania ze stopami rynkowymi. W rzeczywistości pożyczki udzielane przez UE same w sobie stanowią osobny rynek. Zasadniczo, jako że nie można zastosować opcji kosztu alternatywnego, cena rynkowa nie oddaje rzetelnie istoty operacji udzielania pożyczek przez UE. W związku z tym nie jest właściwe ustalanie wartości godziwej pożyczek UE poprzez odniesienie do obligacji komercyjnych i skarbowych.

- Ponadto, jako że nie istnieje aktywny rynek ani podobne transakcje, z którymi można by porównać operacje udzielania pożyczek przez UE, stopa procentowa stosowana przez UE do ustalenia wartości godziwej pożyczek udzielanych w ramach EFSM, pożyczek na wsparcie bilansu płatniczego oraz innych takich pożyczek, powinna być równa pobieranej stopie procentowej.

- Co więcej, w przypadku tych pożyczek, między pożyczkami udzielonymi i zaciągniętymi występują efekty równoważące z uwagi na ich charakter wzajemny (ang. back-to-back). Stąd też efektywna stopa procentowa dla pożyczki udzielonej równa się efektywnej stopie procentowej powiązanych pożyczek zaciągniętych. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Instrumenty finansowe usuwa się z ksiąg w przypadku wygaśnięcia praw do otrzymywania przepływów pieniężnych z inwestycji oraz w przypadku, gdy UE przeniosła zasadniczo całe ryzyko i wszystkie korzyści związane z prawem własności na inny podmiot.

Późniejsza wycena

a) Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt wycenia się następnie według wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej kategorii „instrumenty finansowe wykazywane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub

deficyt" ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie, w którym powstały.

b) Pożyczki i należności ujmuje się po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych funduszy ta sama efektywna stopa procentowa stosowana jest do udzielonych i zaciągniętych pożyczek, gdyż pożyczki te mają cechy operacji wzajemnych (ang. back-to-back), a różnice między warunkami i kwotami pożyczek udzielonych i zaciągniętych nie są istotne. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

c) Aktywa utrzymywane do upływu terminu zapadalności ujmuje się po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. UE obecnie nie posiada inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności.

d) Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży wycenia się następnie według wartości godziwej. Zyski i straty wynikające ze zmiany wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się w kapitale z aktualizacji wyceny, z wyjątkiem różnic wynikających z przeliczenia walut dotyczących składników aktywów pieniężnych, które ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. W przypadku usunięcia z ksiąg lub sprzedaży lub utraty wartości aktywów sklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, skumulowane korekty wartości godziwej ujęte uprzednio w kapitale z aktualizacji wyceny ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odsetki od aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży obliczone w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Dywidendy od instrumentów kapitałowych dostępnych do sprzedaży ujmuje się po stwierdzeniu prawa UE do otrzymania płatności.

Wartość godziwą inwestycji notowanych na aktywnych rynkach ustala się w oparciu o bieżące oferowane ceny zakupu. W przypadku składników aktywów finansowych, dla których nie ma aktywnego rynku (oraz w przypadku nienotowanych papierów wartościowych i instrumentów pochodnych będących przedmiotem obrotu poza rynkiem regulowanym), UE określa wartość godziwą w oparciu o techniki wyceny. Obejmują one wykorzystanie niedawnych transakcji na warunkach rynkowych, odniesienie do innych analogicznych instrumentów, analizę zdyskontowanych przepływów pieniężnych, modele wyceny opcji oraz inne metody wyceny powszechnie stosowane przez uczestników rynku.

Inwestycje w fundusze *venture capital*, sklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, które nie są notowane na aktywnym rynku, wycenia się według przypisanej wartości aktywów netto, którą uznaje się za równą ich wartości godziwej.

W przypadku gdy nie można w wiarygodny sposób wycenić wartości godziwej inwestycji w instrumenty kapitałowe, które nie są notowane na aktywnym rynku, inwestycje te wycenia się po koszcie pomniejszonym o straty z tytułu trwałej utraty wartości.

Utrata wartości aktywów finansowych

Na każdy dzień bilansowy UE ocenia, czy istnieją obiektywne dowody utraty wartości danego składnika aktywów finansowych. Utrata wartości danego składnika aktywów finansowych następuje tylko i wyłącznie wtedy, gdy istnieją obiektywne dowody trwałej utraty wartości w związku z jednym lub większą liczbą zdarzeń, które miały miejsce po początkowym ujęciu składnika aktywów, oraz gdy zdarzenie (lub zdarzenia) powodujące stratę ma (mają) wpływ na szacunkowe przyszłe przepływy pieniężne związane z danym składnikiem aktywów finansowych, który to wpływ można w wiarygodny sposób oszacować. Dokonywany jest wówczas odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości.

(a) *Aktywa wykazywane po zamortyzowanym koszcie*

Jeżeli istnieją obiektywne dowody straty z tytułu trwałej utraty wartości udzielonych pożyczek i należności lub inwestycji utrzymywanych do terminu zapadalności wykazywanych po zamortyzowanym koszcie, kwotę straty wycenia się jako różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a wartością bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych (z wyłączeniem przyszłych strat kredytowych, które nie zostały poniesione), dyskontowaną według pierwotnej efektywnej stopy procentowej dla składnika aktywów finansowych. Wartość bilansowa składnika aktywów jest zmniejszana, a kwota straty ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli pożyczka lub inwestycja utrzymywana do terminu zapadalności ma zmienne oprocentowanie, w celu wyceny straty z tytułu trwałej utraty wartości przyjmuje się stopę dyskontową odpowiadającą bieżącej efektywnej stopie procentowej określonej w umowie. Wartość bieżącą szacunkowych przyszłych przepływów pieniężnych z tytułu zabezpieczonego

składnika aktywów finansowych oblicza się na podstawie przepływów pieniężnych, które mogą wynikać z zajęcia, pomniejszonych o koszty uzyskania i sprzedaży zabezpieczenia, bez względu na prawdopodobieństwo zajęcia. Jeżeli w kolejnym okresie kwota straty z tytułu trwałej utraty wartości ulegnie zmniejszeniu oraz jeżeli zmniejszenie to można w obiektywny sposób powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu utraty wartości, dokonuje się cofnięcia uprzednio ujętego odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

(b) *Aktywa wyceniane według wartości godziwej*

W przypadku inwestycji kapitałowych zaklasyfikowanych jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, podczas ustalania, czy nie nastąpiła utrata wartości papierów wartościowych, należy wziąć pod uwagę istotny lub trwały (trwający przez dłuższy okres) spadek wartości godziwej papierów wartościowych poniżej ich kosztu. Jeżeli istnieją tego rodzaju dowody dla aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży, łączną kwotę straty – ustaloną jako różnica między kosztem nabycia a bieżącą wartością godziwą, pomniejszoną o wszelkie odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości tego składnika aktywów finansowych ujęte uprzednio w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności – usuwa się z kapitałów rezerwowych i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości instrumentów kapitałowych ujęte w odpowiednim sprawozdaniu z finansowych wyników działalności nie mogą być cofnięte w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Jeżeli w kolejnym okresie wartość godziwa instrumentu dłużnego zaklasyfikowanego jako składnik aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży wzrośnie i jeżeli wzrost ten w obiektywny sposób można powiązać ze zdarzeniem mającym miejsce po ujęciu odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, dokonuje się cofnięcia odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.5.6. Zapasy

Zapasy wycenia się według kosztu lub według wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa. Koszt ustala się z zastosowaniem metody FIFO („pierwsze weszło, pierwsze wyszło"). Koszt wyrobów gotowych i produkcji w toku obejmuje koszty surowców, robocizny bezpośredniej, inne koszty, które da się bezpośrednio przyporządkować, oraz powiązane pośrednie koszty produkcji (przy normalnej zdolności produkcyjnej). Możliwa do uzyskania wartość netto stanowi szacunkową cenę sprzedaży w toku zwykłej działalności gospodarczej pomniejszoną o koszty realizacji i koszty sprzedaży. Zapasy utrzymywane w celu dystrybucji nieodpłatnej lub za stawkę nominalną wycenia się według kosztu lub aktualnego kosztu odtworzenia, w zależności od tego, która z tych wartości jest niższa. Aktualny koszt odtworzenia stanowi koszt, który UE musiałaby ponieść, aby nabyć składnik aktywów na dzień sprawozdawczy.

1.5.7. Kwoty płatności zaliczkowych

Zaliczkowanie jest formą płatności z wyprzedzeniem na rzecz beneficjenta, mającą na celu zapewnienie finansowania z góry. Może być ono rozbite na szereg płatności dokonywanych w okresie wskazanym w danej umowie, decyzji, danym porozumieniu lub akcie podstawowym. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie albo podlega zwrotowi. Beneficjent, który nie poniesie kosztów kwalifikowalnych, zobowiązany jest do zwrotu UE przyznanej zaliczki. Kwota płatności zaliczkowych może zostać pomniejszona (całkowicie lub częściowo) o zatwierdzone koszty kwalifikowalne (które ujmuje się jako koszty).

W kolejne dni bilansowe zaliczkowanie jest wyceniane w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane (w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe) poniesione w danym okresie.

Odsetki od płatności zaliczkowych ujmuje się w chwili ich uzyskania zgodnie z przepisami odnośnej umowy. Szacunek przychodów z tytułu naliczonych odsetek dokonywany jest na koniec roku w oparciu o najbardziej wiarygodne dane, a następnie uwzględniany jest w bilansie.

Pozostałe zaliczki dla państw członkowskich, wynikające ze zwracania przez UE kwot wypłaconych przez państwo członkowskie jako zaliczki na rzecz beneficjentów (w tym „instrumenty finansowe objęte zarządzaniem dzielonym"), uwzględnia się jako aktywa i ujmuje w pozycji „Zaliczkowanie". Następnie pozostałe zaliczki dla państw członkowskich wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o najlepsze możliwe oszacowanie wydatków kwalifikowanych poniesionych przez beneficjentów końcowych, obliczone na podstawie rozsądnych i mających poparcie faktograficzne założeń.

Wkłady UE do funduszy powierniczych Europejskiego Funduszu Rozwoju lub innych jednostek nieobjętych konsolidacją również klasyfikuje się jako zaliczkowanie, gdyż ich celem jest umożliwienie funduszowi powierniczemu finansowania działań określonych w celach danego funduszu. Wkłady UE do funduszy powierniczych wycenia się w kwocie początkowo ujętej w bilansie pomniejszonej o wydatki kwalifikowane, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe, poniesione przez fundusz powierniczy w okresie sprawozdawczym i alokowane do wkładu UE zgodnie z umową dotyczącą danego projektu.

1.5.8. Należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

Ponieważ zgodnie w wymogami zasad rachunkowości UE konieczna jest odrębna prezentacja transakcji wymiany i transakcji innych niż transakcje wymiany, na potrzeby sporządzenia sprawozdania finansowego należności dzieli się na należności wynikające z transakcji wymiany oraz na należności wynikające z transakcji innych niż transakcje wymiany, tj. kiedy UE otrzymuje wartości od innej jednostki, nie przekazując bezpośrednio w zamian wartości zbliżonej (na przykład należności od państw członkowskich związane z zasobami własnymi).

Należności z tytułu transakcji wymiany spełniają kryteria definicji instrumentów finansowych i w związku z tym klasyfikuje się je jako udzielone pożyczki i należności i odpowiednio wycenia (zob. informacja dodatkowa **1.5.5**). Ujawnienia w informacjach dodatkowych na temat instrumentów finansowych w odniesieniu do należności z tytułu transakcji wymiany obejmują naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów z tytułu transakcji wymiany, ponieważ nie są one istotne.

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany wykazuje się w kwocie początkowej (skorygowanej o odsetki i kary) pomniejszonej o odpis aktualizujący z tytułu utraty wartości. Odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany dokonuje się, gdy istnieją obiektywne dowody na to, że UE nie będzie w stanie pobrać wszystkich należnych kwot zgodnie z pierwotnymi warunkami należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany. Kwota odpisu aktualizującego stanowi różnicę między wartością bilansową składnika aktywów a jego wartością odzyskiwalną. Kwota odpisu ujmowana jest w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Na podstawie doświadczeń z ubiegłych lat dokonuje się również ogólnego odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do nierozliczonych nakazów odzyskania środków nieobjętych jeszcze żadnym określonym odpisem. W informacji dodatkowej **1.5.14** przedstawiono informacje dotyczące ujęcia naliczonych dochodów na koniec roku. Kwoty wykazane w bilansie i ujawnione jako należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany nie są instrumentami finansowymi, ponieważ w przeciwieństwie do nich nie wynikają z umowy, która powodowałaby powstanie zobowiązań finansowych lub instrumentów kapitałowych. Niemniej jednak, w informacjach dodatkowych do sprawozdania finansowego należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany ujawnia się w stosownych przypadkach razem z należnościami z tytułu transakcji wymiany.

1.5.9. Środki pieniężne i ich ekwiwalenty

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty są instrumentami finansowymi, które obejmują środki pieniężne w kasie, depozyty bankowe płatne na żądanie lub w krótkim terminie i inne krótkoterminowe wysoce płynne inwestycje o pierwotnym terminie zapadalności do trzech miesięcy.

1.5.10. Świadczenia emerytalno-rentowe oraz inne świadczenia pracownicze

Zobowiązania emerytalno-rentowe

Programy emerytalno-rentowe UE to programy określonych świadczeń. Pracownicy wnoszą z wynagrodzenia jedną trzecią spodziewanego kosztu tych świadczeń, jednak zobowiązanie nie jest finansowane kapitałowo. Zobowiązanie ujęte w bilansie w odniesieniu do programów emerytalnych określonych świadczeń to wartość bieżąca zobowiązań z tytułu określonych świadczeń na dzień bilansowy pomniejszona o wartość godziwą wszelkich aktywów programu. Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń obliczają aktuariusze w oparciu o metodę prognozowanych uprawnień jednostkowych. Wartość bieżącą zobowiązania z tytułu określonych świadczeń określa się, dyskontując szacunkowe przyszłe wypływy środków pieniężnych w oparciu o stopy procentowe obligacji państwowych denominowanych w walucie, w której zostaną wypłacone świadczenia, i których termin zapadalności jest zbliżony do terminu realizacji powiązanych zobowiązań emerytalno-rentowych.

Zyski i straty aktuarialne wynikające z korekt założeń aktuarialnych i zmian założeń aktuarialnych ujmuje się bezzwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności. Koszty przeszłego zatrudnienia ujmuje się bezzwłocznie w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności, chyba że zmiany w programie emerytalno-rentowym uzależnione są od pewnej długości okresu zatrudnienia pracowników (okres nabywania uprawnień). W takim przypadku koszty przeszłego zatrudnienia amortyzuje się metodą liniową przez okres nabywania uprawnień.

Świadczenia chorobowe po okresie zatrudnienia

UE zapewnia swoim pracownikom świadczenia opieki zdrowotnej poprzez zwrot kosztów leczenia. Stworzono odrębny fundusz na potrzeby bieżącego zarządzania tymi świadczeniami. Z systemu korzystają obecni pracownicy, emeryci i renciści, wdowy lub wdowcy oraz uprawnieni do ubezpieczenia członkowie ich rodzin. Świadczenia przyznane osobom nieaktywnym zawodowo (emerytom, rencistom, sierotom itp.) uznaje się za „świadczenia pracownicze po okresie zatrudnienia". Z uwagi na charakter tych świadczeń niezbędne jest dokonanie obliczeń aktuarialnych. Zobowiązania ujęte w bilansie ustala się w podobny sposób jak zobowiązania emerytalno-rentowe (zob. powyżej).

1.5.11. Rezerwy

Rezerwy ujmuje się, gdy UE związana jest prawnym lub zwyczajowo oczekiwanym zobowiązaniem wobec osób trzecich w wyniku przeszłych zdarzeń, gdy istnieje większe prawdopodobieństwo, że w celu realizacji zobowiązania konieczny będzie wypływ środków, niż że nie będzie to konieczne, oraz gdy kwotę można wiarygodnie oszacować. Nie ujmuje się rezerw na przyszłe straty operacyjne. Kwotę rezerwy ustala się poprzez najlepsze możliwe oszacowanie spodziewanych wydatków, które będą konieczne w celu realizacji bieżącego zobowiązania na dzień sprawozdawczy. W przypadkach, w których rezerwa odnosi się do zbioru wielu pozycji, przy szacunkowym określaniu kwoty zobowiązania uwzględnia się wszystkie możliwe wyniki oraz odpowiadające im prawdopodobieństwa (metoda „oczekiwanej wartości").

1.5.12. Zobowiązania finansowe

Zobowiązania finansowe są klasyfikowane jako zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, jako zobowiązania finansowe ujmowane po zamortyzowanym koszcie lub jako zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych.

Zaciągnięte pożyczki obejmują pożyczki od instytucji kredytowych i zobowiązania potwierdzone certyfikatami. Zaciągnięte pożyczki ujmuje się początkowo w wartości godziwej, czyli w wysokości wpływów z tytułu uzyskania pożyczki (wartości godziwej otrzymanej zapłaty) po odliczeniu poniesionych kosztów transakcji, a następnie wykazuje się je po zamortyzowanym koszcie w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej; wszelkie różnice pomiędzy wpływami (po odliczeniu kosztów transakcji) a wartością wykupu ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w okresie pożyczkowym w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. W przypadku pożyczek udzielonych z pożyczonych środków metody efektywnej stopy procentowej nie można stosować do udzielonych i zaciągniętych pożyczek ze względu na zasadę istotności. Poniesione przez UE koszty transakcji, którymi następnie obciąża się beneficjenta pożyczki, są bezpośrednio ujmowane w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Zobowiązania finansowe zaklasyfikowane jako wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt obejmują instrumenty pochodne, których wartość godziwa jest ujemna. Są księgowane w taki sam sposób jak aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt; zob. informacja dodatkowa **1.5.5**.

Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych ujmuje się początkowo według wartości godziwej, którą jest wartość otrzymanej premii. Następnie zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest aktualizowane do wyższej z dwóch wartości: najlepszego możliwego oszacowania spodziewanych wydatków, które będą konieczne w celu realizacji zobowiązania z tytułu gwarancji finansowej, lub początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o zakumulowaną amortyzację. UE ujmuje zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych, gdy otrzymuje zapłatę za udzielenie gwarancji, tj. na warunkach rynkowych lub gdy wartość godziwą gwarancji można wycenić w wiarygodny sposób. Jeżeli dla bezpośrednio równoważnej umowy gwarancji nie istnieje aktywny rynek, UE ujawnia udzieloną gwarancję jako zobowiązanie warunkowe (zob. informacja dodatkowa **1.7.2**) lub – gdy istnieje większe prawdopodobieństwo, że w celu realizacji zobowiązania konieczny będzie wypływ środków, niż że nie będzie to konieczne – UE ujmuje rezerwę (zob. informacja dodatkowa **1.5.11**).

Zobowiązania finansowe klasyfikuje się jako zobowiązania długoterminowe, z wyjątkiem składników, których termin wymagalności przypada w terminie krótszym niż 12 miesięcy od dnia bilansowego.

Fundusze powiernicze UE uznawane za część działań operacyjnych Komisji uwzględnia się w zapisach księgowych Komisji i poddaje dalszej konsolidacji w rocznych sprawozdaniach finansowych UE. W związku z tym wkłady do funduszy powierniczych UE od innych darczyńców spełniają warunki przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany i są ujmowane jako zobowiązania finansowe do momentu spełnienia warunków związanych z przekazywanymi wkładami, tj. poniesienia kosztów kwalifikowalnych przez fundusz powierniczy. Fundusz powierniczy musi finansować określone projekty i w momencie likwidacji zwrócić pozostałe środki. Na dzień bilansowy pozostającą kwotę zobowiązań związanych z wkładami wycenia się w kwocie otrzymanych wkładów pomniejszonej o koszty poniesione przez fundusz powierniczy, w tym w stosownych przypadkach kwoty szacunkowe. Do celów sprawozdawczych koszty netto przydziela się do wkładów innych darczyńców proporcjonalnie do wkładów netto wpłaconych na dzień 31 grudnia. Taka alokacja wkładów ma jedynie charakter orientacyjny. W przypadku likwidacji funduszu powierniczego rzeczywisty podział pozostałych zasobów zostanie określony przez zarząd funduszu powierniczego.

1.5.13. Zobowiązania

Znacząca kwota zobowiązań UE stanowi niezapłacone kwoty roszczeń od beneficjentów dotacji lub innych form finansowania przez UE (transakcje inne niż transakcje wymiany). Są one ujmowane jako zobowiązania w kwocie roszczenia w momencie otrzymania zestawienia poniesionych wydatków. Po weryfikacji i zatwierdzeniu kosztów kwalifikowalnych zobowiązania wycenia się w wysokości zatwierdzonej i kwalifikowalnej kwoty.

Zobowiązania z tytułu zakupu towarów i usług ujmowane są w momencie otrzymania faktury w wysokości pierwotnej kwoty, a powiązane koszty ujmowane są w momencie realizacji i akceptacji dostaw i usług przez UE.

1.5.14. Rozliczenia międzyokresowe kosztów i przychodów

Transakcje i zdarzenia ujmuje się w sprawozdaniu finansowym w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec roku, w przypadku gdy faktura nie została jeszcze wystawiona, a usługa lub dostawa została zrealizowana przez UE, lub w przypadku istnienia porozumienia umownego (np. poprzez odniesienie do traktatu), w sprawozdaniu finansowym ujmuje się naliczone przychody. Ponadto na koniec roku, w przypadku gdy faktura została wystawiona, ale usługi lub dostawy nie zostały jeszcze zrealizowane, przychody uznaje się za przychody przyszłych okresów i ujmuje w kolejnym okresie obrachunkowym.

Również koszty ujmuje się w okresie, do którego się odnoszą. Na koniec okresu obrachunkowego bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów są ujmowane w oparciu o szacowaną kwotę zobowiązań do przeniesienia przypadających na dany okres. Obliczenia biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów dokonuje się zgodnie z wydanymi przez Komisję szczegółowymi wytycznymi operacyjnymi i praktycznymi, które mają zapewnić wierne odzwierciedlenie w sprawozdaniu finansowym zjawisk ekonomicznych i innych zjawisk, które ma ono przedstawiać. Analogicznie, jeżeli za usługi lub towary, których jeszcze nie otrzymano, dokonano płatności z góry, koszty zostaną odroczone i ujęte w kolejnym okresie obrachunkowym.

1.6. SPRAWOZDANIE Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

1.6.1. Przychody

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

Zdecydowana większość przychodów UE dotyczy transakcji innych niż transakcje wymiany:

Zasoby własne oparte na DNB oraz zasoby własne oparte na VAT

Przychody ujmuje się za okres, za który Komisja wysyła do państw członkowskich wezwanie do zapłaty należnych składek. Wykazywane są w wysokości „kwoty, do której wniesienia wezwano". Ponieważ zasoby oparte na VAT i DNB bazują na szacunkach za dany rok budżetowy, można wprowadzać w nich zmiany do czasu podania ostatecznych danych przez państwa członkowskie. Wpływ zmian w zakresie wartości szacunkowych uwzględnia się przy ustalaniu nadwyżki lub deficytu netto za okres, w którym nastąpiła zmiana.

Tradycyjne zasoby własne

Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany i powiązane przychody ujmuje się w chwili otrzymania właściwego miesięcznego wyciągu z konta „A" (obejmującego pobrane cła oraz kwoty należne, które są zabezpieczone i nie są kwestionowane) od państw członkowskich. Na dzień sprawozdawczy dochody pobrane przez państwa członkowskie za dany okres, lecz niewypłacone jeszcze Komisji, szacuje się i ujmuje jako naliczone przychody. Kwartalne wyciągi z konta „B" (obejmującego cła niepobrane i niezabezpieczone, jak również kwoty zabezpieczone zakwestionowane przez dłużnika) otrzymane od państw członkowskich ujmuje się jako przychody pomniejszone o koszty poboru, do których zatrzymania uprawnione są państwa członkowskie. Ponadto ujmuje się zmniejszenie wartości w wysokości szacunkowych środków, które mogą nie zostać odzyskane.

Grzywny

Przychód z tytułu grzywien ujmuje się po podjęciu przez UE decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. W razie wątpliwości co do wypłacalności przedsiębiorstwa ujmuje się zmniejszenie wartości należnej kwoty. Po podjęciu decyzji o nałożeniu grzywny, od daty powiadomienia dłużnicy mają dwa miesiące na:

a) zaakceptowanie decyzji – wówczas zobowiązani są do uiszczenia grzywny we wskazanym terminie, a kwota zostaje ostatecznie pobrana przez UE;

b) lub odrzucenie decyzji – wówczas składają skargę na mocy prawa UE.

Jednak nawet w wypadku złożenia skargi grzywna musi zostać zapłacona we wskazanym terminie trzech miesięcy, ponieważ skarga nie ma skutku zawieszającego (art. 278 Traktatu UE); w pewnych okolicznościach i za zgodą księgowego Komisji dłużnik może natomiast przedłożyć gwarancję bankową na odnośną kwotę.

Jeżeli przedsiębiorstwo zaskarży decyzję i dokona tymczasowej zapłaty grzywny, kwotę ujmuje się jako zobowiązanie warunkowe. Jednak ponieważ skarga na decyzję UE nie ma skutku zawieszającego, otrzymane środki pieniężne wykorzystywane są w celu rozliczenia należności. Jeśli zamiast płatności otrzymana zostanie gwarancja, grzywna pozostaje należnością. Jeśli wydaje się prawdopodobne, że Sąd może nie wydać wyroku korzystnego dla UE, wówczas konieczne jest ujęcie rezerwy na pokrycie związanego z tym ryzyka. W przypadku gdy przedłożona została gwarancja, należy dokonać odpowiedniego odpisu aktualizującego wartość nieuregulowanej należności. Uzyskane przez Komisję skumulowane odsetki z rachunków bankowych, na których zdeponowane były płatności, ujmuje się jako przychody i odpowiednio zwiększa wszelkie zobowiązania warunkowe.

Od 2010 r. Komisja zarządza wszystkimi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami za pomocą specjalnie w tym celu utworzonego funduszu (BUFI), inwestując w instrumenty finansowe.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

Przychody ze sprzedaży towarów i usług ujmuje się, gdy znaczące ryzyko oraz korzyści wynikające z własności towarów zostają przeniesione na kupującego. Przychody związane ze świadczeniem usług ujmuje się poprzez odniesienie do etapu realizacji transakcji na dzień sprawozdawczy.

Przychody i koszty odsetkowe

Przychody i koszty odsetkowe ujmuje się w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności w oparciu o metodę efektywnej stopy procentowej. Jest to metoda obliczenia zamortyzowanego kosztu składnika aktywów lub zobowiązań finansowych oraz alokacji przychodów lub kosztów odsetkowych w danym okresie. Obliczając efektywną stopę procentową, UE szacuje przepływy pieniężne przy uwzględnieniu wszystkich warunków umownych dotyczących danego instrumentu finansowego (na przykład opcji wcześniejszej spłaty), lecz nie bierze pod uwagę przyszłych strat kredytowych. W obliczeniach uwzględniane są wszystkie wynagrodzenia i opłaty zapłacone lub uzyskane przez strony umowy, które

stanowią integralną część efektywnej stopy procentowej, koszty transakcji oraz wszelkie inne premie lub dyskonta.

Po dokonaniu odpisu aktualizującego wartość składnika aktywów finansowych lub grupy podobnych aktywów finansowych wskutek straty z tytułu trwałej utraty wartości, przychody odsetkowe ujmuje się w oparciu o stopę procentową, za pomocą której dyskontuje się przyszłe przepływy pieniężne w celu ustalenia wysokości odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości.

Przychody z tytułu dywidend

Przychody z tytułu dywidend lub podobne podziały zysku ujmuje się z chwilą powstania uprawnienia do otrzymania płatności.

1.6.2. Koszty

Koszty z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany stanowią większość kosztów UE. Odnoszą się one do transferów na rzecz beneficjentów i dzielą się na trzy kategorie: wierzytelności, transfery na mocy umów oraz dotacje, wkłady i darowizny uznaniowe.

Transfery ujmuje się jako koszty w okresie, w którym miały miejsce zdarzenia leżące u ich podstaw, pod warunkiem że przepisy (rozporządzenie finansowe, regulamin pracowniczy lub inne przepisy) dopuszczają tego rodzaju transfer lub została podpisana umowa dopuszczająca transfer, beneficjent spełnia wszelkie kryteria kwalifikowalności oraz możliwe jest wiarygodne oszacowanie kwoty.

Otrzymany wniosek o płatność lub zestawienie poniesionych wydatków spełniające kryteria ujmowania wykazywane są jako koszt w wysokości kwalifikowalnej kwoty. Na koniec roku poniesione koszty kwalifikowalne należne beneficjentom, lecz jeszcze przez nich nie zgłoszone, szacuje się i ujmuje jako bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Koszty z tytułu transakcji wymiany wynikające z zakupu towarów i usług ujmuje się z chwilą realizacji i akceptacji dostaw przez UE. Wycenia się je po kwocie początkowej określonej na fakturze. Ponadto na dzień bilansowy koszty związane z usługami dostarczonymi w okresie, za który jeszcze nie otrzymano lub nie zaakceptowano faktury, szacuje się i ujmuje w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

1.7. AKTYWA I ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE

1.7.1. Aktywa warunkowe

Składnik aktywów warunkowych to składnik aktywów, który może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE. Informacje o aktywach warunkowych ujawnia się, jeśli wpływ korzyści ekonomicznych lub innych świadczeń jest prawdopodobny.

1.7.2. Zobowiązanie warunkowe

Zobowiązanie warunkowe to zobowiązanie, które może powstać na skutek przeszłych zdarzeń i którego istnienie zostanie potwierdzone dopiero poprzez wystąpienie lub niewystąpienie niepewnego przyszłego zdarzenia lub kilku takich zdarzeń, które nie są w pełni zależne od UE; lub obecne zobowiązanie, które powstaje na skutek przeszłych zdarzeń, ale nie jest ujmowane w sprawozdaniu, ponieważ: nie jest prawdopodobne, aby w celu wykonania zobowiązania konieczny był wypływ środków reprezentujących korzyści ekonomiczne lub świadczenia lub, w rzadkich przypadkach, gdy kwoty zobowiązania nie można wycenić wystarczająco wiarygodnie.

1.8. RACHUNEK PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Na podstawie informacji o przepływach pieniężnych przeprowadza się ocenę zdolności UE do generowania środków pieniężnych i ich ekwiwalentów oraz ocenę potrzeb UE w zakresie wykorzystywania tych przepływów pieniężnych.

Rachunek przepływów pieniężnych sporządzono, wykorzystując metodę pośrednią. Oznacza to, że wynik ekonomiczny w danym roku budżetowym korygowany jest o wpływ transakcji bezgotówkowych, rozliczeń międzyokresowych wynikających z przeszłych lub przyszłych operacyjnych wpływów lub płatności gotówkowych oraz pozycji przychodów lub wydatków wynikających z inwestowania przepływów pieniężnych.

Przepływy pieniężne wynikające z transakcji w walucie obcej są ujmowane w walucie sprawozdawczej UE (euro) poprzez przeliczenie kwoty w obcej walucie według kursu wymiany euro na walutę obcą obowiązującego w dniu przepływu pieniężnego.

W przedstawionej tabeli przepływu środków pieniężnych ujęto przepływy pieniężne w danym okresie według podziału na działalność operacyjną i inwestycyjną (UE nie prowadzi działalności finansowej).

Działalność operacyjna to działalność UE, której nie zalicza się do działalności inwestycyjnej. Zalicza się do niej większość prowadzonej działalności. Pożyczek udzielanych beneficjentom (w stosownych przypadkach również powiązanych zaciąganych pożyczek) nie uważa się za działalność inwestycyjną (ani finansową), ponieważ wpisują się one w cele ogólne i tym samym dotyczą codziennej działalności UE.

Do działalności inwestycyjnej zalicza się nabywanie i zbywanie wartości niematerialnych i prawnych oraz rzeczowych aktywów trwałych, jak również pozostałych inwestycji, których nie uwzględniono w ekwiwalentach środków pieniężnych. Do działalności inwestycyjnej nie zalicza się pożyczek udzielanych beneficjentom. W tej pozycji wykazane mają być rzeczywiste inwestycje, których dokonała UE.

2. INFORMACJE DODATKOWE DO BILANSU

AKTYWA

2.1. WARTOŚCI NIEMATERIALNE I PRAWNE

w mln EUR

Wartość bilansowa brutto na 31.12.2016	*820*
Zwiększenia	*105*
Zbycie	*(1)*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*4*
Inne zmiany	*12*
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2017	*940*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2016	*(439)*
Odpis amortyzacyjny za rok	*(96)*
Amortyzacja odpisana	*(3)*
Zbycie	*4*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*(2)*
Inne zmiany	*0*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2017	*(535)*
Wartość bilansowa netto na 31.12.2017	**405**
Wartość bilansowa netto na 31.12.2016	*381*

Powyższe kwoty odnoszą się przede wszystkim do oprogramowania komputerowego.

2.2. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Kategoria „Sprzęt kosmiczny” obejmuje operacyjne aktywa trwałe związane z dwoma unijnymi programami kosmicznymi: globalnym systemem nawigacji satelitarnej (GNSS), tj. Galileo i EGNOS, oraz unijnym programem obserwacji i monitorowania Ziemi – Copernicus, natomiast aktywa systemów kosmicznych, które nie są jeszcze operacyjne, są uwzględniane w pozycji „Środki trwałe w budowie”.

W przypadku Galileo w 2017 r. do konstelacji operacyjnej dodano cztery nowe satelity, co zwiększyło liczbę satelitów do 18. Operacyjne aktywa trwałe programu Galileo, pomniejszone o amortyzację, wynosiły 2 276 mln EUR na dzień 31 grudnia 2017 r. (w 2016 r.: 2 146 mln EUR). Pozostałe środki trwałe w budowie wynoszące łącznie 1 026 mln EUR (w 2016 r.: 756 mln EUR) obejmowały cztery satelity wyniesione na orbitę w grudniu 2017 r., w przypadku których testy orbitalne nie zostały jeszcze zakończone w dniu bilansowym. Rozwój systemu Galileo będzie trwał do czasu, aż system osiągnie pełną zdolność operacyjną. Po ukończeniu konstelacja Galileo będzie obejmowała 24 satelity operacyjne i 6 zapasowych.

Jeśli chodzi o program Copernicus, w 2017 r. zaczął działać nowy satelita (Sentinel 2B), oprócz pozostałych czterech satelitów operacyjnych programu Copernicus, co zwiększyło całkowitą wartość operacyjnych środków trwałych programu Copernicus do 1 140 mln EUR (w 2016 r.: 1 073 mln EUR), bez zakumulowanej amortyzacji. Kolejna kwota 1 443 mln EUR dotycząca satelitów w ramach programu Copernicus została ujęta w pozycji „Środki trwałe w budowie” (w 2016 r.: 1 133 mln EUR).

Aktywa trwałe związane z infrastrukturą naziemną europejskiego systemu wspomagania satelitarnego (EGNOS) o wartości 67 mln EUR (w 2016 r.: 83 mln EUR) również zostały ujęte w pozycji „Sprzęt kosmiczny”. Ponadto środki trwałe w budowie systemu EGNOS wynoszą 52 mln EUR (w 2016 r.: 21 mln EUR).

Aktywa związane z unijnymi programami kosmicznymi powstają przy wsparciu ze strony Europejskiej Agencji Kosmicznej.

Rzeczowe aktywa trwałe

w mln EUR

	Grunty i budynki	Sprzęt kosmiczny	Urządzenia i wyposażenie techniczne	Meble i środki transportu	Sprzęt komputerowy	Inne	Leasing finansowy	Środki trwałe w budowie	Ogółem
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2016	*5 297*	*3 603*	*583*	*269*	*658*	*298*	*2 783*	*2 292*	*15 783*
Zwiększenia	*84*	*0*	*27*	*14*	*62*	*17*	*9*	*1 417*	*1 630*
Zbycie	*(24)*	*(1)*	*(17)*	*(19)*	*(49)*	*(8)*	*–*	*(0)*	*(119)*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*98*	*641*	*2*	*1*	*1*	*1*	*(5)*	*(743)*	*(5)*
Inne zmiany	*1*	*21*	*1*	*1*	*3*	*2*	*–*	*(44)*	*(14)*
Wartość bilansowa brutto na 31.12.2017	**5 456**	**4 264**	**597**	**266**	**675**	**309**	**2 787**	**2 920**	**17 273**
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2016	*(2 865)*	*(301)*	*(474)*	*(186)*	*(535)*	*(203)*	*(1 150)*		*(5 715)*
Odpis amortyzacyjny za rok	*(182)*	*(480)*	*(44)*	*(20)*	*(64)*	*(30)*	*(97)*		*(917)*
Korekty amortyzacji	*–*	*–*	*9*	*2*	*18*	*1*	*–*		*29*
Zbycie	*13*	*1*	*8*	*16*	*32*	*7*	*–*		*78*
Przesunięcia między kategoriami aktywów	*0*	*0*	*(0)*	*(0)*	*(1)*	*(0)*	*3*		*2*
Inne zmiany	*(1)*	*(1)*	*(1)*	*(1)*	*(2)*	*(0)*	*–*		*(6)*
Zakumulowana amortyzacja na 31.12.2017	**(3 035)**	**(780)**	**(502)**	**(188)**	**(553)**	**(226)**	**(1 244)**		**(6 528)**
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA 31.12.2017	**2 422**	**3 484**	**95**	**78**	**122**	**83**	**1 543**	**2 920**	**10 745**
WARTOŚĆ BILANSOWA NETTO NA 31.12.2016	*2 432*	*3 302*	*109*	*83*	*122*	*95*	*1 633*	*2 292*	*10 068*

2.3. INWESTYCJE ROZLICZANE ZGODNIE Z METODĄ PRAW WŁASNOŚCI

Udział UE, reprezentowanej przez Komisję, w Europejskim Funduszu Inwestycyjnym (EFI) jest traktowany jak udział w jednostce stowarzyszonej i wyceniany metodą praw własności. EFI jest instytucją finansową UE specjalizującą się w dostarczaniu kapitału wysokiego ryzyka oraz w gwarancjach na rzecz małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP). EFI ma siedzibę w Luksemburgu i funkcjonuje na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego, którego członkami są Europejski Bank Inwestycyjny (EBI), UE i grupa instytucji finansowych. Na dzień 31 grudnia 2017 r. udział własnościowy UE w EFI wynosił 29,7 % (w 2016 r.: 28,1 %) i 29,7 % praw głosu (w 2016 r.: 28,1 %). Zgodnie ze swoim statutem EFI ma obowiązek przeznaczyć na statutowy kapitał rezerwowy co najmniej 20 % swojego rocznego wyniku netto, do czasu aż łączna rezerwa osiągnie 10 % kapitału subskrybowanego. Rezerwa ta nie podlega dystrybucji.

w mln EUR

	Europejski Fundusz Inwestycyjny
Udział na 31.12.2016	**528**
Wkłady	*44*
Otrzymane dywidendy	*(7)*
Udział w wyniku finansowym netto	*21*
Udział w aktywach netto	*(6)*
Udział na 31.12.2017	**581**

Następujące wartości bilansowe można przypisać UE w oparciu o procentowy udział:

w mln EUR

	31.12.2017 EFI ogółem	31.12.2016 EFI ogółem
Aktywa	*2 488*	*2 301*
Zobowiązania	*(532)*	*(423)*
Przychody	*263*	*240*
Koszty	*(153)*	*(118)*
Nadwyżka/(deficyt)	*110*	*122*

Uzgodnienie powyższych skróconych informacji finansowych z wartością bilansową udziałów EFI przedstawia się następująco:

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Aktywa netto jednostki stowarzyszonej	*1 956*	*1 878*
Udziały własnościowe WE w EFI	**29,7%**	**28,1%**
Wartość bilansowa	*581*	*528*

Na dzień 31 grudnia 2017 r. UE, reprezentowana przez Komisję, opłaciła 20 % subskrybowanych udziałów w kapitale EFI, przy czym kwota wkładu niewniesionego wobec braku wezwania była następująca:

w mln EUR

	Kapitał EFI ogółem	Subskrypcja UE
Kapitał podstawowy ogółem	*4 500*	*1 337*
Wpłacony	*(900)*	*(267)*
Niewniesiony wobec braku wezwania	**3 600**	**1 070**

2.4. AKTYWA FINANSOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Trwałe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*2.4.1*	*11 758*	*9 131*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.4.2*	*16*	*–*
Pożyczki	*2.4.3*	*48 205*	*53 116*
		59 980	**62 247**
Obrotowe aktywa finansowe			
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*2.4.1*	*1 873*	*1 311*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.4.2*	*6*	*0*
Pożyczki	*2.4.3*	*6 776*	*2 361*
		8 655	**3 673**
Ogółem		**68 635**	**65 920**

2.4.1. Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Inwestycje BUFI	*2 158*	*2 013*
EWWiS w likwidacji	*1 658*	*1 685*
Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju	*188*	*188*
	4 004	**3 886**
Fundusze gwarancyjne dla gwarancji budżetowych:		
Fundusz gwarancyjny EFIS	*3 414*	*948*
Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	*2 199*	*2 069*
	5 613	**3 017**
Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE:		
„Horyzont 2020”	*1 730*	*1 213*
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	*665*	*719*
Mechanizm finansowania początkowego ETF	*483*	*476*
Instrument „Łącząc Europę”	*482*	*483*
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej	*119*	*118*
Operacje w oparciu o kapitał podwyższonego ryzyka	*113*	*132*
Inne	*422*	*398*
	4 014	**3 539**
Ogółem	**13 632**	**10 442**
Trwałe	*11 758*	*9 131*
Obrotowe	*1 873*	*1 311*

Z łącznej kwoty 13 632 mln EUR aktywa finansowe dostępne do sprzedaży będące w posiadaniu UE to dłużne papiery wartościowe (np. skrypty dłużne) o wartości 12 048 mln EUR, instrumenty kapitałowe w kwocie 1 333 mln EUR i inwestycje w jednolity fundusz EBI (fundusz rynku pieniężnego) w kwocie 251 mln EUR. Dłużne papiery wartościowe i jednostki w jednolitym funduszu EBI wykorzystuje się przede wszystkim do zainwestowania kwot przydzielonych do unijnych instrumentów gwarancyjnych i instrumentów podziału ryzyka do czasu ich wykorzystania w przypadku uruchomienia gwarancji.

Inwestycje BUFI

Tymczasowo zainkasowane grzywny związane ze sprawami z zakresu konkurencji Komisja przydziela do specjalnego funduszu (BUFI – fundusz „grzywien budżetowych”) i inwestuje w instrumenty dłużne zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

EWWiS w likwidacji

Jeśli chodzi o kwoty dotyczące Europejskiej Wspólnoty Węgla i Stali (EWWiS) w likwidacji, wszystkie aktywa finansowe dostępne do sprzedaży stanowią dłużne papiery wartościowe denominowane w euro i notowane na aktywnym rynku.

Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju

UE posiada udziały w formie inwestycji finansowej w kapitale Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju (EBOR), w którym na dzień 31 grudnia 2017 r. liczba posiadanych udziałów wynosiła 90 044 (w 2016 r.: 90 044 udziały), co stanowi 3 % łącznego subskrybowanego kapitału podstawowego. UE subskrybowała udziały na łączną kwotę 900 mln EUR w kapitale podstawowym, z czego obecnie wkład niewniesiony wobec braku wezwania wynosi 713 mln EUR. Zgodnie z porozumieniem ustanawiającym EBOR udziałowcy mają pewne ograniczenia umowne, takie jak fakt, że udziały nie są zbywalne, a ich wykup jest ograniczony do maksymalnej wysokości pierwotnej ceny nabycia.

UE wycenia inwestycje w EBOR według wartości godziwej. Pierwotną cenę nabycia uważa się za najlepszy szacunek wartości godziwej, w szczególności ze względu na ograniczenia umowne, o których mowa powyżej. Mimo że udziały EBOR nie są notowane na żadnym rynku giełdowym, w kapitale własnym jednostki, w której dokonano inwestycji (emisja kapitału według wartości nominalnej), ostatnio miały miejsce transakcje, co wskazuje, że w takiej sytuacji koszt stanowi najlepszy szacunek wartości godziwej.

FUNDUSZE GWARANCYJNE DLA GWARANCJI BUDŻETOWYCH

Fundusz gwarancyjny EFIS

Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFIS fundusz gwarancyjny EFIS utworzono w celu zapewnienia bufora płynnościowego w odniesieniu do ewentualnych strat poniesionych przez EBI w związku z finansowaniem i operacjami inwestycyjnymi, które kwalifikują się do objęcia unijną gwarancją EFIS na mocy umowy w sprawie EFIS – zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Fundusz gwarancyjny EFIS jest finansowany z wkładów z budżetu UE. Środki funduszu pochodzą również ze zwrotów z zainwestowanych środków funduszu gwarancyjnego, przychodów UE uzyskanych jako wynagrodzenie za gwarancję zapewnioną w ramach umowy w sprawie EFIS oraz z kwot odzyskanych przez EBI od zalegających ze spłatami dłużników w związku z uruchomionymi wcześniej gwarancjami. Funduszem zarządza Komisja, która jest upoważniona do inwestowania środków funduszu gwarancyjnego EFIS na rynkach finansowych zgodnie z zasadą należytego zarządzania finansami i właściwymi regułami ostrożnościowymi. Fundusz gwarancyjny EFIS uruchomiono w kwietniu 2016 r. Zgodnie z rozporządzeniem w sprawie EFIS, zmienionym w grudniu 2017 r. (rozporządzenie (UE) 2017/2396), Fundusz będzie stopniowo zasilany, aż osiągnie kwotę 9,1 mld EUR, tj. 35 % zobowiązań z tytułu łącznej unijnej gwarancji EFIS.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych ma zastosowanie do pożyczek gwarantowanych przez budżet UE, w szczególności pożyczek udzielanych przez EBI poza UE finansowanych z zasobów własnych EBI oraz pożyczek udzielanych w ramach pomocy makrofinansowej (MFA), jak również pożyczek Euratomu udzielanych poza UE – zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Jest to instrument długoterminowy (część długoterminowa: 2 078 mln EUR) zarządzany przez EBI, z którego pokrywane są wszelkie niespłacone pożyczki objęte gwarancją UE. Środki funduszu pochodzą z wpłat z budżetu UE, wpływów z odsetek od zainwestowanych środków funduszu oraz kwot odzyskanych od zalegających ze spłatami dłużników, w odniesieniu do których fundusz musiał już uruchomić gwarancję. Fundusz powinien być utrzymany w kwocie na docelowym poziomie odpowiadającym 9 % objętych gwarancją pożyczek niespłaconych na koniec roku. Różnicę między kwotą docelową a wartością aktywów funduszu na koniec roku pokrywa się z budżetu UE w roku n+2, zaś nadwyżkę zwraca się do budżetu UE.

INSTRUMENTY FINANSOWE FINANSOWANE Z BUDŻETU UE

Przegląd wszystkich instrumentów finansowych finansowanych z budżetu można znaleźć w omówieniu i analizie sprawozdania finansowego.

„Horyzont 2020”

Na mocy rozporządzenia UE ustanawiającego „Horyzont 2020” – program ramowy w zakresie badań naukowych i innowacji (na lata 2014–2020) ustanowiono nowe instrumenty finansowe mające na celu zwiększenie dostępu do finansowania dla podmiotów zaangażowanych w badania i innowacje. Te instrumenty to: instrument pożyczkowo-gwarancyjny InnovFin na rzecz badań i innowacji, w ramach którego Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z portfelem nowych operacji finansowych EBI; InnovFin do celów gwarancji dla MŚP, w tym instrument gwarancji nieograniczonych co do kwoty w inicjatywie

dotyczącej MŚP (SIUGI) – instrumenty gwarancyjne zarządzane przez EFI umożliwiające udzielanie gwarancji i kontrgwarancji pośrednikom finansowym w odniesieniu do nowych portfeli pożyczek (w ramach SIUGI Komisja dzieli ryzyko finansowe związane z gwarancjami udzielanymi przez państwa członkowskie, EFI i EBI); oraz instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji – zapewniający inwestycje w fundusze *venture capital* i zarządzany przez EFI.

Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka

Mechanizmem finansowania opartym na podziale ryzyka (RSFF) zarządza EBI, a portfel inwestycyjny Komisji wykorzystuje się na pokrycie ryzyka finansowego z tytułu pożyczek i gwarancji udzielonych przez EBI na rzecz kwalifikowalnych projektów badawczych. Łącznie w ramach WRF na lata 2007–2013 UE przydzieliła do RSFF do 1 mld EUR. W ramach WRF na lata 2014–2020 nie przewiduje się nowych wkładów budżetowych na rzecz RSFF. Całkowite ryzyko UE jest ograniczone do kwoty, którą przekazuje ona na rzecz mechanizmu.

Mechanizm finansowania początkowego ETF

Są to instrumenty kapitałowe finansowane przez program na rzecz wzrostu i zatrudnienia, program MAP, program CIP oraz projekt pilotażowy „Transfer technologii", które są nadzorowane przez EFI i wspierają – poprzez inwestycje w odpowiednich wyspecjalizowanych funduszach *venture capital* – tworzenie i finansowanie MŚP rozpoczynających działalność.

Instrument „Łącząc Europę"

Zgodnie z rozporządzeniem (UE) nr 1316/2013 instrument dłużny „Łącząc Europę" (CEF) utworzono w celu ułatwienia projektom infrastrukturalnym dostępu do finansowania w sektorach transportu, telekomunikacji i energii. Instrument jest zarządzany przez EBI w porozumieniu z UE. Dłużny instrument finansowy „Łącząc Europę" stanowi kontynuację instrumentu gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T (LGTT) i fazy pilotażowej inicjatywy w zakresie obligacji projektowych (PBI). Portfele LGTT i PBI połączono w instrument finansowy „Łącząc Europę" ze skutkiem od dnia 1 stycznia 2016 r. Instrument umożliwia podział ryzyka związanego z finansowaniem dłużnym w postaci długu uprzywilejowanego i podporządkowanego lub gwarancji oraz wsparcie w zakresie obligacji projektowych.

2.4.2. Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

Rodzaj instrumentu pochodnego	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Walutowe kontrakty terminowe typu forward	*634*	*6*	*50*	*0*
Gwarancja EFIS w odniesieniu do portfela kapitałowego	*258*	*16*	*–*	*–*
Ogółem	**892**	**23**	**50**	**0**
Trwałe	*258*	*16*	*–*	*–*
Obrotowe	*634*	*6*	*50*	*0*

UE zawiera walutowe kontrakty terminowe typu forward w celu zabezpieczenia się przed ryzykiem walutowym związanym z dłużnymi papierami wartościowymi denominowanymi w USD będącymi w posiadaniu funduszu gwarancyjnego EFIS. W ramach walutowych kontraktów typu forward UE przekazuje umownie uzgodnioną wartość nominalną w walucie obcej („płatności dokonywane"), jak przedstawiono w tabeli powyżej, a następnie otrzyma wartość nominalną w EUR („płatności otrzymywane") w terminie zapadalności. Takie kontrakty na instrumenty pochodne wycenia się według wartości godziwej w dniu bilansowym i klasyfikuje jako aktywa finansowe albo zobowiązania finansowe według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt, w zależności od tego, czy wartość godziwa jest dodatnia, czy ujemna. Na dzień 31 grudnia 2017 r. był aktywny tylko jeden walutowy kontrakt terminowy typu forward, który przyniósł dodatnią wartość godziwą w wysokości 6 mln EUR (poziom 2 hierarchii wartości godziwej), w związku z czym został ujęty w aktywach finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt.

Unijna gwarancja EFIS udzielona grupie EBI w odniesieniu do portfeli inwestycji kapitałowych jest klasyfikowana jako pochodny instrument finansowy i ujmowana jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej poprzez nadwyżkę lub deficyt (poziom 3 hierarchii wartości godziwej), zob. informacja dodatkowa **4.1.1**. Na dzień 31 grudnia 2017 r. kwota

bazowych inwestycji kapitałowych EBI i EFI wynosiła 258 mln EUR, a wartość godziwa unijnej gwarancji EFIS w odniesieniu do portfeli kapitałowych EFIS wynosiła 16 mln EUR.

Hierarchia wartości godziwej aktywów finansowych wycenianych według wartości godziwej

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Poziom 1: Ceny notowane na aktywnych rynkach	*11 983*	*8 910*
Poziom 2: Obserwowalne dane inne niż ceny notowane	*510*	*231*
Poziom 3: Techniki wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych	*1 161*	*1 302*
Ogółem	**13 654**	**10 442**

W okresie sprawozdawczym nie występowały przesunięcia pomiędzy poziomem 1 i 2.

Uzgodnienie aktywów finansowych wycenionych przy użyciu technik wyceny z wykorzystaniem danych nieopartych na obserwowalnych danych rynkowych (poziom 3)

w mln EUR

Saldo otwarcia na 31.12.2016	*1 302*
Zakup i sprzedaż	*39*
Zyski lub straty za okres w przychodach finansowych lub kosztach finansowania	*(21)*
Zyski lub straty w aktywach netto	*30*
Przesunięcia do poziomu 3	*–*
Przesunięcia z poziomu 3	*(188)*
Inne	*–*
Saldo zamknięcia na 31.12.2017	**1 161**

2.4.3. Pożyczki

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki na pomoc finansową	*2.4.3.1*	*54 844*	*55 134*
Inne pożyczki	*2.4.3.2*	*137*	*343*
Ogółem		**54 981**	**55 477**
Trwałe		*48 205*	*53 116*
Obrotowe		*6 776*	*2 361*

2.4.3.1. Pożyczki na pomoc finansową

w mln EUR

	EFSM	Bilans płatniczy	Pomoc makrofinansowa	Euratom	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na 31.12.2016	*47 456*	*4 272*	*2 964*	*252*	*191*	*55 134*
Nowe udzielone pożyczki	*–*	*–*	*1 013*	*50*	*–*	*1 063*
Spłaty	*–*	*(1 150)*	*(58)*	*(51)*	*(76)*	*(1 335)*
Różnice kursowe	*–*	*–*	*–*	*(1)*	*(7)*	*(8)*
Zmiany wartości bilansowej	*0*	*(8)*	*5*	*0*	*(8)*	*(11)*
Utrata wartości	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2017	**47 456**	**3 114**	**3 924**	**250**	**100**	**54 844**
Trwałe	*42 300*	*1 700*	*3 846*	*203*	*96*	*48 144*
Obrotowe	*5 156*	*1 414*	*78*	*47*	*5*	*6 700*

Wartość nominalna pożyczek na pomoc finansową na dzień 31 grudnia 2017 r., w tym pożyczek EWWiS w likwidacji, wyniosła 54 093 mln EUR (w 2016 r.: 54 373 mln EUR). Zmiana wartości bilansowej odpowiada zmianom naliczonych odsetek.

Mechanizm umożliwia przyznanie pomocy finansowej państwu członkowskiemu, które ma trudności lub jest istotnie zagrożone poważnymi trudnościami z racji nadzwyczajnych okoliczności pozostających poza

jego kontrolą. Pomoc może być udzielona w formie pożyczki lub linii kredytowej. Zgodnie z konkluzjami Rady Ecofin z dnia 9 maja 2010 r. pułap tego mechanizmu ograniczono do 60 mld EUR, jednak istnieje ograniczenie prawne, zgodnie z którym łączna kwota pożyczek lub linii kredytowych jest ograniczona do marginesu dostępnego w ramach pułapu zasobów własnych. Zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach EFSM są gwarantowane przez budżet UE. Nie przewiduje się zaangażowania EFSM w nowe programy finansowania ani zawierania przez nie nowych umów o udzielenie pożyczek.

Instrument wsparcia bilansu płatniczego jest opartym na założeniach politycznych instrumentem finansowym, który umożliwia udzielanie średnioterminowej pomocy finansowej państwom członkowskim UE, które nie przyjęły euro. Umożliwia on udzielanie pożyczek państwom członkowskim, które mają trudności lub są poważnie zagrożone trudnościami z bieżącym bilansem płatniczym lub przepływem kapitału. Maksymalna kwota pożyczek, jakich można udzielić w ramach tego instrumentu, wynosi 50 mld EUR. Zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach bilansu płatniczego są gwarantowane przez budżet UE.

Pomoc makrofinansowa jest opartym na założeniach politycznych instrumentem finansowym, umożliwiającym udzielanie niewiązanego i nieukierunkowanego wsparcia bilansu płatniczego lub wsparcia budżetowego państwom partnerskim aktualnie objętym programem MFW. Pomoc ta przyjmuje formę średnio- bądź długoterminowych pożyczek lub dotacji, albo odpowiedniego połączenia tych instrumentów, i zasadniczo służy uzupełnieniu finansowania zapewnianego w ramach programu dostosowań i reform wspieranego przez MFW. Pożyczki te są objęte gwarancją z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. W 2017 r. nowe pożyczki wypłacone w ramach pomocy makrofinansowej wyniosły 1 013 mln EUR, z czego 600 mln EUR wypłacono Ukrainie, 300 mln EUR – Tunezji, 100 mln EUR –Jordanii i 13 mln EUR – Gruzji. Na dzień 31 grudnia 2017 r. w związku z umową pożyczki w ramach pomocy makrofinansowej kwotę 460 mln EUR przyznano: Tunezji (300 mln EUR), Jordanii (100 mln EUR) oraz Mołdawii (60 mln EUR), ale kwoty te nie zostały jeszcze wypłacone – zob. informacja dodatkowa **4.1.2**. Ukraina nie wystąpiła o pozostałe 600 mln EUR dostępne na podstawie umowy pożyczki w ramach pomocy makrofinansowej dla Ukrainy w okresie dostępności pomocy, który zakończył się w styczniu 2018 r.

Europejska Wspólnota Energii Atomowej (Euratom, reprezentowana przez Komisję) pożycza środki finansowe zarówno państwom członkowskim, jak i państwom spoza UE, a także podmiotom z tych państw na finansowanie projektów dotyczących instalacji energetycznych. Na dzień 31 grudnia 2017 r. Ukrainie przyznano pożyczki na projekty w wysokości 250 mln EUR, ale kwota ta nie została jeszcze wypłacona – zob. informacja dodatkowa **4.1.2**. W odniesieniu do pożyczek udzielonych przez Euratom uzyskano od osób trzecich gwarancje w wysokości 250 mln EUR (w 2016 r.: 252 mln EUR).

Pożyczki EWWiS w likwidacji nie są pożyczkami o charakterze pomocy finansowej, lecz wekslami własnymi w celu utrzymania przepływów pieniężnych równolegle do zaciągniętych pożyczek. Jednakże, podobnie jak w przypadku pożyczek o charakterze pomocy finansowej, udzielano ich z pożyczonych funduszy zgodnie z art. 54 i 56 Traktatu EWWiS na finansowanie projektów.

Efektywne stopy procentowe udzielonych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych) przedstawiały się następująco:

	31.12.2017	31.12.2016
Pomoc makrofinansowa (MFA)	*0 % - 4,54 %*	*0 % - 4,54 %*
Euratom	*0,08 % - 5,76 %*	*0 % - 5,76 %*
Bilans płatniczy (BOP)	*2,88 % - 3,38 %*	*2,37 % - 3,37 %*
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	*0,62 % - 3,75 %*	*0,62 % - 3,75 %*
EWWiS w likwidacji	*5,23 % - 5,81 %*	*5,23 % - 5,81 %*

2.4.3.2. Inne pożyczki

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki na specjalnych warunkach	*78*	*93*
Pożyczki EWWiS w likwidacji na budownictwo czynszowe	*4*	*5*
Depozyty terminowe – od 3 do 12 miesięcy	*55*	*245*
Ogółem	**137**	**343**
Trwałe	*61*	*77*
Obrotowe	*76*	*266*

Wartość nominalna innych pożyczek na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosła 561 mln EUR (w 2016 r.: 673 mln EUR).

Pożyczki na specjalnych warunkach z preferencyjnym oprocentowaniem udzielane są w ramach współpracy z państwami trzecimi.

Utrata wartości pozostałych pożyczek

w mln EUR

	31.12.2016	Zwiększenia	Odwrócenia	Umorzenie	Inne	31.12.2017
Pożyczki na specjalnych warunkach	*7*	*0*	*–*	*–*	*–*	*8*
Pożyczki będące przedmiotem subrogacji	*332*	*100*	*(0)*	*–*	*–*	*432*
Ogółem	**339**	**101**	**(0)**	**–**	**–**	**440**

Pożyczki będące przedmiotem subrogacji są pożyczkami niespłaconymi, udzielonymi przez EBI i gwarantowanymi przez budżet UE, w odniesieniu do których wszystkie prawa zostały przeniesione na UE w następstwie płatności z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. W przypadku tych pożyczek dokonano pełnego odpisu aktualizacyjnego z tytułu wartości w kwocie 432 mln EUR (w 2016 r.: 332 mln EUR). Uruchomienia gwarancji, które miały miejsce w 2017 r., zostały częściowo pokryte z rezerw finansowych utworzonych w latach poprzednich. Na podstawie umowy zawartej między UE a EBI, EBI wszczyna w imieniu UE postępowania mające na celu odzyskanie wszelkich należnych kwot.

2.5. PŁATNOŚCI ZALICZKOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Zaliczkowanie długoterminowe			
Płatności zaliczkowe	*2.5.1*	*21 939*	*20 219*
Inne zaliczki dla państw członkowskich	*2.5.2*	*3 018*	*1 651*
Wkłady do funduszy powierniczych		*64*	*31*
		25 022	**21 901**
Zaliczkowanie krótkoterminowe			
Płatności zaliczkowe	*2.5.1*	*22 361*	*21 386*
Inne zaliczki dla państw członkowskich	*2.5.2*	*1 645*	*2 183*
		24 005	**23 569**
Ogółem		**49 027**	**45 470**

Kwoty płatności zaliczkowych w ramach różnych programów muszą być wystarczające, aby zapewnić beneficjentowi niezbędne finansowanie, które umożliwi mu rozpoczęcie projektu, przy jednoczesnym zabezpieczeniu interesów finansowych UE oraz uwzględnieniu ograniczeń prawnych i operacyjnych, a także ograniczeń związanych z efektywnością kosztową. Komisja zwróciła należytą uwagę na te elementy i starała się zapewnić lepszy nadzór nad zaliczkowaniem.

2.5.1. Płatności zaliczkowe

w mln EUR

	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze	Kwota netto na 31.12.2017	Kwota brutto	Rozliczone w procedurze	Kwota netto na 31.12.2016

		zakończenia księgowań na koniec roku			zakończenia księgowań na koniec roku	
Zarządzanie dzielone						
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*3 735*	*–*	*3 735*	*3 955*	*–*	*3 955*
EFRR i FS	*20 561*	*(5 678)*	*14 883*	*19 858*	*(4 727)*	*15 131*
EFS	*6 792*	*(1 182)*	*5 610*	*6 477*	*(617)*	*5 860*
Inne	*5 037*	*(2 267)*	*2 770*	*4 219*	*(2 393)*	*1 826*
	36 125	**(9 127)**	**26 998**	**34 509**	**(7 737)**	**26 772**
Zarządzanie bezpośrednie						
Wydatkowane przez:						
Komisję	*12 165*	*(8 331)*	*3 834*	*12 424*	*(8 843)*	*3 581*
Agencje wykonawcze UE	*13 843*	*(8 749)*	*5 094*	*13 136*	*(8 348)*	*4 788*
Fundusze powiernicze	*440*	*(212)*	*228*	*142*	*(82)*	*60*
	26 447	**(17 292)**	**9 155**	**25 701**	**(17 273)**	**8 429**
Zarządzanie pośrednie						
Wydatkowane przez:						
Inne agencje i organy UE	*723*	*(148)*	*575*	*616*	*(157)*	*459*
Państwa trzecie	*1 586*	*(956)*	*630*	*1 861*	*(1 135)*	*726*
Organizacje międzynarodowe	*9 000*	*(5 879)*	*3 121*	*7 230*	*(4 432)*	*2 797*
Inne podmioty	*7 753*	*(3 933)*	*3 820*	*6 498*	*(4 077)*	*2 422*
	19 062	**(10 916)**	**8 146**	**16 206**	**(9 801)**	**6 404**
Ogółem	**81 635**	**(37 335)**	**44 300**	**76 416**	**(34 811)**	**41 605**
Trwałe	*21 939*	*–*	*21 939*	*20 219*	*–*	*20 219*
Obrotowe	*59 696*	*(37 335)*	*22 361*	*56 197*	*(34 811)*	*21 386*

Płatności zaliczkowe oznaczają wypłacone pieniądze, a tym samym wykorzystanie środków na płatności. Jak wyjaśniono w informacji dodatkowej **1.5.7**, są to zaliczki, które nie zostały jeszcze ujęte jako koszty. Chociaż płatności zaliczkowe zmniejszają w związku z tym wysokość zobowiązań pozostających do spłaty (zob. informacja dodatkowa **5.1**), stanowią one koszty, które w dalszym ciągu należy uwzględnić w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności.

Zamknięcie okresu programowania 2007–2013 oraz stopniowe tworzenie programów na okres 2014–2020 mają duży wpływ na kwoty podane w bilansie: płatności zaliczkowe związane z dawnymi programami zmniejszają ze względu na zatwierdzanie kosztów w miarę zamykania programów, a w związku z nowym okresem programowania wypłacane są dalsze zaliczki.

W przypadku zarządzania dzielonego etap przejściowy między okresami programowania jest także przyczyną zmian w saldach aktywów obrotowych i trwałych. Jeżeli chodzi o okres programowania 2014–2020, początkowo wypłacone płatności zaliczkowe księguje się jako aktywa trwałe, zaś roczne płatności zaliczkowe księguje się jako aktywa obrotowe.

Zwiększenie o 0,9 mld EUR w ramach innego zarządzania dzielonego dotyczy FSUE (Funduszu Solidarności Unii Europejskiej), głównie w celu wsparcia odbudowy po trzęsieniach ziemi we włoskich regionach Abruzji, Lacjum, Marche i Umbrii.

W przypadku zarządzania bezpośredniego kwoty płatności zaliczkowych odnoszą się głównie do programu „Horyzont 2020” i Instrumentu „Łącząc Europę”.

Płatności zaliczkowe w ramach zarządzania pośredniego obejmują głównie programy polityki wewnętrznej, takie jak Erasmus, Galileo i EGNOS, ale także instrumenty związane ze stosunkami zewnętrznymi, takie jak ENI (Europejski Instrument Sąsiedztwa), Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju oraz pomoc humanitarną.

Zabezpieczenia otrzymane w związku z zaliczkowaniem

Są to zabezpieczenia, których Komisja wymaga w niektórych przypadkach od beneficjentów innych niż państwa członkowskie przy wypłacie zaliczek (płatności zaliczkowych). W przypadku tego rodzaju zabezpieczeń wykazuje się dwie wartości – „wartość nominalną" i „wartość bieżącą". W przypadku wartości nominalnej zdarzenie generujące jest związane z istnieniem zabezpieczenia. W przypadku wartości bieżącej zdarzeniem generującym zabezpieczenia jest płatność zaliczkowa lub późniejsze rozliczenia. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość nominalna uzyskanych gwarancji w odniesieniu do płatności zaliczkowych wynosiła 620 mln EUR, natomiast wartość bieżąca tych gwarancji – 462 mln EUR (w 2016 r.: odpowiednio 683 mln EUR i 496 mln EUR).

Niektóre kwoty zaliczkowania wypłacone w ramach siódmego programu ramowego w zakresie badań i rozwoju technologicznego (7PR) i programu „Horyzont 2020" są w istocie pokrywane z funduszu gwarancyjnego dla uczestników (PGF). Jest to instrument wzajemnych gwarancji ustanowiony w celu zabezpieczenia ryzyka finansowego związanego z niedokonaniem płatności przez beneficjentów w trakcie realizacji działań pośrednich w ramach 7PR oraz programu „Horyzont 2020". Wszyscy uczestnicy działań pośrednich otrzymujący dotację z UE wnoszą 5 % łącznej otrzymanej kwoty na poczet kapitału PGF.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. płatności zaliczkowe objęte PGF wynosiły 1,9 mld EUR (w 2016 r.: 1,8 mld EUR). UE (reprezentowana przez Komisję) działa jako przedstawiciel wykonawczy udziałowców PGF, ale to oni są jego właścicielami.

Aktywa PGF na koniec roku wynosiły ogółem 1 997 mln EUR (w 2016 r.: 1 951 mln EUR). Aktywa PGF obejmują także aktywa finansowe zarządzane przez Dyrekcję Generalną Komisji ds. Gospodarczych i Finansowych. Ponieważ PGF jest odrębną jednostką, jego aktywa nie podlegają konsolidacji w niniejszym sprawozdaniu finansowym UE.

2.5.2. Inne zaliczki dla państw członkowskich

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Zaliczki dla państw członkowskich w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym	*2 768*	*2 534*
Programy pomocy	*1 895*	*1 300*
Ogółem	**4 663**	**3 834**
Trwałe	*3 018*	*1 651*
Obrotowe	*1 645*	*2 183*

Zaliczki dla państw członkowskich w ramach instrumentów finansowych objętych zarządzaniem dzielonym

W ramach programów finansowanych z europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych można dokonywać płatności zaliczkowych z budżetu UE na rzecz państw członkowskich, aby zasilić instrumenty finansowe (tj. pożyczki, inwestycje kapitałowe lub gwarancje). Te instrumenty finansowe są tworzone i zarządzane przez państwa członkowskie, a nie Komisję. Środki pieniężne niewykorzystane w ramach tych instrumentów na koniec roku stanowią własność UE (tak jak w przypadku całego zaliczkowania) i dlatego traktuje się je jako składnik aktywów w bilansie UE.

Okres 2014–2020:

W ramach polityki spójności państwa członkowskie wniosły wkład w wysokości 3 714 mln EUR, przy czym szacuje się, że na dzień 31 grudnia 2017 r. z tej kwoty pozostało do wykorzystania 2 760 mln EUR. Kwota ta obejmowała wkład państw członkowskich w inicjatywę dotyczącą MŚP, instrument zachęcający sektor bankowy do udzielania MŚP dodatkowych pożyczek (wypłacono kwotę 966 mln EUR, z czego szacuje się, że 315 mln EUR nie zostało jeszcze wykorzystane).

W przypadku rozwoju obszarów wiejskich kwota 8 mln EUR pozostała niewykorzystana na koniec roku.

Okres 2007-2013:

Wszelkie kwoty dotyczące polityki spójności uznaje się albo za wykorzystane, albo za realokowane na inne działania, a zatem na dzień 31 grudnia 2017 r. w bilansie nie są wykazywane żadne aktywa. Należy

zauważyć, że rzeczywiste wykorzystanie w ramach różnych instrumentów zostanie poddane przeglądowi w ramach procesu zamykania programów.

Programy pomocy

Podobnie zaliczki wypłacone przez państwa członkowskie w związku z różnymi programami pomocy (pomoc państwa, środki związane z rynkiem w ramach EFRG lub środki inwestycyjne EFRROW), które nie zostały wykorzystane na koniec roku, wykazuje się w bilansie UE po stronie aktywów. Komisja oszacowała wartość tych zaliczek w oparciu o informacje dostarczone przez państwa członkowskie; odpowiednie kwoty ujęto w podpozycji „Programy pomocy" powyżej.

Okres 2014–2020:

Na koniec roku niewykorzystane kwoty szacowano na 680 mln EUR, jeżeli chodzi o politykę spójności, oraz na 904 mln EUR, jeżeli chodzi o politykę rolną.

Okres 2007-2013:

Szacuje się, że 311 mln EUR (w 2016 r.: 461 mln EUR) zaliczek wypłaconych na realizację polityki rolnej pozostało niewykorzystanych na koniec 2017 r.

2.6. NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI WYMIANY I NALEŻNOŚCI Z TYTUŁU TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Trwałe			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6.1*	*594*	*700*
Należności z tytułu transakcji wymiany	*2.6.2*	*17*	*16*
		611	**717**
Obrotowe			
Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany	*2.6.1*	*11 065*	*10 347*
Należności z tytułu transakcji wymiany	*2.6.2*	*689*	*558*
		11 755	**10 905**
Ogółem		**12 366**	**11 621**

2.6.1. Należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Trwałe			
Państwa członkowskie	*2.6.1.1*	*594*	*700*
		594	**700**
Obrotowe			
Państwa członkowskie	*2.6.1.1*	*6 190*	*8 162*
Grzywny za naruszenie zasad konkurencji	*2.6.1.2*	*4 225*	*1 808*
Naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów	*2.6.1.3*	*570*	*329*
Inne należności		*81*	*47*
		11 065	**10 347**
Ogółem		**11 659**	**11 047**

2.6.1.1. Należności od państw członkowskich

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Tradycyjne zasoby własne zapisane na rachunku A	*3 113*	*3 261*
Tradycyjne zasoby własne zapisane na odrębnym rachunku	*1 617*	*1 437*
Należne zasoby własne	*46*	*1 764*
Utrata wartości	*(997)*	*(753)*
Inne	*56*	*36*
Należności związane z zasobami własnymi	**3 836**	**5 745**
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	*2 280*	*2 606*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	*955*	*924*
Przejściowy Instrument Rozwoju Obszarów Wiejskich (TRDI)	*16*	*30*
Specjalny Program Akcesyjny na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich (SAPARD)	*136*	*167*
Utrata wartości	*(804)*	*(999)*
Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich	**2 583**	**2 729**
Spodziewane płatności zaliczkowe do odzyskania	**182**	**293**
VAT zapłacony i podlegający odzyskaniu	**64**	**41**
Inne należności od państw członkowskich	**120**	**55**
Ogółem	**6 784**	**8 863**
Trwałe	*594*	*700*
Obrotowe	*6 190*	*8 162*

Kwoty należności długoterminowych od państw członkowskich wynikają z niewykonanych decyzji w ramach kontroli zgodności w odniesieniu do Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) oraz Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW), które mają być wykonane w ratach rocznych, lub odroczeń. Kwoty w ramach innych należności obejmują również kwoty grzywien nałożonych na państwa członkowskie za naruszenia prawa Unii (24 mln EUR).

Należności związane z zasobami własnymi

Tradycyjne zasoby własne (TZW), na które składają się cła i opłaty wyrównawcze od cukru, są pobierane przez państwa członkowskie w imieniu Komisji. Państwa członkowskie określają kwotę tradycyjnych zasobów własnych i przekazują Komisji informacje o ustalonych kwotach należności w miesięcznych zestawieniach dotyczących rachunku A. Ustalone należności, których nie ujęto na rachunku A, ponieważ nie zostały odzyskane przez państwa członkowskie i nie objęto ich żadnym zabezpieczeniem (lub jeżeli zabezpieczenie zostało przekazane, a należności i tak zostały zakwestionowane), przedstawia się na „odrębnym rachunku". Należności te podlegają utracie wartości na podstawie informacji przekazywanych co roku przez państwa członkowskie.

Dnia 31 grudnia 2016 r. zatwierdzono korekty zasobów własnych związane z nowymi przepisami wprowadzonymi decyzją w sprawie zasobów własnych z 2014 r. w odniesieniu do lat 2014, 2015 i 2016; były to kwoty należne na dzień 1 stycznia 2017 r. Pozostałe kwoty związane są z budżetem korygującym nr 6/2017 przyjętym dnia 30 listopada 2017 r. Odpowiednie kwoty miały zostać otrzymane w pierwszym dniu roboczym w styczniu 2018 r.

Dnia 8 marca 2018 r. Komisja Europejska przesłała do Zjednoczonego Królestwa wezwanie do usunięcia uchybienia (naruszenie nr 2018/2008), ponieważ odmawia ono udostępnienia do budżetu UE ceł, czego wymaga prawo Unii. Ze sprawozdania OLAF z 2017 r. wynika, że importerzy w Zjednoczonym Królestwie unikali płacenia znacznych kwot ceł, wykorzystując fikcyjne i fałszywe faktury oraz nieprawidłowe deklaracje wartości celnej przy wwozie. Komisja oblicza, że efektem naruszania przepisów unijnych przez Zjednoczone Królestwo w okresie od listopada 2011 r. do grudnia 2017 r. były straty w budżecie UE wynoszące 2,2 mld EUR (netto, tj. po odliczeniu od kwoty brutto wynoszącej 2,7 mld EUR kosztów poboru, które mają zostać zatrzymane przez Zjednoczone Królestwo). Od tej kwoty należne będą również odsetki za zwłokę. Przedmiotowych kwot nie zawarto w sprawozdaniu za 2017 r., ponieważ zostaną one ujęte dopiero wtedy, gdy zostaną spełnione kryteria dotyczące ujmowania przychodów zgodnie z unijnymi regułami rachunkowości.

Należności związane z EFRG i rozwojem obszarów wiejskich

Pozycja ta obejmuje przede wszystkim kwoty należne od państw członkowskich na dzień 31 grudnia 2017 r., na podstawie kwot zadeklarowanych i poświadczonych przez państwa członkowskie na dzień 15

października 2017 r. Należności powstałe w okresie między zadeklarowaniem tych kwot a dniem 31 grudnia 2017 r. podlegają oszacowaniu. Komisja szacuje także wysokość odpisu aktualizującego wartość w odniesieniu do kwot należnych od beneficjentów, których odzyskanie jest mało prawdopodobne. Ujęcie takiej korekty nie oznacza, że Komisja odstępuje od odzyskania tych kwot w przyszłości. W korekcie uwzględnia się także odliczenie w wysokości 20 %, które odpowiada kwocie, którą państwa członkowskie mają prawo zatrzymać na pokrycie kosztów administracyjnych.

2.6.1.2. Należności z tytułu grzywien za naruszenie zasad konkurencji

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Należność z tytułu kwoty grzywien brutto	*7 679*	*6 510*
Pomniejszona o zainkasowane kwoty	*(3 282)*	*(4 524)*
Pomniejszona o kwoty odpisów	*(172)*	*(178)*
Ogółem	**4 225**	**1 808**
Trwałe	*–*	*–*
Obrotowe	*4 225*	*1 808*

Należności w kwocie 4 225 mln EUR odnoszą się do grzywien za naruszenie zasad konkurencji, których nie zainkasowano na koniec roku (4 397 mln EUR), pomniejszonych o kwoty odpisów (172 mln EUR). Zainkasowane kwoty dotyczą głównie wpływów gotówkowych od przedsiębiorstw, które jednak wniosły odwołanie lub wciąż mają możliwość wniesienia do unijnych sądów odwołania od decyzji w sprawie nałożenia grzywien. Ujmuje się zobowiązanie warunkowe z tytułu możliwości zwrotu tych kwot przedsiębiorstwom (zob. informacja dodatkowa **4.1.4**).

Ukarane przedsiębiorstwa, które wniosły lub planują wnieść odwołanie, mają możliwość albo dokonać płatności tymczasowych, albo dostarczyć Komisji gwarancje bankowe.

Należy zauważyć, że kwota grzywien niezainkasowanych na koniec roku, wynosząca 942 mln EUR, przypadała do zapłaty po dniu 31 grudnia 2017 r. W przypadku niektórych grzywien niezainkasowanych na koniec roku Komisja zaakceptowała gwarancje, których łączna wartość wynosi 3 124 mln EUR (w 2016 r.: 1 012 mln EUR) Po dniu 31 grudnia 2017 r. Komisja zaakceptowała dodatkowe gwarancje wynoszące 880 mln EUR.

Kwoty odpisów odzwierciedlają indywidualną ocenę przeprowadzoną przez Komisję w odniesieniu do kwot grzywien niezainkasowanych ani nie objętych gwarancją, których Komisja nie spodziewa się odzyskać.

Wzrost należności z tytułu grzywien za naruszenie zasad konkurencji dotyczy głównie jednej znaczącej grzywny (2 424 mln EUR), na której zabezpieczenie zainteresowane przedsiębiorstwa przedstawiły zaakceptowane przez Komisję gwarancje bankowe; znaczy to, że grzywna nie zostanie zainkasowana aż do ostatecznego rozstrzygnięcia sporu przez sąd.

2.6.1.3. Naliczone dochody i czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Korekty finansowe	*1*	*9*
Inne naliczone dochody	*327*	*64*
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami innymi niż transakcje wymiany	*241*	*256*
Ogółem	**570**	**329**
Trwałe	*–*	*–*
Obrotowe	*570*	*329*

Inne naliczone dochody obejmują kwotę 271 mln EUR, którą Komisja spodziewa się odzyskać od państw członkowskich w obszarze spójności. Odzyskanie będzie wynikiem badania i zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych przedłożonych przez państwa członkowskie dnia 15 lutego 2018 r. Tę procedurę zatwierdzenia rocznych sprawozdań finansowych państw członkowskich wprowadzono po raz pierwszy w obszarze spójności w odniesieniu do okresu programowania 2014–2020.

2.6.2. Należności z tytułu transakcji wymiany

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Trwałe		
Inne należności	*17*	*16*

	17	16
Obrotowe		
Od klientów	*241*	*246*
Utrata wartości należności od klientów	*(141)*	*(128)*
Czynne rozliczenia międzyokresowe kosztów związane z transakcjami wymiany	*259*	*250*
Inne	*331*	*191*
	689	**558**
Ogółem	**707**	**574**

Utrata wartości należności od klientów wykazana powyżej obejmuje 68 mln EUR utraty należności stwierdzonej w indywidualnym przypadku.

2.7. ZAPASY

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Materiały naukowe	*45*	*54*
Inne	*250*	*111*
Ogółem	**295**	**165**

2.8. ŚRODKI PIENIĘŻNE I ICH EKWIWALENTY

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Rachunki – administracje finansowe i banki centralne		*20 078*	*24 566*
Rachunki bieżące		*152*	*127*
Rachunki zaliczkowe		*5*	*5*
Przekazanie (środki pieniężne w drodze)		*0*	*–*
Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu	2.8.1	**20 236**	**24 698**
Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi	2.8.2	**1 608**	**1 390**
Środki pieniężne związane z grzywnami	2.8.3	**1 234**	**1 325**
Środki pieniężne związane z innymi instytucjami, agencjami i organami		**999**	**1 006**
Środki pieniężne związane z funduszami powierniczymi		**34**	**167**
Ogółem		**24 111**	**28 585**

2.8.1. Rachunki bankowe na potrzeby wykonania budżetu oraz inne depozyty terminowe

W tej pozycji ujęto wszelkie środki pieniężne UE, które Komisja przechowuje na rachunkach bankowych w poszczególnych państwach członkowskich i państwach EFTA (administracja finansowa lub bank centralny), jak również na rachunkach bieżących w bankach komercyjnych, na rachunkach zaliczkowych, a także środki podręczne (petty cash). Saldo środków pieniężnych na koniec 2017 r. wynika z następujących głównych elementów:

- Jeżeli chodzi o zasoby własne, saldo środków na koniec roku obejmuje łączną kwotę netto w wysokości 8,9 mld EUR, która zostanie zwrócona państwom członkowskim na początku 2018 r. w wyniku przyjęcia budżetu korygującego pod koniec 2017 r.

- Dodatkowa kwota grzywien nałożonych przez Komisję w związku z naruszeniami reguł konkurencji, tj. 0,5 mld EUR, została ostatecznie zainkasowana pod koniec 2017 r. i uwzględniona w saldzie środków pieniężnych na koniec roku.

- Saldo środków obejmuje również środki na płatności z tytułu dochodów przeznaczonych na określony cel w wysokości 8,4 mld EUR.

2.8.2. Środki pieniężne związane z instrumentami finansowymi

Kwoty wykazane w tej pozycji obejmują przede wszystkim ekwiwalenty środków pieniężnych, którymi w imieniu Komisji zarządzają powiernicy w celu wdrażania określonych programów za pomocą instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**). Środki pieniężne należące do instrumentów finansowych mogą zostać wykorzystane jedynie na dany program.

2.8.3. Środki pieniężne związane z grzywnami

Środki te obejmują kwoty otrzymane w związku z grzywnami nałożonymi przez Komisję, w przypadku których postępowanie jest nadal w toku. Kwoty te znajdują się na specjalnych rachunkach depozytowych, które wykorzystywane są wyłącznie do tego celu. W przypadkach, gdy została złożona skarga lub kiedy nie wiadomo, czy druga strona złoży skargę, odnośną kwotę wykazuje się jako zobowiązanie warunkowe w informacji dodatkowej **4.1.4**.

Od 2010 r. Komisja zarządza wszelkimi nowymi tymczasowo zainkasowanymi grzywnami, korzystając z funduszu BUFI i inwestując dostępne środki w instrumenty finansowe zaklasyfikowane jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**).

ZOBOWIĄZANIA

2.9. ŚWIADCZENIA EMERYTALNO-RENTOWE ORAZ INNE ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

Zobowiązania z tytułu systemu świadczeń pracowniczych netto

w mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem na 31.12.2017	Ogółem na 31.12.2016
Zobowiązania z tytułu określonych świadczeń	*63 951*	*1 854*	*7 756*	*73 560*	*67 664*
Aktywa programu	*nie dotyczy*	*(137)*	*(301)*	*(438)*	*(432)*
Zobowiązania netto	**63 951**	**1 717**	**7 455**	**73 122**	**67 231**

Wzrost łącznych zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych wynika głównie ze wzrostu zobowiązań netto systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich. Wzrost ten wynika głównie z: faktu, że dodatkowe prawa do świadczeń uzyskane przez członków systemu przekroczyły świadczenia pracownicze wypłacane z systemu, z aktualizacji założeń aktuarialnych i przeglądu jakości danych, co częściowo zostało skompensowane wzrostem stopy dyskontowej.

2.9.1. System emerytalno-rentowy urzędników europejskich

To zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń to wartość bieżąca przewidywanych przyszłych płatności, których UE musi dokonać w celu wywiązania się z zobowiązań emerytalno-rentowych wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym i w okresach ubiegłych. System ma jednak charakter bieżący, w związku z czym wszystkie płatności, które corocznie muszą zostać dokonane z systemu, są co roku uwzględniane w budżecie UE.

Zgodnie z art. 83 regulaminu pracowniczego świadczenia przewidziane w pracowniczym systemie emerytalno-rentowym pokrywane są z budżetu UE. System ten nie jest systemem kapitałowym, ale państwa członkowskie gwarantują wypłacanie tych świadczeń. Obowiązkowe składki emerytalne odejmuje się od wynagrodzeń podstawowych czynnych pracowników – obecnie stanowią one 9,8 % wynagrodzenia. Składki te uznaje się za dochód budżetowy w danym roku i wkład w ogólne finansowanie wydatków UE; zob. również informacja dodatkowa **3.6**.

Zobowiązania w ramach systemu emerytalno-rentowego wyceniono na podstawie liczby pracowników i pracowników emerytowanych na dzień 31 grudnia 2017 r. oraz obowiązujących na ten dzień zasad określonych w regulaminie pracowniczym. Wycena ta została przeprowadzona w oparciu o metody określone w MSRSP 25 (a zatem zgodnie z 12. regułą rachunkowości UE). Jak zauważono już w rocznych sprawozdaniach finansowych za 2016 r., w 2017 r. odpowiednie służby Komisji w dalszym ciągu prowadziły prace w celu usprawnienia metod gromadzenia danych, a tym samym poprawy jakości leżących u podstawy danych. Wprowadzono usprawnienia, które mają odzwierciedlenie w całkowitej kwocie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych. Trwają dalsze prace w tym zakresie.

W 2018 r. będzie miała zastosowanie zaktualizowana 12. reguła rachunkowości UE oparta na MSRSP 39. Wpływ wszelkich zmian zostanie uwzględniony w sprawozdaniu za 2018 r.

2.9.2. Inne systemy świadczeń emerytalnych

Pozycja ta obejmuje zobowiązania emerytalno-rentowe wobec członków i byłych członków Komisji, Trybunału Sprawiedliwości (oraz Sądu), Trybunału Obrachunkowego, Sekretarzy Generalnych Rady, Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich, Europejskiego Inspektora Ochrony Danych oraz Sądu do

spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej. W pozycji tej ujęto również zobowiązanie dotyczące świadczeń emerytalno-rentowych dla posłów do Parlamentu Europejskiego.

2.9.3. Wspólny system ubezpieczenia chorobowego

Oprócz powyższych systemów świadczeń emerytalnych dokonuje się również wyceny w celu oszacowania zobowiązań UE związanych ze wspólnym systemem ubezpieczenia chorobowego w odniesieniu do kosztów opieki zdrowotnej, które trzeba ponieść po okresie aktywności pracowników (z odliczeniem ich składek). Obliczenie wysokości tych zobowiązań na podstawie 12. reguły rachunkowości UE uwzględnia całkowity okres służby czynnej. Aktualizacja 12. reguły rachunkowości UE obowiązująca od 2018 r. będzie odzwierciedlała MSRSP 39 i w jej następstwie mogą zostać wprowadzone zmiany w tej metodzie.

Zmiany wartości bieżącej zobowiązanie z tytułu określonych świadczeń pracowniczych

Wartość bieżąca zobowiązania z tytułu określonych świadczeń to wartość zdyskontowana – niepomniejszona o aktywa programu świadczeń – przewidywanych przyszłych płatności, których dokonanie wymagane jest do wywiązania się z zobowiązań wynikających z pracy wykonywanej przez pracowników w okresie bieżącym i w okresach ubiegłych.

Poniżej przedstawiono analizę zmian zobowiązań z tytułu określonych świadczeń w bieżącym roku:

w mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na 31.12.2016	**58 746**	**1 882**	**7 036**	**67 664**
Koszty bieżącego zatrudnienia	*2 637*	*87*	*266*	*2 990*
Koszty odsetek	*1 148*	*29*	*134*	*1 311*
(Zyski) i straty aktuarialne netto	*3 616*	*(86)*	*394*	*3 924*
Składki członków	*–*	*–*	*21*	*21*
Wypłacone świadczenia	*(1 417)*	*(61)*	*(94)*	*(1 572)*
Wzrost/(spadek) zobowiązań z powodu podatków od emerytur i rent	*(778)*	*1*	*–*	*(777)*
Wartość bieżąca na 31.12.2017	**63 951**	**1 854**	**7 756**	**73 560**

Koszty bieżącego zatrudnienia stanowią wzrost wartości bieżącej zobowiązań z tytułu określonych świadczeń wynikający z bieżącego zatrudnienia członków w bieżącym okresie.

Koszty odsetek to wzrost w ciągu danego okresu wartości bieżącej zobowiązania z tytułu określonych świadczeń na skutek tego, że termin rozliczenia świadczeń zbliżył się o jeden okres.

Zyski i straty aktuarialne netto obejmują:

- korekty założeń aktuarialnych *ex post* (skutki różnic pomiędzy poprzednimi założeniami aktuarialnymi na 2017 r. a tym, co faktycznie nastąpiło w 2017 r.); oraz
- skutki zmiany założeń aktuarialnych: założeń finansowych (przewidywane wzrosty wynagrodzeń) lub założeń demograficznych (wskaźniki umieralności). Założenia te są regularnie aktualizowane, aby odzwierciedlić zmiany w podstawowych uwarunkowaniach.

Świadczenia (np. emerytury lub zwroty kosztów leczenia) wypłaca się w trakcie roku zgodnie z zasadami systemu. Wypłata tych świadczeń prowadzi do spadku zobowiązań z tytułu określonych świadczeń, ponieważ nie będą już musiały być wypłacane w przyszłości.

Założenia aktuarialne – świadczenia pracownicze

Zasadę założeń aktuarialnych zastosowaną do wyceny dwóch głównych systemów świadczeń pracowniczych UE przedstawiono poniżej:

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego
2017		
Nominalna stopa dyskontowa	*1,9 %*	*2,0 %*
Spodziewana stopa inflacji	*1,5 %*	*1,6 %*
Rzeczywista stopa dyskontowa	*0,4 %*	*0,4 %*
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	*1,8 %*	*1,7 %*
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	*nie dotyczy*	*3,0 %*
Wiek emerytalny	*63/64/66*	*63/64/66*
2016		
Nominalna stopa dyskontowa	*1,7 %*	*1,9 %*
Spodziewana stopa inflacji	*1,4 %*	*1,5 %*
Rzeczywista stopa dyskontowa	*0,3 %*	*0,4 %*
Spodziewana stopa wzrostu wynagrodzeń	*1,2 %*	*1,1 %*
Wskaźniki charakteryzujące tendencje dotyczące kosztów leczenia	*nie dotyczy*	*3,0 %*
Wiek emerytalny	*63/64/66*	*63/64/66*

Współczynniki umieralności oparto na tablicy trwania życia unijnych urzędników służby cywilnej (UELT 2018) (2016: International Civil Servants Life Table (tablica trwania życia międzynarodowych urzędników służby cywilnej) – ICSLT 2013).

Nominalną stopę dyskontową określa się jako wartość dochodowości obligacji zerokuponowych denominowanych w euro (o okresie zapadalności wynoszącym 20 lat zgodnie ze stanem na grudzień 2017 r. w przypadku systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich i 25 lat w przypadku wspólnego systemu ubezpieczenia chorobowego). Zastosowana stopa inflacji to przewidywana stopa inflacji w równoważnym okresie. Następnie określa się ją empirycznie, w oparciu o przewidywane wartości określone w indeksowanych obligacjach na europejskich rynkach finansowych. Rzeczywistą stopę dyskontową oblicza się na podstawie nominalnej stopy dyskontowej i przewidywanej długoterminowej stopy inflacji.

Zmiana wartości bieżącej aktywów programu

w mln EUR

	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
Wartość bieżąca na 31.12.2016	**139**	**293**	**432**
Zmiana aktywów programu netto	*(2)*	*8*	*6*
Wartość bieżąca na 31.12.2017	**137**	**301**	**438**

Tendencja na przestrzeni 5 lat

w mln EUR

	2013	2014	2015	2016	2017
Zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych	*46 818*	*58 616*	*63 814*	*67 231*	*73 122*

Znaczne zwiększenie zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych w ciągu 5 lat w dużym stopniu można wytłumaczyć obniżeniem rzeczywistej stopy dyskontowej stosowanej do dyskontowania przyszłych

przepływów pieniężnych. Obniżenie to jest związane z bazowymi warunkami ekonomicznymi, w szczególności spadkiem stóp procentowych. Na przykład w przypadku głównego systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich rzeczywista stopa dyskontowa spadła z 1,8 % na koniec 2013 r. do 0,4 % na koniec 2017 r.

Kwoty uwzględnione w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności

w mln EUR

	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich	Inne systemy świadczeń emerytalnych	Wspólny system ubezpieczenia chorobowego	Ogółem
2017				
Koszty bieżącego zatrudnienia	*2 360*	*89*	*266*	*2 715*
Koszty odsetek	*1 027*	*29*	*134*	*1 190*
Koszty przeszłego zatrudnienia	*–*	*–*	*–*	*–*
Zmiana aktywów programu	*–*	*(15)*	*(81)*	*(96)*
Koszty personelu oraz rent i emerytur	**3 387**	**103**	**318**	**3 808**
Zyski i straty aktuarialne	**3 236**	**(86)**	**394**	**3 544**
Uwzględnione – ogółem	**6 623**	**17**	**712**	**7 353**

Wspólny system ubezpieczenia chorobowego – wrażliwość

Zmiana o jeden punkt procentowy w zakładanych wskaźnikach charakteryzujących tendencje dotyczące kosztów leczenia miałaby następujące skutki:

w mln EUR

	Wzrost o jeden punkt procentowy	Spadek o jeden punkt procentowy
Łączna kwota kosztów bieżącego zatrudnienia oraz kosztów odsetek będących składnikami okresowych kosztów leczenia po okresie zatrudnienia	*166*	*(141)*
Łączne zobowiązania z tytułu świadczeń po okresie zatrudnienia związane z kosztami leczenia	*2 538*	*(1 867)*

2.10. REZERWY

w mln EUR

	Stan na 31.12.2016	Dodatkowe rezerwy	Cofnięte kwoty niewykorzystane	Kwoty wykorzystane	Przesunięcia między kategoriami	Zmiana w szacunkach	Stan na 31.12.2017
Sprawy sądowe:							
Rolnictwo	*149*	49	*(26)*	*(122)*	*–*	*–*	*49*
Spójność	*217*	2	*–*	*(198)*	*–*	*–*	*20*
Inne	*102*	21	*(3)*	*(2)*	*–*	*3*	*120*
Likwidacja obiektów jądrowych	*1 113*	*–*	*–*	*(32)*	*–*	*853*	*1 934*
Rezerwy finansowe	*880*	378	*(46)*	*(94)*	*–*	*(3)*	*1 115*
Grzywny	*23*	7	*(4)*	*–*	*–*	*–*	*27*
Inne	*127*	*191*	*(39)*	*(8)*	*–*	*1*	*272*
Ogółem	**2 611**	**648**	**(118)**	**(456)**	**–**	**853**	**3 538**
Trwałe	**1 936**	**440**	**(30)**	**(128)**	**(194)**	**856**	**2 880**
Obrotowe	**675**	**208**	**(88)**	**(328)**	**194**	**(3)**	**659**

Rezerwy to kwoty, które powstały na skutek przeszłych zdarzeń i prawdopodobnie będą musiały zostać pokryte w przyszłości z budżetu UE.

Sprawy sądowe

W pozycji tej wykazano szacunkowe kwoty, które prawdopodobnie będzie należało wypłacić po zakończeniu roku w związku z toczącymi się sprawami sądowymi.

Likwidacja obiektów jądrowych

W 2017 r. podstawa istnienia rezerwy została zmieniona zgodnie ze zaktualizowaną strategią programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami z 2017 r. Przegląd strategii oraz potrzeb w zakresie budżetu i personelu przeprowadzono razem z niezależną grupą ekspertów ds. programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami. Jest to skutek uwag zgłoszonych przez ekspertów zewnętrznych w następstwie przeglądu programu JRC w zakresie likwidacji obiektów jądrowych i gospodarowania odpadami w 2012 r. oraz zaleceń zgłoszonych w ramach audytu wewnętrznego JRC dotyczącego likwidacji obiektów jądrowych w 2015 r. Jest to najlepszy dostępny szacunek budżetu oraz personelu potrzebnego do ukończenia likwidacji obiektów jądrowych JRC w Isprze, Geel, Karlsruhe i Petten.

Zgodnie z regułami rachunkowości UE ta rezerwa jest indeksowana wskaźnikiem inflacji, a następnie dyskontowana do jej wartości bieżącej netto (w oparciu o krzywą swapu w euro). Na dzień 31 grudnia 2017 r. stan tej rezerwy wynosił w związku z tym 1 934 mln EUR, podzielone na kwoty, których wykorzystania należy się spodziewać w 2018 r. (30 mln EUR) i później (1 904 mln EUR). Wzrost o 821 mln EUR w porównaniu z dniem 31 grudnia 2016 r. jest spowodowany głównie rozszerzeniem ram czasowych (obecnie około 40 lat, wcześniej około 20 lat).

Należy zauważyć, że znaczna niepewność związana z długoterminowym planowaniem likwidacji obiektów jądrowych może mieć wpływ na ten szacunek, który w przyszłości może znacząco wzrosnąć. Główne źródła niepewności są związane ze stanem końcowym likwidowanego obiektu, materiałami jądrowymi, gospodarowaniem odpadami i aspektami związanymi z ich unieszkodliwieniem, niekompletnym określeniem krajowych ram regulacyjnych lub ich brakiem, skomplikowanym i czasochłonnym procesem udzielania zezwoleń oraz przyszłymi zmianami na przemysłowym rynku likwidacji.

Rezerwy finansowe

Rezerwy finansowe to przede wszystkim rezerwy odpowiadające szacunkowym stratom, które zostaną poniesione w związku z gwarancjami udzielonymi w ramach różnych instrumentów finansowych. Dotyczy to przypadków, gdy podmioty, którym powierzono to zadanie, są upoważnione do udzielania gwarancji we własnym imieniu, ale z upoważnienia i na ryzyko UE. Istnieją ograniczenia dotyczące ryzyka finansowego ponoszonego przez UE w związku z gwarancjami i tworzone są rezerwy aktywów finansowych na pokrycie przyszłych uruchomień gwarancji. Pozycja ta obejmuje również rezerwy na pokrycie niespłaconych kredytów udzielonych Syrii przez EBI w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich i tym samym zagwarantowanych przez UE za pośrednictwem Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych. Długoterminowe rezerwy finansowe są dyskontowane do ich wartości bieżącej netto.

Zwiększenie rezerw finansowych jest związane ze wzrostem ilości operacji objętych gwarancją w ramach instrumentów finansowych „Horyzont 2020” i COSME.

2.11. ZOBOWIĄZANIA FINANSOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Długoterminowe zobowiązania finansowe			
Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	*2.11.1*	*50 061*	*55 067*
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.11.2*	*2*	*–*
		50 063	**55 067**
Krótkoterminowe zobowiązania finansowe			

Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu	*2.11.1*	*6 850*	*2 283*
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*2.11.2*	*–*	*1*
		6 850	**2 284**
Ogółem		**56 913**	**57 351**

2.11.1. Zobowiązania finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Pożyczki zaciągnięte na pomoc finansową	*2.11.1.1*	*54 841*	*55 128*
Inne zobowiązania finansowe	*2.11.1.2*	*2 070*	*2 222*
Ogółem		**56 911**	**57 350**
Trwałe		*50 061*	*55 067*
Obrotowe		*6 850*	*2 283*

2.11.1.1. Pożyczki na pomoc finansową

w mln EUR

	EFSM	Bilans płatniczy	Pomoc makrofinansowa	Euratom	EWWiS w likwidacji	Ogółem
Ogółem na 31.12.2016	*47 456*	*4 272*	*2 964*	*252*	*184*	*55 128*
Nowe pożyczki	*–*	*–*	*1 013*	*50*	*–*	*1 063*
Spłaty	*–*	*(1 150)*	*(58)*	*(52)*	*(76)*	*(1 336)*
Różnice kursowe	*–*	*–*	*–*	*(1)*	*(7)*	*(8)*
Zmiany wartości bilansowych	*0*	*(8)*	*5*	*–*	*(4)*	*(7)*
Ogółem na 31.12.2017	**47 456**	**3 114**	**3 924**	**250**	**97**	**54 841**
Trwałe	*42 300*	*1 700*	*3 846*	*203*	*93*	*48 141*
Obrotowe	*5 156*	*1 414*	*78*	*47*	*5*	*6 700*

Zaciągnięte pożyczki obejmują głównie zobowiązania potwierdzone certyfikatami na kwotę 54 674 mln EUR (w 2016 r.: 54 951 mln EUR). Zmiany wartości bilansowej odpowiadają zmianom naliczonych odsetek.

Oprócz EWWiS w likwidacji spłata powyższych zaciągniętych pożyczek jest ostatecznie gwarantowana przez budżet UE – zob. informacja dodatkowa **4.1.2** – i, co za tym idzie, przez każde państwo członkowskie.

Efektywne stopy procentowe zaciągniętych pożyczek (wyrażone jako przedział stóp procentowych)

	31.12.2017	31.12.2016
Pomoc makrofinansowa (MFA)	*0 % - 4,54 %*	*0 % - 4,54 %*
Euratom	*0 % - 5,68 %*	*0 % - 5,68 %*
Bilans płatniczy (BOP)	*2,88 % - 3,38 %*	*2,37 % - 3,37 %*
Europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM)	*0,62 % - 3,75 %*	*0,62 % - 3,75 %*
EWWiS w likwidacji	*6,91 % - 8,97 %*	*6,92 % - 9,78 %*

2.11.1.2. Inne zobowiązania finansowe

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Trwałe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	*1 456*	*1 545*
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	*305*	*329*
Inne	*159*	*160*
	1 920	**2 034**
Obrotowe		
Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego	*89*	*84*
Budynki, których cena zakupu płacona jest w ratach	*24*	*22*
Grzywny do zwrotu	*13*	*25*
Inne	*24*	*58*
	150	**189**
Ogółem	**2 070**	**2 222**

Zobowiązania z tytułu leasingu finansowego

w mln EUR

Opis	Kwoty do zapłaty w przyszłości			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Zobowiązania ogółem
Grunty i budynki	*85*	*424*	*1 023*	*1 532*
Inne rzeczowe aktywa trwałe	*4*	*9*	*–*	*13*
Ogółem na 31.12.2017	**89**	**433**	**1 023**	**1 545**
Część odsetkowa	*69*	*249*	*247*	*565*
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na 31.12.2017	**158**	**682**	**1 271**	**2 111**
Przyszłe minimalne opłaty leasingowe ogółem na 31.12.2016	*156*	*678*	*1 439*	*2 274*

Kwoty związane z leasingiem i z budynkami zostaną sfinansowane z przyszłych budżetów.

2.11.2. Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

Rodzaj instrumentu pochodnego	31.12.2017		31.12.2016	
	Wartość nominalna	Wartość godziwa	Wartość nominalna	Wartość godziwa
Walutowe kontrakty terminowe typu forward	*–*	*–*	*101*	*1*
Opcja walutowa (opcja typu put spread)	*9*	*2*	*–*	*–*
Ogółem	**9**	**2**	**101**	**1**
Trwałe	*9*	*2*	*–*	*–*
Obrotowe	*–*	*–*	*101*	*1*

Na dzień 31 grudnia 2017 r. UE posiada pochodny instrument finansowy (opcja walutowa – opcja typu put spread), w ramach którego zabezpiecza się przed ryzykiem dewaluacji waluty obcej (UAH) związanym z kredytami udzielonymi MŚP na Ukrainie przez instytucje finansowe, aby poprawić dostęp do finansowania, jak również aby zwiększyć atrakcyjność warunków kredytowych na Ukrainie. Na podstawie warunków umowy UE zapewnia swoim partnerom – w odniesieniu do każdego kwalifikującego się kredytu i do maksymalnej wartości 30 % – możliwość wezwania do wniesienia unijnego wkładu w przypadku dewaluacji UAH w stosunku do EUR.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. wszystkie zobowiązania finansowe wycenione według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt zalicza się do kategorii poziomu 2 w hierarchii wartości godziwej (wycena oparta na obserwowalnych danych wejściowych innych niż ceny notowane).

2.11.3. Zobowiązania z tytułu gwarancji finansowych

Gwarancję EFIS dotyczącą portfela dłużnego wypłaconą przez EBI w ramach segmentu operacji EFIS obejmującego infrastrukturę i innowacje zaklasyfikowano jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej. Na dzień 31 grudnia 2017 r. zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych w ramach EFIS wyniosło zero EUR, ponieważ dochody uzyskane z tytułu gwarancji przekroczyły oczekiwane straty (zob. informacja dodatkowa **4.1.1**).

2.12. ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Kwota brutto	Dostoso-wania	Kwota netto na 31.12.2017	Kwota brutto	Dostoso-wania	Kwota netto na 31.12.2016
Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane od następujących podmiotów:						
Państwa członkowskie						
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*481*	*–*	*481*	*500*	*(34)*	*467*
EFRR i FS	*12 602*	*(883)*	*11 719*	*10 663*	*(793)*	*9 871*
EFS	*4 183*	*(264)*	*3 919*	*4 145*	*(95)*	*4 050*
Inne	*746*	*(280)*	*466*	*793*	*(47)*	*747*
Podmioty prywatne i publiczne	*1 563*	*(144)*	*1 419*	*1 677*	*(169)*	*1 507*
Otrzymane zestawienia poniesionych wydatków i faktury ogółem	**19 574**	**(1 571)**	**18 004**	**17 779**	**(1 138)**	**16 641**
EFRG	**11 534**	**nie dotyczy**	**11 534**	**12 193**	**nie dotyczy**	**12 193**
Zobowiązania z tytułu zasobów własnych	**8 836**	**nie dotyczy**	**8 836**	**10 441**	**nie dotyczy**	**10 441**
Zobowiązania różne	**341**	**nie dotyczy**	**341**	**364**	**nie dotyczy**	**364**
Inne	**333**	**nie dotyczy**	**333**	**364**	**nie dotyczy**	**364**
Ogółem	**40 618**	**(1 571)**	**39 048**	**41 142**	**(1 138)**	**40 005**

Zobowiązania obejmują faktury i zestawienia poniesionych wydatków, które otrzymano, ale które nie zostały opłacone do końca roku. Początkowo są one ujmowane w momencie otrzymania faktur / zestawień poniesionych wydatków w kwocie roszczeń. Następnie zobowiązania koryguje się, aby odzwierciedlały jedynie kwoty zatwierdzone po dokonaniu przeglądu kosztów oraz kwoty uznane za kwalifikowalne po przeprowadzeniu procedury zakończenia księgowania. Kwoty uznane za niekwalifikowalne umieszcza się w kolumnie „Korekty"; największe kwoty dotyczą działań strukturalnych.

W okresie programowania 2014–2020 rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów (RWP) mające zastosowanie do funduszy strukturalnych (EFRR i EFS), Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego (EFMR) przewiduje ochronę budżetu UE poprzez systematyczne zatrzymywanie 10 % płatności okresowych. Po zakończeniu roku budżetowego (1 lipca–30 czerwca) określonego w rozporządzeniu w sprawie wspólnych przepisów do lutego zostaje zakończony cykl kontroli w drodze kontroli zarządczych prowadzonych przez instytucje zarządzające i audytów prowadzonych przez instytucje audytowe. Komisja analizuje dokumenty dające gwarancję i zestawienia wydatków przedłożone przez odpowiednie organy w państwach członkowskich. Zapłaty/odzyskania salda końcowego dokonuje się dopiero po zakończeniu tej oceny i zatwierdzeniu zestawienia wydatków. Kwota zatrzymana zgodnie z tym przepisem na koniec 2017 r. wyniosła 3,1 mld EUR. Część tej kwoty (0,6 mld EUR) uznaje się za niekwalifikowalną na podstawie informacji przedłożonych przez państwa członkowskie w zestawieniach wydatków i również umieszcza w kolumnie „Korekty".

Ostatni składnik korekt dotyczących zobowiązań stanowią kwoty odpowiadające innym zaliczkom dla państw członkowskich (zob. informacja dodatkowa **2.5.2**), które są nadal do wypłaty na koniec roku (0,3 mld EUR).

Jeżeli chodzi o politykę spójności (EFRR, FS, EFS), roszczenia dotyczące lat 2007–2013 pozostają znaczne i wynoszą 10 mld EUR, ponieważ Komisja sprawdza końcowe zestawienia poniesionych wydatków przedłożone przez państwa członkowskie. Jednocześnie kwota roszczeń dotyczących lat 2014–2020 wzrosła do 5 mld EUR dzięki postępom w realizacji programów.

Wnioski o płatności zaliczkowe

Oprócz wspomnianych powyżej kwot wnioski o płatności zaliczkowe, które wpłynęły, opiewają na kwotę 0,5 mld EUR, a płatności z ich tytułu nie zostały jeszcze zrealizowane na koniec roku. Zgodnie z zasadami rachunkowości UE kwot tych nie księguje się jako zobowiązania.

Zobowiązania z tytułu zasobów własnych

Zobowiązania z tytułu zasobów własnych odnoszą się do składek państw członkowskich wnoszonych do budżetu UE, które miały zostać zwrócone na koniec roku po sporządzeniu budżetu korygującego nr 6/2017. Budżety korygujące wykonuje się zgodnie z art. 10 ust. 3 rozporządzenia nr 609/2014. Znaczna kwota na dzień 31 grudnia 2017 r. wynika z przyjęcia budżetu korygującego nr 6/2017 w dniu 30 listopada 2017 r. Zgodnie z tym przepisem odpowiednie kwoty zostały zwrócone państwom członkowskim w pierwszym dniu roboczym w styczniu 2018 r.

2.13. BIERNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE KOSZTÓW I PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów	*63 588*	*66 800*
Przychody przyszłych okresów	*111*	*638*
Inne	*203*	*143*
Ogółem	**63 902**	**67 580**

Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów mają następującą strukturę:

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
EFRG	*33 303*	*33 033*
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*17 464*	*17 024*
EFRR i FS	*4 249*	*7 157*
EFS	*2 870*	*3 473*
Inne	*5 702*	*6 112*
Ogółem	**63 588**	**66 800**

Największa zmiana dotyczy polityki spójności; w przypadku EFRR i FS nastąpił spadek o 2,9 mld EUR, a w przypadku EFS – o 0,6 mld EUR. Wynika to ze malejących biernych rozliczeń międzyokresowych za okres programowania 2007–2013, ponieważ programy weszły w fazę zamknięcia.

AKTYWA NETTO

2.14. KAPITAŁY REZERWOWE

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Kapitał z aktualizacji wyceny	*2.14.1*	*278*	*325*
Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego	*2.14.2*	*2 663*	*2 643*
Inne kapitały rezerwowe	*2.14.3*	*1 935*	*1 873*
Ogółem		**4 876**	**4 841**

2.14.1. Kapitał z aktualizacji wyceny

Zgodnie z zasadami rachunkowości UE korekta do wartości godziwej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży jest ujmowana w kapitale z aktualizacji wyceny.

Zmiany w kapitale z aktualizacji wyceny w okresie sprawozdawczym

w mln EUR

	2017	2016
Uwzględnione w kapitale z aktualizacji wyceny	*(8)*	*34*
Uwzględnione w informacjach dodatkowych do sprawozdania z finansowych wyników działalności	*6*	*–*
Ogółem	**(2)**	**34**

2.14.2. Kapitał rezerwowy Funduszu Gwarancyjnego

Ten kapitał rezerwowy odzwierciedla kwotę docelową w wysokości 9 % pozostających kwot należnych gwarantowanych przez budżet UE w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich, wymaganą do zatrzymania jako aktywa w Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**).

2.14.3. Inne kapitały rezerwowe

Kwota ta obejmuje przede wszystkim kapitał rezerwowy EWWiS w likwidacji (1 515 mln EUR) na aktywa Funduszu Badawczego Węgla i Stali, który utworzono w związku z likwidacją EWWiS.

2.15. KWOTY, DO WNIESIENIA KTÓRYCH NALEŻY WEZWAĆ PAŃSTWA CZŁONKOWSKIE

w mln EUR

Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na 31.12.2016	**76 881**
Zwrot nadwyżki budżetowej za 2016 r. państwom członkowskim	*6 405*
Zmiany stanu kapitału rezerwowego Funduszu Gwarancyjnego	*20*
Inne zmiany stanu kapitału rezerwowego	*11*
Wynik ekonomiczny za rok	*(8 082)*
Ogółem kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie, na 31.12.2017	**75 234**

Kwota ta stanowi tę część kosztów poniesionych już przez UE do dnia 31 grudnia, która będzie musiała zostać sfinansowana z przyszłych budżetów. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w roku N, choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku N+1 (lub później) i sfinansowane w związku z tym z budżetu na rok N+1 (lub później). W związku z ujęciem w sprawozdaniu finansowym tych zobowiązań oraz ze względu na fakt, że odpowiednie kwoty są finansowane z przyszłych budżetów, na koniec roku zobowiązania znacząco przekraczają poziom aktywów. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, dotyczą działań EFRG oraz zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych.

Należy również zauważyć, że nie ma to wpływu na wynik budżetu – dochody budżetowe powinny zawsze być równe wydatkom budżetowym lub je przewyższać, a każda nadwyżka dochodów zwracana jest państwom członkowskim.

3. INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDANIA Z FINANSOWYCH WYNIKÓW DZIAŁALNOŚCI

PRZYCHODY

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY: ZASOBY WŁASNE

3.1. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA DNB

Przychody z tytułu zasobów własnych stanowią zasadniczą część przychodów operacyjnych UE. Zasoby oparte na DNB (dochodzie narodowym brutto) wynoszą 78 620 mln EUR za 2017 r. (2016 r.: 95 578 mln EUR) i są najbardziej znaczące spośród trzech kategorii zasobów własnych. DNB każdego państwa członkowskiego obciążane jest jednolitą stawką procentową. Zasoby oparte na DNB pozwalają zbilansować przychody i wydatki, tzn. finansują część budżetu, która nie jest pokrywana z innych źródeł dochodu. Spadek zasobów opartych na DNB wynika głównie ze znacznego zmniejszenia środków na płatności i stosunkowo wysokiej nadwyżki budżetowej za poprzedni rok budżetowy (6 405 mln EUR). Oba elementy przyczyniły się do ograniczenia wymaganego wkładu państw członkowskich opartego na DNB w 2017 r., ponieważ wkład ten pełni funkcję bilansującą.

3.2. TRADYCYJNE ZASOBY WŁASNE

w mln EUR

	2017	2016
Cła	*20 475*	*20 301*
Opłaty wyrównawcze od cukru	*45*	*138*
Ogółem	**20 520**	**20 439**

Tradycyjne zasoby własne (TZW) obejmują cła i opłaty wyrównawcze od cukru. Państwa członkowskie zatrzymują — na poczet kosztów poboru — 20 % tradycyjnych zasobów własnych, a powyższe kwoty są przedstawione z uwzględnieniem tego odliczenia.

3.3. ZASOBY WŁASNE OPARTE NA VAT

Zasoby własne oparte na VAT pochodzą z obciążeń podstaw VAT państw członkowskich, które zostały w tym celu hipotetycznie ujednolicone zgodnie z przepisami UE. Składka oparta na VAT obliczana jest przy zastosowaniu jednolitej stawki poboru w wysokości 0,3 % w odniesieniu do podstawy każdego państwa członkowskiego. Na lata 2014–2020 w decyzji Rady 2014/335/UE, Euratom przewidziano obniżoną stawkę poboru (0,15 %) w przypadku Niemiec, Niderlandów i Szwecji.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY: PRZESUNIĘCIA ŚRODKÓW

3.4. GRZYWNY

Przychody wynoszące 4 664 mln EUR (w 2016 r.: 3 858 mln EUR) odnoszą się do grzywien nałożonych przez Komisję za naruszenie unijnych reguł konkurencji oraz grzywien nałożonych przez Komisję na

państwo członkowskie za naruszenia prawa UE. Komisja ujmuje przychód z tytułu grzywien po podjęciu decyzji o nałożeniu grzywny i oficjalnym powiadomieniu o takiej decyzji jej adresata. Kwoty grzywien w 2017 r. to głównie grzywny za naruszenie zasad konkurencji (4 568 mln EUR). Najważniejsze sprawy dotyczą naruszeń unijnych przepisów dotyczących ochrony konkurencji, tzn. grzywny nałożonej na Alphabet Inc. i Google Inc. za nadużywanie pozycji dominującej jako wyszukiwarki internetowej (2 424 mln EUR), grzywny dla przedsiębiorstwa Scania za udział w kartelu w sektorze samochodów ciężarowych (881 mln EUR) oraz grzywien dla 11 przewoźników ładunków lotniczych za uczestnictwo w kartelu cenowym (776 mln EUR).

3.5. ODZYSKANIE WYDATKÓW

w mln EUR

	2017	2016
Zarządzanie dzielone	*1 775*	*1 876*
Zarządzanie bezpośrednie	*81*	*56*
Zarządzanie pośrednie	*23*	*15*
Ogółem	**1 879**	**1 947**

Ta pozycja obejmuje wystawione przez Komisję nakazy odzyskania środków, realizowane w drodze wpłaty gotówkowej przez dłużnika lub potrącenia należności od późniejszych płatności zarejestrowanych w systemie rachunkowości Komisji, mające na celu odzyskanie środków wcześniej wydatkowanych z budżetu ogólnego. Odzyskanie środków dokonywane jest na podstawie kontroli, audytów lub analizy kwalifikowalności; działania te zajmują więc istotne miejsce w wykonaniu budżetu UE. Operacje te służą ochronie budżetu UE przed wydatkami poniesionymi z naruszeniem przepisów prawa i są o tyle istotne, że wyniki audytu przeprowadzonego przez Trybunał Obrachunkowy wskazują na istotny poziom błędu w dokonywaniu płatności z budżetu UE – zob. roczne sprawozdanie Trybunału zawierające poświadczenie wiarygodności rachunków, jak również legalności i prawidłowości operacji leżących u ich podstaw.

Pozycja ta obejmuje także nakazy odzyskania środków wystawione przez państwa członkowskie beneficjentom środków EFRG, a także zmiany szacunków dotyczących naliczonych dochodów na koniec poprzedniego roku w porównaniu z rokiem bieżącym.

Kwoty przedstawione w powyższej tabeli odzwierciedlają przychody uzyskane przez wystawienie nakazów odzyskania środków. Z tego względu dane te nie mogą odzwierciedlać i nie odzwierciedlają w pełni środków zastosowanych w celu ochrony budżetu UE, w szczególności w odniesieniu do polityki spójności, w przypadku której istnieją specjalne mechanizmy zapewniające korektę wydatków niekwalifikowalnych i w większości przypadków niewymagające wystawienia nakazu odzyskania środków. Nie uwzględniono w nich kwot odzyskanych przez kompensowanie z wydatkami, kwot odzyskanych przez wycofanie płatności oraz odzyskanych płatności zaliczkowych.

Zdecydowana większość kwoty ogółem przypada na kwoty odzyskane w ramach zarządzania dzielonego:

Rolnictwo: EFRG i rozwój obszarów wiejskich

W odniesieniu do EFRG oraz EFRROW kwoty ujęte w ramach tej pozycji jako przychód za dany rok to korekty finansowe za ten rok oraz zwroty zgłoszone przez państwa członkowskie i odzyskane w ciągu roku, a także wzrost netto pozostających kwot należnych zgłoszonych przez państwa członkowskie do odzyskania na koniec roku w związku z nadużyciami finansowymi i nieprawidłowościami.

Polityka spójności

Główne kwoty odnoszące się do polityki spójności obejmują nakazy odzyskania środków, wystawione przez Komisję w celu odzyskania nienależnych wypłat dokonanych w poprzednich latach, oraz pomniejszenia wydatków pomniejszone o zmniejszenie naliczonych przychodów na koniec roku.

3.6. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI INNYCH NIŻ TRANSAKCJE WYMIANY

w mln EUR

	2017	2016
Korekty budżetowe	*5 806*	*1 956*
Wkłady państw trzecich	*1 269*	*953*
Podatki i składki płacone przez personel	*1 218*	*1 189*
Wkłady państw członkowskich w pomoc zewnętrzną	*988*	*732*
Przekazanie aktywów	*208*	*147*
Korekty rezerw	*29*	*14*
Opłaty rolne	*4*	*5*
Inne	*854*	*744*
Ogółem	**10 376**	**5 740**

Korekty budżetowe obejmują nadwyżkę budżetową z 2016 r. (6 405 mln EUR). Nadwyżkę budżetową z poprzedniego roku przenosi się na następny rok i stanowi ona przychód za 2017 r.

Wkłady państw trzecich to wkłady państw EFTA oraz krajów przystępujących.

Przychody z podatków i składek płaconych przez personel wynikają przede wszystkim z odliczeń od wynagrodzeń pracowników i obejmują przede wszystkim dwie znaczące kwoty: składki emerytalno-rentowe i podatki dochodowe personelu.

Wkłady państw członkowskich w pomoc zewnętrzną to przede wszystkim kwoty otrzymane na utworzenie Instrumentu Pomocy dla Uchodźców w Turcji.

Przychody z przekazania aktywów dotyczą przede wszystkim przekazania Komisji satelitów w ramach programu Copernicus (dawny program GMES) przez Europejską Agencję Kosmiczną (ESA) (zob. informacja dodatkowa **2.2**). Zgodnie z zasadami rachunkowości UE przekazanie to jest transakcją inną niż transakcja wymiany; nastąpi ono powtórnie w przyszłych okresach w odniesieniu do pozostałych satelitów Copernicus, które są obecnie w budowie.

Opłaty rolne obejmują opłaty wyrównawcze w sektorze mleka, które są instrumentem zarządzania rynkiem i mają na celu karanie tych producentów mleka, którzy przekroczyli swoje ilości referencyjne. Jako że nie są one powiązane z wcześniejszymi płatnościami dokonanymi przez Komisję, w praktyce uznaje się je za dochody przeznaczone na określony cel.

Wartość innych przychodów z transakcji innych niż transakcje wymiany w 2017 r. obejmuje kwotę 300 mln EUR, do wniesienia której należy wezwać EFR. Stanowi ona jego wkład w fundusz gwarancyjny EFZR, który zostanie utworzony w 2018 r. na podstawie rozporządzenia (UE) 2017/1601.

PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

3.7. PRZYCHODY FINANSOWE

w mln EUR

	2017	2016
Odsetki od:		
pożyczek	*1 379*	*1 446*
opóźnień w płatnościach	*217*	*108*
Inne	*41*	*38*
Premia za zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowych (EFIS)	*61*	*16*
Przychody finansowe z tytułu aktywów lub zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*57*	*0*
Zrealizowany zysk z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*38*	*35*
Dywidendy	*23*	*13*
Inne	*28*	*112*
Ogółem	**1 845**	**1 769**

Przychody odsetkowe z tytułu pożyczek dotyczą głównie pożyczek udzielonych na pomoc finansową (zob. informacja dodatkowa **2.4.3**).

Przychody z tytułu odsetek od zaległych płatności wynikają głównie z należnych grzywien oraz składek na poczet zasobów własnych, których nie wpłacono na czas.

3.8. INNE PRZYCHODY Z TRANSAKCJI WYMIANY

w mln EUR

	2017	2016
Przychody z opłat z tytułu świadczonych usług (agencje)	*557*	*267*
Dodatnie różnice kursowe	*281*	*331*
Przychody z opłat i premii powiązanych z instrumentami finansowymi	*51*	*48*
Przychody powiązane z rzeczowymi aktywami trwałymi	*43*	*17*
Sprzedaż towarów	*42*	*46*
Udział w wyniku finansowym netto EFI	*21*	*2*
Inne	*338*	*288*
Ogółem	**1 332**	**998**

Przychody z opłat z tytułu świadczonych usług obejmują głównie opłaty za pozwolenie na dopuszczenie do obrotu pobierane przez Europejską Agencję Leków oraz opłaty za znak towarowy pobrane przez Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej.

KOSZTY

3.9. ZARZĄDZANIE DZIELONE

w mln EUR

Wydatkowane przez państwa członkowskie	2017	2016
Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji	*44 289*	*44 152*
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	*11 359*	*12 604*

Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	*17 650*	*35 045*
Europejski Fundusz Społeczny	*7 353*	*9 366*
Inne	*1 253*	*1 606*
Ogółem	**81 905**	**102 772**

Zmniejszenie kosztów w obszarze spójności o 17,4 mld EUR jest spowodowane przejściem z poprzedniego okresu programowania 2007–2013 na obecny okres programowania 2014–2020: koszty zadeklarowane za okres 2007–2013 znacząco spadły (28,6 mld EUR), ponieważ zakończono wdrażanie i programy weszły w fazę zamknięcia. Jednocześnie koszty zadeklarowane za okres 2014–2020 wzrosły, ale jedynie o 11,2 mld EUR, ponieważ obecnie programy są w trakcie realizacji.

Pozycja „Inne koszty" obejmuje przede wszystkim: azyl i migrację (485 mln EUR), Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (378 mln EUR) oraz bezpieczeństwo wewnętrzne (226 mln EUR).

3.10. ZARZĄDZANIE BEZPOŚREDNIE

w mln EUR

	2017	2016
Wydatkowane przez Komisję	*8 831*	*9 254*
Wydatkowane przez agencje wykonawcze	*6 699*	*6 259*
Wydatkowane przez fundusze powiernicze	*208*	*97*
Ogółem	**15 738**	**15 610**

Kwoty te dotyczą przede wszystkim realizacji polityki badawczej (7,2 mld EUR), programów dotyczących sieci (1,3 mld EUR), instrumentów współpracy na rzecz rozwoju (1,3 mld EUR), europejskiej polityki sąsiedztwa, (1,2 mld EUR) i pomocy humanitarnej (0,7 mld EUR).

3.11. ZARZĄDZANIE POŚREDNIE

w mln EUR

	2017	2016
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*2 667*	*2 547*
Wydatkowane przez państwa trzecie	*1 101*	*876*
Wydatkowane przez organizacje międzynarodowe	*3 014*	*2 382*
Wydatkowane przez inne podmioty	*1 478*	*2 035*
Ogółem	**8 260**	**7 840**

Kwota 4,2 mld EUR kosztów zarządzania pośredniego dotyczy działań zewnętrznych (głównie obszarów pomocy przedakcesyjnej, pomocy humanitarnej, współpracy międzynarodowej i polityki sąsiedztwa). Dodatkowa kwota 3,6 mld EUR dotyczy zwiększania konkurencyjności Europy (w obszarach takich jak badania naukowe, systemy nawigacji satelitarnej i kształcenie).

3.12. KOSZTY PERSONELU ORAZ RENT I EMERYTUR

w mln EUR

	2017	2016
Koszty personelu	*6 193*	*6 074*
Koszty rent i emerytur	*3 808*	*3 702*
Ogółem	**10 002**	**9 776**

Koszty rent i emerytur odnoszą się do tych elementów przepływów, które są skutkiem wyceny aktuarialnej zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych różnych od założeń aktuarialnych. W związku z tym nie stanowią one faktycznych rocznych świadczeń emerytalnych i rentowych, które są znacznie niższe.

3.13. ZMIANY W ZAŁOŻENIACH AKTUARIALNYCH DOTYCZĄCYCH ŚWIADCZEŃ PRACOWNICZYCH

Strata aktuarialna netto w wysokości 3 544 mld EUR wykazana w tej pozycji dotyczy zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych ujętych w bilansie (zob. informacja dodatkowa **2.9**).

3.14. KOSZTY FINANSOWE

w mln EUR

	2017	2016
Koszty odsetkowe:		
Zaciągnięte pożyczki	*1 373*	*1 440*
Inne	*22*	*57*
Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości pożyczek i należności	*324*	*184*
Leasing finansowy	*81*	*67*
Straty z tytułu trwałej utraty wartości aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*39*	*40*
Straty z aktywów i zobowiązań finansowych wycenianych według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*12*	*1*
Poniesiona strata z aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży	*2*	*0*
Inne	*42*	*116*
Ogółem	**1 896**	**1 904**

Kwota kosztów odsetkowych z tytułu zaciągniętych pożyczek odpowiada głównie dochodom z odsetek od pożyczek udzielonych na pomoc finansową (transakcje typu back-to-back).

Odpisy aktualizujące z tytułu utraty wartości pożyczek i należności obejmują kwotę 243 mln EUR odnoszącą się do tradycyjnych zasobów własnych (zob. informacja dodatkowa **2.6.1.1**).

3.15. INNE KOSZTY

w mln EUR

	2017	2016
Koszty administracyjne i informatyczne	*2 521*	*2 455*
Koszty powiązane z rzeczowymi aktywami trwałymi	*1 423*	*1 021*
Dostosowania rezerw	*1 377*	*685*
Ujemne różnice kursowe	*446*	*505*
Koszy leasingu operacyjnego	*414*	*383*
Zmniejszenie grzywien przez Trybunał Sprawiedliwości	*67*	*18*
Inne	*509*	*419*
Ogółem	**6 756**	**5 486**

Wzrost kosztów związanych z rezerwami wynika głównie ze zmiany szacunku dotyczącego rezerwy na likwidację obiektów jądrowych (zob. informacja dodatkowa **2.10**).

Koszty związane z badaniami i rozwojem zostały ujęte w kosztach administracyjnych i informatycznych; przedstawiają się one następująco:

w mln EUR

	2017	2016
Koszty prac badawczych	*376*	*344*
Niekapitalizowane koszty prac rozwojowych	*81*	*88*
Ogółem	**456**	**431**

3.16. SPRAWOZDAWCZOŚĆ DOTYCZĄCA SEGMENTÓW DZIAŁALNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

w mln EUR

	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	Trwały wzrost	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	Globalny wymiar Europy	Administracja	Nieprzydzielone do działów WRF*	Ogółem
Zasoby własne oparte na DNB	–	–	–	–	–	*78 620*	*78 620*
Tradycyjne zasoby własne	–	–	–	–	–	*20 520*	*20 520*
VAT	–	–	–	–	–	*16 947*	*16 947*
Grzywny	–	–	–	–	–	*4 664*	*4 664*
Odzyskanie wydatków	*357*	*1 488*	*5*	*28*	*0*	*0*	*1 879*
Inne	*1 172*	*244*	*43*	*414*	*4 827*	*3 676*	*10 376*
Przychody z transakcji innych niż transakcje wymiany	**1 529**	**1 732**	**48**	**443**	**4 827**	**124 428**	**133 006**
Przychody finansowe	*147*	*(4)*	*0*	*17*	*1*	*1 684*	*1 845*
Inne	*196*	*(12)*	*(6)*	*10*	*338*	*805*	*1 332*
Przychody z transakcji wymiany	**343**	**(15)**	**(6)**	**27**	**338**	**2 489**	**3 177**
Przychody ogółem	**1 873**	**1 716**	**42**	**470**	**5 166**	**126 917**	**136 183**
Koszty wydatkowane przez państwa członkowskie:							
EFRG	–	*(44 289)*	–	–	–	–	*(44 289)*
EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich	–	*(11 359)*	–	–	–	–	*(11 359)*
EFRR i FS	*(17 650)*	–	–	–	–	–	*(17 650)*
EFS	*(7 353)*	–	–	–	–	–	*(7 353)*
Inne	*(439)*	*74*	*(897)*	*9*	–	*0*	*(1 253)*
Wydatkowane przez KE, agencje wykonawcze i fundusze powiernicze	*(9 809)*	*(525)*	*(1 080)*	*(4 337)*	*(12)*	*25*	*(15 738)*
Wydatkowane przez inne agencje i organy UE	*(2 530)*	*(121)*	*(754)*	*(24)*	–	*762*	*(2 667)*
Wydatkowane przez państwa trzecie i organizacje międzynarodowe	*(434)*	*0*	*(177)*	*(3 504)*	–	–	*(4 115)*
Wydatkowane przez inne podmioty	*(819)*	*15*	*1*	*(675)*	*(0)*	–	*(1 478)*
Koszty personelu oraz rent i emerytur	*(1 638)*	*(360)*	*(426)*	*(615)*	*(5 977)*	*(986)*	*(10 002)*
Zmiany w założeniach aktuarialnych dotyczących świadczeń pracowniczych	–	–	–	–	*(3 544)*	–	*(3 544)*
Koszty finansowe	*(88)*	*(16)*	*(0)*	*(18)*	*(106)*	*(1 668)*	*(1 896)*
Inne koszty	*(2 453)*	*(88)*	*(196)*	*(113)*	*(3 386)*	*(521)*	*(6 756)*
Koszty ogółem	**(43 213)**	**(56 669)**	**(3 528)**	**(9 277)**	**(13 025)**	**(2 389)**	**(128 101)**

Wynik ekonomiczny za rok	**(41 341)**	**(54 953)**	**(3 486)**	**(8 807)**	**(7 859)**	**124 528**	**8 082**

* *Pozycja „Nieprzydzielone do działów WRF" obejmuje wykonanie budżetu jednostek objętych konsolidacją i wyłączenia konsolidacyjne, operacje pozabudżetowe i programy, na które nie przydzielono istotnych kwot.*

Prezentacja przychodów i kosztów według działów wieloletnich ram finansowych opiera się na szacunkach, ponieważ nie wszystkie zobowiązania są powiązane z działami WRF.

4. ZOBOWIĄZANIA I AKTYWA WARUNKOWE

ZOBOWIĄZANIE WARUNKOWE

Zobowiązania warunkowe to ewentualne przyszłe zobowiązania płatnicze Unii Europejskiej, które mogą wynikać z poprzednich wydarzeń lub prawnie wiążących zobowiązań, ale które będą zależeć od przyszłych wydarzeń nie w pełni zależnych od UE. Dotyczą głównie udzielonych gwarancji finansowych (na pożyczki i programy pomocy finansowej) i ryzyka prawnego. Wszystkie zobowiązania warunkowe, z wyjątkiem tych dotyczących grzywien i gwarancji objętych funduszami (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**), gdyby stały się wymagalne, byłyby w kolejnych latach finansowane z budżetu UE (i tym samym z budżetów państw członkowskich UE).

4.1.1. Gwarancje budżetowe

w mln EUR

	31.12.2017			31.12.2016		
	Pułap	Podpisano	Kwoty wypłacone	Pułap	Podpisano	Kwoty wypłacone
Gwarancje udzielone w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich	*37 479*	*28 950*	*19 972*	*40 645*	*30 161*	*21 145*
Gwarancja EFIS	*16 000*	*13 473*	*10 128*	*16 000*	*11 245*	*4 392*
Ogółem	**53 479**	**42 423**	**30 100**	**56 645**	**41 406**	**25 537**

Powyższa tabela przedstawia zakres ekspozycji budżetu UE na ewentualne przyszłe płatności związane z gwarancjami udzielonymi grupie EBI. Wypłacone kwoty odpowiadają kwotom przyznanym już beneficjentom końcowym, zaś kwoty podpisane obejmują wypłacone kwoty i umowy podpisane już z beneficjentami, ale jeszcze niewypłacone. Pułap oznacza całkowitą gwarancję, że UE, w ramach swojego budżetu, a tym samym jej państwa członkowskie zobowiązały się do pokrycia kwot.

Gwarancje udzielone w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich

Gwarancje z budżetu UE obejmują pożyczki, na które EBI podpisał umowy i których bank ten udzielił z własnych zasobów państwom trzecim. Na dzień 31 grudnia 2017 r. kwota pożyczek niespłaconych i zabezpieczonych gwarancją UE wyniosła 19 972 mld EUR (w 2016 r.: 21 145 mln EUR). Gwarancje budżetowe UE obejmują kwoty:

- 18 583 mln EUR (w 2016 r.: 19 481 mln EUR w ramach Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**) oraz
- 1 389 mln EUR (w 2016 r.: 1 664 mln EUR) bezpośrednio na pożyczki udzielane państwom członkowskim przed przystąpieniem.

Oprócz kwoty 19 972 mln EUR, która została wykazana powyżej jako wypłacona, gwarancją UE objęta jest kwota 258 mln EUR niespłaconych pożyczek na rzecz Syrii, w odniesieniu do której to kwoty ustanowiono rezerwy.

Gwarancja UE udzielona w ramach upoważnienia EBI do udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich związana z pożyczkami udzielonymi przez EBI jest ograniczona do 65 % sald należności z tytułu umów podpisanych po 2007 r. (upoważnienia na lata 2007–2013 i 2014–2020). W przypadku umów podpisanych przed 2007 r. gwarancja UE ograniczona jest do określonego procentowego pułapu zatwierdzonej wysokości linii kredytowej; w większości przypadku wynosi ona 65 %, ale może także wynosić 70 %, 75 % lub 100 %. W przypadku gdy pułap ten nie zostaje osiągnięty, gwarancja unijna obejmuje pełną kwotę.

W celu ujawnienia jednak maksymalnego poziomu ryzyka, na jaki narażona była UE na dzień 31 grudnia 2017 r., należy uwzględnić również pożyczki zatwierdzone do podpisania, ale jeszcze niepodpisane (8 529 mln EUR) oraz pożyczki podpisane, ale jeszcze niewypłacone (8 978 mln EUR).

W marcu 2018 r. Parlament Europejski i Rada przyjęły decyzję (UE) 2018/412 umożliwiającą podwyższenie pułapu dla działań EBI z zakresu finansowania objętych gwarancją UE. Zostanie to odzwierciedlone w zaktualizowanej umowie z EBI dotyczącej gwarancji, a po wprowadzeniu zmian maksymalna ekspozycja UE wzrosłaby o 3,4 mld EUR.

Gwarancja w ramach Europejskiego Funduszu na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)

EFIS to inicjatywa mająca na celu zwiększenie zdolności do ponoszenia ryzyka grupy EBI, umożliwiająca EBI zwiększenie swoich inwestycji w UE. Celem EFIS jest wspieranie dodatkowych inwestycji w UE oraz dostępu małych przedsiębiorstw do finansowania. EFIS nie jest odrębną osobą prawną ani funduszem inwestycyjnym sensu stricto. Rezerwa na ryzyko EFIS zapewnia EBI ochronę przed ewentualnymi stratami na operacjach podstawowych. Składa się z przydzielonych środków w wysokości 5 mld EUR z kapitału własnego EBI i gwarancji budżetu UE w wysokości do 16 mld EUR (unijna gwarancja EFIS). Unijna gwarancja EFIS jest udzielana EBI na podstawie umowy między UE i EBI, zwanej dalej „umową w sprawie EFIS".

Kwoty związane ze zobowiązaniami warunkowymi EFIS, w tym pułap gwarancji, ujawnione w tej informacji dodatkowej, opierają się na umowie w sprawie EFIS obowiązującej w dniu 31 grudnia 2017 r. Należy jednak zauważyć, że zmienione rozporządzenie w sprawie EFIS (rozporządzenie (UE) 2017/2396) przyjęte w grudniu 2017 r. umożliwiło zwiększenie unijnej gwarancji EFIS do 26 mld EUR. Umowę w sprawie EFIS odpowiednio zmieniono w marcu 2018 r.

Operacje EFIS prowadzone są w ramach dwóch segmentów: obszaru infrastruktury i innowacji (IIW), wdrażanego przez EBI (unijna gwarancja EFIS w wysokości 13 mld EUR), oraz segmentu MŚP (SMEW), wdrażanego przez EFI (unijna gwarancja EFIS w wysokości 3 mld EUR). Oba segmenty obejmują portfel dłużny oraz portfel kapitałowy. EFI działa na podstawie umowy z EBI w oparciu o gwarancję EBI, która z kolei jest objęta kontrgwarancją w ramach umowy w sprawie EFIS (unijna gwarancja EFIS).

Do celów wykorzystania unijnej gwarancji EFIS proces wdrażania EFIS jest nadzorowany przez radę kierowniczą działającą na zasadzie konsensusu i składającą się z czterech członków, z których trzech zostało powołanych przez Komisję, a jeden przez EBI. Na podstawie zmienionego rozporządzenia w sprawie EFIS rada kierownicza EFIS będzie składać się z pięciu członków, w tym z jednego członka bez prawa głosu powołanego przez Parlament Europejski, natomiast decyzje podejmuje się w drodze konsensusu, a jeśli osiągnięcie konsensusu jest niemożliwe – w drodze anonimowego głosowania członków z prawem głosu. Rada kierownicza EFIS nie podejmuje decyzji inwestycyjnych.

UE i EBI odgrywają w EFIS odrębne role. EFIS utworzono w ramach EBI, który finansuje jego operacje (instrumenty dłużne i inwestycje kapitałowe) oraz pożycza w tym celu niezbędne środki na rynkach kapitałowych. W odniesieniu do IIW EBI podejmuje decyzje inwestycyjne niezależnie i zarządza operacjami zgodnie ze swoimi zasadami i procedurami. To samo ma zastosowanie do operacji w segmencie MŚP (SMEW) zarządzanych przez EFI.

Aby zapewnić, że inwestycje w ramach EFIS będą ukierunkowane na konkretny cel, jakim jest usunięcie niedoskonałości rynku, które hamują inwestycje w UE, oraz że inwestycje te kwalifikują się do ochrony zapewnianej przez gwarancję UE, utworzono specjalną strukturę na potrzeby zarządzania. Komitet inwestycyjny, złożony z niezależnych ekspertów, analizuje każdy projekt zaproponowany przez EBI w ramach obszaru infrastruktury i innowacji pod względem kwalifikowalności do ochrony gwarancyjnej UE. Po potwierdzeniu kwalifikowalności operacji do objęcia jej gwarancją EFIS decyzja w sprawie kontynuacji projektu i zarządzania nim jest objęta normalnym cyklem projektowym i procesem zarządzania EBI. Jeżeli chodzi o segment MŚP (SMEW), rola Komitetu inwestycyjnego ogranicza się do konsultacji dotyczących opisu produktów segmentu MŚP (SMEW), które zatwierdza rada kierownicza EFIS oraz dyrektor zarządzający EFIS.

Rola UE wiąże się z udzieleniem gwarancji budżetowej UE obejmującej część potencjalnych start, które EBI może ponieść na inwestycjach w instrumenty dłużne i kapitałowe. W związku z tym UE nie ingeruje w wybór operacji EFIS i zarządzanie nimi, nie inwestuje środków w operacje EFIS i nie jest bezpośrednią stroną umowy dotyczącej instrumentów bazowych. Jako że kryteria kontroli oraz wymogi unijnych reguł rachunkowości (oraz MSRSP) w zakresie rachunkowości w odniesieniu do konsolidacji nie są spełnione, w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE nie uwzględniono powiązanych gwarantowanych aktywów.

Gwarancja UE udzielona grupie EBI w ramach EFIS została, zgodnie z zasadami rachunkowości UE, ujęta jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej w odniesieniu do portfela dłużnego IIW, jako rezerwa finansowa w odniesieniu do portfela dłużnego segmentu MŚP (SMEW), oraz jako instrument pochodny (aktywa lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt)

w odniesieniu do obu portfeli kapitałowych. Ponadto w niniejszej informacji dodatkowej ujawniono zobowiązanie warunkowe związane z udzieloną gwarancją EFIS.

W przypadku portfela dłużnego EFIS IIW gwarancja UE obejmuje pierwszy element straty w portfelu operacji finansowych EBI, które mają głównie postać standardowych pożyczek i gwarancji. Gwarancja unijna uruchamiana jest, gdy dłużnik nie dokona w terminie płatności lub w przypadku restrukturyzacji długu. Gwarancja UE jest opłacana proporcjonalnie do ryzyka podejmowanego przez UE, co odbywa się w postaci dystrybucji pomiędzy EBI a UE przychodów z tytułu ryzyka otrzymywanych przez EBI z operacji gwarantowanych. Przychody UE powinny być w pierwszej kolejności przeznaczone na pokrycie strat z tytułu operacji gwarantowanych. Gwarancja UE jest zatem rozliczana jako zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej i wyceniana w momencie początkowego ujęcia według wartości godziwej, którą jest wartość bieżąca netto należności z tytułu premii (przychody UE). W kolejnych dniach bilansowych zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest aktualizowane do wyższej z dwóch wartości: oczekiwanej straty lub początkowo ujętej kwoty, w odpowiednich przypadkach pomniejszonej o zakumulowaną amortyzację przychodów. Zobowiązanie z tytułu gwarancji finansowej jest uwzględniane z odliczeniem niepobranych jeszcze przychodów UE – wartość zerowa na dzień 31 grudnia 2017 r. – zob. informacja dodatkowa **2.11.3**.

W ramach portfela kapitałowego segmentu EFIS IIW, który składa się z bezpośrednich udziałów kapitałowych lub quasi-kapitałowych bądź pożyczek podporządkowanych, EBI inwestuje na zasadzie równorzędności na własne ryzyko, a także na ryzyko UE. W związku z powyższym gwarancja unijna obejmuje część inwestycji kapitałowych gwarantowaną przez UE, ujemne korekty wartości (niezrealizowane straty) na każdy dzień bilansowy, wartość poniesionych strat na wyjściu z inwestycji i koszty finansowania ponoszone przez EBI. W przypadkach, w których wartość inwestycji, która była wcześniej przedmiotem ujemnej korekty wartości, wzrośnie w kolejnych dniach sprawozdawczych, EBI zwraca UE tę kwotę do poziomu kosztu wytworzenia inwestycji. W momencie wyjścia z inwestycji UE ma również prawo do pobrania zysków z inwestycji przekraczających wysokość kosztu wytworzenia. Gwarancja UE jest pokrywana z przychodów EBI uzyskanych z gwarantowanych operacji, w tym z odsetek, dywidend i zrealizowanych zysków. Rozliczenie między UE a EBI dokonywane jest co roku po skompensowaniu strat i przychodów.

W ramach portfela kapitałowego EFIS dla segmentu MŚP (SMEW) UE zapewnia gwarancje w odniesieniu do inwestycji kapitałowych w fundusze *venture capital* oraz fundusze *private equity*, finansowane przez EBI oraz wywodzące się z EFI i zarządzane przez EFI. Gwarancji UE udziela się na podstawie portfela w odniesieniu do dwóch portfeli: podsegmentu 1 i podsegmentu 2. Gwarancja EFIS uruchamiana jest, aby pokryć utratę wartości i poniesione straty z tytułu inwestycji objętych gwarancjami oraz koszty finansowania ponoszone przez EBI. UE ma prawo do wynagrodzenia za podjęte ryzyko w formie dywidend oraz zrealizowanych zysków z operacji kapitałowych objętych gwarancjami. W ramach podsegmentu 2 UE inwestuje również częściowo w ten sam portfel kapitałowy w ramach programu „Horyzont 2020" (inwestycje w ramach programu „Horyzont 2020" finansowane przez UE ujęto w sprawozdaniu finansowym UE jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży) i ponosi pierwsze straty z tytułu inwestycji, natomiast dalsze straty pokrywa gwarancja UE i EFI.

Gwarancja EFIS na portfel kapitałowy EFIS jest klasyfikowana jako pochodny instrument finansowy i ujmowana jako składnik aktywów finansowych lub zobowiązanie finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość godziwa unijnej gwarancji EFIS na portfel kapitałowy EFIS wynosiła 16 mln EUR – zob. informacja dodatkowa **2.4.2**.

Powyższe zobowiązanie warunkowe obejmuje działania w ramach programów COSME, „Horyzont 2020", programów dotyczących sektora kultury i sektora kreatywnego oraz programów EaSI w części objętej unijną gwarancją EFIS w ramach portfela dłużnego segmentu MŚP (SMEW).

Wypłaty z gwarancji UE będą dokonywane w ramach funduszu gwarancyjnego EFIS – zob. informacja dodatkowa **2.4.1**. Na koniec 2017 r. aktywa funduszu gwarancyjnego wyniosły 3,5 mld EUR (2016 r.: 1 mld EUR), natomiast pozostała kwota 2,6 mld EUR (2016 r.: 2,4 mld EUR) została już zaangażowana, ale nie została jeszcze wypłacona i ujęto ją w kwocie wykazanej jako zobowiązanie pozostające do spłaty w informacji dodatkowej **5.1**.

4.1.2. Gwarancje związane z pomocą finansową (operacje zaciągania i udzielania pożyczek)

w mln EUR

	31.12.2017			31.12.2016		
	Wykorzystane	Niewykorzystane	Ogółem	Wykorzystane	Niewykorzystane	Ogółem
EFSM	*47 456*	*–*	*47 456*	*47 456*	*–*	*47 456*
Bilans płatniczy	*3 114*	*–*	*3 114*	*4 272*	*–*	*4 272*
Pomoc makrofinansowa	*3 924*	*460*	*4 384*	*2 964*	*1 313*	*4 277*
Euratom	*250*	*250*	*500*	*252*	*300*	*552*
Ogółem	**54 744**	**710**	**55 454**	**54 944**	**1 613**	**56 557**

Gwarancje budżetowe UE obejmują pożyczki zaciągnięte przez Komisję w celu sfinansowania pożyczek udzielanych państwom członkowskim i państwom spoza UE w ramach transakcji zabezpieczających. Wspomniane zaciągnięte pożyczki ujęto już jako zobowiązania w bilansie UE – zob. informacja dodatkowa **2.11.1**. W przypadku niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek wzajemnych udzielonych z zaciągniętych pożyczek pełne koszty zaległych kwot zostałyby jednak pokryte z budżetu UE zgodnie z art. 14 rozporządzenia Rady 609/2014:

- zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach EFSM są gwarantowane wyłącznie przez budżet UE;
- zaciągnięte pożyczki związane z pożyczkami wypłaconymi w ramach bilansu płatniczego są gwarantowane wyłącznie przez budżet UE;
- pożyczki na pomoc finansową są przede wszystkim objęte gwarancją z Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**), a następnie z budżetu UE; natomiast
- gwarancje od osób trzecich stanowią pierwsze zabezpieczenie całych kwot niespłaconych pożyczek Euratomu. Fundusz Gwarancyjny pokryłby kwoty pożyczek na rzecz państw trzecich, gdyby gwarancje stron trzecich tych kwot nie obejmowały.

Pożyczki EWWiS w likwidacji udzielone z pożyczonych funduszy nie są objęte gwarancją budżetową UE. Zamiast tego pokrywane są z aktywów finansowych EWWiS w likwidacji – zob. informacja dodatkowa **2.4.1**.

4.1.3. Gwarancje udzielone na instrumenty finansowe UE

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
„Horyzont 2020”	*1 297*	*921*
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	*654*	*711*
Instrument „Łącząc Europę”	*490*	*465*
Inne	*32*	*3*
Ogółem	**2 473**	**2 101**

Jak wspomniano w art. 140 ust. 3 rozporządzenia finansowego, wydatki budżetowe związane z instrumentem finansowym i zakres odpowiedzialności finansowej UE w żadnym wypadku nie przekraczają kwoty zaciągniętego na nie zobowiązania budżetowego, co wyklucza zobowiązania warunkowe dla budżetu. W praktyce oznacza to, że zobowiązania te posiadają w bilansie odpowiednik po stronie aktywów lub są pokrywane z zaległych zobowiązań budżetowych, które nie zostały ujęte jeszcze jako koszty. Powyższe zobowiązania warunkowe są wykazywane po potrąceniu rezerwy finansowej na te instrumenty – zob. informacja dodatkowa **2.10**.

4.1.4. Sprawy sądowe

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Grzywny	*3 242*	*1 834*
Rolnictwo	*1 737*	*1 711*
Spójność	*3*	*3*
Inne	*481*	*600*
Ogółem	**5 463**	**4 148**

Grzywny

Kwoty te dotyczą głównie grzywien, które Komisja nałożyła za naruszenie reguł konkurencji i które zostały wstępnie uiszczone przez ukarane przedsiębiorstwa, przy czym złożono odwołanie lub nie wiadomo, czy zostanie ono złożone. Zobowiązanie warunkowe zostanie utrzymane, dopóki nie uprawomocni się orzeczenie Trybunału Sprawiedliwości w danej sprawie lub dopóki nie upłynie okres odwołania. Uzyskane odsetki od płatności tymczasowych ujęto w wyniku ekonomicznym za dany rok oraz jako zobowiązania warunkowe, tak aby uwzględnić brak pewności co do tytułu prawnego Komisji do tych kwot.

Jeżeli UE przegra którąkolwiek z tych spraw dotyczących nałożonych grzywien, budżet UE nie zostanie obciążony, ponieważ grzywny zostały wstępnie uiszczone, a środki pieniężne są przechowywane na specjalnych rachunkach bankowych (zob. informacja dodatkowa 2.8) albo na funduszu BUFI, który utworzono specjalnie w tym celu (zob. informacja dodatkowa **2.4.1**). Kwota grzywien jest uznawana za dochód budżetowy dopiero gdy grzywny mają charakter ostateczny (art. 83 rozporządzenia finansowego).

Rolnictwo

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich uzależnione od wyroku Trybunału Sprawiedliwości, związane z decyzjami dotyczącymi zgodności odnośnie do EFRG, oraz korektami finansowymi w odniesieniu do rozwoju obszarów wiejskich i pomocy przedakcesyjnej. Ustalenie ostatecznej kwoty zobowiązania oraz roku, w którym kwota wynikająca z pomyślnego zaskarżenia decyzji przed Trybunałem Sprawiedliwości zostanie zapisana w budżecie, zależeć będzie od czasu trwania postępowania przed Trybunałem.

Spójność

Są to zobowiązania warunkowe wobec państw członkowskich w związku z działaniami w ramach polityki spójności, ujęte w oczekiwaniu na wyznaczenie daty rozprawy lub wyrok Trybunału Sprawiedliwości.

Inne sprawy sądowe

Pozycja ta odnosi się do powództw o odszkodowanie obecnie wniesionych przeciwko UE, innych sporów prawnych oraz szacunkowych kosztów postępowania przed sądem. Należy zauważyć, że w przypadku powództwa o odszkodowanie na mocy art. 288 Traktatu WE strona skarżąca musi udowodnić, że instytucja dopuściła się wystarczająco poważnego naruszenia przepisu prawa przyznającego uprawnienia osobom fizycznym, oraz wykazać faktyczne szkody poniesione przez stronę skarżącą, jak również istnienie związku przyczynowo-skutkowego między bezprawnym działaniem a szkodą.

4.2. AKTYWA WARUNKOWE

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Gwarancje otrzymane:		
Gwarancje wykonania	*352*	*369*
Inne gwarancje	*22*	*28*
Inne aktywa warunkowe	*34*	*34*
Ogółem	**409**	**431**

Gwarancji wykonania wymaga się, aby zagwarantować wywiązanie się przez beneficjentów finansowania UE ze zobowiązań przewidzianych w umowach zawartych z UE.

5. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE I PRAWNE

Niniejsza informacja dodatkowa zawiera informacje na temat procedury budżetowej i przyszłych potrzeb finansowych, a nie na temat zobowiązań istniejących na dzień 31 grudnia 2017 r.

W wieloletnich ramach finansowych (WRF) zatwierdzonych przez państwa członkowskie zdefiniowano programy i określono pułapy dla działów w budżecie dotyczące środków na zobowiązania oraz łączną kwotę środków na płatności, w ramach których UE może przyjąć zobowiązania budżetowe i prawne i ostatecznie może dokonać płatności za okres 7 lat – zob. tabela 1.1 w informacjach dodatkowych do sprawozdań z wykonania budżetu.

Pułapy WRF zostały przyjęte przez Radę (państwa członkowskie) za zgodą Parlamentu Europejskiego, zaś art. 16 rozporządzenia nr 1306/2013 w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej zawiera bezpośrednie powiązanie między rocznym pułapem wydatków EFRG a rozporządzeniem w sprawie WRF. Parlament Europejski i Rada przyjęły również odpowiednie akty podstawowe dotyczące wydatków EFRG, w których określono wydatki na państwo członkowskie na cały okres 2014–2020.

Zobowiązania prawne odpowiadają programom, projektom, porozumieniom lub podpisanym umowom i są tym samym prawnie wiążące dla UE. Zobowiązanie prawne jest czynnością, poprzez którą urzędnik zatwierdzający zaciąga lub stwierdza zobowiązanie (ciążące na UE), którego skutkiem jest obciążenie finansowe (art. 85 rozporządzenia finansowego).

Zobowiązanie budżetowe jest co do zasady zaciągane przed zobowiązaniem prawnym, jednak w przypadku niektórych wieloletnich programów/projektów jest odwrotnie – odpowiednie zobowiązania budżetowe są zaciągane w rocznych ratach, przez kilka lat, o ile przewiduje to akt podstawowy. Na przykład w odniesieniu do spójności art. 76 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (rozporządzenie (UE) nr 1303/2013) stanowi, że decyzja Komisji w sprawie przyjęcia programu stanowi zobowiązanie prawne w rozumieniu rozporządzenia finansowego oraz że zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Inne podstawy prawne mogą zawierać podobne przepisy. Z tego powodu mogą wystąpić kwoty, które UE prawnie zobowiązała się zapłacić, ale zobowiązanie budżetowe nie zostało jeszcze zaciągnięte – zob. informacje dodatkowe **5.2** i **5.3** poniżej.

Jeżeli zobowiązanie budżetowe zostało podjęte, ale kolejne płatności nie zostały jeszcze wykonane, kwota zobowiązań pozostających do spłaty określana jest mianem „RAL" (z fr. „Reste à Liquider"). Może dotyczyć to programów lub projektów, często wieloletnich, podpisanych, ale jeszcze nie (w pełni) wdrożonych. Stanowią one zobowiązania płatnicze na przyszłe lata. Ponieważ sprawozdania finansowe przygotowuje się na zasadzie memoriału, natomiast sprawozdania z wykonania budżetu przygotowuje się na zasadzie kasowej, część ogólnych niezapłaconych kwot (RAL) została już dodana do kategorii kosztów i uznana za zobowiązanie w bilansie (zob. informacje dodatkowe **2.12** i **2.13**). Koszty te oblicza się na podstawie zestawień poniesionych wydatków/otrzymanych faktur lub szacunkowej realizacji programu lub projektu w przypadku, gdy nie UE nie otrzymała jeszcze żadnych zestawień – zob. informacja dodatkowa **5.1** poniżej. Po dokonaniu płatności związanych z zobowiązaniami pozostającymi do spłaty po dniu 31 grudnia 2017 r. zobowiązanie wykazane w bilansie zostaje usunięte z ksiąg. Część RAL, których nie dodano jeszcze do kategorii kosztów, nie została ujęta jako zobowiązania, ale zamiast tego wykazano ją poniżej.

Poniższe ujawnienia przedstawiają zatem kwoty na dzień 31 grudnia 2017 r., które UE zobowiązała się zapłacić w ramach wykonywania warunków umów i które mają zostać sfinansowane z przyszłych budżetów UE.

w mln EUR

	Informacja dodatkowa	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	*5.1*	*221 391*	*189 881*
Zobowiązania prawne w zakresie zarządzania dzielonego w ramach bieżących WRF oczekujące na wdrożenie	*5.2*	*211 688*	*276 351*
Istotne zobowiązania prawne w innych dziedzinach	*5.3*	*20 030*	*22 275*

Ogółem	**453 109**	**488 507**

5.1. ZOBOWIĄZANIA BUDŻETOWE POZOSTAJĄCE DO SPŁATY NIEUJĘTE JESZCZE JAKO KOSZTY

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty nieujęte jeszcze jako koszty	*221 391*	*189 881*

Powyższa kwota stanowi budżetowe zobowiązania pozostające do spłaty („Reste à Liquider") w wysokości 267 258 mln EUR (zob. tabela 4.4 w informacjach dodatkowych do sprawozdania z wykonania budżetu), pomniejszone o powiązane kwoty, które w bilansie ujęto jako zobowiązania, zaś w sprawozdaniu z finansowych wyników działalności jako koszty. Zobowiązania budżetowe pozostające do spłaty (RAL) to kwota otwartych zobowiązań, w przypadku których nie dokonano jeszcze płatności lub umorzenia. Jak wyjaśniono powyżej, jest to normalna konsekwencja istnienia programów wieloletnich.

Należy zauważyć, że zaległe płatności zaliczkowe na dzień 31 grudnia 2017 r. wyniosły 49 mld EUR (zob. informacja dodatkowa 2.5). Stanowią one zobowiązania budżetowe, które zostały zapłacone, prowadząc tym samym do zmniejszenia RAL, ale tylko w sytuacji, gdy wypłacone kwoty są nadal uważane za należące do UE – a nie do beneficjenta – do czasu wypełnienia zobowiązań umownych. Są więc takie jak RAL wykazywane powyżej, jednak nie są jeszcze ujmowane jako koszty.

5.2. ZOBOWIĄZANIA PRAWNE W ZAKRESIE ZARZĄDZANIA DZIELONEGO W RAMACH BIEŻĄCYCH WRF OCZEKUJĄCE NA WDROŻENIE

w mln EUR

Fundusze	Ramy finansowe na lata 2014–2020 (A)	Zaciągnięte zobowiązania prawne (B)	Zobowiązania budżetowe (C)	Umorzenia (D)	Budżet dostępny w ramach WRF (=A-C)	Zobowiązania prawne pomniejszone o zobowiązania budżetowe (=B-C+D)
Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego oraz Fundusz Spójności	262 058	262 058	140 302	–	121 756	121 756
Europejski Fundusz Społeczny	91 991	91 991	51 813	–	40 178	40 178
Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym	3 814	3 814	2 114	–	1 699	1 699
DZIAŁ 1B: FUNDUSZE W RAMACH POLITYKI SPÓJNOŚCI	**357 862**	**357 862**	**194 229**	**–**	**163 633**	**163 633**
Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich	99 343	99 343	56 401	–	42 942	42 942
Europejski Fundusz Morski i Rybacki	5 749	5 749	3 210	–	2 539	2 539
DZIAŁ 2: ZASOBY NATURALNE	**105 093**	**105 093**	**59 611**	**–**	**45 482**	**45 482**
Fundusz Azylu, Migracji i Integracji	5 391	4 233	2 794	–	2 597	1 439
Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	2 812	2 635	1 500	–	1 311	1 134
DZIAŁ 3: BEZPIECZEŃSTWO I OBYWATELSTWO	**8 202**	**6 868**	**4 294**	**–**	**3 908**	**2 573**
Ogółem	**471 157**	**469 822**	**258 134**	**–**	**213 023**	**211 688**

Są to zobowiązania prawne, które UE zobowiązała się zapłacić przy przyjmowaniu programów operacyjnych związanych z zarządzaniem dzielonym. Decyzja Komisji w sprawie przyjęcia programu operacyjnego stanowi decyzję w sprawie finansowania w rozumieniu art. 84 rozporządzenia finansowego, a po jej notyfikacji zainteresowanemu państwu członkowskiemu – zobowiązanie prawne w rozumieniu tego rozporządzenia.

Art. 76 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów dotyczący europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych stanowi, że:

„Zobowiązania budżetowe Unii w odniesieniu do każdego programu są podejmowane w ratach rocznych dla każdego funduszu w okresie od dnia 1 stycznia 2014 r. do dnia 31 grudnia 2020 r. Zobowiązania budżetowe związane z rezerwą wykonania w każdym programie są podejmowane oddzielnie od zobowiązań dla pozostałej alokacji dla programu".

Powyższa tabela zawiera kwotę ogółem zawartą WRF (kolumna A) i przedstawia zobowiązania prawne, w odniesieniu do których nie zaciągnięto jeszcze zobowiązań budżetowych, oraz, w celach informacyjnych, maksymalne zobowiązania w stosunku do pułapów przewidzianych w WRF na lata 2014–2020 w dziale 1B, 2 i 3. Te zobowiązania prawne odnoszą się zatem do pozostających kwot, z których UE zaciągnie zobowiązania budżetowe, a następnie dokona wypłaty po dniu 31 grudnia 2017 r. W kolumnie B przedstawiono zobowiązania prawne zaciągnięte przez Komisję według stanu na koniec roku, zaś w kolumnie C przedstawiono zaciągnięte zobowiązania budżetowe w odniesieniu do tych zobowiązań prawnych na koniec roku. Na dzień 31 grudnia 2017 r. nie dokonano żadnych umorzeń (kolumna D).

5.3. ISTOTNE ZOBOWIĄZANIA PRAWNE W INNYCH DZIEDZINACH

w mln EUR

	31.12.2017	31.12.2016
Instrument „Łącząc Europę"	*12 676*	*13 799*
Program Copernicus	*1 841*	*2 393*
ITER	*1 496*	*1 891*
Galileo	*253*	*523*
Umowy w sprawie połowów	*133*	*247*
Zobowiązania — leasing operacyjny	*2 577*	*2 419*
Inne zobowiązania umowne	*1 054*	*1 003*
Ogółem	**20 030**	**22 275**

Kwoty te odzwierciedlają długoterminowe zobowiązania prawne, które nie mają jeszcze pokrycia w środkach na zobowiązania w budżecie na koniec roku. Z tytułu tych wiążących zobowiązań będą zaciągane zobowiązania budżetowe w ratach rocznych w przyszłych latach oraz będą dokonywane wypłaty środków.

Niektóre ważne programy (zob. poniżej) mogą być realizowane w rocznych ratach zgodnie z art. 85 ust. 4 rozporządzenia finansowego. Pozwala to UE na podejmowanie prawnych zobowiązań (podpisywanie umów o udzielenie dotacji, umów o delegowaniu zadań oraz umów w sprawie zamówienia publicznego) przekraczających dostępne środki na zobowiązania w danym roku. Z tego powodu znaczna kwota całkowitej alokacji na bieżące WRF mogła zostać już zaangażowana. Dotyczy to w szczególności programów opisanych poniżej:

Instrument „Łącząc Europę"

Instrument „Łącząc Europę" zapewnia pomoc finansową dla sieci transeuropejskich w formie wsparcia dla projektów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania w sektorach transportu oraz infrastruktury telekomunikacyjnej i energetycznej. Zobowiązania prawne dotyczące instrumentu „Łącząc Europę" obejmują okres trwający od 2014 r. do 2020 r. w przypadku transportu i do 2021 r. w przypadku energii. Podstawą prawną tych zobowiązań jest rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1316/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. ustanawiające instrument „Łącząc Europę", zmieniające rozporządzenie (UE) nr 913/2010 oraz uchylające rozporządzenia (WE) nr 680/2007 i (WE) nr 67/2010 (tekst mający znaczenie dla EOG) (Dz.U. L 348 z 20 grudnia 2013), którego art. 19 przewiduje wykorzystanie rocznych rat.

Program Copernicus

Program Copernicus to unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi – zob. również informacja dodatkowa 2.2. Wymienione zobowiązania są zaciągane na okres do 2020 r. W oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 377/2014 z dnia 3 kwietnia 2014 r. (Dz.U. L 122/44 z 24 kwietnia 2014) Komisja podpisała umowy o delegowaniu zadań z Europejską Agencją Kosmiczną (ESA), EUMETSAT-em i Europejskim Centrum Prognoz Średnioterminowych. Na podstawie art. 8 rozporządzenia nr 377/2014 zezwala się na korzystanie z rocznych rat.

ITER – międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy

Zobowiązania te mają pokrywać przyszłe potrzeby w zakresie finansowania obiektów ITER do 2021 r. Wkład UE (Euratom) na rzecz organizacji ITER, obejmujący także wkłady państw członkowskich i Szwajcarii, przekazywany jest za pośrednictwem wspólnego przedsięwzięcia „Fusion for Energy". Zobowiązania te są podejmowane w oparciu o decyzję Rady (Euratom) nr 791/2013 z dnia 13 grudnia 2013 r. zmieniająca decyzję 2007/198/Euratom powołującą Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej, która uprawnia do korzystania z rocznych rat. ITER utworzono w celu zarządzania obiektami ITER i zachęcania do wykorzystywania obiektów ITER, podejmowania działań w celu pozyskania społecznego zrozumienia i akceptacji dla energii termojądrowej oraz wszelkich innych działań niezbędnych do osiągnięcia wyznaczonych celów. Organizacja ITER obejmuje UE, Chiny, Indie, Rosję, Koreę Południową, Japonię i Stany Zjednoczone.

Galileo

Są to kwoty, które zobowiązano się przekazać na program Galileo, którego celem jest opracowanie europejskiego globalnego systemu nawigacji satelitarnej – zob. także informacja dodatkowa **2.2**. Wymienione zobowiązania są zaciągane na okres do 2020 r. W oparciu o rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1285/2013 z dnia 11 grudnia 2013 r. (Dz.U. L 347/1 z 20.12.2013) Komisja podpisała umowy o delegowaniu zadań z ESA. Na podstawie art. 9 rozporządzenia (UE) nr 1285/2013 zezwala się na korzystanie z rocznych rat.

Umowy w sprawie połowów

Są to zobowiązania zaciągnięte do 2020 r. wobec państw trzecich w związku z działaniami realizowanymi na mocy międzynarodowych umów w sprawie połowów. Zobowiązania te podjęto w oparciu o decyzje Rady dotyczące poszczególnych państw trzecich (np. decyzja Rady (UE) nr 2015/1894 z dnia 5 października 2015 r. w sprawie zawarcia Protokołu między Unią Europejską a Republiką Zielonego Przylądka ustalającego uprawnienia do połowów i rekompensatę finansową przewidziane w Umowie partnerskiej w sprawie połowów między Wspólnotą Europejską a Republiką Zielonego Przylądka; Dz.U L 277 z 22 października 2015 r.). Są to konkretne traktaty międzynarodowe, z którymi wiążą się wieloletnie prawa i obowiązki.

Zobowiązania — leasing operacyjny

Minimalne kwoty, które zobowiązano się zapłacić zgodnie z umowami zasadniczymi w pozostałym okresie obowiązywania tych umów leasingu, przedstawiają się następująco:

w mln EUR

	Minimalne opłaty leasingowe			
	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Budynki	*374*	*1 106*	*1 078*	*2 558*
Sprzęt informatyczny i inne wyposażenie	*7*	*13*	*0*	*21*
Ogółem	**380**	**1 120**	**1 078**	**2 577**

Inne zobowiązania umowne

Kwoty ujęte w tej pozycji odpowiadają kwotom zobowiązań, które mają zostać spłacone w okresie obowiązywania umów. Najbardziej znacząca kwota odnosi się do umów dotyczących nieruchomości Parlamentu Europejskiego (175 mln EUR).

6. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

Poniższe informacje odnoszące się do zarządzania ryzykiem finansowym UE dotyczą:

- operacji zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową przeprowadzanych przez Komisję za pośrednictwem: europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej, wsparcia bilansu płatniczego i pomocy makrofinansowej, działań Euratomu oraz na pożyczki udzielane z pożyczonych funduszy EWWiS w likwidacji;

- operacji skarbcowych przeprowadzonych przez Komisję w celu wykonania budżetu UE, w tym pobierania grzywien;

- aktywów przechowywanych w funduszach dla gwarancji budżetowych: Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych i Funduszu Gwarancyjnym EFIS; oraz

- instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE.

6.1. RODZAJE RYZYKA

Ryzyko rynkowe polega na tym, że wartość godziwa instrumentu finansowego lub przyszłe przepływy pieniężne z nim związane będą ulegać wahaniom ze względu na zmiany cen rynkowych. Ryzyko rynkowe niesie ze sobą nie tylko potencjał strat, ale i potencjał zysków. Obejmuje ono ryzyko walutowe, ryzyko stopy procentowej oraz inne ryzyko cenowe (UE nie jest narażona na znaczące inne ryzyko cenowe).

- *Ryzyko walutowe* polega na tym, że wartość operacji UE lub jej inwestycji jest uzależniona od zmian kursów walutowych. Ryzyko to wynika ze zmiany ceny jednej waluty w stosunku do drugiej.

- *Ryzyko stopy procentowej* polega na możliwości spadku wartości papierów wartościowych, w szczególności obligacji, na skutek wzrostu stóp procentowych. Z reguły wyższe stopy procentowe prowadzą do niższych cen obligacji o stałym oprocentowaniu i odwrotnie.

Ryzyko kredytowe to ryzyko straty spowodowanej niespłaceniem przez dłużnika/pożyczkobiorcę pożyczki lub innej linii kredytowej (kwoty głównej lub odsetek, bądź obu) lub niewywiązaniem się w inny sposób z obowiązków umownych. Zdarzenia związane z niewykonaniem zobowiązania obejmują opóźnienia w dokonywaniu spłat, restrukturyzację spłat pożyczkobiorcy i upadłość.

Ryzyko płynności to ryzyko wynikające z trudności w sprzedaży składnika aktywów; np. ryzyko, że danego papieru wartościowego lub składnika aktywów nie będzie można sprzedać na rynku na tyle szybko, aby uniknąć straty lub wywiązać się ze zobowiązania.

6.2. POLITYKA ZARZĄDZANIA RYZYKIEM

Wykonanie budżetu UE w coraz większym stopniu wiąże się z wykorzystaniem instrumentów finansowych programów operacyjnych. W przeciwieństwie do tradycyjnej metody wykonywania budżetu, która polega na udzielaniu dotacji i subwencji, podejście to opiera się na tym, za każde euro wydane z budżetu z wykorzystaniem instrumentów finansowych końcowy beneficjent otrzymuje ponad 1 euro wsparcia finansowego, co wynika z efektu dźwigni. Takie wykorzystanie budżetu UE pozwala maksymalnie zwiększyć efekty osiągane za pomocą dostępnych środków. Więcej informacji na ten temat znajduje się w informacji dodatkowej **2.4.1**.

Cechą wspólną większości instrumentów finansowych jest to, że ich wykonanie zostało powierzone albo grupie EBI (w tym EFI), albo innym instytucjom finansowym w oparciu o umowę między Komisją a instytucją finansową. W umowach podpisanych z tymi instytucjami finansowymi określono surowe warunki oraz obowiązki, jakim podlegają pośrednicy, aby zapewnić właściwe zarządzanie środkami UE i prawidłową sprawozdawczość w tym zakresie. Po zadeklarowaniu wkładu finansowego do jednego z instrumentów środki przekazywane są na rachunek bankowy specjalnie w tym celu utworzony przez instytucję finansową (tj. rachunek powierniczy). W zależności od rodzaju instrumentu instytucja finansowa może wykorzystać te środki na rachunku powierniczym do udzielania pożyczek, emisji instrumentów dłużnych, inwestowania w instrumenty kapitałowe lub uruchomienia gwarancji. Wpływy z instrumentów finansowych muszą co do zasady zostać zwrócone do budżetu UE.

Ryzyko w przypadku tych instrumentów finansowych jest ograniczone do pułapu określonego w odnośnych umowach, a konkretnie do kwoty przewidzianej w budżecie na dany instrument. Ponieważ Komisja ponosi często pierwszą stratę, a instrumenty są przeznaczone na finansowanie beneficjentów o wyższym poziomie ryzyka (którzy mają trudności z uzyskaniem finansowania od pożyczkodawców komercyjnych), prawdopodobne jest, że budżet UE poniesie pewne straty.

Wycena instrumentów finansowych

Podane poniżej klasy aktywów finansowych i zobowiązań finansowych nie są wyceniane według wartości godziwej: środki pieniężne i ich ekwiwalenty, udzielone pożyczki, należności z tytułu transakcji wymiany i należności z tytułu transakcji innych niż transakcje wymiany, zaciągnięte pożyczki i inne zobowiązania finansowe wycenione po zamortyzowanym koszcie. Wartość bilansową tych aktywów i zobowiązań finansowych uznaje się za zbliżoną do ich wartości godziwej.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

UE dokonuje transakcji zaciągania i udzielania pożyczek oraz zarządza związanymi z nimi zasobami finansowymi, w stosownych przypadkach zgodnie z odpowiednimi rozporządzeniem Rady i PE, decyzjami Rady, oraz, w stosownych przypadkach, z wewnętrznymi wytycznymi. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie zbiorów procedur dotyczących poszczególnych dziedzin, takich jak zaciąganie i udzielanie pożyczek czy zarządzanie zasobami finansowymi. Co do zasady nie prowadzi się działalności służącej zrównoważeniu wahań stopy procentowej czy wahań kursu obcej waluty (działalności zabezpieczającej), gdyż operacje udzielania pożyczek finansowane są za pomocą zaciąganych pożyczek wzajemnych, które nie powodują powstawania otwartych pozycji stopy procentowej czy otwartych pozycji walutowych. Stosowanie systemu pożyczek wzajemnych podlega regularnym kontrolom.

Zasoby finansowe

Reguły i zasady dotyczące zarządzania operacjami finansowymi Komisji określono w rozporządzeniu Rady 609/2014 (zmienionym rozporządzeniem Rady 804/2016) i w rozporządzeniu finansowym oraz jego zasadach stosowania.

Na podstawie wspomnianych rozporządzeń obowiązują następujące główne zasady:

- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych na rachunki otwarte w tym celu w imieniu Komisji przez administrację finansową lub krajowy bank centralny. Komisja może obciążać wspomniane rachunki jedynie w celu zaspokojenia potrzeb w zakresie środków pieniężnych.

- Państwa członkowskie wpłacają środki na poczet zasobów własnych w swojej walucie krajowej, natomiast płatności Komisji są denominowane głównie w EUR.

- Nie można przekraczać stanu rachunków bankowych otwartych w imieniu Komisji. Ograniczenie to nie ma zastosowania do rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w przypadku niewykonania zobowiązań z tytułu pożyczek zaciągniętych lub gwarantowanych na mocy rozporządzeń i decyzji Rady UE oraz – na pewnych warunkach – w przypadku gdy zapotrzebowanie na zasoby pieniężne przekracza środki na rachunkach.

- Środki pieniężne na rachunkach bankowych prowadzonych w walutach innych niż euro są wykorzystywane do płatności w tych samych walutach lub okresowo przeliczane na euro.

Oprócz rachunków prowadzonych na potrzeby zasobów własnych Komisja otwiera inne rachunki w bankach centralnych i bankach komercyjnych w celu dokonywania płatności i otrzymywania wpływów innych niż z tytułu składek państw członkowskich do budżetu.

Operacje skarbcowe i płatnicze są w dużej mierze zautomatyzowane i opierają się na nowoczesnych systemach informatycznych. Aby zagwarantować bezpieczeństwo systemu oraz zapewnić rozdział obowiązków zgodnie z przepisami rozporządzenia finansowego, standardami kontroli wewnętrznej Komisji i zasadami audytu, stosuje się określone procedury.

Zarządzanie operacjami skarbcowymi i płatniczymi Komisji regulują zawarte na piśmie wytyczne i procedury, które mają na celu ograniczenie ryzyka operacyjnego i finansowego oraz zapewnienie odpowiedniego poziomu kontroli. Wspomniane wytyczne i procedury odnoszą się do różnych obszarów działań (np.: wykonywanie płatności i zarządzanie środkami pieniężnymi, prognozy przepływów pieniężnych, ciągłość działania itd.), a ich przestrzeganie jest regularnie sprawdzane. Ponadto Dyrekcja

Generalna ds. Budżetu i Dyrekcja Generalna ds. Gospodarczych i Finansowych wymieniają się informacjami na temat zarządzania ryzykiem i najlepszych praktyk.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Kwoty otrzymane przed 2010 r. pozostają na rachunkach bankowych w bankach specjalnie wybranych do zdeponowania tymczasowo zainkasowanych grzywien. Wyboru banków dokonuje się zgodnie z procedurami przetargowymi określonymi w rozporządzeniu finansowym. Umieszczenie środków w określonych bankach wynika z wewnętrznej polityki zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, jaką można umieścić w stosunku do kapitału własnego kontrahenta. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

Grzywny nałożone i tymczasowo zainkasowane od 2010 r. są inwestowane w specjalnie w tym celu utworzone portfel – BUFI. Portfel ten ma przede wszystkim na celu zmniejszenie zagrożeń związanych z rynkami finansowymi i równe traktowanie wszystkich podmiotów, na które nałożono grzywnę, poprzez zapewnienie gwarantowanego zwrotu obliczonego na tej samej podstawie. Zarządzaniem aktywami w przypadku tymczasowo zainkasowanych grzywien zajmuje się Komisja, która działa zgodnie z wewnętrznymi wytycznymi w zakresie zarządzania aktywami. Odpowiednie jednostki operacyjne korzystają z opracowanych przez nie podręczników dotyczących procedur w zakresie poszczególnych dziedzin, takich jak zarządzanie zasobami finansowymi. Regularnie określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto weryfikowane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Celem działalności związanej z zarządzaniem aktywami jest zainwestowanie grzywien tymczasowo wpłaconych na rachunek Komisji, w taki sposób, aby:

- zapewnić łatwą dostępność środków w razie potrzeby,
- starając się przy tym w zwykłych okolicznościach uzyskać zwrot z inwestycji, który przeciętnie odpowiada referencyjnej stopie zwrotu z funduszu BUFI po odliczeniu poniesionych kosztów, przy jednoczesnym zachowaniu wartości nominalnej grzywien.

Inwestycje są zasadniczo ograniczone do następujących kategorii: depozyty terminowe w bankach centralnych państw członkowskich, agencjach obsługujących dług państwowy w strefie euro, należących w całości do skarbu państwa lub objętych gwarancjami państwa bankach lub instytucjach ponadnarodowych, a także obligacje, weksle i certyfikaty depozytowe wystawiane przez państwa lub instytucje ponadnarodowe.

Gwarancje finansowe

W posiadaniu Komisji znajdują się gwarancje o znacznej wartości wystawione przez instytucje finansowe i związane z grzywnami nakładanymi przez Komisję na przedsiębiorców naruszających unijne reguły konkurencji (zob. informacja dodatkowa **2.6.1.2**). Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty. Gwarancjami zarządza się zgodnie z wewnętrzną polityką zarządzania ryzykiem. Określane jest i oceniane ryzyko finansowe i operacyjne, a ponadto regularnie sprawdzane jest przestrzeganie wewnętrznych zasad i procedur.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zasady zarządzania aktywami Funduszu Gwarancyjnego określono w porozumieniu między Komisją a EBI z dnia 25 listopada 1994 r. oraz jego kolejnych zmianach z 17/23 września 1996 r., 8 maja 2002 r., 25 lutego 2008 r. i 9 listopada 2010 r. Fundusz Gwarancyjny jest obsługiwany wyłącznie w euro. Inwestycji dokonuje się tylko w tej walucie, aby uniknąć wszelkiego ryzyka walutowego. Zarządzanie aktywami opiera się na tradycyjnych zasadach ostrożności, stosowanych w przypadku działalności finansowej. Przy zarządzaniu funduszem konieczne jest zwracanie szczególnej uwagi na ograniczanie ryzyka i dbałość o to, aby zbywanie i przenoszenie aktywów, którymi zarządza fundusz, następowało bez większych opóźnień, przy uwzględnieniu stosownych zobowiązań.

Fundusz gwarancyjny EFIS

Fundusz gwarancyjny EFIS został ustanowiony rozporządzeniem PE i Rady (UE) 2015/1017 z dnia 25 czerwca 2015 r. (zmienionym rozporządzeniem (UE) 2017/2396 z dnia 13 grudnia 2017 r.). Zasady zarządzania aktywami funduszu określono w decyzji Komisji C(2016) 165 z dnia 21 stycznia 2016 r. Zarządzając aktywami, należy zapewniać wystarczającą płynność na wypadek uruchomienia gwarancji i jednocześnie zmierzać do maksymalizacji stopy zwrotu z aktywów oraz dążyć do poziomu ryzyka zapewniającego utrzymanie wysokiego stopnia bezpieczeństwa i stabilności.

6.3. RYZYKO WALUTOWE

Ekspozycja UE na ryzyko walutowe związane z instrumentami finansowymi – pozycja netto na koniec roku

w mln EUR

	31.12.2017						
	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe							
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*680*	57	*17*	*56*	*12 806*	*16*	*13 632*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(632)*	–	–	–	*655*	–	*23*
*Pożyczki**	*6*	0	–	–	*123*	*7*	*137*
Należności	*15*	549	*63*	*86*	*11 591*	*62*	*12 366*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*49*	*3 180*	*27*	*693*	*18 468*	*1 694*	*24 111*
	118	**3 787**	**107**	**835**	**43 642**	**1 779**	**50 268**
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	–	–	–	–	–	*(2)*	*(2)*
Zobowiązania	*(4)*	*(2)*	*(0)*	*(1)*	*(39 029)*	*(12)*	*(39 048)*
	(4)	**(2)**	**(0)**	**(1)**	**(39 029)**	**(14)**	**(39 050)**
Ogółem	**114**	**3 785**	**107**	**834**	**4 613**	**1 765**	**11 218**

w mln EUR

	31.12.2016						
	USD	GBP	DKK	SEK	EUR	Inne	Ogółem
Aktywa finansowe							
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*228*	58	*14*	*42*	*10 080*	*21*	*10 442*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(49)*	–	–	–	*50*	–	*0*
*Pożyczki**	*4*	0	–	–	*329*	*10*	*343*
Należności	*1*	593	*51*	*81*	*10 888*	*8*	*11 622*
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	*39*	*2 394*	*428*	*1 220*	*22 387*	*2 117*	*28 585*
	222	**3 045**	**493**	**1 342**	**43 734**	**2 156**	**50 993**
Zobowiązania finansowe							
Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*(100)*	–	–	–	*100*	–	*(1)*
Zobowiązania	*(1)*	*(5)*	*(0)*	*(0)*	*(39 983)*	*(16)*	*(40 005)*
	(101)	**(5)**	**(0)**	**(0)**	**(39 883)**	**(16)**	**(40 005)**
Ogółem	**121**	**3 040**	**493**	**1 342**	**3 851**	**2 140**	**10 987**

** Z wyłączeniem pożyczek wzajemnych na pomoc finansową.*

Umocnienie się euro wobec innych walut o 10 % miałoby następujące skutki:

w mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
2017	*(5)*	*(339)*	*(8)*	*(71)*
2016	*(4)*	*(272)*	*(43)*	*(118)*

w mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2017	*(5)*	*(5)*	*(2)*	*(5)*
31.12.2016	*(7)*	*(5)*	*(1)*	*(4)*

Osłabienie się euro wobec tych samych walut o 10 % miałoby następujące skutki:

w mln EUR

	Wynik ekonomiczny			
	USD	GBP	DKK	SEK
2017	*6*	*414*	*10*	*87*
2016	*5*	*332*	*53*	*145*

w mln EUR

	Aktywa netto			
	USD	GBP	DKK	SEK
31.12.2017	*7*	*6*	*2*	*6*
31.12.2016	*9*	*6*	*2*	*5*

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ponieważ większość aktywów i zobowiązań finansowych jest w euro, UE nie jest narażona w tych przypadkach na ryzyko walutowe. UE udziela jednak pożyczek w dolarach amerykańskich, wykorzystując w tym celu instrument finansowy Euratomu, a pożyczki te są finansowane pożyczkami zaciągniętymi na równoważną kwotę w dolarach amerykańskich (pożyczki wzajemne). Na dzień bilansowy UE nie jest narażona na ryzyko walutowe w odniesieniu do Euratomu.

Zasoby finansowe

Środki na poczet zasobów własnych wpłacane przez państwa członkowskie w walutach innych niż euro są przechowywane na rachunkach przeznaczonych na potrzeby zasobów własnych, zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 (zmienionym rozporządzeniem Rady 804/2016). Są one przeliczane na euro, w przypadku gdy są potrzebne do wykonania płatności. Procedury stosowane do zarządzania tymi środkami są określone w wyżej wymienionym rozporządzeniu. W ograniczonej liczbie przypadków środki te są bezpośrednio wykorzystywane do wykonania płatności w danych walutach.

Komisja posiada w bankach komercyjnych rachunki prowadzone w walutach państw UE innych niż euro, a także w USD i CHF w celu wykonywania płatności w tych walutach. Środki na tych rachunkach są uzupełniane w zależności od kwoty płatności, jakie mają zostać wykonane, w wyniku czego salda tych rachunków nie są narażone na ryzyko walutowe.

Wpływy różne (inne niż wpływy na poczet zasobów własnych) otrzymywane w walutach innych niż euro są przelewane na rachunki Komisji prowadzone w tej samej walucie, jeżeli są one niezbędne do wykonania płatności, albo przeliczane na euro i przekazywane na rachunki prowadzone w euro. Środki na rachunkach zaliczkowych prowadzonych w walutach innych niż euro są uzupełniane w zależności od szacowanej kwoty lokalnych płatności krótkoterminowych, które mają być wykonane w tej samej walucie. Salda na tych rachunkach nie mogą przekraczać odnośnych pułapów.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty i portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Ponieważ wszystkie grzywny są nakładane i wpłacane w euro, nie ma w ich przypadku ryzyka walutowego.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Aktywa finansowe funduszu są denominowane w euro, ryzyko walutowe zatem nie występuje. Pożyczki będące przedmiotem subrogacji UE w wyniku uruchomienia funduszu w związku z zaleganiem z płatnością przez pożyczkobiorcę realizowane są w oryginalnej walucie i tym samym narażają UE na ryzyko walutowe. Nie prowadzi się działalności służącej zrównoważeniu wahań kursu obcej waluty (działalności zabezpieczającej) ze względu na niepewność co do terminu spłaty pożyczki.

Fundusz gwarancyjny EFIS

Fundusz gwarancyjny EFIS działa obecnie w dwóch walutach – EUR i USD. W grudniu 2016 r. dokonano pierwszych inwestycji w dłużne papiery wartościowe o stałym oprocentowaniu, denominowane w USD (amerykańskie obligacje skarbowe) w celu zwiększenia rentowności i dywersyfikacji ryzyka rynkowego poprzez ekspozycję na rynek amerykański. Ryzyko walutowe jest zarządzane poprzez zawieranie kontraktów na instrumenty pochodne (walutowe kontrakty typu forward), które zabezpieczają wartość rynkową portfela inwestycji w USD. Maksymalną niezabezpieczoną ekspozycję na ryzyko kursowe walutowe ustalono na 1 % całkowitej wartości portfela w ramach wartości odniesienia i rocznych przydziałów strategicznych. W związku z tym zmiany dotyczące podwyższenia lub obniżenia wartości rynkowej inwestycji w USD powyżej lub poniżej 1 % spowodowałyby przywrócenie równowagi handlowej (nowy kontrakt terminowy typu forward o tym samym lub przeciwnym kierunku), odpowiednio dostosowując lub odwracając pozycję zabezpieczaną. Ponowne dostosowanie zabezpieczenia może być również spowodowane zmianami kursu wymiany EUR/USD.

6.4. RYZYKO STOPY PROCENTOWEJ

Poniższa tabela ilustruje wrażliwość na zmiany stopy procentowej aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży przy założeniu, że możliwa jest zmiana poziomu stóp procentowych o +/- 100 punktów bazowych (1 %).

w mln EUR

	Wzrost (+) / spadek (–) w punktach bazowych	Wpływ na aktywa netto
31.12.2017: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*+100*	*(359)*
	-100	*382*
31.12.2016: Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	*+100*	*(291)*
	-100	*313*

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ze względu na charakter działalności UE w zakresie zaciągania i udzielania pożyczek znaczna część jej aktywów i zobowiązań jest oprocentowana. Ryzyko stopy procentowej wynikające z zaciągniętych pożyczek niwelują jednak odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne).

Zasoby finansowe

Komisja nie zaciąga pożyczek pieniężnych, w związku z czym nie jest narażona na ryzyko stopy procentowej. Od sald na poszczególnych rachunkach bankowych naliczane są jednak odsetki. Komisja wprowadziła w związku z tym środki zapewniające, aby dochody z tytułu odsetek od środków zdeponowanych na jej rachunkach bankowych stale odzwierciedlały rynkowe stopy procentowe, a także ich ewentualne wahania.

Rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich na potrzeby wpływów na poczet zasobów własnych nie generują odsetek i są prowadzone nieodpłatnie. Rachunki prowadzone przez krajowe banki centralne mogą generować odsetki według oficjalnych stawek stosowanych przez każdą z instytucji. Ze względu na to, że odsetki generowane na niektórych z tych rachunków obecnie mogą mieć wartość ujemną, stosowane są odpowiednie procedury zarządzania środkami pieniężnymi w celu zminimalizowania salda na tych rachunkach.

Ponadto rachunki prowadzone na potrzeby zasobów własnych są chronione przed wszelkimi ujemnymi odsetkami zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 zmienionym rozporządzeniem 804/2016.

Salda jednodniowych depozytów składanych na rachunkach w bankach komercyjnych generują codziennie dochody z tytułu odsetek. Opiera się to na zmiennym oprocentowaniu rynkowym, do którego stosuje się marżę umowną (dodatnią lub ujemną). Minimalny poziom stopy procentowej stosowanej przez banki komercyjne zgodnie z warunkami umownymi jest z reguły zerowy. W związku z tym nie ma ryzyka, że dochody z tytułu odsetek Komisji będą naliczane według stopy procentowej niższej niż rynkowa.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny (depozyty, portfel BUFI) oraz gwarancje bankowe

Tymczasowo zainkasowane grzywny inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe o łącznej średniej duracji wynoszącej 2,6 roku.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Budżet przewidziany w ramach Funduszu Gwarancyjnego inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe o łącznym średnim okresie ważności portfela wynoszącym 2,93 roku.

Fundusz gwarancyjny EFIS

Budżet przewidziany w ramach Funduszu Gwarancyjnego EFIS inwestuje się w portfel instrumentów rynku pieniężnego i obligacje długoterminowe o łącznym średnim okresie ważności portfela wynoszącym 3,5 roku.

6.5. RYZYKO KREDYTOWE

Kwotami, które odzwierciedlają ekspozycję UE na ryzyko kredytowe na koniec okresu sprawozdawczego, są wartości bilansowe instrumentów finansowych ujęte w informacji dodatkowej **2**.

Analiza wiekowa aktywów finansowych, które nie utraciły wartości

w mln EUR

	Ogółem	Inne niż przeterminowane i objęte utratą wartości	Przeterminowane, ale bez utraty wartości		
			< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat
Pożyczki	*54 981*	*54 980*	*0*	*–*	*–*
Należności	*12 366*	*8 905*	*2 894*	*359*	*208*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*23*	*23*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2017	**67 369**	**63 908**	**2 894**	**359**	**208**
Pożyczki	*55 477*	*55 476*	*1*	*–*	*–*
Należności	*11 622*	*10 310*	*130*	*909*	*273*
Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt	*0*	*0*	*–*	*–*	*–*
Ogółem na 31.12.2016	**67 099**	**65 786**	**131**	**909**	**273**

Należności o terminie zapadalności od 1 roku do 5 lat obejmują należności dotyczące grzywien za naruszenie zasad konkurencji w wysokości 278 mln EUR (w 2016 r.: 870 mln EUR), które są w dużej mierze objęte gwarancją bankową, dzięki czemu Komisja jest w niewielkim stopniu narażona na ryzyko kredytowe. Przedstawienie gwarancji przez ukarane przedsiębiorstwo stanowi alternatywę dla dokonania tymczasowej zapłaty.

Jakość kredytowa aktywów finansowych, które nie są ani zaległe, ani objęte utratą wartości

w mln EUR

	31.12.2017				
	Dostępne do sprzedaży*	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt**	Pożyczki i należności***	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci z zewnętrznym ratingiem kredytowym					
Rating prime i wysoki	*8 068*	*16*	*3 132*	*19 261*	*30 477*
Rating średnio-wysoki	*1 794*	*–*	*23 879*	*3 977*	*29 650*
Rating średnio-niski	*2 186*	*–*	*28 041*	*463*	*30 691*
Rating nieinwestycyjny	*–*	*–*	*4 087*	*389*	*4 476*
	12 048	**16**	**59 139**	**24 090**	**95 293**
Kontrahenci bez zewnętrznego ratingu kredytowego					
Grupa 1	*–*	*6*	*4 745*	*21*	*4 772*
Grupa 2	*–*	*–*	*1*	*–*	*1*
	–	**6**	**4 746**	**21**	**4 773**
Ogółem	**12 048**	**23**	**63 885**	**24 111**	**100 067**

w mln EUR

	31.12.2016				
	Dostępne do sprzedaży*	Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt**	Pożyczki i należności***	Środki pieniężne	Ogółem
Kontrahenci z zewnętrznym ratingiem kredytowym					
Rating prime i wysoki	*6 451*	*–*	*3 386*	*21 990*	*31 828*
Rating średnio-wysoki	*1 412*	*–*	*23 826*	*5 325*	*30 563*
Rating średnio-niski	*1 056*	*–*	*4 532*	*492*	*6 081*
Rating nieinwestycyjny	*–*	*–*	*27 724*	*744*	*28 468*
	8 920	**–**	**59 469**	**28 552**	**96 941**
Kontrahenci bez zewnętrznego ratingu kredytowego					
Grupa 1	*–*	*0*	*6 238*	*33*	*6 272*
Grupa 2	*–*	*–*	*79*	*–*	*79*
	–	**0**	**6 317**	**33**	**6 351**
Ogółem	**8 920**	**0**	**65 786**	**28 585**	**103 292**

* *Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (z wyłączeniem instrumentów kapitałowych i jednolitego funduszu).*
** *Aktywa finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt.*
*** *Pożyczki i należności obejmują kwoty należne.*

W powyższej tabeli nie uwzględniono aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży w formie instrumentów kapitałowych bez zewnętrznego ratingu kredytowego. Cztery wymienione kategorie ryzyka są zasadniczo oparte na kategoriach ratingów zewnętrznych agencji ratingowych i odpowiadają następującym ratingom:

- Rating prime i wysoki: Moody P-1, Aaa – Aa3; S&P A-1+, A-1, AAA – AA -; Fitch F1+, F1, AAA – AA- i równoważne
- Rating średnio-wysoki: Moody P-2, A1 – A3; S&P A-2, A+ - A-; Fitch F2, A+ - A- i równoważne
- Rating średnio-niski: Moody P-3, Baa1 – Baa3, S&P A-3, BBB+ - BBB-; Fitch F-3, BBBB+ - BBB- i równoważne
- Rating nieinwestycyjny: Moody's: not prime, Ba1 – C; S&P B, C, BB+ - D; Fitch B, C, BB+ - D i równoważne

UE wykorzystuje wymienione kategorie ratingu agencji zewnętrznych jako punkt odniesienia dla instrumentów finansowych i banków komercyjnych, ale może – po dokonaniu własnej analizy indywidualnych przypadków – przechowywać środki finansowe w jednej z powyższych kategorii ryzyka, nawet jeżeli co najmniej jedna z wyżej wymienionych agencji ratingowych obniżyła rating odnośnego kontrahenta. Jeżeli chodzi o kontrahentów nieobjętych ratingiem, grupa 1 odnosi się do dłużników bez odnotowanego niewykonania zobowiązania, a grupa 2 odnosi się do dłużników, którzy znaleźli się w sytuacji niewykonania zobowiązania.

Kwoty wykazane powyżej w ramach udzielonych pożyczek i należności zakwalifikowanych do ratingu nieinwestycyjnego odnoszą się głównie do wsparcia finansowego pożyczek wypłaconych przez Komisję państwom członkowskim znajdującym się w trudnej sytuacji finansowej oraz należności od niektórych państw członkowskich na mocy przepisów dotyczących zasobów własnych lub innej podstawy prawnej. Kwota środków pieniężnych odnosi się do zasobów własnych przechowywanych na rachunkach bankowych otwartych przez administracje finansowe lub przez banki centralne państw członkowskich

w celu wpłacania składek na poczet zasobów własnych, zgodnie z przepisami wyżej wymienionego rozporządzenia. Komisja może dokonywać obciążeń na tych rachunkach wyłącznie w celu pokrycia potrzeb gotówkowych wynikających z wykonania budżetu.

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ekspozycją na ryzyko kredytowe zarządza się przede wszystkim poprzez uzyskanie gwarancji od państw (w przypadku Euratomu), następnie za pomocą Funduszu Gwarancyjnego dla działań zewnętrznych (pomoc makrofinansowa i Euratom), potem przez możliwość pobrania niezbędnych środków finansowych z rachunków Komisji prowadzonych na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich i wreszcie poprzez budżet UE.

W przepisach dotyczących zasobów własnych pułap płatności na poczet zasobów własnych określono na poziomie 1,20 % DNB państw członkowskich i w ciągu 2017 r. na pokrycie środków na płatności faktycznie wykorzystano 0,76 %. Oznacza to, że na dzień 31 grudnia 2017 r. na pokrycie tych gwarancji dostępny był margines w wysokości 0,44 %. W tym celu UE ma prawo zwrócić się do wszystkich państw członkowskich, aby zapewnić przestrzeganie zobowiązań prawnych UE wobec jej pożyczkodawców.

Zasoby finansowe

Większa część zasobów finansowych Komisji, zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 (zmienionego rozporządzeniem 804/2016) w sprawie zasobów własnych, jest przechowywana na rachunkach otwartych przez państwa członkowskie w celu wpłacania swoich składek (na poczet zasobów własnych). Wszystkie tego rodzaju rachunki to rachunki otwarte przez administracje finansowe państw członkowskich lub rachunki prowadzone w krajowych bankach centralnych. Instytucje te niosą ze sobą najmniejsze ryzyko kredytowe (lub ryzyko kontrahenta) dla Komisji, gdyż ekspozycja pozostaje po stronie państwa członkowskiego. Jeśli chodzi o część zasobów finansowych Komisji przechowywaną w bankach komercyjnych, na potrzeby dokonywania płatności uzupełnia się środki na tych rachunkach dopiero wtedy, kiedy jest to niezbędne. Zarządzanie tym procesem odbywa się automatycznie za pośrednictwem systemu zarządzania środkami pieniężnymi. Na każdym rachunku utrzymywany jest minimalny stan środków pieniężnych, dostosowany do średniej kwoty dokonywanych z niego dziennych płatności. W rezultacie łączne kwoty utrzymywane przez noc na tych rachunkach pozostają stale na niskich poziomach (ogółem średnio mniej niż 80 mln EUR rozłożonych na ponad 21 rachunkach), dzięki czemu ekspozycja Komisji na ryzyko jest niewielka. Kwoty te należy postrzegać w odniesieniu do sald środków finansowych ogółem, które wahały się w 2017 r. w przedziale od 4 mld EUR do 40 mld EUR, przy ogólnej kwocie płatności dokonanych w 2017 r. z rachunków Komisji przekraczającej 134 mld EUR.

Dodatkowo przy wyborze banków komercyjnych zastosowanie mają szczegółowe wytyczne w celu dalszego zminimalizowania ryzyka kontrahenta, na które narażona jest Komisja.

- Wszystkie banki komercyjne są wybierane w drodze zaproszenia do składania ofert. Aby zostać dopuszczonym do udziału w procedurach przetargowych, wymagane jest posiadanie minimalnego krótkoterminowego ratingu kredytowego na poziomie P-1 przyznanego przez agencję ratingową Moody's lub na poziomie równoważnym. W szczególnych i należycie uzasadnionych okolicznościach można dopuścić niższy poziom ratingu.

- Ratingi kredytowe banków komercyjnych, w których Komisja posiada rachunki, są monitorowane codziennie.

- W delegaturach poza UE rachunki zaliczkowe są prowadzone w lokalnych bankach wybranych w drodze uproszczonej procedury przetargowej. Wymagany poziom ratingu uzależniony jest od uwarunkowań lokalnych i może znacząco różnić się w poszczególnych państwach. Aby zmniejszyć ekspozycję na ryzyko, salda na tych rachunkach utrzymywane są na jak najniższym poziomie (przy uwzględnieniu potrzeb operacyjnych), przechowywane na nich środki są regularnie uzupełniane, a obowiązujące pułapy są co roku poddawane przeglądowi.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: depozyty

Banki, w których zdeponowane są środki z tytułu grzywien tymczasowo zainkasowanych przed 2010 r., wybiera się w procedurze przetargowej zgodnie z polityką zarządzania ryzykiem, w której określone są wymogi dotyczące ratingu kredytowego oraz kwota środków, które można zdeponować w stosunku do kapitału własnego kontrahenta.

W przypadku banków komercyjnych, które wybiera się specjalnie w celu zdeponowania w nich tymczasowo zainkasowanych grzywien, wymagany jest co do zasady minimalny długoterminowy rating na poziomie A (S&P lub równoważny) oraz minimalny rating krótkoterminowy na poziomie A-1 (S&P lub równoważny). W przypadku gdy rating tych banków zostaje obniżony, stosuje się specjalne środki. Ponadto kwota zdeponowana w każdym banku jest ograniczona do określonej części procentowej jego środków własnych, która różni się w zależności od ratingu każdej instytucji. Przy obliczaniu takiego pułapu uwzględnia się także kwotę nierozliczonych gwarancji udzielonych Komisji przez tę instytucję. Zgodność złożonych depozytów z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

W przypadku inwestycji związanych z długiem państwowym realizowanych z tymczasowo zainkasowanych grzywien nakładanych od 2010 r. Komisja jest narażona na ryzyko kredytowe. Największa koncentracja ekspozycji przypada na Francję, ponieważ odsetek inwestycji w tym kraju wynosi 26 % portfela. Pięć państw o największej ekspozycji (Francja, Włochy, Hiszpania, Niemcy i Belgia) stanowi łącznie 72 % portfela inwestycyjnego. Średni ważony rating kredytowy portfela to A (rating S&P lub równoważny).

Gwarancje finansowe

Polityka zarządzania ryzykiem stosowana w odniesieniu do przyjmowania takich gwarancji zapewnia Komisji wysoką jakość kredytową. Zgodność nierozliczonych gwarancji z obowiązującymi wymogami wynikającymi z prowadzonej polityki podlega regularnej kontroli.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

W uzgodnionych wytycznych zarządzania aktywami lub w strategii inwestycyjnej z portfela skarbowego ustanowiono określone progi i ograniczenia, aby zmniejszyć ekspozycję portfela na ryzyko kredytowe. Takie progi i ograniczenia obejmują kryteria kwalifikowalności, bezwzględne limity kredytowe w ujęciu nominalnym w zależności od kategorii emitenta, względne limity koncentracji w zależności od kategorii emitenta oraz limity koncentracji dla poszczególnych emisji. Wszystkie inwestycje posiadają rating na poziomie co najmniej inwestycyjnym.

Fundusz gwarancyjny EFIS

W wytycznych zarządzania aktywami oraz w strategiach dotyczących ryzyka i strategiach inwestycyjnych wyznaczono określone progi i ograniczenia, aby zmniejszyć ekspozycję portfela, który zazwyczaj ogranicza się do ratingu na poziomie inwestycyjnym, na ryzyko kredytowe. Średni ważony rating kredytowy portfela to A (rating S&P lub równoważny).

Ponieważ według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Bank Rozrachunków Międzynarodowych (BIS) jest wyłącznym kontrahentem dla wszystkich pozostających do spłaty kontraktów walutowych typu forward, do tego dnia nie wprowadzono żadnych elementów powodujących poprawę kredytowania, takich jak zabezpieczenia, umowy o kompensowaniu zobowiązań lub gwarancje. W przypadku walutowych instrumentów pochodnych posiadających dodatnią wartość godziwą na koniec okresu sprawozdawczego maksymalna ekspozycja na ryzyko kredytowe odpowiada wartości aktywów netto bilansu.

6.6. RYZYKO PŁYNNOŚCI

Analiza zobowiązań finansowych stosownie do okresu pozostałego do umownego terminu wymagalności

w mln EUR

	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Zaciągnięte pożyczki	*(6 700)*	*(14 862)*	*(33 279)*	*(54 841)*
Zobowiązania	*(39 048)*	*–*	*–*	*(39 048)*
Inne	*(150)*	*(665)*	*(1 255)*	*(2 070)*
Ogółem na 31.12.2017	**(45 898)**	**(15 527)**	**(34 534)**	**(95 959)**
Zaciągnięte pożyczki	*(2 094)*	*(18 084)*	*(34 950)*	*(55 128)*
Zobowiązania	*(40 005)*	*–*	*–*	*(40 005)*
Inne	*(189)*	*(637)*	*(1 397)*	*(2 222)*
Ogółem na 31.12.2016	**(42 288)**	**(18 721)**	**(36 346)**	**(97 355)**

Zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

w mln EUR

	< 1 rok	1–5 lat	> 5 lat	Ogółem
Płatności dokonywane w ramach instrumentu pochodnego	*(634)*	*(2)*	–	*(635)*
Płatności otrzymywane w ramach instrumentu pochodnego	*638*	–	–	*638*
Przepływy pieniężne netto na 31.12.2017	**5**	**(2)**	**–**	**3**
Płatności dokonywane w ramach instrumentu pochodnego	*(150)*	–	–	*(150)*
Płatności otrzymywane w ramach instrumentu pochodnego	*149*	–	–	*149*
Przepływy pieniężne netto na 31.12.2016	**(1)**	**–**	**–**	**(1)**

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową

Ryzyko utraty płynności wynikające z zaciągniętych pożyczek zasadniczo niwelują odpowiadające im pożyczki udzielane na analogicznych warunkach (pożyczki wzajemne). W przypadku pomocy makrofinansowej i Euratomu Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych służy za rezerwę płynności (lub zabezpieczenie) na wypadek niewykonania zobowiązania lub zwłoki w płatności ze strony pożyczkobiorców. W przypadku bilansu płatniczego rozporządzeniem Rady 431/2009 ustanowiono procedurę, która zapewnia wystarczająco dużo czasu na uruchomienie środków poprzez rachunki Komisji prowadzone na potrzeby zasobów własnych w państwach członkowskich. W przypadku EFSM rozporządzeniem Rady 407/2010 ustanowiono podobną procedurę.

Zasoby finansowe

Zasady budżetu UE gwarantują, że ogólne zasoby środków pieniężnych na dany rok są zawsze wystarczające do wykonania wszystkich płatności. Kwota składek państw członkowskich ogółem równa się bowiem kwocie środków na płatności na dany rok budżetowy. Składki państw członkowskich wpływają jednak w ciągu całego roku w postaci dwunastu miesięcznych rat, a tymczasem płatności charakteryzuje pewna sezonowość. Ponadto zgodnie z rozporządzeniem Rady 609/2014 (w sprawie metod i procedury udostępniania zasobów własnych zmienionym rozporządzeniem Rady 804/2016) składki państw członkowskich związane z budżetami (korygującymi) zatwierdzonymi po 16. dniu danego miesiąca (N) stają się dostępne dopiero w miesiącu N+2, natomiast związane z nimi środki na płatności dostępne są natychmiast. Obowiązujące procedury dotyczące regularnych prognoz w zakresie środków pieniężnych mają zagwarantować, że zasoby finansowe będą zawsze wystarczające na zrealizowanie płatności, jakie mają zostać wykonane w danym miesiącu, a w razie potrzeby można wezwać państwa członkowskie do przekazania środków na poczet zasobów własnych lub środków dodatkowych z wyprzedzeniem do wysokości określonego pułapu i pod pewnymi warunkami. Sezonowy charakter wydatków i ogólne ograniczenia budżetowe w ostatnich latach sprawiły, że konieczne stało się uważniejsze monitorowanie tempa dokonywania płatności w ciągu roku. Oprócz tego, w kontekście bieżących operacji finansowych Komisji, automatyczne narzędzia zarządzania środkami pieniężnymi gwarantują odpowiednią płynność na wszystkich rachunkach bankowych Komisji na co dzień.

Grzywny

Tymczasowo zainkasowane grzywny: portfel BUFI

Zarządzanie funduszem opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. W skład portfela wchodzą głównie wysoce płynne papiery wartościowe, które mogą zostać sprzedane w celu pokrycia nieprzewidzianych wypływów środków pieniężnych. Ponadto udział depozytów, papierów wartościowych, które staną się wymagalne w terminie 1 roku, i obligacji o zmiennym oprocentowaniu wynosi 38 %.

Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych

Zarządzanie funduszem opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. Fundusz musi utrzymywać co najmniej 100 mln EUR w portfelu krótkoterminowym o zapadalności poniżej dwunastu miesięcy, które mają być

zainwestowane w instrumenty rynku pieniężnego. Na dzień 31 grudnia 2017 r. wartość tych inwestycji wraz ze środkami pieniężnymi wyniosła 244 mln EUR. Ponadto co najmniej 20 % wartości nominalnej funduszu powinno obejmować instrumenty rynku pieniężnego, obligacje o stałym oprocentowaniu, w przypadku których okres pozostający do terminu zapadalności nie przekracza roku, oraz obligacje o zmiennej stopie procentowej. Na dzień 31 grudnia 2017 r. część ta wynosiła 23 %.

Fundusz gwarancyjny EFIS

Zarządzanie funduszem gwarancyjnym opiera się na zasadzie, że aktywa mają mieć wystarczający stopień płynności i mobilizacyjności w stosunku do odpowiednich zobowiązań. Portfel składa się z wysoce płynnych aktywów, które mogą zostać sprzedane w celu pokrycia nieprzewidzianych wypływów środków pieniężnych, w tym z najbardziej płynnych papierów wartościowych zdenominowanych w USD, tj. amerykańskich obligacji skarbowych – według stanu na dzień sprawozdawczy aktywa te stanowią 16 % łącznej wartości portfela inwestycyjnego.

Kontrakty na instrumenty pochodne rozlicza się brutto na podstawie ich umownego terminu zapadalności. Zobowiązania pokrywa się, sprzedając aktywa zdenominowane w USD lub przeprowadzając transakcje typu swap, w ramach których może dojść do wypływów środków pieniężnych z uwagi na wystąpienie różnic kursowych.

Jeżeli chodzi o wymogi dotyczące zabezpieczenia/wymogi depozytowe, środki w zakresie zarządzania płynnością nie są konieczne, ponieważ obecny kontrahent hedgingowy zgodził się współpracować z Komisją bez ustanawiania jakichkolwiek wymogów dotyczących zabezpieczenia/wymogów związanych z wezwaniem do uzupełnienia depozytu.

Inne instrumenty finansowe – opcja walutowa

W roku, który zakończył się dnia 31 grudnia 2017 r., UE zawarła kontrakt na instrumenty pochodne (opcję walutową) obejmujący dewaluację kursu wymiany walut w związku z pożyczkami udzielonymi przez instytucje finansowe (zob. informacja dodatkowa **2.11.2**). Jeżeli chodzi o inne instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE, kwota, za którą UE ponosi odpowiedzialność w ramach tej opcji, nie może przekraczać kwoty zobowiązania, co ogranicza ryzyko płynności.

7. UJAWNIENIE INFORMACJI NA TEMAT PODMIOTÓW POWIĄZANYCH

7.1. PODMIOTY POWIĄZANE

Do podmiotów powiązanych UE zalicza się jednostki UE objęte konsolidacją, jednostki stowarzyszone i przedstawicieli kadry kierowniczej najwyższego szczebla tych jednostek. Transakcje między tymi jednostkami stanowią część normalnych operacji UE i jako takie – zgodnie z regułami rachunkowości UE – nie są objęte szczególnymi obowiązkami informacyjnymi.

7.2. ŚWIADCZENIA PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBLA

Do celów prezentacji informacji na temat transakcji podmiotów powiązanych dotyczących kadry kierowniczej najwyższego szczebla UE osoby te pogrupowano w pięć kategorii:

Kategoria 1: przewodniczący Rady Europejskiej, przewodniczący Komisji i prezes Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Kategoria 2: wiceprzewodniczący Komisji i wysoki przedstawiciel Unii Europejskiej ds. wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa oraz pozostali wiceprzewodniczący Komisji

Kategoria 3: sekretarz generalny Rady, członkowie Komisji, sędziowie i rzecznicy generalni Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej, prezes i członkowie Sądu, prezes i członkowie Sądu do spraw Służby Publicznej Unii Europejskiej, europejski rzecznik praw obywatelskich i europejski inspektor ochrony danych

Kategoria 4: prezes i członkowie Trybunału Obrachunkowego

Kategoria 5: urzędnicy instytucji i agencji o najwyższym zaszeregowaniu

Informacje o przysługujących im uprawnieniach przedstawiono poniżej – pozostałe informacje dostępne są także w opublikowanym na portalu Europa regulaminie pracowniczym, który stanowi oficjalny dokument opisujący prawa i obowiązki wszystkich urzędników UE. Przedstawiciele kadry kierowniczej najwyższego szczebla nie otrzymali od UE żadnych pożyczek o preferencyjnym oprocentowaniu.

ŚWIADCZENIA FINANSOWE PRZYSŁUGUJĄCE KADRZE KIEROWNICZEJ NAJWYŻSZEGO SZCZEBLA

EUR

Świadczenie (na pracownika)	Kategoria 1	Kategoria 2	Kategoria 3	Kategoria 4	Kategoria 5
Wynagrodzenie podstawowe (miesięcznie)	*27 436,90*	*24 852,26 - 25 846,36*	*19 881,81 - 22 367,04*	*21 472,36 - 22 864,09*	*12 641,93 - 19 881,81*
Dodatek mieszkaniowy/zagraniczny	*15%*	*15%*	*15%*	*15%*	*0-4%-16%*
Dodatki rodzinne:					
na gospodarstwo domowe (% wynagrodzenia)	2% + 184,55	2% + 184,55	2% + 184,55	2% + 184,55	2% + 184,55
na dziecko pozostające na utrzymaniu	403,25	403,25	403,25	403,25	403,25
przedszkolny	98,51	98,51	98,51	98,51	98,51
edukacyjny lub	273,6	273,6	273,6	273,6	273,6
edukacyjny – gdy dziecko uczy się w szkole innej niż zapewniana przez zakład pracy rodzica	547,2	547,2	547,2	547,2	547,2
Dodatek dla sędziów-przewodniczących	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*627,76*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Dodatek reprezentacyjny	*1 486,84*	*955,58*	*627,76*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Roczne koszty podróży	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Przelewy do państw członkowskich:					
dodatek edukacyjny*	tak	tak	tak	tak	tak
% wynagrodzenia*	5%	5%	5%	5%	5%
% wynagrodzenia bez zastosowania współczynnika korygującego	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %	maks. 25 %
Koszty reprezentacyjne	*zwracane*	*zwracane*	*zwracane*	*nie dotyczy*	*nie dotyczy*
Objęcie stanowiska:					
Koszty zagospodarowania	54 873,80	48 969,98 - 50 928,78	39 763,62 - 44 734,07	42 944,71 - 45 728,19	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Opuszczenie stanowiska:					
Koszty ponownego zagospodarowania	27 436,90	24 852,26 - 25 846,36	19 881,81 - 22 367,04	21 472,36 - 22 864,09	zwracane
Koszty podróży rodziny	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Koszty przeprowadzki	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane	zwracane
Przeniesienie (% wynagrodzenia)**	40% - 65%	40% - 65%	40% - 65%	40% - 65%	nie dotyczy
Ubezpieczenie zdrowotne	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte	pokryte
Świadczenia emerytalno-rentowe (% wynagrodzenia, przed opodatkowaniem)	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*	*maks. 70 %*
Odliczenia:					
Podatek od wynagrodzenia	8% - 45%	8% - 45%	8% - 45%	8% - 45%	8% - 45%
Ubezpieczenie zdrowotne(% wynagrodzenia)	*1,7%*	*1,7%*	*1,7%*	*1,7%*	*1,7%*
Specjalny podatek od wynagrodzenia	7%	7%	7%	7%	6-7%
Odliczenie emerytalne	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	nie dotyczy	9,8%
Liczba osób na koniec roku	**3**	**6**	**93**	**28**	**112**

** Przy zastosowaniu współczynnika korygującego.*

*** Wypłacane przez pierwsze 3 lata po opuszczeniu stanowiska.*

8. ZDARZENIA NASTĘPUJĄCE PO DNIU BILANSOWYM

Na dzień podpisania niniejszego sprawozdania finansowego księgowy Komisji nie wiedział ani nie został powiadomiony o żadnych istotnych zdarzeniach, które wymagałyby zamieszczenia odrębnych informacji w tej sekcji. Jak wyjaśniono w informacji dodatkowej **4.1.1**, umowę w sprawie EFIS zmieniono w marcu 2018 r. w następstwie zmiany rozporządzenia (UE) 2017/2396.

Roczne sprawozdanie finansowe i powiązane informacje dodatkowe opracowano, wykorzystując najnowsze dostępne informacje, co znalazło swoje odzwierciedlenie w przedstawionych informacjach.

9. ZAKRES KONSOLIDACJI

A. JEDNOSTKI KONTROLOWANE (52)

1. Instytucje i organy konsultacyjne (11)

Parlament Europejski
Rada Europejska
Komisja Europejska
Europejski Trybunał Obrachunkowy
Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
Europejska Służba Działań Zewnętrznych
Europejski Inspektor Ochrony Danych
Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny
Europejski Rzecznik Praw Obywatelskich
Komitet Regionów
Rada Unii Europejskiej

2. Agencje UE (39)

2.1. Agencje wykonawcze (6)

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych

2.2. Agencje zdecentralizowane (33)

Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego
Europejska Agencja Leków
Organ Nadzoru Europejskiego GNSS
Europejska Agencja Chemikaliów
Fusion for Energy (Europejskie Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Realizacji Projektu ITER i Rozwoju Energii Termojądrowej)
Eurojust
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
Europejska Agencja Środowiska
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
Urząd Organu Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (Frontex)
eu-LISA (Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości)
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności
Europejska Agencja Kolejowa
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej
Europejski Urząd Policji (EUROPOL)
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
Europejska Agencja ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
Europejska Fundacja Kształcenia
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)

3. Inne jednostki kontrolowane (2)

Europejska Wspólnota Węgla i Stali (w likwidacji)
Europejski Instytut Innowacji i Technologii

B. JEDNOSTKI STOWARZYSZONE (1)

Europejski Fundusz Inwestycyjny

MNIEJSZE JEDNOSTKI

Wymienione poniżej jednostki nie zostały włączone do skonsolidowanego sprawozdania finansowego UE za 2017 r. przy wykorzystaniu metody praw własności z uwagi na fakt, że uznano je za nieistotne:

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu

Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu to partnerstwo publiczno-prywatne (PPP) zawiązane między UE a Konsorcjum na rzecz Bioprzemysłu. Celem Wspólnego Przedsięwzięcia na rzecz Bioprzemysłu jest zapewnienie pełnego wykorzystania europejskiego potencjału w obszarze biogospodarki dzięki przekształcaniu pozostałości i odpadów biologicznych w bardziej ekologiczne produkty codziennego użytku przy wykorzystaniu innowacyjnych technologii i biorafinerii, które leżą u podstaw biogospodarki.

Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo”

Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” to największy europejski program badawczy, którego celem jest opracowywanie innowacyjnych, nowoczesnych technologii służących ograniczaniu poziomu emisji CO2, emisji gazów oraz emisji hałasu przez statki powietrzne. Finansowane w ramach programu „Horyzont 2020” Wspólne Przedsiębiorstwo „Czyste niebo” przyczynia się do zacieśniania współpracy między europejskimi przedsiębiorstwami lotniczymi, umacnia globalne przywództwo Europy w dziedzinie lotnictwa oraz zwiększa jej konkurencyjność.

Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych (IMI)

Wspólne Przedsiębiorstwo IMI to największa inicjatywa publiczno-prywatna w Europie, której celem jest przyspieszenie prac nad lepszymi i bezpieczniejszymi lekami dla pacjentów. Inicjatywa IMI to wspólne przedsięwzięcie realizowane przez Unię Europejską i stowarzyszenie zrzeszające przedstawicieli przemysłu farmaceutycznego.

Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy” (ECSEL) (połączenie dawnego Wspólnego Przedsiębiorstwa ARTEMIS i Wspólnego Przedsiębiorstwa ENIAC)

Wspólne Przedsięwzięcie ECSEL to PPP zajmujące się podzespołami i układami elektronicznymi, które zawiązano w celu wypełnienia luki pomiędzy badaniami naukowymi a praktycznym zastosowaniem ich wyników, dostosowania strategii w celu zwiększenia poziomu inwestycji na szczeblu europejskim i krajowym oraz budowania zaawansowanego ekosystemu.

Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych (FCH)

Wspólne Przedsiębiorstwo FCH to PPP wspierające działalność badawczą, działalność związaną z rozwojem technologicznym i działalność demonstracyjną w obszarze technologii związanych z ogniwami paliwowymi i energią wodorową w Europie. Jego celem jest przyspieszenie tempa wprowadzania tych technologii na rynek i wykorzystanie ich potencjału jako instrumentu przyczyniającego się do zapewnienia niskoemisyjnego systemu energetycznego.

Wspólne Przedsięwzięcie SESAR

SESAR to PPP odpowiedzialne za modernizację europejskiego systemu zarządzania ruchem lotniczym poprzez koordynowanie i koncentrowanie wszystkich podejmowanych na szczeblu UE działań w zakresie badań naukowych i innowacji istotnych z punktu widzenia zarządzania ruchem lotniczym.

Wspólne Przedsięwzięcie Shift2Rail

Shift2Rail to pierwsza europejska wspólna inicjatywa technologiczna w obszarze kolei, której celem jest dążenie do skoncentrowania działań w obszarze badań naukowych i innowacji oraz rozwiązań rynkowych w taki sposób, aby przyspieszyć tempo przekształcania nowych i zaawansowanych technologii w innowacyjne produkty kolejowe.

Roczne sprawozdania finansowe powyższych podmiotów są dostępne na ich stronach internetowych.

SPRAWOZDANIE FINANSOWE – OMÓWIENIE I ANALIZA

ROK BUDŻETOWY 2017

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE UE: SYTUACJA FINANSOWA W 2017 R. 114
1.1. PRZYCHODY 114
1.2. KOSZTY 115
1.3. AKTYWA 116
1.4. ZOBOWIĄZANIA 123
2. OCHRONA BUDŻETU UE 124
3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I NIEPEWNOŚCIĄ W WYKONANIU BUDŻETU UE 127
3.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE 127
3.2. BUDŻETOWE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE NA POMOC FINANSOWĄ 128
3.3. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE DOTYCZĄCE GWARANCJI BUDŻETOWYCH 129
3.4. POBUDZENIE ZATRUDNIENIA, WZROSTU GOSPODARCZEGO I INWESTYCJI 130
3.5. REZERWA DLA NOWYCH INSTALACJI (NER) 300 131

Celem tej części sprawozdania finansowego, zatytułowanej „Sprawozdanie finansowe – omówienie i analiza", jest ułatwienie czytelnikom lepszego zrozumienia informacji na temat sytuacji finansowej, wyników finansowych i przepływów pieniężnych przedstawionych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE. Informacje przedstawione w niniejszej części „Sprawozdanie finansowe – omówienie i analiza" nie zostały poddane badaniu.

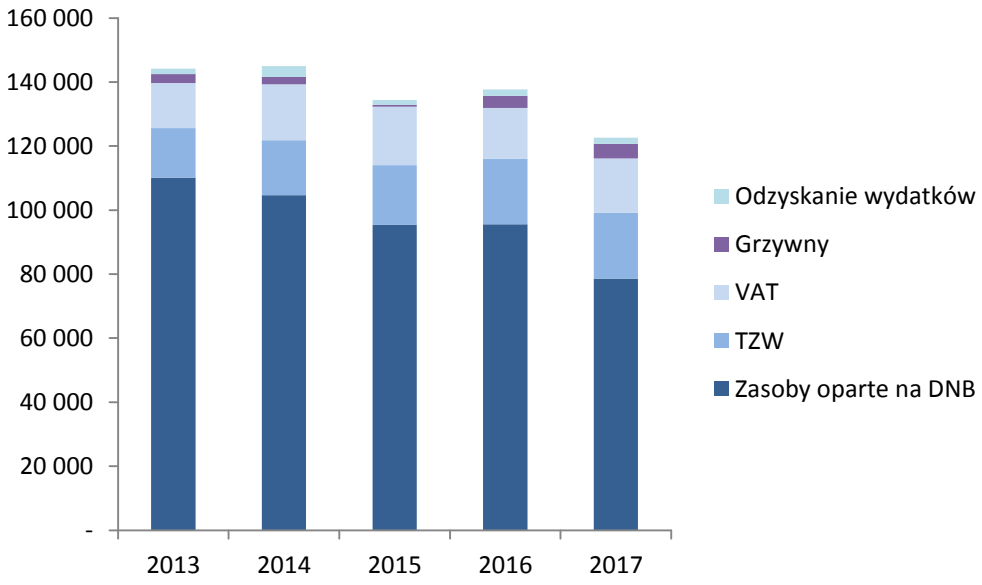
1. SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE UE: SYTUACJA FINANSOWA W 2017 R.

1.1. PRZYCHODY

Skonsolidowane przychody UE obejmują kwoty związane z transakcjami wymiany oraz transakcjami innymi niż transakcje wymiany, przy czym te drugie są najbardziej znaczące.

W poniższej tabeli zawarto przegląd najważniejszych kategorii transakcji innych niż transakcje wymiany.

Zmiany poziomu przychodów z głównych transakcji innych niż transakcje wymiany w mln EUR na przestrzeni pięciu lat

W 2017 r. skonsolidowane przychody spadły w porównaniu z rokiem poprzednim o 7 % do 136,2 mld EUR głównie z następujących powodów:

- zasoby własne oparte na DNB zmniejszyły się o 17 mld EUR, czyli o 18 % w porównaniu z rokiem poprzednim. Efekt ten jest widoczny w tabeli powyżej i odzwierciedla przede wszystkim wpływ obniżenia środków na płatności w budżecie na 2017 r. Zasoby własne oparte na DNB wykorzystywane są do sfinansowania tej części budżetu, która nie jest objęta żadnym innym rodzajem przychodów; natomiast

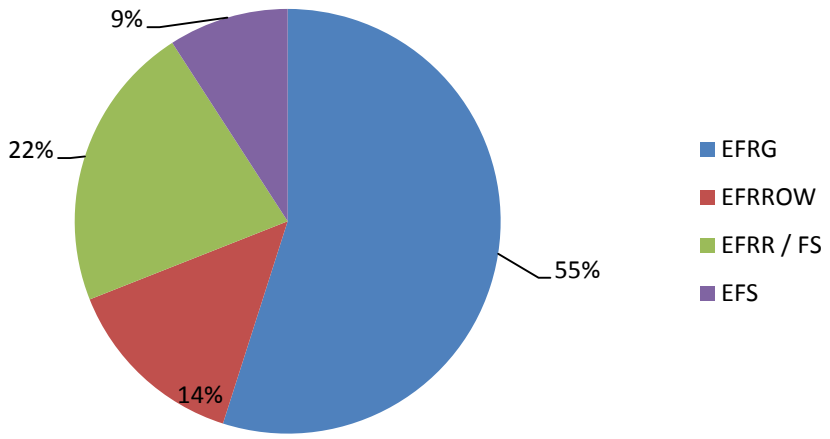
- zmniejszenie to zostało częściowo skompensowane „innymi przychodami" w kwocie 6,4 mld EUR związanymi z transakcjami innymi niż transakcje wymiany, które obejmują wpływ nadwyżki budżetowej z 2016 r. przedstawiony w wierszu dotyczącym korekty budżetowej. Nadwyżka budżetowa była duża ze względu na niezrealizowane programy w 2016 r., jak wyjaśniono w informacji dodatkowej 2.2 do sprawozdania z wykonania budżetu z 2016 r. Jest to mechanizm, który pośrednio zapewnia zwroty państwom członkowskim, ponieważ odliczona zostaje kwota zasobów własnych należnych za następny rok (w tym przypadku zmniejszenie dotyczyło roku budżetowego 2017) i z tego powodu nadwyżkę budżetową uznaje się za przychód.

1.2. KOSZTY

Główny składnik kosztów ujętych w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym stanowią płatności transferowe w ramach zarządzania dzielonego, co obejmuje następujące funduszy: (i) Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG); (ii) EFRROW oraz inne instrumenty na rzecz rozwoju obszarów wiejskich; (iii) EFRR i FS; oraz (iv) Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

Fundusze te stanowiły niemal 63 % łącznych kosztów w roku, który zakończył się dnia 31 grudnia 2017 r. – podział przedstawiono na wykresie poniżej.

Względne znaczenie głównych kosztów wydatkowanych przez państwa członkowskie w roku budżetowym 2017

Koszty poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego wiążą się z wykonaniem budżetu przez Komisję, agencje wykonawcze oraz fundusze powiernicze. W ramach zarządzania pośredniego budżet wydatkowany jest przez inne agencje i organy UE, państwa trzecie, organizacje międzynarodowe i inne podmioty.

Ogółem koszty poniesione w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego stanowiły około 19 % łącznych kosztów (24 mld EUR) i utrzymywały się na stabilnym poziomie w porównaniu z poprzednim rokiem budżetowym.

UE ujmuje także jako koszty przyszłe zobowiązania płatnicze, nawet jeżeli nie zapisano ich na kontach budżetowych opartych na zasadzie kasowej. Wykazano je w szczególności w zobowiązaniach i biernych rozliczeniach międzyokresowych kosztów dotyczących rolnictwa i rozwoju obszarów wiejskich oraz w zobowiązaniach z tytułu świadczeń emerytalno-rentowych i innych świadczeń pracowniczych w związku z prawami emerytalnymi nabytymi przez komisarzy, posłów do PE oraz personel.

W porównaniu z 2016 r. kwota skonsolidowanych kosztów spadła o 11 % do poziomu 128,1 mld EUR głównie z następujących powodów:

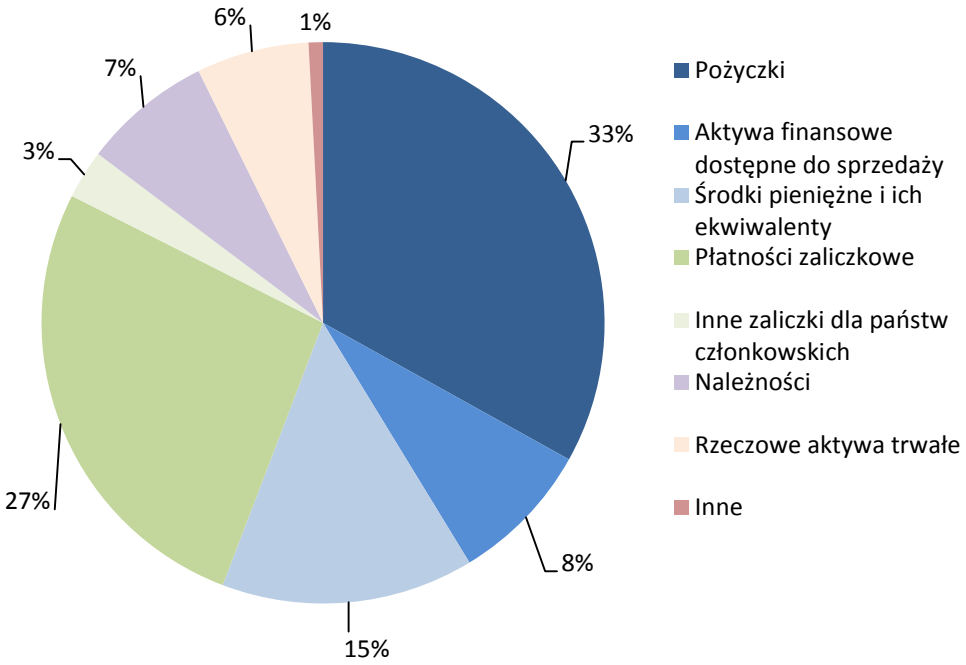
- koszty w ramach EFRR i FS spadły o około 50 %, tj. o kwotę 17,4 mld EUR, na skutek mniejszych kosztów poniesionych w porównaniu z poprzednim okresem programowania (lata 2007–2013); oraz

- z tego samego powodu odnotowano również spadek kosztów w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz innych instrumentów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich o 1,2 mld EUR.

1.3. AKTYWA

Najbardziej znacząca pozycja po stronie aktywów w bilansie dotyczy aktywów finansowych (udzielone pożyczki, aktywa finansowe dostępne do sprzedaży, środki pieniężne) oraz kwot płatności zaliczkowych, które stanowią ok. 85 % aktywów UE.

Struktura skonsolidowanych aktywów UE

Na dzień 31 grudnia 2017 r. aktywa wynosiły ogółem 166,2 mld EUR, co stanowi wzrost o około 2 %. Główne zmiany obejmowały:

- wzrost płatności zaliczkowych o 3,6 mld EUR, wynikający z niewielkich wzrostów w większości obszarów polityki;
- wzrost instrumentów finansowych o 2,5 mld EUR związany ze środkami funduszu gwarancyjnego na operacje EFIS. Fundusz ten utworzono w celu zapewnienia bufora płynnościowego na wypadek strat poniesionych przez EBI w związku z finansowaniem i operacjami inwestycyjnymi, które kwalifikują się do objęcia unijną gwarancją EFIS na podstawie umowy w sprawie EFIS. Fundusz będzie stopniowo zasilany, aż osiągnie kwotę 9,1 mld EUR, co ma pokryć 35 % łącznych przyszłych zobowiązań wynikających z unijnej gwarancji EFIS; oraz
- wzrost rzeczowych aktywów trwałych o 0,7 mld EUR, co jest związane z dalszą rozbudową sprzętu kosmicznego (Galileo i Copernicus).

Ogólnie rzecz biorąc, instytucje i organy UE starają się utrzymywać stan środków pieniężnych i ich ekwiwalentów na niskim poziomie. Saldo środków pieniężnych na koniec roku wynoszące 24,1 mld EUR jest niższe niż w 2016 r. i składają się na nie następujące główne elementy:

- zasoby własne – saldo na koniec roku obejmuje łączną kwotę netto w wysokości 8,9 mld EUR, która zostanie zwrócona państwom członkowskim na początku 2018 r. w wyniku przyjęcia budżetów korygujących pod koniec 2017 r.;
- grzywny nałożone przez Komisję w związku z naruszeniami reguł konkurencji w kwocie 0,5 mld EUR zostały ostatecznie zainkasowane pod koniec 2017 r. i uwzględnione w saldzie środków pieniężnych na koniec roku; oraz

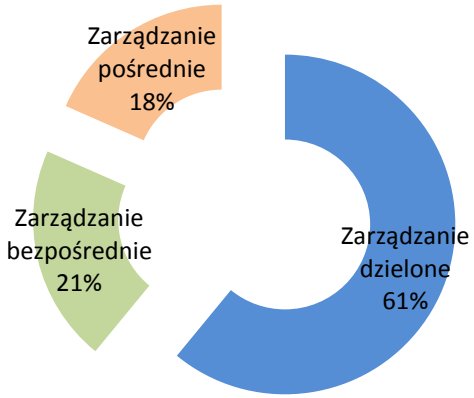
- saldo środków pieniężnych, które obejmuje również dochody przeznaczone na określony cel i środki na płatności w kwocie 8,4 mld EUR.

Płatności zaliczkowe

Należy zwrócić uwagę, że znaczny wpływ na poziom zaliczkowania ma cykl WRF – na przykład na początku okresu obowiązywania WRF można spodziewać się wypłat dużych zaliczek dla państw członkowskich w ramach polityki spójności. Komisja dokłada wszelkich starań, aby zapewnić utrzymanie poziomów zaliczkowania na odpowiednim poziomie. Trzeba znaleźć równowagę między zapewnieniem wystarczającego finansowania projektów a terminowym ujmowaniem wydatków.

Łączna kwota płatności zaliczkowych (z wyłączeniem innych zaliczek dla państw członkowskich i wkładów do funduszu powierniczego Bekou oraz funduszu powierniczego dla Afryki) wykazana w bilansie UE wynosi 44,3 mld EUR (w 2016 r.: 41,6 mld EUR) i prawie w całości związana jest z działaniami Komisji. Około 61 % zaliczkowania ze strony Komisji dotyczy zarządzania dzielonego, co oznacza, że wykonanie budżetu przekazuje się państwom członkowskim (Komisja zachowuje funkcję nadzorczą).

Zaliczkowanie ze strony Komisji według metody zarządzania

Najbardziej znaczące kwoty zaliczkowania w ramach zarządzania dzielonego odnoszą się do EFRR i Fundusz Spójności (14,9 mld EUR).

INSTRUMENTY FINANSOWE

W skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE jako instrumenty finansowe w ujęciu księgowym wykazano następujące pozycje:

- instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE: w ramach tego rodzaju wykonania budżetu środki pieniężne albo zostały już wypłacone na rachunki powiernicze zarządzane przez uprawnione podmioty i pozostają dostępne (jako środki pieniężne i ich ekwiwalenty oraz dłużne papiery wartościowe), aby pokryć uruchomienie gwarancji w przyszłości, albo zostały zainwestowane w kapitał;

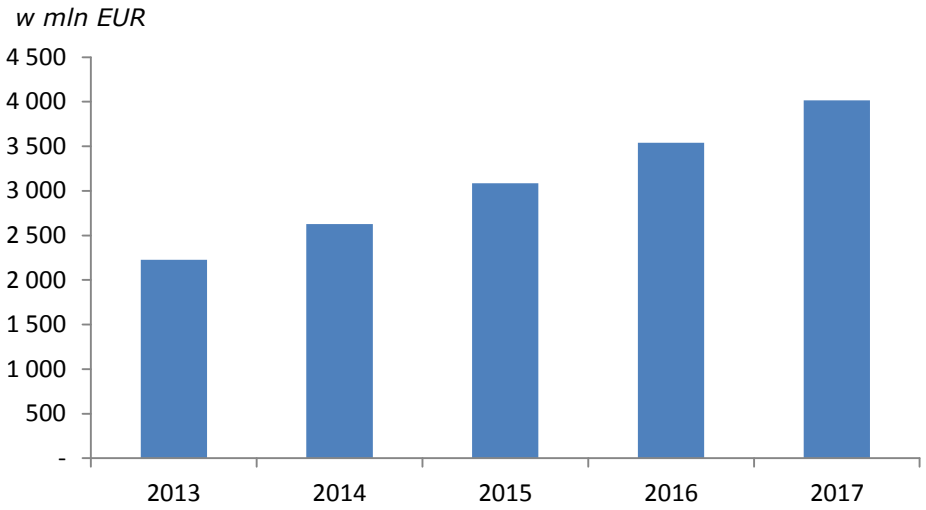
- aktywa finansowe przechowywane w funduszach gwarancyjnych dla gwarancji budżetowych; w ramach tego rodzaju wykonania budżetu UE udziela gwarancji uprawnionym podmiotom, w przypadku których finansowanie jest zapewniania jedynie częściowo za pośrednictwem funduszy gwarancyjnych ustanowionych przez Komisję, i tym samym tworzy zobowiązanie warunkowe na rzecz budżetu UE – zob. informacja dodatkowa 3.3; oraz

- kredyty i powiązane pożyczki zaciągnięte na programy pomocy finansowej.

Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE

Znaczenie instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE w ramach zarządzania bezpośredniego i pośredniego oraz związane z tymi instrumentami kwoty są z roku na rok coraz większe. W przeciwieństwie do tradycyjnej metody wykonywania budżetu, która polega na udzielaniu dotacji i subwencji, podejście to opiera się na tym, za każde euro wydane z budżetu z wykorzystaniem instrumentów finansowych końcowy beneficjent otrzymuje ponad 1 euro wsparcia finansowego, co wynika z efektu dźwigni. Korzystanie z budżetu UE ma na celu osiągnięcie jak największych efektów za pomocą dostępnych środków. Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE mają również postać instrumentów gwarancyjnych, instrumentów kapitałowych i instrumentów pożyczkowych – zob. przegląd WRF poniżej. Aktywa w tych instrumentach są przechowywane w postaci środków pieniężnych i ich ekwiwalentów albo inwestowane w instrumenty kapitałowe i dłużne papiery wartościowe wykazywane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym UE jako aktywa finansowe dostępne do sprzedaży.

Instrumenty finansowe finansowane z budżetu UE – aktywa finansowe dostępne do sprzedaży (wartość na koniec roku)

W poniższych tabelach zawarto przegląd instrumentów finansowych finansowanych z budżetu UE z podziałem na WRF oraz wartości tych instrumentów według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r.:

w mln EUR

Związane z więcej niż jednymi WRF	Aktywa*	Zobowiązania**	Gwarancje***
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
Instrument gwarancyjny dla Bałkanów Zachodnich (EDIF)	28	(26)	-
	28	**(26)**	**-**
Instrumenty kapitałowe:			
Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej (EFSE)	119	-	-
Fundusz „Ekologia na rzecz Wzrostu" dla wschodniego sąsiedztwa	70	0	-
Fundusz wspierania innowacji w przedsiębiorstwach (ENIF)	18	-	-
Fundusz na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej (SANAD)	18	-	-
Fundusz rozwoju przedsiębiorczości (ENEF)	10	-	-
Fundusz dłużny „Inicjatywa mikrofinansowania na rzecz Azji" (ang. Microfinance Initiative for Asia Debt Fund - MIFA)	8	-	-
	245	**0**	**-**
Ogółem	**273**	**(26)**	**-**

WRF 2014–2020	Aktywa	Zobowiązania	Gwarancje
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
„Horyzont 2020" – instrument pożyczkowo-gwarancyjny InnovFin na rzecz badań i innowacji	941	(30)	(813)

„Horyzont 2020" – InnovFin do celów gwarancji dla MŚP	694	(205)	(484)
Instrument dłużny instrumentu „Łącząc Europę" (CEF DI)	524	(3)	(490)
COSME – instrument gwarancji kredytowych	224	(331)	(2)
System gwarancji na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych (EaSI)	56	(25)	-
Instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej (PF4EE)	31	(1)	(2)
System poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego	17	(4)	-
Instrument gwarancji kredytów studenckich	14	(1)	-
Program włączenia finansowego skierowany do MMŚP w państwach południowego i wschodniego regionu basenu Morza Śródziemnego	14	-	(6)
Mechanizm finansowania kapitału naturalnego	12	-	(1)

WRF 2014–2020	**Aktywa**	**Zobowiązania**	**Gwarancje**
(c.d.)			
Partnerstwo Wschodnie - instrument finansowy MŚP	5	(5)	-
Program „Kobiety w biznesie" w ramach Partnerstwa Wschodniego	4	-	(4)
Wsparcie na rzecz dywersyfikacji gospodarczej w Mongolii	2	-	-
	2 538	**(604)**	**(1 802)**
Instrumenty kapitałowe:			
„Horyzont 2020" – instrument kapitałowy InnovFin na rzecz badań i innowacji	312	(9)	-
COSME – instrument kapitałowy na rzecz wzrostu	45	(2)	-
Instrument kapitału wysokiego ryzyka dla krajów południowego sąsiedztwa	20	-	-
Climate Investor One	16	-	-
Instrument Inwestycyjny dla Ameryki Łacińskiej	13	-	-
Fundusz na rzecz Handlu i Inwestycji w Rolnictwo w Afryce	10	-	-
	416	**(12)**	**-**
Instrumenty mieszane:			
Instrument UE na rzecz pogłębionej i kompleksowej strefy wolnego handlu	70	-	(18)
ElectriFI	32	0	-
	102	**0**	**(18)**
Ogółem	**3 056**	**(615)**	**(1 820)**

WRF sprzed 2014 r.	**Aktywa**	**Zobowiązania**	**Gwarancje**
Instrumenty gwarancyjne i instrumenty podziału ryzyka:			
Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka	763	(70)	(654)
System poręczeń dla MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	90	(167)	-
Program wieloletni dla przedsiębiorstw	32	(32)	-
System poręczeń dla MŚP	12	(5)	-
Mandat na realizację Europejskiego instrumentu mikrofinansowego Progress	6	(5)	-
	904	**(279)**	**(654)**
Instrumenty kapitałowe:			
Instrument na rzecz Wysokiego Wzrostu i Innowacji w MŚP w ramach Programu ramowego na rzecz konkurencyjności i innowacji	428	(4)	-
Instrument kapitałowy dla wieloletniego programu ramowego	217	-	-
Europejski Fundusz na rzecz Efektywności Energetycznej	100	-	-
Fundusz Marguerite	79	-	-
Globalny Fundusz Efektywności Energetycznej oraz Energii Odnawialnej	72	-	-

Europejski Instrument Mikrofinansowy Progress na rzecz Zatrudnienia i Włączenia Społecznego	67	-	-
Mechanizm finansowania początkowego Europejskiego Systemu Technologii (ETF) z 1998 r.	10	-	-
Projekty pilotażowe dotyczące transferu technologii	1	-	-
	974	**(4)**	**-**
Instrumenty mieszane:			
Instrument współpracy gospodarczej i finansowej MEDA	179	(2)	-
Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa (ENPI)	125	(3)	-
Pożyczki na wsparcie MŚP	16	-	-
	320	**(5)**	**-**
Ogółem	**2 198**	**(288)**	**(654)**
Suma całkowita	**5 526**	**(930)**	**(2 473)**

** Aktywa przedstawione w niniejszej tabeli obejmują szereg pozycji sprawozdania finansowego (aktywa dostępne do sprzedaży o wartości 4 014 mln EUR (z czego instrumenty kapitałowe w kwocie 1 145 mln EUR); środki pieniężne i ich ekwiwalenty w wysokości 1 325 mln EUR; pożyczki w wysokości 93 mln EUR i inne pozycje w wysokości 94 mln EUR).*

*** Zobowiązania przedstawione w niniejszej tabeli obejmują szereg pozycji sprawozdania finansowego (rezerwy w wysokości 857 mln EUR; zobowiązania w wysokości 66 mln EUR i inne pozycje w wysokości 7 mln EUR).*

**** W przypadku niektórych gwarancji ryzyko podejmowane przez UE zostało w pełni uwzględnione przez utworzenie rezerw.*

Aktywa finansowe przechowywane w funduszach gwarancyjnych dla gwarancji budżetowych

Komisja utworzyła fundusze gwarancyjne w celu pokrycia gwarancji budżetowych (zob. informacja dodatkowa **4.1.1** do skonsolidowanego sprawozdania finansowego) udzielonych grupie EBI. Wspomniane fundusze gwarancyjne są zasilane płatnościami z budżetu UE, co ma na celu zapewnienie buforu płynnościowego na wypadek potencjalnych strat na operacjach objętych gwarancją. Płatności wnoszone do funduszy gwarancyjnych są inwestowane w instrumenty finansowe, w tym dłużne papiery wartościowe, gotówkę i depozyty terminowe. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. Komisja posiada aktywa finansowe w:

- Funduszu Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych – 2,4 mld EUR; oraz
- Funduszu gwarancyjnym EFIS – 3,5 mld EUR.

Kredyty i powiązane pożyczki zaciągnięte na programy pomocy finansowej

Komisja udziela wsparcia finansowego państwom członkowskim i państwom trzecim w formie pożyczek dwustronnych finansowanych z rynków kapitałowych i objętych gwarancją budżetu UE na podstawie decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady.

Komisja, działając w imieniu UE, obsługuje obecnie trzy główne programy:

- europejski mechanizm stabilizacji finansowej (EFSM);
- wsparcie bilansu płatniczego (BOP); oraz
- pomoc makrofinansową, w ramach której Komisja może udzielać pożyczek.

Kapitał niezbędny do finansowania operacji udzielania pożyczek przez UE pozyskiwany jest na rynkach kapitałowych lub w instytucjach finansowych.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. kwota nominalna pożyczek udzielonych na pomoc finansową w ramach europejskiego mechanizmu stabilizacji finansowej i bilansu płatniczego wynosiła:

w mld EUR

	Bilans płatniczy			**EFSM***			**OGÓŁEM**
	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
Pożyczki udzielone ogółem	3,1	5,0**	8,1	22,5	26,0	48,5	56,6
Wypłaty ogółem na 31.12.2017	2,9	5,0	7,9	22,5	24,3	46,8	54,7
Łączna kwota spłacona na 31.12.2017	(2,2)	(2,7)	(4,9)	-	-	-	(4,9)
Pozostająca kwota należna według stanu na 31.12.2017	0,7	2,3	3,0	22,5	24,3	46,8	49,8

* *Bez transakcji refinansowania.*
** *Z wyłączeniem pomocy zapobiegawczej.*

EFSM

EFSM stworzono, aby udzielać pomocy finansowej wszystkim państwom członkowskim zmagającym się z poważnymi trudnościami gospodarczymi i finansowymi spowodowanymi przez wyjątkowe okoliczności, na które państwa te nie mają wpływu, lub poważnie zagrożonym wystąpieniem tych trudności. EFSM wykorzystano, aby w latach 2011–2014 udzielić pomocy finansowej Irlandii i Portugalii, pod warunkiem przeprowadzenia reform.

Program ten wygasł i nie można już zaciągnąć dodatkowych pożyczek, chociaż sam program nadal funkcjonuje w odniesieniu do określonych zadań, takich jak wydłużenie okresów zapadalności pożyczek udzielonych Irlandii i Portugalii oraz udzielanie pożyczek pomostowych.

Główne punkty programu EFSM są następujące:

Irlandia

- Irlandia zwróciła się o wypłacenie pełnej kwoty 22,5 mld EUR przyznanych przez EFSM w grudniu 2010 r. Kwotę tę wypłacono w ośmiu ratach w okresie styczeń 2011 r. – marzec 2014 r.;

- Irlandia ma możliwość wydłużenia okresu zapadalności pożyczek udzielonych przez EFSM w oparciu o przedłużenie maksymalnego średniego ważonego terminu zapadalności; oraz

- termin pierwszej spłaty w wysokości 3,4 mld EUR wyznaczono na kwiecień 2018 r. Irlandia zwróciła się jednak o przedłużenie okresu zapadalności, które zostało zatwierdzone, a kwotę udało się pożyczyć na rynkach w pierwszym kwartale 2018 r. i jej spłatę rozłożono na dwie raty w wysokości 2,4 mld EUR i 1 mld EUR, które mają zostać wpłacone odpowiednio w 2025 r. i 2033 r. Termin spłaty drugiej raty w wysokości 0,5 mld EUR wyznaczono na październik 2018 r., jednak ponownie z możliwością przedłużenia okresu zapadalności.

Portugalia

- Portugalia zwróciła się o wypłacenie 24,3 mld EUR z łącznej kwoty 26 mld EUR przyznanych przez EFSM w maju 2011 r. Kwotę tę wypłacono w siedmiu ratach w okresie maj 2011 r. – listopad 2014 r.; oraz

- termin pierwszej spłaty w wysokości 0,6 mld EUR wyznaczono na październik 2018 r., jednak tak jak w przypadku Irlandii, Portugalia ma możliwość przedłużenia okresu zapadalności.

Wsparcie bilansu płatniczego

Wsparcie bilansu płatniczego to program pomocy opracowany dla państw spoza strefy euro, które mają trudności związane z bilansem płatniczym lub są zagrożone wystąpieniem takich trudności. Pomoc w ramach wsparcia bilansu płatniczego przyjmuje formę średnioterminowych pożyczek, których udziela się pod warunkiem wdrożenia polityk mających na celu rozwiązanie podstawowych problemów gospodarczych. Zazwyczaj pomoc ze strony UE na wsparcie bilansu płatniczego jest oferowana we współpracy z Międzynarodowym Funduszem Walutowym (MFW) i innymi instytucjami międzynarodowymi lub państwami.

Średnioterminową pomoc finansową UE na łączną kwotę 14,6 mld EUR uruchomiono w ramach instrumentu wsparcia bilansu płatniczego w listopadzie 2008 r., aby pomóc Węgrom, a następnie Łotwie i Rumunii w styczniu i maju 2009 r. w przywróceniu zaufania rynków. Program pomocy w ramach wsparcia bilansu płatniczego dla Węgier wygasł w 2010 r., a w 2016 r. pożyczka została w całości spłacona. W 2012 r. wygasły obydwa programy pomocy dla Łotwy i Rumunii, w związku z czym nie ma możliwości wypłacenia dodatkowych rat.

Ponadto dwa programy pomocy zapobiegawczej dla Rumunii wygasły odpowiednio w 2013 r. i 2015 r. – Rumunia nie skorzystała ze środków udostępnionych w ramach tych programów.

Główne punkty są następujące:

- w 2017 r. państwa członkowskie będące beneficjentami wsparcia bilansu płatniczego w terminie i w całości zwróciły łączną kwotę w wysokości 1,3 mld EUR, z których kwota 1,2 mld EUR dotyczyła zwrotu kapitału przez Rumunię, a pozostała część stanowiła odsetki; oraz

- w kwietniu 2018 r. Rumunia zwróciła kapitał w wysokości 1,2 mld EUR i oczekuje się, że w październiku 2018 r. dokona kolejnych spłat kapitału w wysokości 0,1 mld EUR.

Pomoc makrofinansowa

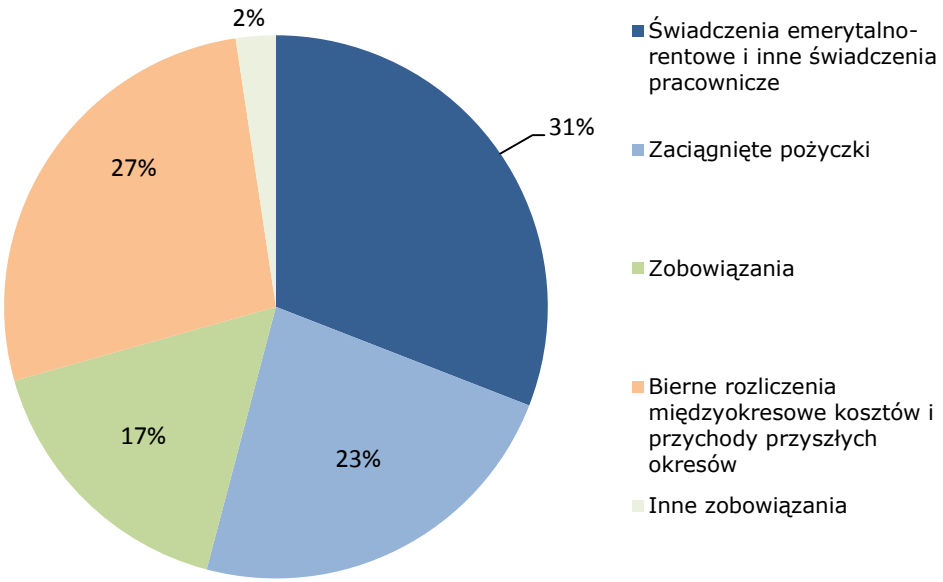
Pomoc makrofinansowa stanowi formę pomocy finansowej, której zakres UE rozszerzyła na państwa partnerskie spoza UE zmagające się z kryzysem bilansu płatniczego. Pomoc przyjmuje formę średnio- i długoterminowych pożyczek lub dotacji, lub połączenia obu, i jest dostępna jedynie dla państw korzystających z wypłat z programu MFW.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. kwota nominalna niespłaconych pożyczek w ramach pomocy makrofinansowej wynosiła 3,9 mld EUR.

1.4. ZOBOWIĄZANIA

Najbardziej znaczące pozycje po stronie zobowiązań w bilansie to głównie cztery kluczowe pozycje: (i) zobowiązania emerytalno-rentowe i inne zobowiązania z tytułu świadczeń pracowniczych; (ii) zaciągnięte pożyczki; (iii) zobowiązania wobec osób trzecich oraz (iv) bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów.

Struktura zobowiązań w skonsolidowanym bilansie UE

Na dzień 31 grudnia 2017 r. zobowiązania wynosiły ogółem 236,5 mld EUR, co odzwierciedla wzrost o około 1 % w porównaniu z poprzednim rokiem.

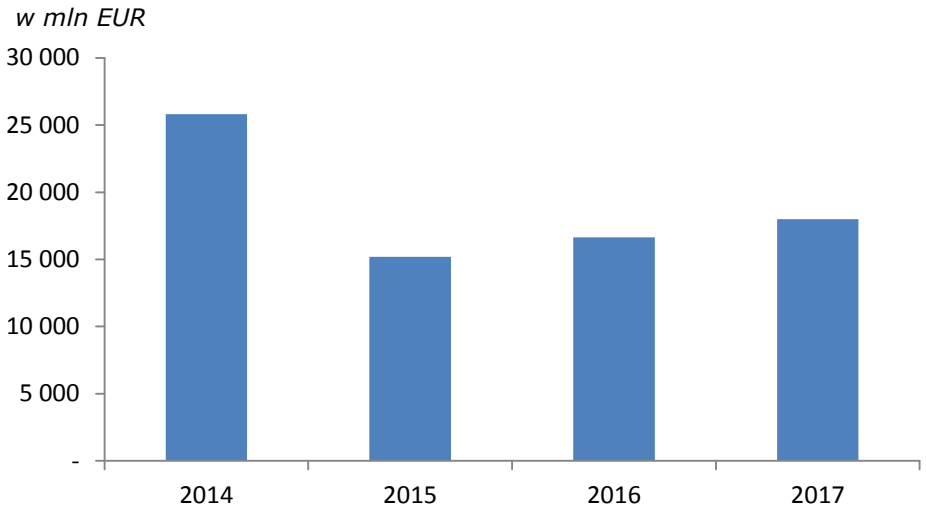
Główne zmiany dotyczyły następujących skutków faktu, że:

- wzrost łącznych zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych wynoszący 5,9 mld EUR wynika głównie ze wzrostu zobowiązań netto systemu emerytalno-rentowego urzędników europejskich.
- Rezerwy wzrosły o 1 mld EUR w konsekwencji zaktualizowanego badania dotyczącego rezerwy na likwidację JRC, co doprowadziło do wyższego szacunku kwoty zobowiązań. Zmiana dotyczy głównego czynnika wykorzystanego w obliczeniu – mianowicie ram czasowych – które wcześniej obliczono na około 20 lat, a obecnie zaktualizowano na 40 lat; oraz
- kwota biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów spadła o 3,7 mld EUR, co częściowo kompensuje powyższe skutki. Ten spadek biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów wynikał z faktu, że faza zamykania programów na rzecz spójności objętych poprzednimi wieloletnimi ramami finansowymi jest bardzo zaawansowana.

Ogólnie wszystkie inne pozycje zobowiązań pozostały stabilne. Należy zauważyć, że poziom zobowiązań finansowych obniżył się w perspektywie długoterminowej ze względu na spadek zaciągniętych pożyczek w połączeniu z jednoczesnym wzrostem części krótkoterminowej; wpływ ten wynika ze spłat w 2018 r.

pożyczek udzielonych Rumunii (1,35 mld EUR), Irlandii (3,9 mld EUR) i Portugalii (0,6 mld EUR) w ramach wsparcia bilansu płatniczego oraz EFSM, jak przewidziano na dzień sprawozdawczy.

Zestawienia poniesionych wydatków i faktury otrzymane i uznane w części zobowiązań bilansu

Aktywa netto

Przewaga zobowiązań nad aktywami nie oznacza, że instytucje i organy UE znajdują się w trudnej sytuacji finansowej, tylko że niektóre zobowiązania będą finansowane z przyszłych budżetów rocznych. Wiele kosztów ujmowanych jest zgodnie z zasadami rachunkowości memoriałowej w 2017 r., choć mogą one zostać faktycznie poniesione w roku 2018 lub później i sfinansowane z przyszłych budżetów, a powiązane przychody zostaną ujęte dopiero w przyszłych okresach. Najbardziej znaczące kwoty, na które należy zwrócić uwagę, dotyczą działań EFRG (finansowanych w 2018 r.) oraz zobowiązań z tytułu świadczeń pracowniczych (które będą wypłacane co najmniej przez następnych 30 lat).

2. OCHRONA BUDŻETU UE

Przegląd korekt finansowych i odzyskania środków w 2017 r.

Przy wykonywaniu budżetu UE należy zadbać o właściwe zapobieganie uchybieniom systemowym prowadzącym do błędów, nieprawidłowości i nadużyć finansowych, a także o ich wykrywanie i korygowanie. Trybunał Obrachunkowy przedstawia w swoim sprawozdaniu rocznym poświadczenie wiarygodności dotyczące legalności i prawidłowości operacji leżących u podstaw rocznych sprawozdań finansowych, jak również istotnego poziomu błędu w płatnościach. Te poświadczenia wiarygodności są publikowane wraz z rocznymi sprawozdaniami finansowymi UE w Dzienniku Urzędowym.

Działania ochronne Komisji łagodzą skutki błędów za pomocą dwóch głównych mechanizmów:

1) mechanizmów zapobiegawczych (np. kontroli ex ante, wstrzymywania i zawieszania płatności); oraz
2) mechanizmów naprawczych (głównie korekt finansowych nakładanych na państwa członkowskie lub uzgadnianych z państwami członkowskimi oraz kwot odzyskanych od beneficjentów płatności z budżetu UE).

W zarządzaniu dzielonym (wydatki rolne i działania strukturalne) odpowiedzialność za zapewnienie przez cały cykl wydatkowy legalności i prawidłowości wydatków wypłacanych z budżetu UE ponoszą przede wszystkim państwa członkowskie.

Działania ochronne są podejmowane w wyniku działań nadzorczych i kontrolnych zarówno Komisji, jak i – w przypadku wydatków w ramach zarządzania dzielonego – państw członkowskich w zakresie kwalifikowalności wydatków finansowanych z budżetu UE. Podejmując decyzję w sprawie kwoty korekty finansowej lub kwoty podlegającej odzyskaniu, Komisja uwzględnia charakter i wagę naruszenia

mających zastosowanie przepisów oraz skutki finansowe dla budżetu UE, także w przypadku uchybień w systemach zarządzania i kontroli.

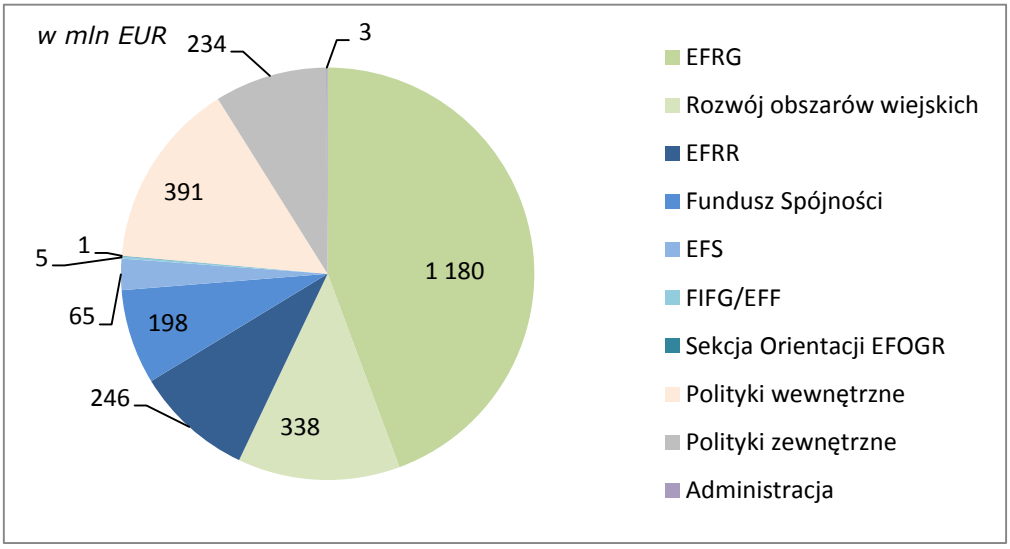
Proces mechanizmów naprawczych:

Korekty finansowe i odzyskanie środków mogą mieć miejsce na dwóch głównych etapach procedury. Etapy te mogą przypadać na ten sam rok lub na różne lata.

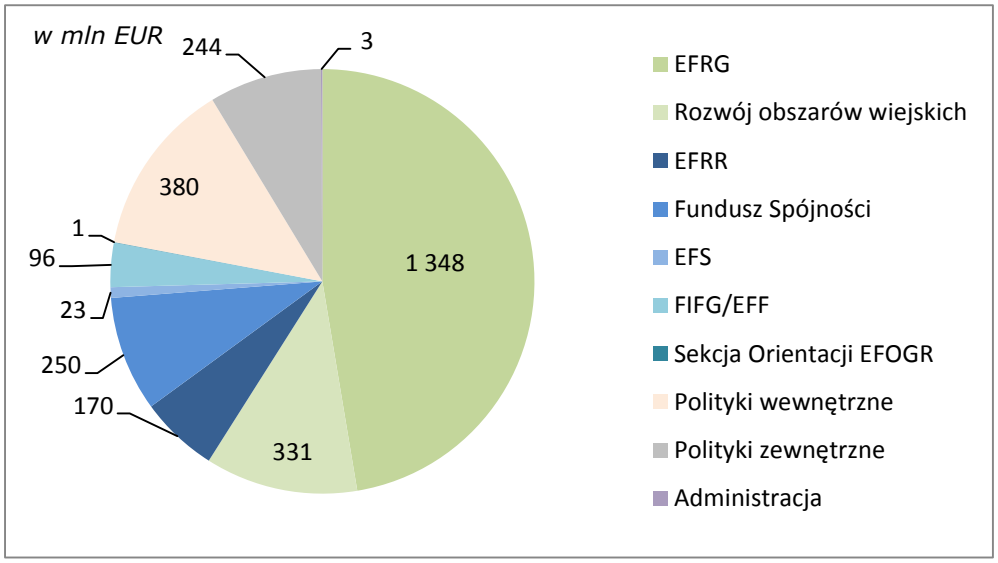
1) Korekty finansowe i odzyskanie środków na etapie potwierdzania: Kwoty te zostały potwierdzone przez dane państwo członkowskie lub zostały przyjęte w drodze decyzji Komisji. W 2017 r. potwierdzone korekty finansowe i odzyskanie środków ogółem wynosiły 2 662 mln EUR (w 2016 r.: 3 777 mln EUR), z czego 1 826 mln EUR wynikało z działań naprawczych.

Potwierdzone korekty finansowe i odzyskanie środków w 2017 r.* - z podziałem na obszary polityki

2) Korekty finansowe i odzyskanie środków na etapie wykonania: Kwoty te odzwierciedlają ostatni etap procedury, w ramach której ostatecznie skorygowano stwierdzone przypadki nienależnie dokonanych wydatków. W sektorowych ramach regulacyjnych przewidziano kilka mechanizmów wykonania. W 2017 r. wykonane korekty finansowe i odzyskanie środków ogółem wynosiły 2 845 mln EUR (w 2016 r.: 3 389 mln EUR), z czego 1 949 mln EUR wynikało z działań naprawczych. Wykonanie korekt finansowych i odzyskania środków może trwać kilka lat, przede wszystkim ze względu na decyzję o korekcie/odzyskaniu w ratach lub o ich odroczeniu, które to decyzje państwa członkowskie uzyskują w ramach polityki rolnej. W ramach polityki spójności ramy prawne przewidują wykonanie na koniec okresu programowania lub po upływie tego okresu.

Wykonane korekty finansowe i odzyskanie środków w 2017 r.* z podziałem na obszary polityki

* Powyższe dane liczbowe odzwierciedlają skutki finansowe zarówno mechanizmów prewencyjnych, jak i mechanizmów korygujących; więcej szczegółowych informacji podano w sekcji 2 rocznego sprawozdania z zarządzania i wyników dotyczącego budżetu UE za 2017 r.

3. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM I NIEPEWNOŚCIĄ W WYKONANIU BUDŻETU UE

3.1. OTOCZENIE MAKROEKONOMICZNE

Otoczenie makroekonomiczne w UE[9] wpływa na zdolność państw członkowskich do wywiązywania się ze swoich zobowiązań w zakresie finansowania wobec instytucji i organów UE, a tym samym na zdolność UE do dalszego wdrażania unijnych polityk.

Ożywienie działalności gospodarczej i handlu na świecie w ciągu ostatniego roku ma szerokie podstawy i przyniosło korzyści strefie euro; wzrósł również popyt wewnętrzny, do czego przyczyniły się ponadprzeciętne nastroje przedsiębiorców i konsumentów, kontynuacja wsparcia politycznego oraz poprawa sytuacji na rynkach pracy. Wydaje się zatem, że gospodarka europejska może nadal rozwijać się w stabilnym tempie. Oczekuje się, że prężny proces tworzenia miejsc pracy nadal będzie motorem wzrostu wydatków konsumpcyjnych. Jednocześnie warunki inwestycyjne mogą pozostać korzystne przy spodziewanym wzmocnieniu zarówno popytu krajowego, jak i zagranicznego, a także oczekiwanym zachowaniu luźnych warunków finansowania. Mający jeszcze miejsce zastój gospodarczy powinien umożliwić dalszy wzrost PKB w tempie przekraczającym szacowaną stopę potencjalnego wzrostu (około 1,5 %) w okresie objętym prognozą. Prognozuje się jednak, że cykliczna dynamika w strefie euro ulegnie nieznacznemu spowolnieniu w 2018 r., ponieważ zaczyna spadać wysokie tempo wzrostu zatrudnienia.

Szacuje się, że w 2017 r. PKB strefy euro i UE wzrósł o 2,4 % i prognozuje się, że w 2018 r. wzrośnie o 2,3 %, a w 2019 r. nieco spadnie do około 2,0 %.

Chociaż warunki na rynku pracy poprawiły się we wszystkich państwach członkowskich, stopy bezrobocia nadal znacznie się różnią. Prognozę wzrostu PKB skorygowano jednak w górę w odniesieniu do zdecydowanej większości państw członkowskich strefy euro w każdym roku objętym prognozą i oczekuje się, że stopy wzrostu będą dalej zbliżać się do siebie. Ze względu na utrzymujący się zastój na rynku pracy oczekuje się, że presja płacowa i inflacja bazowa będą rosły jedynie stopniowo. Czynniki tymczasowe związane z cenami energii będą zatem nadal odgrywać główną rolę w kształtowaniu się inflacji i przez większą część 2018 r. utrzymają zasadniczą stopę inflacji mierzoną współczynnikiem HICP (zharmonizowany indeks cen konsumpcyjnych) powyżej inflacji bazowej. W 2017 r. inflacja HICP wyniosła 1,5 %; przewiduje się, że w 2018 r. wyniesie średnio 1,5 %, a następnie w 2019 r. wzrośnie do 1,6 %.

Zagrożenia dla perspektyw PKB i inflacji pozostają zasadniczo zrównoważone. Chociaż wydaje się, że w nadchodzących kwartałach wzrost gospodarczy może przekroczyć oczekiwania, w rezultacie ograniczenia wzrostu gospodarczego po stronie podaży mogą pojawić się wcześniej, niż przewidywano. Jednocześnie niewygórowane oczekiwania rynku dotyczące wyceny aktywów wydają się wrażliwe na ponowną ocenę nastrojów i podstawowych czynników. Zagrożenia związane z decyzją Zjednoczonego Królestwa o opuszczeniu UE pozostają bez zmian, podobnie jak ryzyko spadku, które dotyczy napięć geopolitycznych i przejścia w kierunku bardziej zamkniętej i protekcjonistycznej polityki.

W związku z dalszą cykliczną poprawą sytuacji na szeroką skalę, będącą efektem odbicia w inwestycjach i handlu, utrzymujących się korzystnych warunków finansowych i sprzyjającej kombinacji polityki budżetowej i monetarnej, dynamika rozwoju gospodarki światowej nadal pozostaje silna. Wyższe ceny towarów również okazują się korzystne dla eksporterów towarów. Perspektywy krótkoterminowe są nieco bardziej optymistyczne, niż prognozowano jesienią 2017 r., a wzrost globalnego PKB poza UE szacuje się obecnie na 4,1 % zarówno w 2018 r., jak i w 2019 r., w porównaniu z 3,8 % w 2017 r.

[9] Aby uzyskać dodatkowe informacje, zob.: Komisja Europejska, „Europejska prognoza gospodarcza, zima 2018 r.”, URL: https://ec.europa.eu/info/publications/economic-and-financial-affairs-publications_pl

3.2. BUDŻETOWE ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE NA POMOC FINANSOWĄ

Operacje zaciągania i udzielania pożyczek na pomoc finansową podejmowane na szczeblu UE są operacjami pozabudżetowymi. Co do zasady pozyskane środki są pożyczane państwu będącemu beneficjentem na zasadach pożyczki wzajemnej (ang. back-to-back), tj. z takim samym kuponem odsetkowym, terminem zapadalności i w takiej samej kwocie. Niezależnie od metody back-to-back obsługa zadłużenia z tytułu instrumentów finansowych jest prawnym obowiązkiem UE, która zadba o to, aby wszystkie płatności były dokonywane w pełnej kwocie i w sposób terminowy. Komisja wprowadziła procedury, aby zapewnić spłatę zaciągniętych pożyczek nawet w przypadku niewywiązania się dłużnika z zobowiązań.

Zaciągane przez UE pożyczki stanowią bezpośrednie i bezwarunkowe zobowiązanie UE i są gwarantowane przez państwa członkowskie UE (budżetowe zobowiązania warunkowe). Pożyczki zaciągnięte na sfinansowanie pożyczek udzielanych państwom spoza UE objęte są Funduszem Gwarancyjnym dla działań zewnętrznych. W razie niewywiązania się ze zobowiązań przez państwo członkowskie będące beneficjentem, do obsługi zadłużenia wykorzystane zostanie, w miarę możliwości, dostępne saldo środków pieniężnych na rachunku Komisji prowadzonym przez administrację finansową danego kraju. Gdyby nie było to możliwe, Komisja pobrałaby niezbędne środki od państw członkowskich. Państwa członkowskie UE są prawnie zobowiązane, zgodnie z przepisami UE dotyczącymi zasobów własnych (art. 14 rozporządzenia Rady nr 609/2014), do udostępnienia środków wystarczających na wypełnienie zobowiązań UE. W związku z tym inwestorzy są narażeni tylko na ryzyko kredytowe UE, a nie na ryzyko kredytowe beneficjenta finansowanych pożyczek. Stosowanie systemu pożyczek wzajemnych sprawia, że budżet UE nie jest narażony na jakiekolwiek ryzyko stopy procentowej ani ryzyko walutowe.

W przypadku każdego programu dotyczącego danego kraju łączną przyznaną kwotę, liczbę rat, w których nastąpi wypłata, oraz maksymalny (średni) okres zapadalności pakietu pożyczek określają decyzje PE, Rady i Komisji. Następnie Komisja i państwo będące beneficjentem uzgadniają parametry pożyczki/finansowania, w szczególności terminy zapadalności transz. Ponadto wszystkie transze pożyczki, z wyjątkiem pierwszej, są uzależnione od przestrzegania warunków polityki obowiązujących w kontekście wspólnej pomocy finansowej UE/Międzynarodowego Funduszu Walutowego (MFW), co jest kolejnym czynnikiem wpływającym na ramy czasowe operacji finansowych. Oznacza to, że ramy czasowe i terminy wykupu emisji zależą od powiązanej działalności UE w zakresie udzielania pożyczek. Finansowanie jest denominowane wyłącznie w euro, a terminy zapadalności wynoszą od 3 do 30 lat.

Poniższa tabela zawiera przegląd planowanego harmonogramu spłat (kwoty są podane w wartości nominalnej) dla niespłaconych kwot pożyczek w ramach EFSM i na wsparcie bilansu płatniczego na dzień 31 grudnia 2017 r.:

w mld EUR

	Bilans płatniczy			EFSM			OGÓŁEM
	Łotwa	Rumunia	Ogółem	Irlandia	Portugalia	Ogółem	
2018	-	1,3*	1,3	3,9**	0,6	4,5	5,8
2019	0,5	1,0	1,5	-	-	-	1,5
2021	-	-	-	3,0	6,8	9,8	9,8
2022	-	-	-	-	2,7	2,7	2,7
2023	-	-	-	2,0	1,5	3,5	3,5
2024	-	-	-	0,8	1,8	2,6	2,6
2025	0,2	-	0,2	-	-	-	0,2

2026	-	-	-	2,0	2,0	4,0	4,0
2027	-	-	-	1,0	2,0	3,0	3,0
2028	-	-	-	2,3	-	2,3	2,3
2029	-	-	-	1,0	0,4	1,4	1,4
2031	-	-	-	-	2,2	2,2	2,2
2032	-	-	-	3,0	-	3,0	3,0
2035	-	-	-	2,0	-	2,0	2,0
2036	-	-	-	-	1,0	1,0	1,0
2038	-	-	-	-	1,8	1,8	1,8
2042	-	-	-	1,5	1,5	3,0	3,0
Ogółem	**0,7**	**2,3**	**3,0**	**22,5**	**24,3**	**46,8**	**49,8**

* *W kwietniu 2018 r. Rumunia dokonała spłaty kapitału w wysokości 1,2 mld EUR, a w październiku 2018 r. spodziewana jest kolejna spłata kapitału w wysokości 0,1 mld EUR.*

** *Irlandia zwróciła się o przedłużenie okresu zapadalności spłaty transzy 3,4 mld EUR, które zatwierdzono, a kwotę udało się pożyczyć na rynkach w pierwszym kwartale 2018 r. i jej spłatę rozłożono na dwie raty w wysokości 2,4 mld EUR i 1 mld EUR, które należy wpłacić odpowiednio w 2025 r. i 2033 r.*

Międzyrządowe mechanizmy stabilności finansowej – Europejski Instrument Stabilności Finansowej i Europejski Mechanizm Stabilności – nie wchodzą w zakres Traktatu UE i tym samym nie są uwzględniane w skonsolidowanym sprawozdaniu rocznym UE.

3.3. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE DOTYCZĄCE GWARANCJI BUDŻETOWYCH

UE udzieliła grupie EBI gwarancji dotyczących pożyczek udzielanych poza UE i operacji dłużnych i kapitałowych objętych gwarancją EFIS. W dniu 31 grudnia 2017 r. UE wykazała w informacjach dodatkowych do skonsolidowanego sprawozdania finansowego (zob. informacja dodatkowa **4.1.1**) zobowiązania warunkowe dotyczące obu gwarancji. Aby ograniczyć ryzyko, jakim dla budżetu UE jest uruchomienie gwarancji przez grupę EBI, UE utworzyła dedykowane fundusze gwarancyjne, tj. Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych i fundusz gwarancyjny EFIS.

Fundusz Gwarancyjny w odniesieniu do działań zewnętrznych jest finansowany z budżetu UE do wysokości 9 % objętych gwarancją, niespłaconych na koniec roku pożyczek na działania EBI w zakresie udzielania pożyczek na rzecz państw trzecich w ramach odpowiedniego upoważnienia. Według stanu na dzień 31 grudnia 2017 r. łączna wartość aktywów wynosząca 2,2 mld EUR pokrywała ekspozycję z tytułu wypłaconych kwot w wysokości 20 mld EUR i z tytułu kwot zatwierdzonych w wysokości 28,9 mld EUR w ramach pułapu wynoszącego 37,5 mld EUR.

Fundusz Gwarancyjny EFIS rozpoczął swoją działalność w 2016 r. i początkowo miał być finansowany do kwoty 50 % maksymalnej ekspozycji UE w wysokości 16 mld EUR, w związku z czym fundusz miał stopniowo (do 2022 r.) osiągnąć kwotę 8 mld EUR. W grudniu 2017 r. rozporządzenie w sprawie EFIS zostało zmienione, w wyniku czego maksymalna kwota unijnych gwarancji EFIS została zwiększona do 26 mld EUR, a granica dla funduszu gwarancyjnego zmniejszyła się do 35 %. Biorąc pod uwagę skutki zmiany, oczekuje się zatem, że Fundusz Gwarancyjny EFIS osiągnie łączną kwotę 9,1 mld EUR.

Na dzień 31 grudnia 2017 r. łączne aktywa tworzące Fundusz Gwarancyjny EFIS wynoszą 3,5 mln EUR i pokrywają ekspozycję z tytułu wypłaconych kwot w wysokości 10,1 mld EUR oraz zatwierdzonych kwot w wysokości 13,5 mld EUR (w tym wypłaconych kwot). Fundusz gwarancyjny EFIS działa obecnie w dwóch walutach – EUR i USD.

3.4. POBUDZENIE ZATRUDNIENIA, WZROSTU GOSPODARCZEGO I INWESTYCJI

Plan inwestycyjny dla Europy

W 2015 r. Komisja zainicjowała wraz z EBI plan inwestycyjny dla Europy, obejmujący Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS), który utworzono z początkowym wkładem w wysokości 21 mld EUR z budżetu UE i którego głównym celem jest przyciągnięcie inwestycji prywatnych. Prognozy wskazują na stworzenie dodatkowych 700 000 miejsc pracy i na wzrost produktu krajowego brutto UE o 0,7 % do 2020 r. dzięki inwestycjom zatwierdzonym w latach 2015 i 2016. Pokazuje to, że nawet w sektorach i regionach, które dziesięć lat temu poważnie ucierpiały w wyniku kryzysu, inwestycje strategiczne przyczyniają się do wzrostu zatrudnienia i wzrostu gospodarczego w całej UE. W następstwie porozumienia co do zasady, które Parlament Europejski i państwa członkowskie osiągnęły we wrześniu, Parlament zagłosował w grudniu za przyjęciem rozporządzenia rozszerzającego i wzmacniającego Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych. Ramy czasowe nowego i ulepszonego EFIS 2.0 zostały przedłużone do końca 2020 r. (wcześniej miały obowiązywać do połowy 2018 r.), a jego cel inwestycyjny został zwiększony z 315 mld EUR do co najmniej 500 mld EUR.

W 2017 r. fundusz był na dobrej drodze do uruchomienia kwoty co najmniej 315 mld EUR z przeznaczeniem na dodatkowe inwestycje w gospodarkę realną do połowy 2018 r. Fundusz działał czynnie we wszystkich 28 państwach członkowskich i do końca 2017 r. miał uruchomić inwestycje o łącznej wartości 256 mld EUR.

Do końca roku w ramach funduszu zatwierdzono 357 projektów w dziedzinie infrastruktury i innowacji, które odpowiadają finansowaniu w kwocie 39,2 mld EUR. Ponadto zatwierdzono 347 umów finansowych w odniesieniu do małych i średnich przedsiębiorstw na kwotę 11,9 mld EUR. Spodziewano się, że skorzysta na tym około 539 000 takich przedsiębiorstw.

Ponadto za pośrednictwem Europejskiego Centrum Doradztwa Inwestycyjnego zwiększono wsparcie doradcze w zakresie opracowywania i przygotowywania projektów, a projekty, na sfinansowanie których poszukiwano środków, zostały odpowiednio wyeksponowane na Europejskim portalu projektów inwestycyjnych.

Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych wspiera inwestycje w sektorach o strategicznym znaczeniu dla gospodarki UE, w tym w sektorze energii, transportu, technologii cyfrowych, badań, rozwoju i innowacji, ochrony środowiska i efektywnego gospodarowania zasobami, infrastruktury społecznej i małych przedsiębiorstw. Obejmuje to inwestycje w przedsiębiorczość społeczną, skutki społeczne i innowacje społeczne.

Ciągłe wsparcie dla państw członkowskich UE

Program wspierania reform strukturalnych został ustanowiony w maju 2017 r., a jego budżet na lata 2017–2020 wynosi 142,8 mln EUR. Na wniosek państw członkowskich w ramach programu finansuje się dostosowane do potrzeb wsparcie techniczne, aby pomóc państwom członkowskim w kluczowych obszarach prowadzonych przez nie działań na rzecz reform. Za pośrednictwem programu Komisja udziela ukierunkowanego wsparcia wzmacniającego zdolność państw członkowskich do planowania i wdrażania reform, które uznają one za konieczne, aby ich gospodarki stały się bardziej konkurencyjne i sprzyjały inwestycjom. Wsparcie techniczne obejmuje reformy w dziedzinie zarządzania i administracji publicznej, zarządzania finansami publicznymi, otoczenia biznesowego, rynków pracy, kształcenia, opieki zdrowotnej i usług społecznych, sektora finansowego oraz dostępu do finansowania. Wsparcie to jest dostępne dla wszystkich państw członkowskich UE i zależy od zapotrzebowania oraz nie wymaga współfinansowania.

Program jest realizowany przez Służbę ds. Wspierania Reform Strukturalnych we współpracy z innymi właściwymi służbami Komisji. Do tej pory Służba ds. Wspierania Reform Strukturalnych podjęła współpracę z 15 państwami członkowskimi w celu realizacji ponad 150 projektów objętych wsparciem. W ramach cyklu projektowego 2018 r. Komisja otrzymała ponad 400 wniosków o wsparcie od ponad 20 państw członkowskich, co doprowadziło do tego, że zapotrzebowanie na środki znacznie przekroczyło budżet programu, który wynosi 30,5 mln EUR rocznie.

Po zakończeniu programu UE w dalszym ciągu udzielała wsparcia Irlandii, Hiszpanii, Cyprowi, Portugalii i Rumunii. W ciągu roku ponownie osiągnięto zadowalające postępy w realizacji programu greckiego, który miał na celu stworzenie warunków do przywrócenia zaufania i stworzenie podstaw do trwałego ożywienia gospodarczego w Grecji. Drugi przegląd zakończono w lipcu, umożliwiając zatwierdzenie trzeciej transzy finansowania w wysokości 8,5 mld EUR z Europejskiego Mechanizmu Stabilności. W grudniu trzeci przegląd był w toku, a na początku tego miesiąca osiągnięto porozumienie na szczeblu negocjatorów. Ponadto Grecja nadal otrzymywała wsparcie gospodarcze w ramach planu inwestycyjnego dla Europy.

Służba ds. Wspierania Reform Strukturalnych podjęła się również specjalnych zadań, których celem jest pomoc w koordynacji działań w związku z kryzysem uchodźczym w Grecji oraz wdrożenie programu pomocy UE dla społeczności Turków cypryjskich.

3.5. REZERWA DLA NOWYCH INSTALACJI (NER) 300

Środki funduszu NER300 pochodzą ze sprzedaży uprawnień w ramach systemu handlu emisjami i należą do państw członkowskich, które wykorzystują je na finansowanie innowacyjnych demonstracyjnych projektów w zakresie energii niskoemisyjnej. Komisja zarządza programem w imieniu państw członkowskich, zaś EBI odpowiada za zarządzanie aktywami funduszu NER300 i pełni funkcję doradcy technicznego na podstawie umowy o współpracy zawartej z Komisją. Ponieważ ani dochody z tytułu sprzedaży uprawnień, ani wydatki na finansowane projekty nie stanowią części budżetu UE, kwoty te nie zostały ujęte w sprawozdaniu finansowym UE.

UNIA EUROPEJSKA
ROK BUDŻETOWY 2017

SPRAWOZDANIA Z WYKONANIA BUDŻETU ORAZ INFORMACJE DODATKOWE

Należy zauważyć, że w związku z zaokrągleniem danych liczbowych do mln EUR może się wydawać, że niektóre dane finansowe w poniższych tabelach nie sumują się.

SPIS TREŚCI

WYNIK BUDŻETU UE 137
ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI 138
WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF) 139
WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA PŁATNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF) 140
INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDAŃ Z WYKONANIA BUDŻETU 141
1. RAMY BUDŻETU UE 141
1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020 141
1.2. SZCZEGÓŁOWE DZIAŁY WRF (PROGRAMY) 143
1.3. BUDŻET ROCZNY 143
1.4. DOCHODY 143
1.5. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU 145
1.6. UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU 147
2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2017 R. – KOMENTARZ 148
2.1. DOCHODY 148
2.2. WYDATKI 149
3. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE 151
3.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE 151
4. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE 152
4.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 152
4.2. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 153
4.3. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 154
4.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL) 155
4.5. WRF: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA 156
4.6. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 157
4.7. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 161
4.8. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 165
4.9. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL) 170

4.10. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA 174
5. WYKONANIE BUDŻETU PRZEZ INSTYTUCJĘ 177
5.1. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH 177
5.2. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA 178
5.3. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI 179
6. WYKONANIE BUDŻETU AGENCJI 180
6.1. DOCHODY BUDŻETOWE 180
6.2. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI W PODZIALE NA AGENCJE 182

WYNIK BUDŻETU UE

w mln EUR

	2017	2016
Dochody za rok budżetowy	*139 691*	*144 717*
Płatności ze środków na bieżący rok	*(135 764)*	*(135 180)*
Środki na płatności przeniesione na rok N+1	*(1 796)*	*(1 655)*
Anulowanie niewykorzystanych środków przeniesionych z roku N-1	*40*	*63*
Stan dochodów przeznaczonych na określony cel	*(1 450)*	*(1 367)*
Różnice kursowe w roku budżetowym	*(166)*	*(173)*
Wynik budżetu	**555**	**6 405**

ZESTAWIENIE PORÓWNAWCZE KWOT UJĘTYCH W BUDŻECIE Z KWOTAMI RZECZYWISTYMI

DOCHODY BUDŻETOWE

w mln EUR

		Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Ustalone należności	Dochody
1	Zasoby własne	131 718	115 484	115 455	115 416
	11 - Opłaty wyrównawcze od cukru	*133*	*133*	*134*	*134*
	12 - Cła	*21 334*	*20 374*	*20 364*	*20 325*
	13 - VAT	*16 599*	*16 620*	*16 584*	*16 584*
	14 - DNB	*93 652*	*78 356*	*78 279*	*78 279*
	15 - Korekta nierównowagi budżetowej	–	–	*94*	*94*
	16 - Obniżka wkładów opartych na DNB dla Niderlandów i Szwecji	–	–	*(0)*	*(0)*
3	Nadwyżki, salda i dostosowania	–	6 405	6 416	6 416
4	Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 490	1 490	1 495	1 484
5	Dochody z działalności administracyjnej instytucji	70	70	611	587
6	Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	60	60	12 504	12 179
7	Odsetki za zwłokę i grzywny	1 120	3 230	11 387	3 573
8	Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	7	7	43	28
9	Dochody różne	25	25	15	8
	Ogółem	**134 490**	**126 771**	**147 926**	**139 691**

WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

w mln EUR

	Dział WRF	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	74 899	75 399	85 181	83 268
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*21 312*	*21 312*	*24 508*	*22 654*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*53 587*	*54 087*	*60 673*	*60 614*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	58 584	58 569	62 806	60 859
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*42 613*	*42 611*	*45 830*	*44 759*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	4 284	4 284	4 472	4 124
4	Globalny wymiar Europy	10 162	10 713	12 382	11 814
5	Administracja	9 395	9 395	10 190	9 794
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*3 921*	*3 921*	*4 344*	*4 142*
6	Wyrównania	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	534	1 472	1 544	1 291
	Ogółem	**157 858**	**159 831**	**176 576**	**171 150**

WYDATKI BUDŻETOWE: ŚRODKI NA PŁATNOŚCI WEDŁUG DZIAŁÓW WIELOLETNICH RAM FINANSOWYCH (WRF)

w mln EUR

	Dział WRF	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	56 522	49 840	61 168	57 030
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*19 321*	*20 065*	*24 370*	*21 376*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*37 201*	*29 775*	*36 797*	*35 654*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	54 914	54 467	58 575	56 743
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*42 563*	*42 558*	*45 975*	*44 695*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	3 787	2 793	2 994	2 867
4	Globalny wymiar Europy	9 483	8 938	10 944	9 793
5	Administracja	9 395	9 392	10 977	9 656
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*3 921*	*3 921*	*4 841*	*4 085*
6	Wyrównania	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	390	1 341	1 414	1 291
	Ogółem	**134 490**	**126 771**	**146 071**	**137 379**

INFORMACJE DODATKOWE DO SPRAWOZDAŃ Z WYKONANIA BUDŻETU

1. RAMY BUDŻETU UE

Konta budżetowe prowadzi się zgodnie z rozporządzeniem finansowym (RF) i przepisami wykonawczymi do niego. Budżet ogólny to instrument zapewniający możliwość ustanawiania i zatwierdzania corocznych przychodów i wydatków Unii w ramach pułapów i innych przepisów przyjętych w wieloletnich ramach finansowych zgodnie z aktami ustawodawczymi dotyczącymi wieloletnich programów przyjętych w tych ramach.

1.1. WIELOLETNIE RAMY FINANSOWE NA LATA 2014–2020

w mln EUR

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Ogółem
1. Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	52 756	77 986	69 304	73 512	76 420	79 924	83 661	513 563
1.a Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*16 560*	*17 666*	*18 467*	*19 925*	*21 239*	*23 082*	*25 191*	*142 130*
1.b Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*36 196*	*60 320*	*50 837*	*53 587*	*55 181*	*56 842*	*58 470*	*371 433*
2. Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	49 857	64 692	64 262	60 191	60 267	60 344	60 421	420 034
w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*43 779*	*44 190*	*43 951*	*44 146*	*44 163*	*44 241*	*44 264*	*308 734*
3. Bezpieczeństwo i obywatelstwo	1 737	2 456	2 546	2 578	2 656	2 801	2 951	17 725
4. Globalny wymiar Europy	8 335	8 749	9 143	9 432	9 825	10 268	10 510	66 262
5. Administracja	8 721	9 076	9 483	9 918	10 346	10 786	11 254	69 584
w tym: wydatki administracyjne instytucji	*7 056*	*7 351*	*7 679*	*8 007*	*8 360*	*8 700*	*9 071*	*56 224*
6. Wyrównania	29	–	–	–	–	–	–	29
8. Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–
9. Instrumenty szczególne	–	–	–	–	–	–	–	–
Środki na zobowiązania	**121 435**	**162 959**	**154 738**	**155 631**	**159 514**	**164 123**	**168 797**	**1 087 197**
Środki na płatności ogółem:	**135 762**	**140 719**	**130 694**	**142 906**	**154 565**	**159 235**	**162 406**	**1 026 287**

W powyższej tabeli przedstawiono pułapy wieloletnich ram finansowych (WRF) według cen bieżących. Rok 2017 był czwartym rokiem budżetowym objętym WRF na lata 2014–2020. Łączny pułap środków na zobowiązania na 2017 r. wyniósł 155 631 mln EUR, co odpowiada 1,04 % DNB UE, a równocześnie odpowiedni pułap środków na płatności wyniósł 142 906 mln EUR, czyli 0,95 % DNB UE w roku budżetowym 2017.

W odniesieniu do WRF na lata 2014–2020 uzgodniono nowe przepisy dotyczące elastyczności. Jeden z nich dotyczy możliwości przenoszenia niewykorzystanych marginesów w ramach pułapów płatności na kolejne lata za pomocą łącznego marginesu na płatności w ramach dostosowania technicznego WRF na kolejny rok. W związku z tym niewykorzystane kwoty z 2015 r. (1 288 mln EUR według cen bieżących) i z 2016 r. (13 991 mln EUR według cen bieżących) zostały przeniesione na lata 2018–2020, a pułapy z 2015 i 2016 r. oraz z lat 2018–2020 zostały odpowiednio skorygowane – zob. wspomniane powyżej dostosowanie techniczne WRF na rok 2017 i dostosowanie techniczne na rok 2018 (COM(2017) 220 z dnia 24 maja 2017 r.).

W dniu 24 maja 2017 r. Komisja przyjęła komunikat w sprawie korekty technicznej ram finansowych na 2018 r. do zmian DNB (ESA 2010) (COM(2017) 220 z dnia 24 maja 2017 r.). Po wejściu w życie

rozporządzenia Rady 2017/1123 zmieniającego rozporządzenie nr 1311/2013 w sprawie WRF (Dz.U. L 163 z 24.6.2017) w wyniku przeglądu śródokresowego przeglądu / śródokresowej rewizji dane liczbowe zawarte w komunikacie z dnia 24 maja 2017 r. w odniesieniu do rezerwy na pomoc nadzwyczajną i instrumentu elastyczności zostały zaktualizowane i zastąpione w komunikacie z dnia 15 września 2017 r. (COM(2017) 473 final). Korekty danych liczbowych w tym komunikacie wynikają bezpośrednio ze zmiany rozporządzenia w sprawie WRF w drodze rozporządzenia (UE, Euratom) 2017/1123 i nie odbiegają od przepisów art. 6 ust. 4 rozporządzenia w sprawie WRF, zgodnie z którym nie można dokonywać żadnych dalszych korekt technicznych innych niż korekty określone w art. 6 ust. 1 ani w ciągu danego roku, ani na zasadzie ex post. Nowo wprowadzona korekta techniczna dotycząca instrumentu elastyczności zgodnie z art. 6 ust. 1 lit. f) jest dokonywana po raz pierwszy.

Wyjaśnienie poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych przedstawiono poniżej:

Dział 1 – Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu

Dział ten obejmuje dwa oddzielne, ale powiązane ze sobą komponenty:

1a: konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia – komponent ten obejmuje wydatki na badania i innowacje, edukację i szkolenia, instrument „Łącząc Europę", politykę społeczną, rynek wewnętrzny i polityki powiązane;

1b: spójność ekonomiczną, społeczną i terytorialną – komponent ten ma na celu poprawę konwergencji najmniej rozwiniętych państw członkowskich i regionów, stanowiąc uzupełnienie strategii UE na rzecz trwałego rozwoju poza mniej zamożnymi regionami i wspierania współpracy międzyregionalnej.

Dział 2 – Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne

Dział 2 obejmuje wspólną politykę rolną i wspólną politykę rybołówstwa oraz środki ochrony środowiska, w szczególności program LIFE+.

Dział 3 – Bezpieczeństwo i obywatelstwo

Dział 3 (Bezpieczeństwo i obywatelstwo) jest dowodem na to, że coraz większą wagę przywiązuje się do takich obszarów, jak sprawiedliwość i sprawy wewnętrzne, ochrona granic, polityka imigracyjna i azylowa, zdrowie publiczne i ochrona konsumentów, kultura, młodzież, polityka informacyjna i dialog z obywatelami, w których to dziedzinach powierzono UE szczególne zadania.

Dział 4 – Globalny wymiar Europy

Dział 4 obejmuje wszystkie działania zewnętrzne, w tym współpracę na rzecz rozwoju, pomoc humanitarną, instrumenty przedakcesyjne i politykę sąsiedztwa. EFR pozostaje poza budżetem UE i nie jest częścią WRF.

Dział 5 – Administracja

Dział ten obejmuje wydatki administracyjne wszystkich instytucji, renty i emerytury oraz szkoły europejskie. W przypadku instytucji innych niż Komisja koszty te stanowią sumę ich łącznych wydatków.

Dział 6 – Wyrównania

Zgodnie z porozumieniem politycznym, według którego nowe państwa członkowskie nie powinny być płatnikami netto budżetu UE na samym początku członkostwa, przewidziano w ramach tego działu środki na wyrównania. Kwota ta była dostępna w formie transferów na rzecz tych państw na wyrównanie różnicy pomiędzy wysokością składek wpłacanych przez nie do budżetu i kwot z niego uzyskiwanych.

Dział 9 – Instrumenty szczególne

Mechanizmy elastyczności zapewniają UE możliwość pozyskania środków niezbędnych do właściwego reagowania na nieprzewidziane zdarzenia, takie jak kryzysy i sytuacje nadzwyczajne. Zakres tych mechanizmów, alokację środków finansowych i procedury działania przedstawiono w rozporządzeniu w sprawie wieloletnich ram finansowych i porozumieniu międzyinstytucjonalnym. W obecnym kontekście ograniczonych wydatków zapewniają one również możliwość dostosowania zasobów budżetowych do zmieniających się priorytetów tak, aby każde euro wydano na to, co jest najbardziej potrzebne.

Większość mechanizmów elastyczności nie jest zatem objętych WRF, a środki finansowe mogą przekroczyć pułap wydatków.

1.2. SZCZEGÓŁOWE DZIAŁY WRF (PROGRAMY)

Działy WRF dzieli się na szczegółowe działy, które odpowiadają głównym programom wydatków (np. „Horyzont 2020", Erasmus+ itd.). Na tym poziomie programów przyjmuje się bazowe podstawy prawne do wykonania budżetu. Programy są powszechnie stosowaną strukturą służącą do składania sprawozdań z realizacji i wyników. Z tego względu w sprawozdaniach z wykonania budżetu wprowadzono również tabele w podziale na programy (zob. tabele **4.6–4.10** poniżej).

1.3. BUDŻET ROCZNY

Każdego roku Komisja szacuje dochody i wydatki wszystkich instytucji na nadchodzący rok oraz sporządza projekt budżetu, który przedkłada władzy budżetowej. Na podstawie projektu budżetu Rada przygotowuje swoje stanowisko, które następnie stanowi przedmiot negocjacji między obydwoma organami władzy budżetowej. Przewodniczący Parlamentu Europejskiego ogłasza, że wspólny projekt został ostatecznie uchwalony, co oznacza, że budżet podlega wykonaniu. W odnośnym roku budżetowym przyjmowane są budżety korygujące. Za wykonanie budżetu odpowiedzialna jest głównie Komisja.

Struktura budżetu obejmuje w przypadku Komisji środki administracyjne i środki operacyjne. Pozostałe instytucje dysponują jedynie środkami administracyjnymi. Ponadto w budżecie występują dwa rodzaje środków: niezróżnicowane i zróżnicowane. Środki niezróżnicowane są wykorzystywane na finansowanie operacji rocznych (zgodnych z zasadą jednoroczności). Środki zróżnicowane zostały wprowadzone w celu pogodzenia zasady jednoroczności z koniecznością zarządzania działaniami wieloletnimi. Środki zróżnicowane dzielą się na środki na zobowiązania i środki na płatności:

- środki na zobowiązania: pokrywają łączny koszt zobowiązań prawnych zaciągniętych na bieżący rok budżetowy w odniesieniu do działań realizowanych przez kilka lat. Zobowiązania budżetowe z tytułu działań trwających dłużej niż jeden rok budżetowy można jednak rozłożyć na kilka lat, na roczne raty, o ile przewidziano to w akcie podstawowym.

- środki na płatności: pokrywają wydatki wynikające ze zobowiązań zaciągniętych w bieżącym roku budżetowym lub w ubiegłych latach budżetowych.

W sprawozdaniu finansowym rodzaje finansowania dzieli się na dwie główne pozycje:

- ostatecznie przydzielone środki budżetowe; oraz
- dodatkowe środki obejmujące:
  - kwoty przeniesione z poprzedniego roku (w rozporządzeniu finansowym zezwala się na ograniczoną liczbę przypadków przeniesienia niewydanych kwot z poprzedniego roku na bieżący rok); oraz
  - dochody przeznaczone na określony cel pochodzące ze zwrotów, wkładów osób trzecich/państw trzecich w programy UE i prace wykonywane na rzecz osób trzecich przypisuje się bezpośrednio do odpowiednich linii budżetowych i stanowią one trzeci filar finansowania.

Wszystkie rodzaje finansowania tworzą dostępne środki.

1.4. DOCHODY

1.4.1. Dochody z tytułu zasobów własnych

Zdecydowana większość dochodów pochodzi z zasobów własnych, które dzielą się na następujące kategorie:

1) tradycyjne zasoby własne (TZW): zwykle stanowią około 15 % kwoty dochodów z tytułu zasobów własnych;

2) zasoby oparte na podatku od wartości dodanej (VAT): zwykle stanowią około 13 % dochodów z tytułu zasobów własnych;

3) zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB): zwykle stanowią około 72 % kwoty dochodów z tytułu zasobów własnych.

Podział zasobów własnych przeprowadzany jest zgodnie z zasadami określonymi w decyzji Rady nr 2014/335/UE, Euratom z dnia 26 maja 2014 r. w sprawie systemu zasobów własnych Unii Europejskiej (DZW z 2014 r.). Decyzja ta weszła w życie dnia 1 października 2016 r. i obowiązuje z mocą wsteczną od dnia 1 stycznia 2014 r. Skutki przewidziane na lata 2014 i 2015 uwzględniono w roku budżetowym 2016.

Łączna kwota zasobów własnych przydzielonych Unii na pokrycie rocznych środków na płatności nie przekracza 1,20 % sumy DNB wszystkich państw członkowskich.

1.4.2. Tradycyjne zasoby własne (TZW):

Tradycyjne zasoby własne (TZW) obejmują cła (nakładane na przywóz z państw trzecich) i opłaty wyrównawcze od cukru (płacone przez producentów cukru w celu sfinansowania wydatków na wspólną organizację rynku cukru) nakładane na podmioty gospodarcze i zbierane przez państwa członkowskie w imieniu UE. Niemniej jednak państwa członkowskie zatrzymują 20 % na pokrycie kosztów poboru. Wszelkie ustalone kwoty tradycyjnych zasobów własnych należy ująć na jednym z rachunków prowadzonych przez właściwe organy.

- Na rachunku zwyczajnym określonym w art. 6 ust. 3 rozporządzenia nr 609/2014 ujmuje się: wszelkie kwoty odzyskane lub objęte zabezpieczeniem.
- Na odrębnym rachunku określonym w powyższym artykule ujmuje się: wszelkie kwoty jeszcze nieodzyskane lub nieobjęte zabezpieczeniem; na rachunku tym mogą też zostać ujęte kwoty objęte zabezpieczeniem, lecz kwestionowane.

Tradycyjne zasoby własne należy zapisać na rachunku Komisji otwartym w administracji finansowej lub krajowym banku centralnym przez państwo członkowskie najpóźniej w pierwszym dniu roboczym następującym po 19. dniu drugiego miesiąca następującego po miesiącu, w którym ustalono należności (lub odzyskano, w przypadku odrębnego rachunku).

1.4.3. Podatek od wartości dodanej (VAT)

Podatek od wartości dodanej (VAT) pochodzi z obciążeń podstaw opodatkowania VAT w państwach członkowskich. Podstawy VAT zostały w tym celu ujednolicone zgodnie z zasadami UE. Podstawa VAT jest ograniczona jednak do 50 % DNB każdego państwa członkowskiego. Jednolitą stawkę VAT ustalono na 0,30 %, z wyjątkiem okresu 2014–2020, w którym stawkę poboru dla Niemiec, Niderlandów i Szwecji ustalono na 0,15 %.

1.4.4. Dochód narodowy brutto (DNB)

Zasoby oparte na dochodzie narodowym brutto (DNB) wykorzystywane są do sfinansowania tej części budżetu, która nie jest objęta żadnym innym rodzajem dochodów. DNB każdego państwa członkowskiego obciążone jest taką samą stawką procentową, ustalaną zgodnie z przepisami UE.

Zasoby oparte na VAT i DNB ustala się na podstawie prognoz odpowiednich podstaw sporządzonych w momencie sporządzenia projektu budżetu. Następnie prognozy te koryguje się i aktualizuje w danym roku budżetowym w ramach budżetu korygującego. Komisja wzywa państwa członkowskie do pokrycia, pierwszego dnia roboczego czerwca drugiego roku po danym roku budżetowym, różnic między kwotami należnymi od państw członkowskich według rzeczywistej podstawy a kwotami faktycznie zapłaconymi na podstawie (skorygowanych) prognoz, dodatnich lub ujemnych. W ciągu kolejnych czterech lat nadal można wprowadzać korekty do rzeczywistych podstaw VAT i DNB, o ile nie zostaną wydane zastrzeżenia. Zastrzeżenia te należy postrzegać jako potencjalne roszczenia względem państw członkowskich o niepewnych kwotach, ponieważ nie można dokładnie oszacować ich wpływu finansowego. Kiedy możliwe jest określenie dokładnej kwoty, wzywa się do przekazania odpowiednich zasobów opartych na VAT i DNB w powiązaniu z przeprowadzaniem bilansu VAT i DNB lub wystawia się indywidualne wezwania do wpłacenia środków.

1.4.5. Rabat brytyjski

Mechanizm korekty zakłócenia równowagi budżetowej na rzecz Zjednoczonego Królestwa (zmniejszenie jego płatności na poczet zasobów własnych przy jednoczesnym zwiększeniu płatności należnych od innych państw członkowskich) ustanowiono na posiedzeniu Rady Europejskiej w Fontainebleau (w czerwcu 1984 r.). Niemcy, Austria, Szwecja i Niderlandy korzystają ze zmniejszonego wkładu w finansowanie rabatu brytyjskiego (ograniczonego do jednej czwartej ich nominalnego wkładu na ten cel).

1.4.6. Obniżka brutto

Na posiedzeniu w dniach 7–8 lutego 2013 r. Rada Europejska stwierdziła, że Dania, Niderlandy i Szwecja powinny korzystać z obniżek brutto swoich rocznych wkładów opartych na DNB w okresie 2014–2020 oraz że Austria może korzystać z obniżek brutto w okresie 2014–2016. Roczne obniżki kształtują się następująco: Dania – 130 mln EUR, Niderlandy – 695 mln EUR oraz Szwecja – 185 mln EUR.

1.5. OBLICZENIE WYNIKU BUDŻETU

Nadwyżka budżetowa UE zwracana jest państwom członkowskim w następnym roku poprzez odpowiednie pomniejszenie ich kwot należnych za ten rok.

Kwoty zasobów własnych ujęte w sprawozdaniu to kwoty zaksięgowane w ciągu roku na rachunkach otwartych w imieniu Komisji przez rządy państw członkowskich. Dochody obejmują także, w przypadku nadwyżki, wynik budżetu za poprzedni rok budżetowy. Pozostałe dochody ujęte w sprawozdaniu stanowią kwotę faktycznie uzyskaną w ciągu roku.

Do celów obliczenia wyniku budżetu za dany rok przyjęto, że wydatki obejmują płatności zrealizowane ze środków na dany rok oraz wszelkie środki na dany rok przeniesione na rok następny. Płatności zrealizowane ze środków na dany rok oznaczają płatności zrealizowane przez księgowego do dnia 31 grudnia danego roku budżetowego. W przypadku EFRG płatności obejmują płatności zrealizowane przez państwa członkowskie między dniem 16 października roku N-1 a dniem 15 października roku N, pod warunkiem że księgowy został poinformowany o zobowiązaniu i autoryzacji do dnia 31 stycznia roku N+1. Wydatki dotyczące EFRG mogą podlegać decyzji w sprawie zgodności wydanej w wyniku kontroli przeprowadzonych w państwach członkowskich.

Wynik budżetu obejmuje dwa elementy: wynik UE oraz wynik udziału krajów EFTA należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG). Zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 608/2014 określającego środki wykonawcze dotyczące systemu zasobów własnych Unii Europejskiej wynik ten stanowi różnicę pomiędzy:

- łącznymi dochodami otrzymanymi za dany rok budżetowy oraz
- kwotą płatności dokonanych ze środków na bieżący rok budżetowy, zwiększoną o kwotę środków na ten rok budżetowy przeniesionych na następny rok.

Różnicę tę powiększa się lub pomniejsza o:

- saldo netto anulowanych środków na płatności przeniesionych z ubiegłych lat budżetowych oraz wszelkich płatności, które ze względu na zmiany kursu euro przekraczają środki niezróżnicowane przeniesione z poprzedniego roku budżetowego,
- stan dochodów przeznaczonych na określony cel oraz
- saldo wynikające z dodatnich i ujemnych różnic kursowych w ciągu roku budżetowego.

Środki przeniesione z poprzedniego roku budżetowego, które wynikają z wkładów osób trzecich i prac wykonanych na rzecz osób trzecich oraz które z zasady nigdy nie wygasają, ujmuje się jako środki dodatkowe na rok budżetowy. Tłumaczy to różnicę między kwotami przeniesionymi z poprzedniego roku budżetowego ujętymi w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok N a kwotami przeniesionymi na następny rok ujętymi w sprawozdaniu z wykonania budżetu za rok N-1. Środki ponownie udostępnione w wyniku zwrotu zaliczek nie są uwzględniane przy obliczaniu wyniku budżetowego.

Przeniesione środki na płatności obejmują: przeniesienia automatyczne i przeniesienia decyzją. Anulowane niewykorzystane środki na płatności przeniesione z poprzedniego roku obejmują anulowane środki przeniesione automatycznie lub decyzją.

1.6. UZGODNIENIE WYNIKU EKONOMICZNEGO Z WYNIKIEM BUDŻETU

w mln EUR

	2017	2016
WYNIK EKONOMICZNY ZA ROK	**8 082**	**1 733**
Dochody		
Należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobrane	*(4 408)*	*(1 969)*
Należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku	*10 739*	*3 363*
Naliczone dochody (netto)	*(257)*	*611*
Koszty		
Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów (netto)	*3 725*	*10 678*
Wydatki poprzedniego roku poniesione w bieżącym roku	*(3 574)*	*(7 656)*
Efekt netto zaliczkowania	*(12 059)*	*(468)*
Środki na płatności przeniesione na następny rok	*(3 373)*	*(3 102)*
Płatności dokonane z przeniesionych środków i anulowane niewykorzystane środki na płatności	*1 784*	*1 379*
Zmiany stanu rezerw	*6 752*	*3 962*
Inne	*(6 676)*	*(2 142)*
Wynik ekonomiczny agencji i EWWiS	**(179)**	**16**
WYNIK BUDŻETU ZA ROK	**555**	**6 405**

Zgodnie z rozporządzeniem finansowym wynik ekonomiczny za rok oblicza się w oparciu o zasadę rachunkowości memoriałowej, natomiast wynik budżetu opiera się na zmodyfikowanej metodzie kasowej. Ponieważ oba wspomniane wyniki bazują na tych samych operacjach leżących u podstaw rozliczeń, ich uzgodnienie stanowi przydatny rodzaj kontroli.

Pozycje uzgadniane – Dochody

Faktyczne dochody budżetowe za dany rok budżetowy odpowiadają dochodom pobranym z tytułu należności ustalonych w ciągu tego roku oraz kwotom pobranym z tytułu należności ustalonych w ubiegłych latach. Dlatego należności ustalone w bieżącym roku, ale jeszcze niepobrane, odlicza się od wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia, jako że nie są one częścią dochodów budżetowych. Z kolei należności ustalone w poprzednich latach i pobrane w bieżącym roku dolicza się do wyniku ekonomicznego na użytek uzgodnienia.

Na naliczone dochody składają się głównie naliczone dochody z tytułu opłat rolnych, zasobów własnych oraz odsetek i dywidend. Uwzględnia się jedynie efekt netto, tj. naliczone dochody za bieżący rok pomniejszone o wpływy z tytułu naliczonych dochodów z poprzedniego roku.

Pozycje uzgadniane – Wydatki

Na bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów składają się głównie bierne rozliczenia międzyokresowe dokonane na użytek procedur zakończenia księgowań na koniec roku (tzw. procedur cut-off), tj. wydatki kwalifikowalne poniesione przez beneficjentów środków unijnych, które nie zostały jeszcze zgłoszone Komisji. Uwzględnia się jedynie efekt netto, tj. bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów za bieżący rok pomniejszone o pokryte koszty za poprzedni rok. Płatności dokonane w bieżącym roku powiązane z fakturami ujętymi we wcześniejszych latach stanowią część wydatków budżetowych bieżącego rok i muszą być w związku z tym dodane do wyniku ekonomicznego dla celów uzgodnienia.

Efekt netto zaliczkowania obejmuje (1) nowe kwoty płatności zaliczkowych wypłacone w bieżącym roku i ujęte jako wydatki budżetowe tego roku i (2) rozliczenie płatności zaliczkowych wypłaconych w bieżącym roku lub we wcześniejszych latach poprzez zatwierdzenie kosztów kwalifikowalnych w oparciu o koszty kwalifikowalne zaakceptowane w ciągu roku. Te ostatnie stanowią koszt zgodnie z zasadą rachunkowości memoriałowej, jednak koszt ten nie jest ujmowany na kontach budżetowych, jako że płatność początkowych zaliczek została już uwzględniona jako koszt budżetowy w momencie jej dokonania.

Oprócz płatności dokonanych ze środków na dany rok, przy obliczaniu wyniku budżetu za ten rok należy uwzględnić także środki na ten rok przeniesione na rok następny (zgodnie z art. 1 ust. 1 rozporządzenia nr 608/2014). To samo podejście stosuje się do płatności budżetowych dokonanych w bieżącym roku ze środków przeniesionych z poprzednich lat oraz anulowania niewykorzystanych środków na płatności.

Zmiany stanu rezerw odnoszą się do szacunków na koniec roku dokonanych na kontach rozliczeń międzyokresowych (głównie świadczenia pracownicze), które nie mają wpływu na konta budżetowe. Pozostałe uzgadniane kwoty obejmują rozmaite elementy, takie jak amortyzacja aktywów, nabycie aktywów, raty leasingowe (część kapitałowa) oraz udziały finansowe, które są różnie traktowane w rachunkowości budżetowej i rachunkowości memoriałowej.

2. WYKONANIE BUDŻETU UE NA 2017 R. – KOMENTARZ

2.1. DOCHODY

Kwota środków na płatności w budżecie początkowym UE, podpisanym przez przewodniczącego Parlamentu Europejskiego w dniu 1 grudnia 2016 r., wynosiła 134 490 mln EUR, a z zasobów własnych sfinansowana miała zostać kwota 131 718 mln EUR. Szacunki dotyczące dochodów i wydatków w początkowym budżecie są zazwyczaj korygowane w trakcie roku budżetowego, przy czym tego rodzaju zmiany przedstawia się w budżetach korygujących. Korekty zasobów własnych opartych na DNB gwarantują, że dochody przewidziane w budżecie będą dokładnie odpowiadać zapisanym w budżecie wydatkom. Zgodnie z zasadą równowagi dochody i wydatki budżetowe (środki na płatności) muszą się równoważyć.

W 2017 r. przyjęto sześć budżetów korygujących. Przy uwzględnieniu tych budżetów ostateczne przyjęte dochody w 2017 r. wyniosły 126 771 mln EUR. Nadwyżka za poprzedni rok budżetowy, znacznie zmniejszenie środków na płatności, znaczące kwoty pobranych grzywien oraz inne wkłady zmniejszyły w 2017 r. wkład równoważący państw członkowskich oparty na DNB (115 484 mln EUR).

Jeżeli chodzi o wynik zasobów własnych, pobór tradycyjnych zasobów własnych był bardzo zbliżony do prognozowanych kwot. Stało się tak dlatego, że szacunki budżetowe zostały zmienione w momencie sporządzenia budżetu korygującego nr 6/2017 (zgodnie z nową wiosenną prognozą z 2017 r.).

Także ostateczne płatności państw członkowskich z tytułu VAT i DNB są zbliżone do ostatecznych szacunków budżetowych. Różnice między szacowanymi kwotami a kwotami faktycznie wpłaconymi wynikają z różnic między kursami euro stosowanymi dla celów budżetowych a kursami obowiązującymi w dniu faktycznego dokonania płatności przez państwa członkowskie spoza UGW.

Jeżeli chodzi o salda VAT i DNB, wprowadzono nową procedurę. Przepisy określono w art. 10b rozporządzenia w sprawie udostępniania (rozporządzenia 609/2014). Nowa procedura nie wiąże się z opracowaniem budżetu korygującego, dlatego Komisja zwraca się bezpośrednio do państw członkowskich o zapłatę kwot netto. Dzięki nowemu systemowi kompensowania wpływ na budżet UE był bliski zeru.

Pozycja „Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów UE” dotyczy głównie dochodów z tytułu korekt finansowych (europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne, EFRG i EFRROW), udziału państw trzecich w programach badawczych oraz innych wkładów i zwrotów na rzecz programów/działań Unii. Znaczną część tej kwoty stanowią dochody przeznaczone na określony cel, co zwykle wiąże się z wpisaniem dodatkowych środków po stronie wydatków. W 2017 r. te wkłady i zwroty pochodziły głównie ze zwrotów płatności dotyczących funduszy strukturalnych (6,7 mld EUR), rozliczania rachunków w funduszach rolnych (1,9 mld EUR), wkładu państw członkowskich lub stron trzecich do umów szczegółowych (1,6 mld EUR) oraz wkładów na rzecz programów UE (1 mld EUR).

Dochody z grzywien dotyczą głównie grzywien w obszarze konkurencji.

2.2. WYDATKI

Budżet na 2017 r. miał na celu osiągnięcie właściwej równowagi między realizacją bieżących programów a podejmowaniem nowszych wyzwań. W związku z tym jego podstawę stanowią zobowiązania podjęte w poprzednich latach i wykorzystuje się w nim istniejący margines elastyczności, aby można było sprostać wyzwaniom zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi (WRF) na lata 2014–2020.

Zgodnie z rocznymi zmianami przewidzianymi w wieloletnich ramach finansowych w projekcie budżetu zaproponowano środki na zobowiązania w wysokości 157,7 mld EUR (o 1,7 % więcej w porównaniu z budżetem na 2016 r.) oraz środki na płatności w kwocie 134,9 mld EUR (-6,2 %), a więc odpowiednio 1,05 % i 0,90 % DNB UE. Wzrost środków na zobowiązania wyniósł 4,8 % po „zneutralizowaniu" skutków przeprogramowania rocznej transzy na 2014 r. w ramach Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, Funduszu Azylu, Migracji i Integracji oraz Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego. Znaczne zmniejszenie kwoty płatności ogółem odzwierciedla zasadniczo zakończenie wdrażania programów z wieloletnich ram finansowych na lata 2007–2013 oraz powolne wdrażanie programów kolejnych ram w niektórych obszarach polityki.

W ciągu roku za pośrednictwem budżetu korygującego 3/2017 środki na zobowiązania zwiększono o 500 mln EUR na wsparcie Inicjatywy na rzecz zatrudnienia ludzi młodych (YEI), a za pośrednictwem budżetu korygującego 5/2017 – w celu zapewnienia funduszowi gwarancyjnemu EFZR wstępnej kwoty w wysokości 275 mln EUR.

W związku z trudną sytuacją w 2016 r., w którym środki na płatności przekroczyły potrzeby i który zamknięto z dużą nadwyżką, Komisja początkowo odnotowała równie powolny postęp w zakresie wniosków o płatności w 2017 r. i podjęła działania w celu odpowiedniej korekty budżetu. W związku z tym w dniu 9 października 2017 r. przedstawiono projekt budżetu korygującego 6/2017, w którym zaproponowano obniżenie poziomu środków na płatności o 7,7 mld EUR, z czego 5,9 mld EUR pochodziło z linii budżetowych w poddziale 1b – Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna, a w mniejszym stopniu z działów: 2 – Zrównoważony wzrost: zasoby naturalne, 3 – Bezpieczeństwo i obywatelstwo oraz 4 – Globalny wymiar Europy, jak również z Funduszu Solidarności Unii Europejskiej (FSUE).

Wdrażanie dostępnych środków w 2017 r.

W 2017 r. poziom wykonania w odniesieniu do wszystkich rodzajów środków (budżetowych, środków przeniesionych z 2017 r. i dochodów przeznaczonych na określony cel) wynosił 97 % w przypadku zobowiązań i 93,9 % w przypadku płatności. Środki z budżetu zostały w całości wykorzystane w 2017 r. (98,35 % w płatnościach), co jest dużym osiągnięciem, biorąc pod uwagę niepewność, która istniała w 2016 r. i przez większą część 2017 r. Przy założeniu pełnego wykorzystania kwot przeniesionych na 2018 r. wskaźnik wykonania wzrasta do 99,9 % w przypadku środków na zobowiązania i 99,8 % w przypadku środków na płatności.

W odniesieniu do poddziału 1b – Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna poczyniono znaczne postępy w realizacji finansowej programów na lata 2014–2020 w porównaniu z 2016 r., a także dokonano pierwszych płatności związanych z zakończeniem programów na lata 2007–2013. Zmniejszenie środków na płatności za pośrednictwem budżetu korygującego 6/2017 zostało w pełni zrównoważone wykorzystaniem dochodów przeznaczonych na określony cel z tytułu rozliczania rachunków, a ostateczna kwota wydana na płatności była prawie równa pierwotnie przewidzianemu budżetowi.

W dziale 2 – Zrównoważony wzrost: zasoby naturalne realizacja finansowa nowych programów finansowych w ramach EFRROW również wzrosła w porównaniu z 2016 r.

Zobowiązania pozostające do spłaty

Na koniec 2017 r. zobowiązania pozostające do spłaty (RAL, kwoty zaangażowane, ale niewypłacone) wynosiły 267 mld EUR. Wzrost o ponad 28 mld EUR w porównaniu z końcem 2016 r. jest większy, niż oczekiwano, ponieważ różnica między zobowiązaniami a dokonanymi płatnościami była większa, niż pierwotnie przewidywano, ze względu na zmniejszenie płatności w budżecie korygującym 6/2017. Zwiększenie kwoty zobowiązań pozostających do spłaty stanowi jednak normalny rozwój sytuacji, ponieważ środki na zobowiązania co roku wzrastają zgodnie z wieloletnimi ramami finansowymi. W 2018 r. spodziewany jest dalszy wzrost zobowiązań pozostających do spłaty, który wynika z różnicy między zapisanymi w budżecie środkami na zobowiązania a środkami na płatności. Wzrost ten powinien być jednak znacznie mniejszy niż w 2017 r., biorąc pod uwagę mniejszą różnicę między środkami na zobowiązania a środkami na płatności w przyjętym budżecie na 2018 r. Ponadto oczekuje się, że wnioski

o płatności w obszarze działu 1b – Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna wzrosną w związku ze stosowaniem zasady automatycznego umarzania „n+3”.

Bardziej szczegółowa analiza korekt budżetowych, ich właściwego kontekstu, uzasadnienia i wpływu znajduje się w sprawozdaniu Komisji z zarządzania budżetem i finansami za rok budżetowy 2017, w części A „Ogólny przegląd na poziomie budżetu” oraz w części B dotyczącej poszczególnych działów wieloletnich ram finansowych.

Wynik budżetu

Wynik budżetu za 2017 r. był niespotykanie niski i wyniósł 0,56 mld EUR, co jest głównie efektem po stronie dochodów. Dochody z wkładów i zwrotów w 2017 r. były znaczące (12,2 mld EUR), pochodziły ze spłat dotyczących funduszy strukturalnych (6,7 mld EUR), rozliczania rachunków w funduszach rolnych (1,9 mld EUR), wkładu państw członkowskich lub stron trzecich do umów szczegółowych (1,6 mld EUR) oraz wkładów na rzecz programów UE (1 mld EUR). Środki na płatności zostały w pełni wykorzystane (98,35 %), a ponadto zezwolono na przeniesienie niewydanych kwot na 2018 r., więc kwota niewykorzystanych środków jest nieznaczna.

3. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE

3.1. ZESTAWIENIE WYKONANIA DOCHODÓW BUDŻETOWYCH UE

w mln EUR

	Tytuł	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy jako % budżetu	Nie-rozliczone
		Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem		
1	Zasoby własne	131 718	115 484	115 429	26	115 455	115 414	2	115 416	100 %	39
3	Nadwyżki, salda i dostosowania	–	6 405	6 416	–	6 416	6 416	–	6 416	100 %	–
4	Dochody pochodzące od osób pracujących w instytucjach i innych organach Unii	1 490	1 490	1 488	7	1 495	1 478	7	1 484	100 %	11
5	Dochody z działalności administracyjnej instytucji	70	70	590	21	611	572	15	587	836 %	24
6	Wkłady i zwroty związane z realizacją porozumień i programów unijnych	60	60	12 228	275	12 504	12 061	118	12 179	20 299 %	324
7	Odsetki za zwłokę i grzywny	1 120	3 230	4 823	6 564	11 387	541	3 032	3 573	111 %	7 814
8	Operacje zaciągania i udzielania pożyczek	7	7	39	5	43	24	5	28	410 %	15
9	Dochody różne	25	25	6	9	15	4	4	8	30 %	7
Ogółem		**134 490**	**126 771**	**141 020**	**6 906**	**147 926**	**136 509**	**3 182**	**139 691**	**110 %**	**8 235**

4. WYKONANIE WYDATKÓW BUDŻETOWYCH UE

4.1. WRF: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

Dział WRF		Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Dostępne środki ogółem	Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Dostępne środki ogółem
		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Przeniesienia	Dochody przeznaczone na określony cel	
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	74 899	500	75 399	0	9 782	85 181	56 522	(6 682)	49 840	130	11 198	61 168
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*21 312*	–	*21 312*	*0*	*3 195*	*24 508*	*19 321*	*744*	*20 065*	*117*	*4 188*	*24 370*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*53 587*	*500*	*54 087*	–	*6 586*	*60 673*	*37 201*	*(7 426)*	*29 775*	*13*	*7 009*	*36 797*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	58 584	(15)	58 569	433	3 804	62 806	54 914	(447)	54 467	635	3 473	58 575
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*42 613*	*(2)*	*42 611*	*433*	*2 786*	*45 830*	*42 563*	*(5)*	*42 558*	*630*	*2 786*	*45 975*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	4 284	–	4 284	–	188	4 472	3 787	(994)	2 793	11	189	2 994
4	Globalny wymiar Europy	10 162	551	10 713	109	1 560	12 382	9 483	(545)	8 938	120	1 887	10 944
5	Administracja	9 395	0	9 395	2	794	10 190	9 395	(2)	9 392	786	798	10 977
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*3 921*	–	*3 921*	*0*	*423*	*4 344*	*3 921*	–	*3 921*	*494*	*426*	*4 841*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	534	938	1 472	31	41	1 544	390	951	1 341	32	41	1 414
Ogółem		**157 858**	**1 974**	**159 831**	**575**	**16 169**	**176 576**	**134 490**	**(7 720)**	**126 771**	**1 714**	**17 585**	**146 071**

4.2. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Dział WRF	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018			Środki wygasające			
			Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	85 181	75 356	0	7 912	83 268	98 %	1 870	27	1 897	16	–	0	16
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*24 508*	*21 301*	*0*	*1 353*	*22 654*	*92 %*	*1 842*	*4*	*1 846*	*8*	–	*0*	*8*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*60 673*	*54 056*	–	*6 559*	*60 614*	*100 %*	*28*	*23*	*51*	*8*	–	–	*8*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	62 806	58 100	426	2 334	60 859	97 %	1 470	451	1 920	19	8	–	27
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*45 830*	*42 150*	*426*	*2 183*	*44 759*	*98 %*	*603*	*451*	*1 054*	*10*	*8*	–	*18*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	4 472	4 035	–	89	4 124	92 %	99	247	345	2	–	0	2
4	Globalny wymiar Europy	12 382	10 710	108	997	11 814	95 %	563	2	565	1	1	0	3
5	Administracja	10 190	9 270	2	522	9 794	96 %	272	–	272	125	0	–	125
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 344*	*3 838*	*0*	*303*	*4 142*	*95 %*	*120*	*0*	*120*	*83*	*0*	*0*	*83*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	1 544	1 259	31	–	1 291	84 %	41	62	103	151	–	–	151
Ogółem		**176 576**	**158 730**	**567**	**11 854**	**171 150**	**97 %**	**4 315**	**788**	**5 103**	**314**	**9**	**0**	**323**

4.3. WRF: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Dział WRF	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Dostępne środki ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	61 168	49 698	111	7 220	57 030	93 %	121	–	3 977	4 098	21	19	0	40
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*24 370*	*19 945*	*101*	*1 330*	*21 376*	*88 %*	*108*	–	*2 858*	*2 966*	*12*	*16*	*0*	*28*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*36 797*	*29 754*	*11*	*5 890*	*35 654*	*97 %*	*13*	–	*1 119*	*1 132*	*9*	*3*	–	*11*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	58 575	53 889	626	2 228	56 743	97 %	111	451	1 245	1 806	17	9	–	26
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*45 975*	*41 992*	*621*	*2 081*	*44 695*	*97 %*	*103*	*451*	*705*	*1 259*	*12*	*8*	–	*21*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	2 994	2 767	10	90	2 867	96 %	11	5	99	115	11	1	0	12
4	Globalny wymiar Europy	10 944	8 610	116	1 067	9 793	89 %	314	2	820	1 136	12	4	–	16
5	Administracja	10 977	8 486	720	451	9 656	88 %	781	1	348	1 129	125	67	–	191
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*4 841*	*3 363*	*448*	*274*	*4 085*	*84 %*	*475*	*0*	*152*	*627*	*83*	*46*	–	*128*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	1 414	1 241	32	18	1 291	91 %	0	–	23	24	99	0	–	99
Ogółem		**146 071**	**124 691**	**1 615**	**11 073**	**137 379**	**94 %**	**1 338**	**458**	**6 512**	**8 308**	**284**	**99**	**0**	**384**

4.4. WRF: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)

w mln EUR

	Dział WRF	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	174 938	(4 337)	(49 231)	121 370	83 268	(7 799)	(3)	75 467	196 837
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*35 622*	*(1 321)*	*(13 887)*	*20 414*	*22 654*	*(7 489)*	*(3)*	*15 162*	*35 576*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*139 316*	*(3 015)*	*(35 345)*	*100 956*	*60 614*	*(310)*	*(0)*	*60 304*	*161 260*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	33 947	(180)	(11 860)	21 907	60 859	(44 882)	(0)	15 977	37 883
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	*247*	*(2)*	*(211)*	*33*	*44 759*	*(44 484)*	–	*275*	*309*
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	4 167	(231)	(1 650)	2 286	4 124	(1 217)	–	2 908	5 194
4	Globalny wymiar Europy	24 974	(517)	(6 662)	17 795	11 814	(3 131)	(1)	8 682	26 478
5	Administracja	732	(2)	(726)	4	9 794	(8 931)	(0)	863	867
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	*431*	*20*	*(448)*	*3*	*4 142*	*(3 637)*	*0*	*505*	*507*
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna i deficyt przeniesione z poprzedniego roku budżetowego	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Instrumenty szczególne	0	(0)	(0)	–	1 291	(1 290)	–	0	0
Ogółem		**238 759**	**(5 268)**	**(70 129)**	**163 362**	**171 150**	**(67 250)**	**(4)**	**103 896**	**267 258**

4.5. WRF: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Dział WRF	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ogółem
1	Inteligentny wzrost gospodarczy sprzyjający włączeniu społecznemu	1 575	532	1 464	13 556	6 680	41 805	55 759	75 467	196 837
	1a: Konkurencyjność na rzecz wzrostu gospodarczego i zatrudnienia	*741*	*294*	*829*	*2 754*	*3 620*	*4 893*	*7 283*	*15 162*	*35 576*
	1b: Spójność gospodarcza, społeczna i terytorialna	*834*	*238*	*635*	*10 802*	*3 060*	*36 912*	*48 475*	*60 304*	*161 260*
2	Trwały wzrost gospodarczy: zasoby naturalne	227	58	76	992	496	5 470	14 588	15 977	37 883
	w tym: wydatki związane z rynkiem i płatności bezpośrednie	–	–	–	–	0	12	22	275	309
3	Bezpieczeństwo i obywatelstwo	40	34	74	114	77	278	1 669	2 908	5 194
4	Globalny wymiar Europy	1 036	543	1 054	2 232	2 675	4 226	6 030	8 682	26 478
5	Administracja	–	–	–	0	0	0	4	863	867
	w tym: wydatki administracyjne instytucji	0	0	0	0	0	0	3	505	507
9	Instrumenty szczególne	–	–	–	–	–	–	–	0	0
Ogółem		**2 878**	**1 166**	**2 668**	**16 893**	**9 928**	**51 779**	**78 050**	**103 896**	**267 258**

4.6. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: STRUKTURA I ZMIANY STANU ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki	Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki
		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
1.1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 661	0	2 661	–	39	2 700	2 317	150	2 467	–	39	2 506
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	897	–	897	–	148	1 045	688	162	850	3	255	1 108
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	323	(0)	322	–	19	341	426	298	724	0	19	743
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	607	–	607	–	17	625	697	(60)	637	2	19	658
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	138	–	138	–	–	138	150	204	354	–	–	354
	„Horyzont 2020”	10 346	78	10 424	–	1 828	12 251	10 196	(97)	10 100	71	2 689	12 860
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	341	(0)	341	–	112	452	348	(1)	347	20	152	518
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	349	0	349	–	32	381	369	(119)	250	2	71	324
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 064	6	2 070	–	388	2 458	1 887	40	1 927	7	441	2 375
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	136	–	136	–	10	146	97	(7)	90	2	10	102
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	137	7	144	–	5	149	117	(0)	117	5	5	127
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	700	(77)	622	–	1	623	123	(40)	83	2	0	85
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	1 723	(1)	1 723	–	120	1 843	971	279	1 249	2	103	1 354
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	124	1	125	–	3	128	118	(54)	63	0	3	67
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	–	–	–	–	16	16	110	32	142	–	16	157
	Agencje zdecentralizowane	344	(7)	338	–	18	356	336	(16)	319	–	18	337
	Inne działania i programy	220	(2)	218	–	435	653	196	2	198	1	344	543
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	56	(0)	56	–	1	57	44	(15)	29	–	0	30
	Szczególne kompetencje Komisji	144	(5)	139	0	5	143	131	(13)	118	–	4	123
	Ogółem dział 1.1 WRF	***21 312***	***(0)***	***21 312***	***0***	***3 195***	***24 508***	***19 321***	***744***	***20 065***	***117***	***4 188***	***24 370***
1.2	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	26 122	(30)	26 092	–	3 405	29 496	19 315	(4 613)	14 702	–	3 375	18 078
	Regiony w okresie przejściowym	5 627	(15)	5 613	–	677	6 289	3 314	(1 247)	2 067	–	542	2 609
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	8 251	45	8 296	–	1 095	9 391	5 853	(1 441)	4 413	–	1 259	5 672
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	222	–	222	–	29	251	140	(14)	126	–	35	161
	Fundusz Spójności	9 056	–	9 056	–	1 133	10 189	5 981	1 107	7 088	–	1 260	8 348

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki	Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki
		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Europejska współpraca terytorialna	1 940	–	1 940	–	185	2 124	969	(392)	577	–	53	630
	Pomoc techniczna	216	(0)	216	–	1	217	190	(23)	167	13	1	180
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	546	–	546	–	6	553	441	(150)	291	0	6	298
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	–	500	500	–	56	556	600	(551)	49	–	476	525
	Instrument „Łącząc Europę”	1 593	–	1 593	–	–	1 593	383	(93)	290	–	2	292
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	13	–	13	–	0	13	14	(9)	5	–	0	5
	Ogółem dział 1.2 WRF	***53 587***	***500***	***54 087***	***–***	***6 586***	***60 673***	***37 201***	***(7 426)***	***29 775***	***13***	***7 009***	***36 797***
Ogółem dział 1 WRF		74 899	500	75 399	0	9 782	85 181	56 522	(6 682)	49 840	130	11 198	61 168
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	42 613	(2)	42 611	433	2 786	45 830	42 563	(5)	42 558	630	2 786	45 975
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	14 366	(2)	14 364	–	862	15 226	11 208	(215)	10 994	1	532	11 527
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	912	–	912	–	133	1 045	577	(192)	385	0	133	519
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	138	(11)	127	–	2	129	133	3	136	–	2	139
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	494	–	494	–	10	504	364	(33)	331	4	8	343
	Agencje zdecentralizowane	55	(1)	54	–	10	65	55	(1)	54	–	10	65
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	–	8	–	0	8	13	(6)	8	–	0	8
	Określone działania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	0	–	0
Ogółem dział 2 WRF		58 584	(15)	58 569	433	3 804	62 806	54 914	(447)	54 467	635	3 473	58 575
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	1 620	(6)	1 614	–	46	1 661	1 182	(559)	623	2	45	671
	Konsumenci	27	–	27	–	1	28	21	(0)	21	1	1	22
	Kreatywna Europa	208	1	209	–	13	222	177	10	187	2	15	204
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	200	(1)	199	–	–	199	219	(1)	218	0	–	218
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	739	(4)	735	–	61	796	748	(350)	398	2	60	460
	Systemy informatyczne	20	16	35	–	3	38	17	12	28	–	3	31
	Sprawiedliwość	54	(0)	54	–	3	56	41	(4)	37	1	3	41
	Prawa, równość i obywatelstwo	63	1	64	–	2	65	47	6	53	1	2	55
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	31	(2)	30	–	2	31	31	(3)	28	–	2	30
	Europa dla Obywateli	26	–	26	–	1	27	26	–	26	0	1	27
	Żywność i pasze	256	3	259	–	3	262	234	6	241	1	4	246
	Zdrowie	65	–	65	–	2	67	58	1	59	1	2	62
	Agencje zdecentralizowane	863	(6)	858	–	51	909	864	(99)	765	–	51	816

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki	Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki
		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	12	(2)	10	–	0	10	19	(6)	14	–	1	14
	Określone działania	101	–	101	–	1	102	102	(7)	96	1	0	97
Ogółem dział 3 WRF		4 284	(0)	4 284	–	188	4 472	3 787	(994)	2 793	11	189	2 994
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	2 115	4	2 118	–	76	2 195	1 716	(330)	1 386	4	414	1 805
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	46	(6)	40	–	–	40	46	(35)	10	–	–	10
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	241	–	241	–	110	351	241	–	241	–	110	351
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	21	(9)	11	–	1	13	20	(10)	10	–	2	11
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	22	(5)	17	–	–	17	24	(7)	17	–	–	17
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	–	275	275	–	300	575	–	275	275	–	300	575
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 440	40	2 481	–	54	2 535	2 358	(374)	1 984	5	59	2 048
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	3 168	(17)	3 151	–	47	3 198	2 769	(140)	2 629	13	74	2 716
	Instrument Partnerstwa	134	5	138	–	2	140	136	(39)	97	1	2	99
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	189	(5)	184	–	4	188	168	(9)	159	3	3	166
	Stabilność i pokój (IcSP)	273	(13)	260	–	11	272	294	(36)	258	3	10	271
	Pomoc humanitarna	945	335	1 280	99	769	2 148	1 146	247	1 393	91	728	2 211
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	327	(41)	287	9	55	351	294	(35)	259	0	55	313
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	62	(11)	51	–	3	54	81	(11)	71	0	3	74
	Agencje zdecentralizowane	20	–	20	–	0	20	20	–	20	–	0	20
	Inne działania i programy	84	(1)	83	–	126	209	93	(27)	66	0	127	193
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	9	(1)	8	1	0	9	11	(3)	9	–	0	9
	Określone działania	66	(0)	66	–	0	66	67	(12)	56	–	0	56
Ogółem dział 4 WRF		10 162	551	10 713	109	1 560	12 382	9 483	(545)	8 938	120	1 887	10 944
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 790	12	1 802	–	0	1 802	1 790	12	1 802	–	0	1 802
	Szkoły europejskie	185	(1)	184	–	14	198	185	(1)	184	1	14	199
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	5	–	5	–	–	5	5	(3)	2	–	–	2
	Wydatki administracyjne Komisji	3 494	(11)	3 483	1	357	3 841	3 494	(10)	3 484	292	358	4 134
	Wydatki administracyjne innych instytucji	3 921	–	3 921	0	423	4 344	3 921	–	3 921	494	426	4 841
Ogółem dział 5 WRF		9 395	0	9 395	2	794	10 190	9 395	(2)	9 392	786	798	10 977
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 6 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Środki na zobowiązania						Środki na płatności					
		Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki	Środki budżetowe			Dodatkowe środki		Ogółem dostępne środki
		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel		Budżet początkowy	Budżety korygujące i przesunięcia	Budżet ostateczny	Środki przeniesione	Dochody przeznaczone na określony cel	
		1	2	3=1+2	4	5	6=3+4+5	7	8	9=7+8	10	11	12=9+10+11
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 8 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	315	(253)	62	–	–	62	315	(216)	99	–	–	99
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	169	–	169	–	41	210	25	(25)	0	0	41	42
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	50	1 191	1 241	31	–	1 273	50	1 191	1 241	31	–	1 273
Ogółem dział 9 WRF		534	938	1 472	31	41	1 544	390	951	1 341	32	41	1 414
Ogółem		**157 858**	**1 974**	**159 831**	**575**	**16 169**	**176 576**	**134 490**	**(7 720)**	**126 771**	**1 714**	**17 585**	**146 071**

4.7. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018 r.			Środki wygasające			
			Z budżetu ostatecznego	Ze Środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
1.1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 700	2 661	–	39	2 700	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	1 045	897	–	32	929	89 %	116	–	116	–	–	–	–
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	341	322	–	1	323	95 %	18	–	18	0	–	–	0
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	625	607	–	17	624	100 %	0	–	0	–	–	–	–
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	138	138	–	–	138	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	„Horyzont 2020”	12 251	10 422	–	882	11 304	92 %	946	–	946	1	–	0	2
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	452	341	–	17	357	79 %	95	–	95	0	–	–	0
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	381	349	–	27	376	99 %	5	–	5	0	–	–	0
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 458	2 070	–	192	2 263	92 %	195	–	195	0	–	–	0
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	146	135	–	3	138	94 %	7	–	7	1	–	0	1
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	149	144	–	1	145	97 %	4	–	4	0	–	–	0
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	623	621	–	1	622	100 %	0	–	0	1	–	–	1
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	1 843	1 722	–	31	1 753	95 %	89	–	89	0	–	–	0
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	128	120	–	3	124	97 %	0	4	4	0	–	0	0
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	16	–	–	–	–	0 %	16	–	16	–	–	–	–
	Agencje zdecentralizowane	356	338	–	13	351	99 %	5	–	5	0	–	–	0
	Inne działania i programy	653	218	–	92	309	47 %	343	–	343	1	–	–	1
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	57	55	–	1	56	97 %	1	–	1	1	–	–	1
	Szczególne kompetencje Komisji	143	137	0	3	140	98 %	1	–	1	2	–	–	2
Ogółem dział 1.1 WRF		***24 508***	***21 301***	***0***	***1 353***	***22 654***	***92 %***	***1 842***	***4***	***1 846***	***8***	***–***	***0***	***8***
1.2	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	29 496	26 092	–	3 378	29 470	100 %	27	–	27	–	–	–	–
	Regiony w okresie przejściowym	6 289	5 613	–	677	6 289	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	9 391	8 296	–	1 095	9 391	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	251	222	–	29	251	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Fundusz Spójności	10 189	9 056	–	1 133	10 189	100 %	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018 r.			Środki wygasające			
			Z budżetu ostatecznego	Ze Środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Europejska współpraca terytorialna	2 124	1 917	–	185	2 101	99 %	0	23	23	–	–	–	–
	Pomoc techniczna	217	209	–	–	209	96 %	1	–	1	7	–	–	7
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	553	546	–	6	552	100 %	–	–	–	1	–	–	1
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	556	500	–	56	556	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Instrument „Łącząc Europę”	1 593	1 593	–	–	1 593	100 %	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	13	13	–	–	13	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Ogółem dział 1.2 WRF	***60 673***	***54 056***	***–***	***6 559***	***60 614***	***100 %***	***28***	***23***	***51***	***8***	***–***	***–***	***8***
	Ogółem dział 1 WRF	85 181	75 356	0	7 912	83 268	97 %	1 870	27	1 897	16	–	0	16
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	45 830	42 150	426	2 183	44 759	98 %	603	451	1 054	10	8	–	18
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	15 226	14 360	–	0	14 360	94 %	861	–	861	4	–	–	4
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	1 045	909	–	133	1 042	100 %	0	–	0	3	–	–	3
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	129	125	–	2	128	99 %	–	–	–	2	–	–	2
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	504	494	–	6	500	99 %	4	–	4	0	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	65	54	–	10	64	99 %	1	–	1	–	–	–	–
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	7	–	–	7	90 %	0	–	0	1	–	–	1
	Określone działania	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
	Ogółem dział 2 WRF	62 806	58 100	426	2 334	60 859	97 %	1 470	451	1 920	19	8	–	27
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	1 661	1 408	–	14	1 422	86 %	32	207	239	0	–	–	0
	Konsumenci	28	27	–	1	28	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Kreatywna Europa	222	209	–	9	218	98 %	5	–	5	0	–	–	0
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	199	199	–	–	199	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	796	695	–	35	730	92 %	26	40	66	0	–	–	0
	Systemy informatyczne	38	35	–	0	36	94 %	2	–	2	0	–	–	0
	Sprawiedliwość	56	53	–	0	54	95 %	3	–	3	0	–	–	0
	Prawa, równość i obywatelstwo	65	64	–	0	64	97 %	2	–	2	0	–	–	0
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	31	29	–	1	30	96 %	1	–	1	1	–	0	1
	Europa dla Obywateli	27	26	–	0	27	98 %	0	–	0	0	–	–	0
	Żywność i pasze	262	259	–	2	261	100 %	1	–	1	0	–	–	0
	Zdrowie	67	65	–	2	66	99 %	1	–	1	–	–	–	–
	Agencje zdecentralizowane	909	858	–	25	882	97 %	27	–	27	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018 r.			Środki wygasające			
			Z budżetu ostatecznego	Ze Środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	10	9	–	–	9	97 %	0	–	0	0	–	–	0
	Określone działania	102	101	–	0	101	100 %	0	–	0	0	–	–	0
Ogółem dział 3 WRF		4 472	4 035	–	89	4 124	92 %	99	247	345	2	–	0	2
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	2 195	2 117	–	34	2 151	98 %	43	1	44	0	–	–	0
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	40	40	–	–	40	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	351	241	–	–	241	69 %	110	–	110	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	13	11	–	1	12	92 %	1	–	1	0	–	0	0
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	17	17	–	–	17	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	575	275	–	–	275	48 %	300	–	300	–	–	–	–
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 535	2 481	–	34	2 515	99 %	20	–	20	0	–	–	0
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	3 198	3 151	–	24	3 175	99 %	23	–	23	0	–	–	0
	Instrument Partnerstwa	140	138	–	2	140	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	188	184	–	3	187	99 %	1	–	1	0	–	–	0
	Stabilność i pokój (IcSP)	272	260	–	8	268	99 %	3	–	3	0	–	–	0
	Pomoc humanitarna	2 148	1 280	99	722	2 101	98 %	47	–	47	–	–	–	–
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	351	287	8	45	340	97 %	9	–	9	0	1	–	1
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	54	51	–	3	54	100 %	0	–	0	0	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	–	–	–	–
	Inne działania i programy	209	83	–	121	204	97 %	6	–	6	0	–	–	0
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	9	8	1	–	9	94 %	0	1	1	–	–	–	–
	Określone działania	66	66	–	0	66	99 %	0	–	0	0	–	–	0
Ogółem dział 4 WRF		12 382	10 710	108	997	11 814	95 %	563	2	565	1	1	0	3
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 802	1 797	–	0	1 797	100 %	0	–	0	5	–	–	5
	Szkoły europejskie	198	184	–	12	196	99 %	2	–	2	0	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	5	5	–	–	5	100 %	–	–	–	0	–	–	0
	Wydatki administracyjne Komisji	3 841	3 446	1	207	3 654	95 %	150	–	150	37	–	–	37
	Wydatki administracyjne innych instytucji	4 344	3 838	0	303	4 142	95 %	120	0	120	83	0	0	83
Ogółem dział 5 WRF		10 190	9 270	2	522	9 794	96 %	272	–	272	125	0	–	125
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 6 WRF		–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018 r.			Środki wygasające			
			Z budżetu ostatecznego	Ze Środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Dochody przeznaczone na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 8 WRF		–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	62	–	–	–	–	0 %	–	62	62	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	210	18	–	–	18	9 %	41	–	41	151	–	–	151
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	1 273	1 241	31	–	1 273	100 %	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 9 WRF		1 544	1 259	31	–	1 291	84 %	41	62	103	151	–	–	151
Ogółem		**176 576**	**158 730**	**567**	**11 854**	**171 150**	**97 %**	**4 315**	**788**	**5 103**	**314**	**9**	**0**	**323**

4.8. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

	Program	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Ogółem środki ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie overs	Środki przeniesione decyzją decision	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
1.1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 506	2 467	–	39	2 506	100 %	0	–	0	0	0	–	–	0
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	1 108	848	3	45	895	81 %	2	–	210	212	0	0	–	0
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	743	723	0	1	724	97 %	1	–	18	19	0	0	–	0
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	658	635	2	19	655	100 %	2	–	1	3	(0)	0	–	0
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	354	354	–	–	354	100 %	–	–	–	–	0	–	–	0
	„Horyzont 2020”	12 860	10 025	63	775	10 863	84 %	68	–	1 914	1 982	7	8	0	15
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	518	327	18	27	371	72 %	20	–	125	145	0	2	–	2
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	324	248	2	18	268	83 %	2	–	53	55	0	0	0	0
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	2 375	1 920	6	226	2 153	91 %	7	–	215	222	0	0	(0)	0
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	102	87	1	3	92	90 %	2	–	6	8	1	1	0	2
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	127	116	2	1	119	94 %	0	–	4	4	1	3	–	4
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	85	81	1	0	83	97 %	1	–	0	1	1	0	–	2
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	1 354	1 248	1	62	1 311	97 %	2	–	41	43	0	0	0	0
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	67	63	0	3	66	99 %	0	–	0	1	(0)	0	–	0
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	157	142	–	7	149	94 %	0	–	9	9	–	–	–	0
	Agencje zdecentralizowane	337	319	–	13	333	99 %	0	–	5	5	0	–	–	0
	Inne działania i programy	543	197	1	87	285	52 %	1	–	257	258	0	0	0	0
	Projekty pilotażowe	30	29	–	0	29	99 %	0	–	0	0	0	–	–	0

w mln EUR

	Program	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Ogółem środki ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie overs	Środki przeniesione decyzją decision	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	i działania przygotowawcze														
	Szczególne kompetencje Komisji	123	117	–	3	120	98 %	0	–	1	1	1	–	–	1
Ogółem dział 1.1 WRF		***24 370***	***19 945***	***101***	***1 330***	***21 376***	***88 %***	***108***	***–***	***2 858***	***2 966***	***12***	***16***	***0***	***28***
1.2	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	18 078	14 702	–	2 622	17 325	96 %	0	–	753	753	–	–	–	0
	Regiony w okresie przejściowym	2 609	2 067	–	453	2 520	97 %	0	–	89	89	–	–	–	0
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	5 672	4 413	–	991	5 403	95 %	0	–	269	269	–	–	–	0
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	161	126	–	35	161	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Fundusz Spójności	8 348	7 088	–	1 260	8 348	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Europejska współpraca terytorialna	630	576	–	53	629	100 %	0	–	–	–	1	–	–	1
	Pomoc techniczna	180	147	11	0	158	88 %	12	–	1	13	7	2	–	9
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	298	291	0	–	291	98 %	0	–	6	7	0	0	–	0
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	525	49	–	475	524	100 %	0	–	1	1	–	–	–	–
	Instrument „Łącząc Europę”	292	290	–	2	291	100 %	–	–	–	–	0	–	–	0
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	5	5	–	–	5	96 %	0	–	0	0	0	–	–	0
Ogółem dział 1.2 WRF		***36 797***	***29 754***	***11***	***5 890***	***35 654***	***97 %***	***13***	***–***	***1 119***	***1 132***	***9***	***3***	***–***	***11***
Ogółem dział 1 WRF		61 168	49 698	111	7 220	57 030	94 %	121	–	3 977	4 098	21	19	0	40
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	45 975	41 992	621	2 081	44 695	97 %	103	451	705	1 259	12	8	–	21
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	11 527	10 990	1	122	11 113	96 %	2	–	410	412	2	0	–	2
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	519	384	0	4	389	75 %	1	–	129	130	0	0	–	0
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	139	135	–	2	137	99 %	0	–	–	–	1	–	–	1
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	343	326	4	8	337	98 %	4	–	1	5	1	0	–	1
	Agencje zdecentralizowane	65	54	–	10	64	99 %	0	–	1	1	0	–	–	0

w mln EUR

	Program	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Ogółem środki ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie overs	Środki przeniesione decyzją decision	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	8	7	–	0	7	96 %	0	–	0	0	0	–	–	0
	Określone działania	0	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	0	–	0
Ogółem dział 2 WRF		58 575	53 889	626	2 228	56 743	97 %	111	451	1 245	1 806	17	9	–	26
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	671	616	2	13	631	94 %	2	–	32	34	5	0	–	5
	Konsumenci	22	20	0	1	21	95 %	1	–	0	1	0	0	–	0
	Kreatywna Europa	204	185	2	7	194	95 %	2	–	8	10	0	0	–	0
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	218	217	0	–	217	100 %	0	–	–	0	0	0	–	0
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	460	395	2	37	433	94 %	2	–	24	26	1	0	–	1
	Systemy informatyczne	31	28	–	1	29	92 %	0	–	2	2	0	–	–	0
	Sprawiedliwość	41	36	1	2	39	95 %	1	–	1	1	0	0	0	1
	Prawa, równość i obywatelstwo	55	52	0	1	53	96 %	0	–	1	2	0	0	–	1
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	30	23	–	1	24	79 %	0	5	1	5	1	–	–	1
	Europa dla Obywateli	27	26	0	0	27	97 %	0	0	0	1	0	–	–	0
	Żywność i pasze	246	239	1	2	241	98 %	1	–	2	3	1	0	–	1
	Zdrowie	62	58	1	1	60	97 %	1	–	0	1	0	0	0	0
	Agencje zdecentralizowane	816	764	–	25	789	97 %	0	–	26	26	1	–	–	1
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	14	14	–	–	14	95 %	0	–	1	1	0	–	–	0
	Określone działania	97	95	1	0	96	99 %	1	–	0	1	0	0	–	0
Ogółem dział 3 WRF		2 994	2 767	10	90	2 867	96 %	11	5	99	115	11	1	0	12
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	1 805	1 376	4	216	1 596	88 %	7	–	199	205	3	1	–	4
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	10	10	–	–	10	99 %	0	–	–	–	0	–	–	0
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	351	241	–	–	241	69 %	–	–	110	110	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	11	7	–	1	8	73 %	0	2	0	2	1	–	–	1
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	17	17	–	–	17	97 %	–	0	–	0	0	–	–	0
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	575	–	–	–	–	0 %	275	–	300	575	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Ogółem środki ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie overs	Środki przeniesione decyzją decision	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
		1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	2 048	1 978	5	31	2 014	98 %	5	–	28	33	0	0	–	0
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	2 716	2 614	12	16	2 642	97 %	14	–	58	72	1	2	–	2
	Instrument Partnerstwa	99	95	1	1	96	97 %	1	–	1	1	1	0	–	2
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	166	156	3	2	161	97 %	3	–	1	4	0	1	–	1
	Stabilność i pokój (IcSP)	271	253	2	4	259	96 %	3	–	7	10	2	0	–	2
	Pomoc humanitarna	2 211	1 388	90	644	2 123	96 %	5	–	83	88	0	0	–	0
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	313	258	0	32	290	93 %	0	–	23	23	0	0	–	0
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	74	70	0	2	72	98 %	1	–	1	1	0	0	–	0
	Agencje zdecentralizowane	20	20	–	0	20	100 %	0	–	0	0	–	–	–	0
	Inne działania i programy	193	64	0	117	181	94 %	0	–	10	10	2	–	–	2
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	9	8	–	0	8	95 %	0	–	0	0	0	–	–	0
	Określone działania	56	55	–	0	55	98 %	0	–	0	0	1	–	–	1
Ogółem dział 4 WRF		10 944	8 610	116	1 067	9 793	89 %	314	2	820	1 136	12	4	–	16
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	1 802	1 797	–	0	1 797	100 %	–	–	0	0	5	–	–	5
	Szkoły europejskie	199	184	1	12	197	99 %	0	–	2	2	0	0	–	0
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	2	1	–	–	1	53 %	0	1	–	1	0	–	–	0
	Wydatki administracyjne Komisji	4 134	3 141	271	165	3 577	87 %	305	–	193	499	37	21	–	58
	Wydatki administracyjne innych instytucji	4 841	3 363	448	274	4 085	84 %	475	0	152	627	83	46	–	128
Ogółem dział 5 WRF		10 977	8 486	720	451	9 656	88 %	781	1	348	1 129	125	67	–	191
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 6 WRF		–	–	–	–	–	0 %	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 8 WRF		–	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	99	–	–	–	–	0 %	0	–	–	–	99	–	–	99

w mln EUR

Program	Dokonane płatności						Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			Ogółem
	Ogółem środki ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie overs	Środki przeniesione decyzją decision	Dochody przeznaczone na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14=11+12+13
Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	42	0	0	18	18	43 %	0	–	23	24	0	0	–	0
Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	1 273	1 241	31	–	1 273	100 %	0	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 9 WRF	1 414	1 241	32	18	1 291	91 %	0	–	23	24	99	0	–	99
Ogółem	**146 071**	**124 691**	**1 615**	**11 073**	**137 379**	**94 %**	**1 338**	**458**	**6 512**	**8 308**	**284**	**99**	**0**	**384**

4.9. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZMIANA STANU ZOBOWIĄZAŃ POZOSTAJĄCYCH DO SPŁATY (RAL)

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
1.1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	2 460	(0)	(2 451)	9	2 700	(55)	–	2 645	2 654
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	1 267	(1)	(738)	528	929	(157)	–	772	1 300
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	2 128	(0)	(668)	1 460	323	(56)	(0)	267	1 727
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	205	(0)	(192)	13	624	(464)	–	161	174
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	867	(0)	(353)	514	138	(1)	–	137	651
	„Horyzont 2020”	19 940	(458)	(7 173)	12 309	11 304	(3 689)	(3)	7 612	19 921
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	226	(14)	(106)	106	357	(265)	(0)	92	198
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	874	(74)	(209)	591	376	(59)	–	317	908
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	652	(59)	(258)	336	2 263	(1 895)	–	368	704
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	187	(10)	(61)	115	138	(30)	–	107	222
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	141	(8)	(82)	52	145	(38)	–	107	159
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	1 140	(1)	(77)	1 062	622	(6)	–	616	1 678
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	3 892	(661)	(1 022)	2 210	1 753	(289)	–	1 464	3 673
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	304	(1)	(65)	237	124	(1)	–	123	360
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	694	(0)	(149)	545	–	–	–	–	545
	Agencje zdecentralizowane	31	(0)	(25)	6	351	(308)	–	44	49
	Inne działania i programy	411	(23)	(166)	221	309	(119)	–	191	412
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	41	(2)	(15)	25	56	(15)	–	41	66
	Szczególne kompetencje Komisji	162	(9)	(78)	75	140	(42)	–	99	174
Ogółem dział 1.1 WRF		***35 622***	***(1 321)***	***(13 887)***	***20 414***	***22 654***	***(7 489)***	***(3)***	***15 162***	***35 576***
1.2	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	71 813	(1 537)	(17 260)	53 015	29 470	(64)	–	29 406	82 421
	Regiony w okresie przejściowym	12 382	–	(2 494)	9 888	6 289	(26)	–	6 263	16 151
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	22 235	(352)	(5 340)	16 542	9 391	(64)	–	9 327	25 870
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	523	–	(152)	371	251	(9)	–	242	613

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
	Fundusz Spójności	23 497	(940)	(8 341)	14 216	10 189	(7)	–	10 182	24 398
	Europejska współpraca terytorialna	2 218	(176)	(620)	1 421	2 101	(9)	–	2 092	3 514
	Pomoc techniczna	176	(8)	(57)	111	209	(101)	(0)	107	218
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	840	(0)	(267)	573	552	(24)	–	528	1 101
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	2 215	–	(523)	1 692	556	(0)	–	556	2 248
	Instrument „Łącząc Europę”	3 402	(0)	(286)	3 117	1 593	(5)	–	1 588	4 704
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	15	(1)	(5)	9	13	(0)	–	13	22
Ogółem dział 1.2 WRF		***139 316***	***(3 015)***	***(35 345)***	***100 956***	***60 614***	***(310)***	***(0)***	***60 304***	***161 260***
Ogółem dział 1 WRF		174 938	(4 337)	(49 231)	121 370	83 268	(7 799)	(3)	75 467	196 837
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	247	(2)	(211)	33	44 759	(44 484)	–	275	309
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	29 641	(145)	(10 928)	18 567	14 360	(185)	–	14 175	32 742
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	2 595	(30)	(374)	2 191	1 042	(14)	(0)	1 028	3 218
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	31	(0)	(22)	9	128	(115)	–	12	21
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	1 404	(2)	(315)	1 087	500	(23)	–	477	1 564
	Agencje zdecentralizowane	3	–	(3)	–	64	(61)	–	3	3
	Inne działania i środki	6	–	–	6	–	–	–	–	6
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	21	(1)	(7)	13	7	–	–	7	20
	Określone działania	0	–	–	0	–	–	–	–	0
Ogółem dział 2 WRF		33 947	(180)	(11 860)	21 907	60 859	(44 882)	(0)	15 977	37 883
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	1 734	(77)	(582)	1 075	1 422	(49)	–	1 373	2 447
	Konsumenci	35	(0)	(16)	19	28	(5)	–	22	41
	Kreatywna Europa	177	(8)	(82)	87	218	(112)	–	105	193
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	109	(0)	(78)	31	199	(140)	–	59	90
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	1 191	(68)	(421)	703	730	(12)	–	718	1 420
	Systemy informatyczne	43	(3)	(25)	15	36	(4)	–	32	47
	Sprawiedliwość	93	(18)	(31)	44	54	(7)	–	46	90
	Prawa, równość i obywatelstwo	117	(12)	(52)	53	64	(1)	–	63	115
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	49	(11)	(16)	22	30	(8)	–	22	44
	Europa dla Obywateli	23	(1)	(14)	9	27	(13)	–	13	22
	Żywność i pasze	323	(27)	(189)	108	261	(53)	–	208	316
	Zdrowie	127	(0)	(48)	78	66	(12)	–	54	133
	Agencje zdecentralizowane	41	(3)	(24)	15	882	(765)	–	117	132
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	31	(2)	(12)	16	9	(1)	–	8	24

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
	Określone działania	74	(2)	(61)	11	101	(35)	–	66	77
Ogółem dział 3 WRF		4 167	(231)	(1 650)	2 286	4 124	(1 217)	–	2 908	5 194
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	6 400	(56)	(1 408)	4 936	2 151	(187)	(0)	1 963	6 899
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	10	(0)	(10)	0	40	(0)	–	40	40
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	–	–	–	–	241	(241)	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	15	(0)	(7)	8	12	(2)	–	10	18
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	17	–	(4)	13	17	(12)	–	5	18
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	–	–	–	–	275	–	–	275	275
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	7 344	(182)	(1 678)	5 484	2 515	(336)	(0)	2 178	7 662
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	8 282	(173)	(2 377)	5 732	3 175	(264)	–	2 911	8 643
	Instrument Partnerstwa	340	(7)	(83)	250	140	(14)	(0)	126	376
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	346	(2)	(113)	230	187	(47)	–	140	370
	Stabilność i pokój (IcSP)	626	(12)	(224)	390	268	(35)	(0)	233	623
	Pomoc humanitarna	964	(43)	(575)	346	2 101	(1 548)	(0)	553	899
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	204	(10)	(65)	129	340	(225)	–	115	243
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	145	(5)	(46)	93	54	(26)	–	29	122
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	20	(20)	–	–	–
	Inne działania i programy	148	(16)	(23)	109	204	(158)	–	45	154
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	23	(2)	(8)	14	9	(1)	–	8	22
	Określone działania	111	(9)	(40)	62	66	(15)	–	51	113
Ogółem dział 4 WRF		24 974	(517)	(6 662)	17 795	11 814	(3 131)	(1)	8 682	26 478
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	–	–	–	–	1 797	(1 797)	–	–	–
	Szkoły europejskie	1	(0)	(1)	–	196	(196)	–	0	0
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	2	(0)	(1)	1	5	(0)	–	4	6
	Wydatki administracyjne Komisji	299	(22)	(276)	1	3 654	(3 301)	(0)	353	354
	Wydatki administracyjne innych instytucji	431	20	(448)	3	4 142	(3 637)	0	505	507
Ogółem dział 5 WRF		732	(2)	(726)	4	9 794	(8 931)	(0)	863	867
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 6 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 8 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–

w mln EUR

	Program	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec poprzedniego roku				Zobowiązania za bieżący rok				Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku - ogółem
		Zobowiązania przeniesione z poprzedniego roku	Umorzenie/ aktualizacja wyceny/ anulowanie	Środki na płatności	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	Zobowiązania zaciągnięte w ciągu roku	Środki na płatności	Anulowane zobowiązania, których nie można przenieść na następne okresy	Zobowiązania pozostające do spłaty na koniec roku	
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	0	(0)	(0)	–	18	(18)	–	0	0
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	–	–	–	–	1 273	(1 273)	–	–	–
Ogółem dział 9 WRF		0	(0)	(0)	–	1 291	(1 290)	–	0	0
Ogółem		**238 759**	**(5 268)**	**(70 129)**	**163 362**	**171 150**	**(67 250)**	**(4)**	**103 896**	**267 258**

4.10. WRF W UJĘCIU SZCZEGÓŁOWYM: ZOBOWIĄZANIA POZOSTAJĄCE DO SPŁATY WEDŁUG ROKU POWSTANIA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

	Program	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ogółem
1.1	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych (EFIS)	–	–	–	–	–	2	7	2 645	2 654
	Europejski system nawigacji satelitarnej (EGNOS/Galileo)	–	0	3	4	0	58	463	772	1 300
	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy (ITER)	–	–	–	796	98	260	306	267	1 727
	Unijny program obserwacji i monitorowania Ziemi (Copernicus)	–	–	–	–	0	2	11	161	174
	Bezpieczeństwo jądrowe i likwidacja	–	–	16	193	90	80	134	137	651
	„Horyzont 2020”	165	222	601	1 374	2 479	3 364	4 103	7 612	19 921
	Program badawczo-szkoleniowy Euratom	0	8	1	4	12	30	51	92	198
	Program na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME)	2	2	32	254	10	77	213	317	908
	Kształcenie, szkolenie i sport (Erasmus+)	0	0	1	5	46	99	185	368	704
	Zatrudnienie i innowacje społeczne (EaSI)	1	1	4	8	13	33	56	107	222
	Cła, Fiscalis i zwalczanie nadużyć finansowych	–	–	0	–	3	13	36	107	159
	Instrument „Łącząc Europę” – Energia	6	2	5	3	330	314	401	616	1 678
	Instrument „Łącząc Europę” – Transport	29	17	157	82	467	447	1 009	1 464	3 673
	Instrument „Łącząc Europę” - technologie informacyjno-komunikacyjne („ICT”)	–	–	0	0	30	49	158	123	360
	Projekty w dziedzinie energetyki wspomagające naprawę gospodarczą	515	30	–	–	–	–	(0)	–	545
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	0	5	44	49
	Inne działania i programy	22	8	7	23	30	39	92	191	412
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	2	1	2	1	6	12	41	66
	Szczególne kompetencje Komisji	0	0	1	6	11	17	41	99	174
Ogółem dział 1.1 WRF		***741***	***294***	***829***	***2 754***	***3 620***	***4 893***	***7 283***	***15 162***	***35 576***
1.2	Konwergencja regionalna (regiony słabiej rozwinięte)	519	229	509	7 711	1 079	19 224	23 744	29 406	82 421
	Regiony w okresie przejściowym	38	–	–	–	305	4 671	4 874	6 263	16 151
	Konkurencyjność (regiony lepiej rozwinięte)	58	9	58	1 663	611	6 621	7 523	9 327	25 870
	Regiony najbardziej oddalone i słabo zaludnione	–	–	–	–	23	142	206	242	613
	Fundusz Spójności	178	–	58	1 257	436	3 870	8 418	10 182	24 398
	Europejska współpraca terytorialna	41	–	9	170	–	284	917	2 092	3 514
	Pomoc techniczna	1	–	1	1	8	42	59	107	218
	Europejski Fundusz Pomocy Najbardziej Potrzebującym (FEAD)	–	–	–	–	2	181	391	528	1 101
	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych	–	–	–	–	123	1 148	420	556	2 248

w mln EUR

	Program	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ogółem
	Instrument „Łącząc Europę”	–	–	–	–	472	728	1 917	1 588	4 704
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	–	–	0	1	1	7	13	22
	Ogółem dział 1.2 WRF	***834***	***238***	***635***	***10 802***	***3 060***	***36 912***	***48 475***	***60 304***	***161 260***
Ogółem dział 1 WRF		1 575	532	1 464	13 556	6 680	41 805	55 759	75 467	196 837
2	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji (EFRG)	–	–	–	–	0	12	22	275	309
	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW)	34	–	1	623	303	4 228	13 378	14 175	32 742
	Europejski Fundusz Morski i Rybacki (EFMR)	84	0	11	268	8	971	847	1 028	3 218
	Umowy o partnerstwie w sprawie połowów i organizacja ds. zarządzania rybołówstwem	–	–	–	–	–	–	9	12	21
	Działania na rzecz środowiska i klimatu (LIFE)	108	57	63	100	180	258	321	477	1 564
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	3	3
	Inne działania i środki	–	–	–	–	–	–	6	–	6
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	–	0	1	1	5	1	6	7	20
	Określone działania	–	–	–	–	0	0	–	–	0
Ogółem dział 2 WRF		227	58	76	992	496	5 470	14 588	15 977	37 883
3	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji (AMF)	14	10	19	64	6	67	896	1 373	2 447
	Konsumenci	–	–	0	0	1	4	13	22	41
	Kreatywna Europa	0	1	1	4	8	17	56	105	193
	Wsparcie w sytuacjach nadzwyczajnych na terenie Unii	–	–	–	–	–	–	31	59	90
	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego	9	14	43	28	14	109	485	718	1 420
	Systemy informatyczne	0	1	0	0	6	2	6	32	47
	Sprawiedliwość	0	1	2	4	7	9	21	46	90
	Prawa, równość i obywatelstwo	0	3	4	3	7	9	26	63	115
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	–	–	0	0	3	6	13	22	44
	Europa dla Obywateli	0	0	–	0	0	1	6	13	22
	Żywność i pasze	15	0	0	3	11	23	55	208	316
	Zdrowie	1	3	3	6	11	23	32	54	133
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	1	14	117	132
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	0	0	1	1	3	5	5	8	24
	Określone działania	–	0	0	0	0	0	10	66	77
Ogółem dział 3 WRF		40	34	74	114	77	278	1 669	2 908	5 194
4	Pomoc przedakcesyjna (IPA II)	356	119	154	622	686	1 225	1 773	1 963	6 899
	Pomoc makrofinansowa (MFA)	–	–	–	–	–	–	0	40	40
	Fundusz Gwarancyjny dla działań zewnętrznych	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Unijny Mechanizm Ochrony Ludności	–	–	–	–	2	3	3	10	18
	Inicjatywa „Wolontariusze pomocy UE”	–	–	–	–	7	4	2	5	18
	Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju (EFZR)	–	–	–	–	–	–	–	275	275
	Europejski Instrument Sąsiedztwa (ENI)	381	215	441	735	794	1 252	1 666	2 178	7 662
	Instrument Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju (DCI)	229	168	359	756	943	1 397	1 879	2 911	8 643
	Instrument Partnerstwa	0	0	20	17	59	66	87	126	376

w mln EUR

	Program	< 2011	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Ogółem
	Demokracja i prawa człowieka (EIDHR)	4	4	6	12	34	61	108	140	370
	Stabilność i pokój (IcSP)	10	11	24	41	64	103	138	233	623
	Pomoc humanitarna	26	13	13	14	8	19	253	553	899
	Wspólna polityka zagraniczna i bezpieczeństwa (WPZiB)	4	1	17	14	34	32	27	115	243
	Współpraca w dziedzinie bezpieczeństwa jądrowego (INSC)	9	6	10	11	16	17	24	29	122
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Inne działania i programy	11	4	7	9	20	27	32	45	154
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	4	0	2	0	1	5	1	8	22
	Określone działania	0	0	2	1	5	16	37	51	113
Ogółem dział 4 WRF		1 036	543	1 054	2 232	2 675	4 226	6 030	8 682	26 478
5	Świadczenia emerytalne i rentowe	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Szkoły europejskie	–	–	–	–	–	–	–	0	0
	Agencje zdecentralizowane	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Projekty pilotażowe i działania przygotowawcze	–	–	–	–	–	–	1	4	6
	Wydatki administracyjne Komisji	–	–	–	0	0	0	1	353	354
	Wydatki administracyjne innych instytucji	0	0	0	0	0	0	3	505	507
Ogółem dział 5 WRF		–	–	–	0	0	0	4	863	867
6	Wyrównania	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 6 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–
8	Rezerwa ujemna	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Przeniesiony deficyt	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 8 WRF		–	–	–	–	–	–	–	–	–
9	Rezerwa na pomoc nadzwyczajną	–	–	–	–	–	–	–	–	–
	Europejski Fundusz Dostosowania do Globalizacji (EFG)	–	–	–	–	–	–	–	0	0
	Fundusz Solidarności Unii Europejskiej (FSUE)	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Ogółem dział 9 WRF		–	–	–	–	–	–	–	0	0
Ogółem		**2 878**	**1 166**	**2 668**	**16 893**	**9 928**	**51 779**	**78 050**	**103 896**	**267 258**

5. WYKONANIE BUDŻETU PRZEZ INSTYTUCJĘ

5.1. WYKONANIE DOCHODÓW BUDŻETOWYCH

w mln EUR

Instytucja	Dochody przewidziane w budżecie		Ustalone należności			Dochody			Wpływy jako % budżetu	Nierozliczone
	Budżet początkowy	Budżet ostateczny	Bieżący rok	Przeniesione	Ogółem	Z należności za bieżący rok	Z należności przeniesionych	Ogółem		
Parlament Europejski	*159*	*159*	*207*	*21*	*227*	*204*	*3*	*207*	*130 %*	*20*
Rada Europejska i Rada	*52*	*52*	*79*	*1*	*80*	*77*	*1*	*78*	*149 %*	*2*
Komisja	*134 139*	*126 419*	*140 350*	*6 883*	*147 234*	*135 846*	*3 177*	*139 023*	*110 %*	*8 210*
Trybunał Sprawiedliwości	*54*	*54*	*52*	*0*	*52*	*52*	*0*	*52*	*96 %*	*0*
Trybunał Obrachunkowy	*20*	*20*	*21*	*0*	*21*	*21*	*0*	*21*	*103 %*	*0*
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	*11*	*11*	*16*	*0*	*16*	*16*	*0*	*16*	*140 %*	*–*
Komitet Regionów	*9*	*9*	*12*	*0*	*12*	*12*	*0*	*12*	*137 %*	*–*
Rzecznik Praw Obywatelskich	*1*	*1*	*1*	*0*	*1*	*1*	*0*	*1*	*82 %*	*–*
Europejski Inspektor Ochrony Danych	*1*	*1*	*1*	*0*	*1*	*1*	*0*	*1*	*74 %*	*–*
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	*44*	*44*	*282*	*1*	*282*	*280*	*1*	*281*	*643 %*	*2*
Ogółem	**134 490**	**126 771**	**141 020**	**6 906**	**147 926**	**136 509**	**3 182**	**139 691**	**110 %**	**8 235**

Skonsolidowane sprawozdanie z wykonania budżetu ogólnego UE obejmuje, podobnie jak w latach poprzednich, wykonanie budżetu wszystkich instytucji, ponieważ w ramach budżetu UE ustanowione są oddzielne budżety dla poszczególnych instytucji. Agencje nie mają oddzielnych budżetów w ramach budżetu UE i są częściowo finansowane z dotacji z budżetu Komisji.

Jeżeli chodzi o ESDZ, należy zauważyć, że oprócz własnego budżetu otrzymuje ona też wkłady od Komisji w wysokości 144 mln EUR (w 2016 r.: 140 mln EUR) i EFR w wysokości 72 mln EUR (w 2016 r.: 44 mln EUR). Te środki budżetowe są przekazywane ESDZ (jako dochody przeznaczone na określony cel) przede wszystkim na pokrycie kosztów personelu Komisji zatrudnionego w delegaturach UE, którymi zarządza Służba.

5.2. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA ZOBOWIĄZANIA

w mln EUR

Instytucja	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania					Środki przeniesione na 2018 r.			Środki wygasające			
		Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Środki przeniesione decyzją	Ogółem	Z budżetu ostatecznego	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9=7+8	10	11	12	13=10+11+12
Parlament Europejski	*1 999*	*1 890*	*0*	*49*	*1 938*	*97 %*	*41*	*0*	*41*	*20*	*0*	*0*	*20*
Rada Europejska i Rada	*609*	*518*	*0*	*24*	*542*	*89 %*	*23*	*0*	*23*	*44*	*0*	*0*	*44*
Komisja	*172 231*	*154 892*	*566*	*11 551*	*167 009*	*97 %*	*4 195*	*788*	*4 983*	*231*	*9*	*0*	*240*
Trybunał Sprawiedliwości	*401*	*394*	*0*	*1*	*395*	*98 %*	*1*	*0*	*1*	*5*	*0*	*0*	*5*
Trybunał Obrachunkowy	*141*	*138*	*0*	*0*	*138*	*98 %*	*0*	*0*	*0*	*3*	*0*	*0*	*3*
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	*138*	*129*	*0*	*4*	*133*	*96 %*	*0*	*0*	*0*	*5*	*0*	*0*	*5*
Komitet Regionów	*97*	*91*	*0*	*4*	*95*	*98 %*	*0*	*0*	*0*	*2*	*0*	*0*	*2*
Rzecznik Praw Obywatelskich	*11*	*10*	*0*	*0*	*10*	*94 %*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*0*	*1*
Europejski Inspektor Ochrony Danych	*11*	*10*	*0*	*0*	*10*	*89 %*	*0*	*0*	*0*	*1*	*0*	*0*	*1*
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	*937*	*658*	*0*	*221*	*880*	*94 %*	*55*	*0*	*55*	*2*	*0*	*0*	*2*
Ogółem	**176 576**	**158 730**	**567**	**11 854**	**171 150**	**97 %**	**4 315**	**788**	**5 103**	**314**	**9**	**0**	**323**

5.3. WYKORZYSTANIE ŚRODKÓW NA PŁATNOŚCI

w mln EUR

Instytucja	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności					Środki przeniesione na 2018 r.				Środki wygasające			
		Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	%	Środki przeniesione automatycznie	Środki przeniesione decyzją decision	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem	Z budżetu ostatecznego budget	Ze środków przeniesionych	Z dochodów przeznaczonych na określony cel	Ogółem
	1	2	3	4	5=2+3+4	6=5/1	7	8	9	10=7+8+9	11	12	13	14
Parlament Europejski	*2 285*	*1 600*	*263*	*41*	*1 904*	*83 %*	*290*	*0*	*48*	*338*	*20*	*22*	*0*	*42*
Rada Europejska i Rada	*671*	*466*	*57*	*23*	*547*	*81 %*	*52*	*0*	*24*	*75*	*44*	*6*	*0*	*50*
Komisja	*141 230*	*121 328*	*1 167*	*10 800*	*133 294*	*94 %*	*862*	*458*	*6 359*	*7 680*	*201*	*54*	*0*	*255*
Trybunał Sprawiedliwości	*423*	*373*	*19*	*1*	*393*	*93 %*	*21*	*0*	*1*	*22*	*5*	*3*	*0*	*8*
Trybunał Obrachunkowy	*151*	*130*	*8*	*0*	*138*	*92 %*	*8*	*0*	*0*	*8*	*3*	*1*	*0*	*4*
Komitet Ekonomiczno-Społeczny	*147*	*120*	*7*	*3*	*131*	*89 %*	*9*	*0*	*1*	*10*	*5*	*1*	*0*	*6*
Komitet Regionów	*105*	*84*	*7*	*2*	*93*	*88 %*	*8*	*0*	*2*	*9*	*2*	*1*	*0*	*3*
Rzecznik Praw Obywatelskich	*12*	*9*	*1*	*0*	*10*	*87 %*	*1*	*0*	*0*	*1*	*1*	*0*	*0*	*1*
Europejski Inspektor Ochrony Danych	*12*	*9*	*1*	*0*	*9*	*77 %*	*1*	*0*	*0*	*1*	*1*	*0*	*0*	*1*
Europejska Służba Działań Zewnętrznych	*1 035*	*572*	*85*	*203*	*859*	*83 %*	*86*	*0*	*77*	*163*	*2*	*11*	–	*13*
Ogółem	**146 071**	**124 691**	**1 615**	**11 073**	**137 379**	**94 %**	**1 338**	**458**	**6 512**	**8 308**	**284**	**99**	**0**	**384**

6. WYKONANIE BUDŻETU AGENCJI

6.1. DOCHODY BUDŻETOWE

w mln EUR

Agencja	Finansowanie – obszar polityki Komisji	Budżet ostateczny	Otrzymane kwoty
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki – ACER	*6*	*13*	*13*
Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej – BEREC	*9*	*4*	*4*
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin – CPVO	*17*	*16*	*16*
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności – CHAFEA	*17*	*10*	*10*
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – EACEA	*15*	*50*	*50*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – EU-OSHA	*4*	*15*	*15*
Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości – eu-LISA	*18*	*68*	*70*
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu – EASO	*18*	*79*	*80*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego – EASA	*6*	*192*	*153*
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – EUNB	*12*	*38*	*39*
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – Frontex	*18*	*281*	*294*
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób – ECDC	*17*	*58*	*59*
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego – CEDEFOP	*15*	*18*	*18*
Europejska Agencja Chemikaliów – ECHA	*2*	*112*	*114*
Europejska Agencja Środowiska – EEA	*7*	*70*	*68*
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa – EFCA	*11*	*17*	*17*
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności – EFSA	*17*	*81*	*81*
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound	*4*	*20*	*20*
Agencja Europejskiego Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GNSS)	*6*	*28*	*704*
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn – EIGE	*4*	*8*	*8*
Europejski Instytut Innowacji i Technologii – EIT	*15*	*303*	*304*
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych – EIOPA	*12*	*24*	*24*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego – EMSA	*6*	*79*	*78*
Europejska Agencja Leków – EMA	*2*	*331*	*317*
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii – EMCDDA	*18*	*16*	*16*
Europejski Urząd Policji	*18*	*118*	*120*
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych – ERCEA	*8*	*47*	*47*

w mln EUR

Agencja	Finansowanie – obszar polityki Komisji	Budżet ostateczny	Otrzymane kwoty
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych – ESMA	*12*	*42*	*42*
Europejska Fundacja Kształcenia – ETF	*15*	*20*	*20*
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej – FRA	*18*	*23*	*23*
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)	*18*	*9*	*10*
Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji – ENISA	*9*	*11*	*11*
Agencja Kolejowa Unii Europejskiej	*6*	*31*	*32*
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej – EUIPO	*12*	*401*	*245*
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej – EUROJUST	*33*	*48*	*49*
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – EASME	*6*	*43*	*43*
Fusion for Energy - F4E	*8*	*848*	*860*
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci - INEA	*6*	*24*	*24*
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych - REA	*8*	*67*	*67*
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	*15*	*49*	*44*
Ogółem		**3 714**	**4 212**

w mln EUR

Rodzaj dochodów	Budżet ostateczny	Otrzymane kwoty
Dotacja Komisji	*2 429*	*2 429*
Dochody z opłat	*677*	*664*
Pozostałe dochody	*608*	*1 118*
Ogółem	**3 714**	**4 212**

6.2. ŚRODKI NA ZOBOWIĄZANIA I ŚRODKI NA PŁATNOŚCI W PODZIALE NA AGENCJE

w mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki – ACER	*13*	*13*	*19*	*16*
Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej – BEREC	*4*	*4*	*5*	*4*
Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin – CPVO	*19*	*17*	*17*	*15*
Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności – CHAFEA	*10*	*9*	*11*	*8*
Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego – EACEA	*50*	*49*	*55*	*48*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy – EU-OSHA	*16*	*15*	*20*	*15*
Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości – eu-LISA	*158*	*155*	*78*	*67*
Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu – EASO	*91*	*86*	*87*	*75*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego – EASA	*227*	*160*	*236*	*147*
Europejski Urząd Nadzoru Bankowego – EUNB	*38*	*37*	*41*	*36*
Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej – Frontex	*310*	*297*	*384*	*264*
Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób – ECDC	*59*	*58*	*70*	*58*
Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego – CEDEFOP	*18*	*18*	*19*	*17*
Europejska Agencja Chemikaliów – ECHA	*112*	*109*	*126*	*110*
Europejska Agencja Środowiska – EEA	*90*	*74*	*95*	*56*
Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa – EFCA	*18*	*17*	*19*	*14*
Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności – EFSA	*80*	*80*	*90*	*83*
Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy – Eurofound	*21*	*20*	*24*	*20*
Agencja Europejskiego Globalnego Systemu Nawigacji Satelitarnej (GNSS)	*3 744*	*1 895*	*1 192*	*668*
Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn – EIGE	*8*	*8*	*10*	*8*
Europejski Instytut Innowacji i Technologii – EIT	*317*	*289*	*308*	*306*
Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych – EIOPA	*24*	*24*	*26*	*23*
Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego – EMSA	*101*	*91*	*94*	*72*
Europejska Agencja Leków – EMA	*331*	*302*	*374*	*292*

w mln EUR

Agencja	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii – EMCDDA	*17*	*16*	*17*	*16*
Europejski Urząd Policji	*129*	*125*	*139*	*119*
Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych – ERCEA	*47*	*47*	*50*	*47*
Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych – ESMA	*46*	*45*	*50*	*44*
Europejska Fundacja Kształcenia – ETF	*20*	*20*	*21*	*20*
Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej – FRA	*23*	*23*	*29*	*22*
Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (CEPOL)	*11*	*10*	*12*	*10*
Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji – ENISA	*11*	*11*	*12*	*11*
Agencja Kolejowa Unii Europejskiej	*32*	*31*	*34*	*29*
Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej – EUIPO	*417*	*236*	*437*	*230*
Europejska Jednostka Współpracy Sądowej – EUROJUST	*50*	*49*	*58*	*49*
Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw – EASME	*43*	*42*	*47*	*40*
Fusion for Energy - F4E	*879*	*879*	*869*	*835*
Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci - INEA	*24*	*24*	*25*	*24*
Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych - REA	*67*	*67*	*70*	*66*
Centrum Tłumaczeń dla Organów Unii Europejskiej	*49*	*46*	*53*	*46*
Ogółem	**7 726**	**5 501**	**5 323**	**4 033**

w mln EUR

Rodzaj	Środki na zobowiązania		Środki na płatności	
	Dostępne środki ogółem	Zaciągnięte zobowiązania	Dostępne środki ogółem	Dokonane płatności
Koszty administracyjne	*364*	*350*	*436*	*339*
Koszty operacyjne	*6 227*	*4 045*	*3 737*	*2 593*
Koszty operacyjne poszczególnych projektów	*3*	*2*	*3*	*2*
Personel	*1 133*	*1 104*	*1 148*	*1 099*
Ogółem	**7 726**	**5 501**	**5 323**	**4 033**

GLOSARIUSZ

Założenia aktuarialne

Założenia stosowane na potrzeby obliczania kosztów przyszłych zdarzeń, które wpływają na zobowiązania emerytalne.

Zyski i straty aktuarialne

W przypadku programu o zdefiniowanym świadczeniu zmiany w deficytach lub nadwyżkach aktuarialnych. Powstają w wyniku różnic między poprzednimi założeniami aktuarialnymi a tym, co faktycznie nastąpiło, oraz w wyniku zmian wprowadzanych w założeniach aktuarialnych.

Środki na wydatki administracyjne

Środki na wydatki administracyjne służą do pokrywania bieżących kosztów instytucji i podmiotów (personelu, budynków, wyposażenia biurowego).

Przyjęty budżet

Projekt budżetu staje się przyjętym budżetem, gdy tylko zostanie zatwierdzony przez władzę budżetową.

Budżety korygujące

Decyzja przyjęta w trakcie roku budżetowego w celu zmiany (zwiększenia, zmniejszenia, przeniesienia) aspektów przyjętego budżetu na dany rok.

Kwoty, do wniesienia których należy wezwać państwa członkowskie

Są to wydatki poniesione w okresie sprawozdawczym, które będą musiały zostać sfinansowane z przyszłych budżetów, tj. przez państwa członkowskie UE. Wynika to z współistnienia sprawozdań finansowych opartych na rozliczeniach międzyokresowych i budżetu opartego na środkach pieniężnych.

Roczne sprawozdanie z działalności

Roczne sprawozdania z działalności pokazują wyniki operacji w odniesieniu do m.in. ustalonych celów, powiązanych zagrożeń oraz formy kontroli wewnętrznej. Od budżetu na 2001 r. w przypadku Komisji i budżetu na 2003 r. w przypadku wszystkich instytucji Unii Europejskiej (UE) delegowany urzędnik zatwierdzający musi przedłożyć swojej instytucji roczne sprawozdanie z działalności na temat wywiązania się ze swoich obowiązków wraz z informacjami dotyczącymi finansów i zarządzania.

Środki

Środki budżetowe. Budżet obejmuje prognozę zarówno zobowiązań, jak i płatności (płatności na rzecz beneficjentów – w gotówce lub przelewem bankowym). Środki na zobowiązania i płatności często się różnią (środki zróżnicowane), ponieważ zazwyczaj zobowiązania dotyczące wieloletnich programów i projektów są w całości zaciągane w roku, w którym podjęto decyzję w ich sprawie, i są opłacane przez lata, w miarę realizacji programu i projektu. Środki niezróżnicowane mają zastosowanie do wydatków administracyjnych, wsparcia rynku rolnego i płatności bezpośrednich oraz środków na zobowiązania równych środkom na płatności.

Dochody przeznaczone na określony cel

Dedykowane dochody otrzymane na sfinansowanie określonych pozycji wydatków. Głównym źródłem zewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel są wkłady finansowe państw trzecich w programy finansowane przez Unię. Głównym źródłem wewnętrznych dochodów przeznaczonych na określony cel są dochody uzyskane od osób trzecich w związku z towarami, usługami lub pracami dostarczonymi na ich żądanie; dochody pochodzące ze zwrotu nienależnie wypłaconych kwot i dochody ze sprzedaży publikacji i filmów, również w formie elektronicznej.

Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży

Wszystkie aktywa finansowe (z wyjątkiem instrumentów pochodnych), które są zgodne z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości Sektora Publicznego, wycenione według wartości godziwej i w przypadku których zmiany wartości godziwej są ujmowane jako rezerwa w aktywach netto do czasu ich usunięcia z bilansu (lub utraty przez nie wartości).

Linia budżetowa

Jeżeli chodzi o strukturę budżetu, przychody i wydatki przedstawia się w budżecie zgodnie z obowiązującą nomenklaturą nałożoną przez władzę budżetową, która odzwierciedla charakter i cel każdej pozycji. Poszczególne działy (tytuł, rozdział, artykuł lub linia) zawierają oficjalny opis nomenklatury.

Anulowanie środków

Niewykorzystane środki, z których nie można dłużej korzystać.

Przeniesienie środków budżetowych

Wyjątek od zasady jednoroczności w zakresie, w jakim środki, których nie można wykorzystać w danym roku budżetowym, mogą, w ściśle określonych warunkach, zostać przeniesione w celu wykorzystania ich w przyszłym roku.

Zobowiązanie

Prawne zobowiązanie do zapewnienia środków finansowych pod warunkiem spełnienia określonych warunków. UE zobowiązuje się do zwrotu swojego udziału w kosztach projektu finansowanego przez UE. Dzisiejsze zobowiązania to przyszłe płatności. Dzisiejsze płatności to wcześniejsze zobowiązania.

Środki na zobowiązania

Środki na zobowiązania pokrywają łączny koszt zobowiązań prawnych (umów, umów o udzielenie dotacji/decyzji o udzielenie dotacji), które można podpisać w bieżącym roku budżetowym.

Koszty bieżącego zatrudnienia

Wzrost zobowiązań programowych wynikających z obsługi w bieżącym roku budżetowym.

Umorzenie

Czynność, wskutek której wcześniejsze zobowiązanie (lub część tego zobowiązania) zostaje anulowane.

Program o zdefiniowanym świadczeniu

System emerytalno-rentowy lub inny system świadczeń emerytalnych, gdy zasady danego systemu określają świadczenia niezależne od wpłacanych składek, a świadczenia nie są bezpośrednio związane z inwestycjami prowadzonymi w ramach systemu. System może być finansowany bądź nie.

Instrumenty pochodne

Instrumenty finansowe, których wartość jest powiązana ze zmianą wartości innego instrumentu finansowego, wskaźnika lub towaru. W przeciwieństwie do posiadacza pierwotnego instrumentu finansowego (np. obligacji skarbowych), który posiada bezwarunkowe prawo do otrzymywania środków pieniężnych (lub innej korzyści ekonomicznej) w przyszłości, posiadacz instrumentu pochodnego posiada tylko warunkowe prawo do otrzymywania takiej korzyści. Przykładowym instrumentem pochodnym jest walutowy kontrakt terminowy typu forward.

Zarządzanie bezpośrednie

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania bezpośredniego budżet jest wykonywany bezpośrednio przez służby Komisji, agencje wykonawcze lub fundusze powiernicze.

Stopa dyskontowa

Stopa wykorzystywana do dostosowania wartości pieniądza w czasie. Dyskontowanie jest techniką stosowaną do porównania kosztów i korzyści występujących w różnych okresach.

Efektywna stopa procentowa

Stopa, która dyskontuje oszacowane przyszłe wpływy gotówkowe lub płatności w ciągu przewidywanego okresu użytkowania aktywów lub zobowiązań finansowych do wartości bilansowej netto aktywów lub zobowiązania.

Aktywa lub zobowiązania finansowe wyceniane według wartości godziwej przez nadwyżkę lub deficyt

Wszystkie aktywa lub zobowiązania finansowe, które są zgodne z Międzynarodowymi Standardami Rachunkowości Sektora Publicznego, wycenione według wartości godziwej i w przypadku których zmiany wartości godziwej są wykazywane jako nadwyżka lub deficyt w danym okresie (tj. instrumenty pochodne).

Korekta finansowa

Korekty finansowe służą do ochrony budżetu UE przed obciążeniem błędnymi lub nieprawidłowymi wydatkami. W przypadku wydatków objętych zarządzaniem dzielonym za odzyskanie nieprawidłowo dokonanych płatności odpowiada przede wszystkim państwo członkowskie.

„Potwierdzona" korekta finansowa została zaakceptowana przez dane państwo członkowskie. „Stwierdzona" korekta finansowa została przyjęta decyzją Komisji i zawsze jest korektą netto, w przypadku której państwo członkowskie ma obowiązek zwrócić nieprawidłowo wykorzystane środki do budżetu UE, co doprowadzi do ostatecznego zmniejszenia puli środków finansowych przyznanych danemu państwu członkowskiemu. Potwierdzone i stwierdzone korekty finansowe opisuje się w niniejszej publikacji jako jedną kategorię.

„Wykonana" korekta finansowa skorygowała odnotowaną nieprawidłowość.

Zarządzanie pośrednie

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania pośredniego Komisja powierza zadania związane z wykonaniem budżetu organom przewidzianym prawem UE lub prawem krajowym.

Wstrzymania i zawieszenia

Jeżeli Komisja stwierdzi, na podstawie własnych prac lub informacji przekazanych przez instytucje audytowe, że państwo członkowskie nie usunęło poważnych uchybień w systemach zarządzania i kontroli lub nie skorygowało nieprawidłowych wydatków, które zostały zadeklarowane i poświadczone, może wstrzymać lub zawiesić płatności.

Nieprawidłowość

Nieprawidłowość jest czynnością niezgodną z zasadami UE, która może niekorzystnie wpłynąć na interesy finansowe UE, ale może być wynikiem błędów, które nie noszą znamion oszustwa, popełnionych przez beneficjentów ubiegających się o środki lub przez organy odpowiedzialne za dokonywanie płatności. Jeżeli dany podmiot świadomie dopuszcza się nieprawidłowości, stanowi to nadużycie finansowe.

Wygasające środki

Na koniec roku budżetowego niewykorzystane środki zostają anulowane. Wygaśnięcie oznacza unieważnienie całego lub części zezwolenia na ponoszenie wydatków lub zaciąganie zobowiązań, które jest reprezentowane przez środki. Wszelkie niewykorzystane środki mogą zostać ujęte w preliminarzu dochodów i wydatków na następne trzy lata budżetowe (tzw. zasada „N+3") jedynie w przypadku wspólnych przedsięwzięć zgodnie z ich regulaminem finansowym. Zatem niewykorzystane środki na wspólne przedsięwzięcia mogą zostać ponownie uruchomione w roku budżetowym „N+3".

Zasoby własne

Oznaczają główne środki finansowe instytucji i organów unijnych oraz zostały określone w rozporządzeniu nr 609/2014 w sprawie zasobów własnych. Zasoby własne obejmują zasoby oparte na DNB, zasoby oparte na VAT i tradycyjne zasoby własne.

Środki na płatności

Środki na płatności pokrywają wydatki wymagalne w bieżącym roku budżetowym, wynikające z zobowiązań prawnych zaciągniętych w bieżącym roku lub w ubiegłych latach.

Płatności zaliczkowe

Płatność mająca na celu zapewnienie beneficjentowi płynności. Może być ona rozbita na szereg płatności zgodnie z przepisami danej umowy, decyzji, porozumienia lub podstawowego aktu prawnego. Płatność lub zaliczka musi zostać wykorzystana na cele, na które była przeznaczona, w okresie wskazanym w umowie albo podlega zwrotowi.

Środek zapobiegawczy

Środki zapobiegawcze, którymi dysponuje Komisja w celu ochrony budżetu UE, gdy jest świadoma potencjalnych braków, obejmują zawieszenia i wstrzymania płatności z budżetu UE na rzecz programu operacyjnego.

Zobowiązania RAL (fr. reste à liquider).

Oznaczają kwotę, w przypadku której zobowiązanie budżetowe zostało podjęte, ale kolejne płatności nie zostały jeszcze wykonane. Oznaczają zobowiązania płatnicze UE na przyszłe lata i wynikają bezpośrednio z istnienia programów wieloletnich i rozbieżności między środkami na zobowiązania a środkami na płatności.

Zarządzanie dzielone

Tryb wykonania budżetu. W ramach zarządzania dzielonego realizację zadań w zakresie wykonania budżetu powierza się państwom członkowskim. Ok. 80 % wydatków UE podlega właśnie tej metodzie wykonania budżetu.

Tradycyjne zasoby własne

Oznaczają dochód UE i stanowią część „zasobów własnych”, z których finansowana jest działalność UE. Tradycyjne zasoby własne zostały zdefiniowane w rozporządzeniu nr 609/2014 w sprawie zasobów własnych i obejmują cła i opłaty wyrównawcze od cukru.

Przeniesienia (między liniami budżetowymi)

Przeniesienia między liniami budżetowymi oznaczają przeniesienie środków z jednej linii budżetowej do drugiej, w trakcie roku budżetowego, i tym samym stanowią wyjątek od budżetowej zasady specyfikacji. Zostały jednak wyraźnie dozwolone w Traktacie o funkcjonowaniu Unii Europejskiej zgodnie z warunkami określonymi w rozporządzeniu finansowym (RF). W rozporządzeniu finansowym określono różne rodzaje przeniesień w zależności od tego, czy odbywają się one między tytułami, rozdziałami, artykułami lub działami budżetu, czy też w ich obrębie, oraz w zależności od tego, czy wymagają różnych poziomów autoryzacji.

WYKAZ SKRÓTÓW

AAR	Roczne sprawozdanie z działalności
ABB	Budżetowanie zadaniowe
ABM	Zarządzanie kosztami działań
ACER	Agencja ds. Współpracy Organów Regulacji Energetyki
AMIF	Fundusz Azylu, Migracji i Integracji
AOD	delegowany urzędnik zatwierdzający
ARTEMIS	Zaawansowane badania i technologia w zakresie systemów wbudowanych
ATM	Zarządzanie ruchem lotniczym
BBI	Wspólne Przedsięwzięcie na rzecz Bioprzemysłu
BEREC	Organ Europejskich Regulatorów Łączności Elektronicznej
BIC	Konsorcjum bioprzemysłu
BIS	Bank Rozrachunków Międzynarodowych
BOP	Bilans płatniczy
Fundusz BUFI	Fundusz „grzywien budżetowych”
CAP	Wspólna polityka rolna
CCS LGF	System poręczeń na rzecz sektora kultury i sektora kreatywnego
CEDEFOP	Europejskie Centrum Rozwoju Kształcenia Zawodowego
CEF	Instrument „Łącząc Europę”
CEF DI	Instrument dłużny instrumentu „Łącząc Europę”
CEPOL	Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania
FS	Fundusz Spójności
CHAFEA	Agencja Wykonawcza ds. Konsumentów, Zdrowia, Rolnictwa i Żywności
CIP	Program ramowy na rzecz konkurencyjności i innowacji
COM	Komisja
COSME	Konkurencyjność przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw
COSO	Komitet Organizacji Sponsorujących Komisję Treadwaya
RWP	Rozporządzenie w sprawie wspólnych przepisów
CPVO	Wspólnotowy Urząd Ochrony Odmian Roślin

D&WM	Likwidacja i gospodarowanie odpadami
EACEA	Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Sektora Audiowizualnego
EFRROW	Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich
EFRG	Europejski Fundusz Rolniczy Gwarancji
EFOGR	Europejski Fundusz Orientacji i Gwarancji Rolnej
EASA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa Lotniczego
EaSI	Zatrudnienie i innowacje społeczne
EASME	Agencja Wykonawcza ds. Małych i Średnich Przedsiębiorstw
EASO	Europejski Urząd Wsparcia w dziedzinie Azylu
EUNB	Europejski Urząd Nadzoru Bankowego
EBOR	Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju
ETO	Europejski Trybunał Obrachunkowy
EBC	Europejski Bank Centralny
ECDC	Europejskie Centrum ds. Zapobiegania i Kontroli Chorób
ECHA	Europejska Agencja Chemikaliów
ECOFIN	Rada do Spraw Gospodarczych i Finansowych
EWWiS	Europejska Wspólnota Węgla i Stali
ECSEL	Wspólne Przedsięwzięcie „Podzespoły i układy elektroniczne w służbie wiodącej pozycji Europy”
EFR	Europejski Fundusz Rozwoju
EDIF	Instrument gwarancyjny dla Bałkanów Zachodnich
EOG	Europejski Obszar Gospodarczy
EEA	Europejska Agencja Środowiska
ESDZ	Europejska Służba Działań Zewnętrznych
EFCA	Europejska Agencja Kontroli Rybołówstwa
EFF	Europejski Fundusz Rybacki
EFSA	Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności
EFZR	Europejski Fundusz na rzecz Zrównoważonego Rozwoju
EFSE	Europejski Fundusz na rzecz Europy Południowo-Wschodniej
EFSF	Europejski Instrument Stabilności Finansowej
EFIS	Europejski Fundusz na rzecz Inwestycji Strategicznych

EFSM	Europejski mechanizm stabilizacji finansowej
EFTA	Europejskie Stowarzyszenie Wolnego Handlu
EGNOS	Europejski system wspomagania satelitarnego
EBI	Europejski Bank Inwestycyjny
EFI	Europejski Fundusz Inwestycyjny
EIGE	Europejski Instytut ds. Równości Kobiet i Mężczyzn
EIOPA	Europejski Urząd Nadzoru Ubezpieczeń i Pracowniczych Programów Emerytalnych
EIT	Europejski Instytut Innowacji i Technologii
ElectriFI	Inicjatywa finansowania elektryfikacji
EMA	Europejska Agencja Leków
EMCDDA	Europejskie Centrum Monitorowania Narkotyków i Narkomanii
EFMR	Europejski Fundusz Morski i Rybacki
EMSA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa Morskiego
UGW	Unia gospodarcza i walutowa
ENEF	Fundusz rozwoju przedsiębiorczości
ENIAC	Rada doradcza europejskiej inicjatywy w dziedzinie nanoelektroniki
ENIF	Fundusz wspierania innowacji w przedsiębiorstwach
ENISA	Agencja Unii Europejskiej ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji
ENPI	Europejski Instrument Sąsiedztwa i Partnerstwa
PE	Parlament Europejski
ERCEA	Agencja Wykonawcza Europejskiej Rady ds. Badań Naukowych
EFRR	Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego
ESA	Europejska Agencja Kosmiczna
EFS	Europejski Fundusz Społeczny
EFSI	Europejskie fundusze strukturalne i inwestycyjne
EMS	Europejski Mechanizm Stabilności
ESMA	Europejski Urząd Nadzoru Giełd i Papierów Wartościowych
ETF	Mechanizm finansowania początkowego Europejskiego Systemu Technologii z 1998 r.
ETF	Europejska Fundacja Kształcenia
UE	Unia Europejska
EUIPO	Urząd Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej

EU-LISA	Europejska Agencja ds. Zarządzania Operacyjnego Wielkoskalowymi Systemami Informatycznymi w Przestrzeni Wolności, Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
EUMETSAT	Europejska Organizacja Eksploatacji Satelitów Meteorologicznych
EU-OSHA	Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy
Euratom	Europejska Wspólnota Energii Atomowej
Eurofound	Europejska Fundacja na rzecz Poprawy Warunków Życia i Pracy
EUROJUST	Europejska Jednostka Współpracy Sądowej
EUROPOL	Europejski Urząd Policj
F4E	Fusion for Energy
FCH	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Technologii Ogniw Paliwowych i Technologii Wodorowych
FIFG	Instrument Finansowy Orientacji Rybołówstwa
FIFO	Pierwsze weszło, pierwsze wyszło
FP7	Siódmy program ramowy w zakresie badań i rozwoju technologicznego
RF	Rozporządzenie finansowe
FRA	Agencja Praw Podstawowych Unii Europejskiej
Frontex	Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej
FSDA	Sprawozdanie finansowe – omówienie i analiza
PKB	produkt krajowy brutto
GMES	Globalny monitoring środowiska i bezpieczeństwa
DNB	Dochód narodowy brutto
GNSS	Globalny system nawigacji satelitarnej
H2020:	„Horyzont 2020”
ICSLT	Tabela danych dotyczących długości życia międzynarodowych urzędników służby cywilnej
IFRP	Zintegrowany pakiet sprawozdawczości finansowej
IIW	Obszar infrastruktury i innowacji
MFW	Międzynarodowy Fundusz Walutowy
ILI	Wspólne Przedsiębiorstwo na rzecz Realizacji Wspólnej Inicjatywy Technologicznej w zakresie Leków Innowacyjnych
INEA	Agencja Wykonawcza ds. Innowacyjności i Sieci
IPA II	Instrument Pomocy Przedakcesyjnej
MSRSP	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości Sektora Publicznego

ISF	Fundusz Bezpieczeństwa Wewnętrznego
IT	Technologia informacyjna
ITER	Międzynarodowy eksperymentalny reaktor termojądrowy
JAP	Wspólny plan działania
JRC	Wspólne Centrum Badawcze
WP	Wspólne przedsiębiorstwo/przedsięwzięcie
LGTT	Instrument gwarancji kredytowych dla projektów TEN-T
MAP	Program wieloletni – Program włączenia finansowego skierowany do średnich przedsiębiorstw
MEP	Poseł do Parlamentu Europejskiego
MFA	Pomoc makrofinansowa
WRF	Wieloletnie ramy finansowe
MSME	Mikro- małe i średnie przedsiębiorstwa
NEETs	Młodzież niekształcąca się, niepracująca ani nieszkoląca się
ORD	Decyzja w sprawie systemu zasobów własnych
PBI	Inicjatywa w zakresie obligacji projektowych
PF4EE:	Instrument finansowania prywatnego na rzecz efektywności energetycznej
PGF	Fundusz gwarancyjny dla uczestników
PMF	Europejski Instrument Mikrofinansowy Progress
PPP	Partnerstwo publiczno-prywatne
PSEO	System emerytalno-rentowy urzędników europejskich
R&I	Badania naukowe i innowacje
RAL	„Reste à Liquider” (zobowiązanie pozostające do spłaty)
REA	Agencja Wykonawcza ds. Badań Naukowych
RSFF	Mechanizm finansowania oparty na podziale ryzyka
RTD	Badania i rozwój technologiczny
S&P	Standard & Poor's Financial Services LLC
SANAD	Fundusz na rzecz mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw w regionie Bliskiego Wschodu i Afryki Północnej
SAPARD	Specjalny Program Akcesyjny na rzecz Rozwoju Rolnictwa i Obszarów Wiejskich
SEMED	Program włączenia finansowego skierowany do MMŚP w państwach południowego i wschodniego regionu basenu Morza Śródziemnego

SESAR	Europejski system zarządzania ruchem lotniczym nowej generacji - wspólne przedsięwzięcie
SIUGI	Instrument gwarancji nieograniczonych co do kwoty w inicjatywie dotyczącej MŚP
MŚP	Małe i średnie przedsiębiorstwa
SMEW	segment MŚP (segment małych i średnich przedsiębiorstw)
TFUE	Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej
TZW	Tradycyjne zasoby własne
TRDI	Przejściowy Instrument Rozwoju Obszarów Wiejskich
VAT	Podatek od wartości dodanej
YEI	Inicjatywa na rzecz zatrudnienia ludzi młodych